

DR. R. W. HYNEK S. M.

KRISTOVA TVÁŘ A MUKA

LÉKAŘSKÉ ODHALENÍ NEVÝSLOVNÉHO UTRPENÍ GOL-
GOTSKÉHO NA PODKLADĚ SV. RUBÁŠE TURINSKÉHO

» V Y Š E H R A D «, S. S R. O. V P R A Z E 1 9 3 7

KRISTOVA TVÁŘ A MUKA

Božská Tvář Páně dle rubáše turinského.

(Foto z r. 1931. S lask. svolením Cav. G. Enrieho. Patisk zakázán.)

DR. R. W. HYNEK S. M.

KRISTOVA TVÁŘ A MUKA

LÉKAŘSKÉ ODHALENÍ NEVÝSLOVNÉHO UTRPENÍ GOL-
GOTSKÉHO NA PODKLADĚ SV. RUBÁŠE TURINSKÉHO

» V Y Š E H R A D «, S. S R. O. V P R A Z E 1 9 3 7

NIHIL OBSTAT

P. Marianus Schaller O.S.B.,
censor dep.

IMPRIMATUR

Pragae, die 10. Martii 1937

Prael. Dr. Theophilus Opatrný,
vicarius generalis

N. 3481

Kristu Králi
a
Matce božských milostí

Předmluva

Přítomné dílo je již dvacátá publikace autorova o nejvznešenějším předmětě Tváře Kristovy a oběti golgotské během necelých dvou let, vyšlá či připravovaná. Pouze čtyři z nich jsou české... Tento fakt sám mluví nejvýmluvněji o nevyslovitelné touze a žízní lidských duší po jediném Vůdci, Zachránci a Spasiteli, o němž lidstvu bloudícímu a zoufale hledajícímu vysvobození nelze toho dosti vypověděti v novém rouše a s nových hledisek.

Odstupem dvou let, nesčetským novým materiálem, kritikami a studii stáie pokračujícími, uzrála, vyhranila se a vykrystalisovala tato kniha. Z oblasti sporů dějepravných a bohovědných přeneseno bylo téma její v obor věd přírodních a tam kladně rozřešena autentičnost a pravost dokumentu, jenž nám umožnil co nejvíce přiblížiti a odborně prostudovati lékařskou skutečnost nevýslovných muk Kristových a obdařil nás překypující radostí z »n e j k r á s n ě j š í, n e j d o j e m n ě j š í a n e j d r a ž š í T v á ř e P á n ě, již si jen představití můžeme« (papež Pius XI. na Castel Gandolfo 5. září 1936).

Proto musila býti zcela přepracována v »aciem bene ordinatam«, to jest proměněna ve vojenský šik, řádně zřízený na obranu a útok..., to vše jen za tím účelem, abychom v záruce pravosti a klidu jistoty mohli se od-

dati meditacím přenesmírné ceny naší spásy a tak mohli okoušeti úžasných duchovních krás obličeje Bohočlověka i jeho číře nepochopitelné božské lásky k nám lidem.

Tato kniha jest českým zpracováním německy psané knihy: »Golgotha, Wissenschaft und Mystik« (vyšlé nákladem Badenie v Karlsruhe 1937), jež jak svou úpravou, tak i obsahem povznesla se na čistě vědeckou úroveň a světový formát...

České zpracování vychází jako jeden z prvních svazků edice Katolického Literárního Klubu. Nemohlo být k tomu vskutku zvoleno nic vhodnějšího než »Kristova tvář a muka«.

PRAHA, leden 1937.

I

Úvodem

Před nemnohými lety svolala Volná myšlenka na Král. Vinohrady do sálu Radia velkou debatní schůzi na téma: »Žil-li vůbec Kristus?« Tam však pochybovačům o historické osobnosti Ježíše Nazaretského dostalo se tolik zdrcujících citátů historických a důkazů, že vskutku se osvědčilo staré tvrzení, že nevěrec musí toho hodně nevědět, aby mohl nevěřit.

V minulých vydáních své knihy »Umučení Páně«, zvláště obšírně pak v posledním svém vědeckém spise: »Golgotha, Wissenschaft und Mystik« uvedl jsem tyto věci zvláště obšírně, pročez tam odkazuji.

Časy se však valně změnily.

Dnes již žhoucí volání doby nezní: byl vůbec Kristus, ale — jaký byl! Dnes jest pro nás přímo absurdní myšlenka, že by nevěra potírala něco neexistujícího, jen vymyšleného. Satan zná dobře Krista, zná dobře i jeho Církev, proto v zoufalém náporu šikují se jeho masy proti této věčné Pravdě, proti tomuto věčnému Životu. Proto jedinou devisou naší doby jest: »Ukažte nám Krista, naši spásu jedinou! Ukažte nám jej co nejživotnějšího! Co nejvýše vyzvedněte jeho zářící Kříž, aby vzhůru k němu mohly býti přitahovány naše duše a srdce z bahna, špíny, chabosti, bídy, beznaděje, zoufalství našich dnů! Přiblížte nám

co nejvíce tohoto jediného V ů d c e, naši jedinou Záchranu a Spásu, než v křečích šílenství zhyneme tu všichni!«

»Ukažte nám Krista co nejpravdivěji a nejskutečněji. Tak abychom jej takřka viděli před sebou a vlastníma očima se mohli přesvědčovat o jeho nekonečné oběti lásky na Golgotě. Aby se ho naše srdce mohla co nejhlouběji zmocnit a v něho se zcela ponořila. Aby tak láskou k němu rozžata a rozžhavena, octla se v mystické výhni lásky Boží, účastnými se jednou stávající jeho mysterií, tajemství, jeho slávy a věčného života.«

»Nikdy nebyla bída našeho pokroku a nevyspělejší humanity — přiblíživší se co nejvíce pravěké zvířecnosti — a technické civilisace hlubší než právě dnes! A nikdy neskonalá Slitovnost Boží nebyla nám bližší způsobem, její nevyslovitelné, vše převyšující lásce vlastním!«

Přímo jako ekrasitová bomba padla v mysli naše stať »Večerního Českého slova«, deníku nám katolíkům nikterak nakloněného, ze dne 11. prosince 1934, kde tučnými literami četli jsme zprávu: »Věda dnes po devatenácti staletích fotografuje tělo Kristovo.« A tento článek zavalil bezprostřední podnět k sepsání těchto spisů, jakož i nové, mocné ozvěně Ukřižovaného celým světem.

»Neboť sama nevěra jest tu odzbrojena čímśi, co dosud jí sloužilo za hlavní její oporu, že totiž právě za našich dnů podařilo se nám v ě d e c k y zjistiti a prokázati památku na Krista nad jiné důležitou a historickou, to jest sv. rubáš turinský. A to plní naše srdce přetékající radostí a novou silou. Pročež chci

se zde o něm šířeji rozepsati a pojednati o jeho vztazích k vědě, zejména lékařské, k Církvi, náboženství, zejména i k mystickým ohlasům Ukřižovaného, t. j. stigmatisovaným. Chci ohromující, drtivou tragedii golgotskou předvésti na podkladě této skutečnosti co nejživěji, co nejvěrněji, zcela plasticky. Neboť Ukřižování Páně, oběť golgotská jest střediskem naší víry, naší spásy, dnes jako včera a zítra. Tato světodějná událost změnila navždy tvářnost naší planety, ba kosmu vůbec...«

Moje kniha nemůže ani zdaleka míti literární cenu díla Papiniho či Mauriacova, aniž sneseno v ní tolik soudobých znalostí doby Ježíšovy, jako obsahují knihy Willamovy či úžasná Piklova studie. Ani se nemůže měřiti s důkladnými, téměř nevyčerpatelnými bohovědnými znalostmi knih Miklíkových a jiných. Přesto přináší, co dosud veškerým těmto knihám chybí, co jim chybět musilo, a co bychom si přáli zvědětí nejtoužebněji: holou, vědeckou skutečnost Umučení Páně!

Před deseti, dvanácti lety ke konci nádherné knihy »Život Kristův« italský konvertita Giovanni Papini takto horoucně volal a toužil po Pánu v uchvacující modlitbě:

»Jsi dosud mezi námi a budeš s námi vždycky. Žiješ mezi námi, ale nyní přišel čas, kdy je třeba, aby ses opět zjevil nám všem a dal znamení rozhodné a nepopíratelné tomuto pokolení... jen jedno znamení... jen jedno slovo ve všem tom mlčení...«

»Potřebujeme tebe, tebe jediného a nic jiného... Nikdo jiný, nikdo z množství žijících nemůže nám potřebným, uvrženým v krutý nedostatek, v bídu nej-

hroznější ze všech, v bídu duše, dáti dobro, které přináší spásu. Všichni tebe potřebují, i ti, kteří to nevědí . . . Ti všichni tě volají nevědouce, že tě volají a jejich volání je nevyslovitelně bolestnější než naše.«

»Víš, jak veliká je, zvláště v této době, potřeba tvého pohledu a tvého slova. Sám jsi přišel, abys světu přinesl spásu . . . Nyní však přišla doba, kdy lidé jsou opilejší než tehdy, ale žíznivější. V žádném věku jsme nepocítovali tak šířavé touhy po nadpřirozeném spasení, jako ve věku tomto . . . V posledních letech lidský rod, který se již svíjel v blouznění sta horeček, zešílel. Všechn svět duní rachotem bořících se zřícenin . . . Na všech stranách vířící chaos, vření bez naděje, neklid nespokojený se vším, i se svou vlastní nespokojeností . . .«

»Chceme jen tebe, tvou osobu, tvé ubohé tělo probodené a zmučené . . . chceme viděti ty oči, které pronikají stěnami prsou a srdce a hojí . . . chceme slyšeti tvůj hlas . . .«

»Nikdy nebylo poselství tvého tak třeba jako dnes. Království satanovo dospělo nyní plné zralosti a spása, již všichni tápajíce hledají, nemůže býti jinde než v Království tvém . . . Lidé vzdalující se Evangelia našli jen zoufalství a smrt . . .«

»Ale my poslední, očekáváme tě . . . A všechna láska, které dobudeme ze svých zpustošených srdcí, bude pro tebe, Ukřižovaný, jenž jsi byl mučen pro lásku k nám a nyní nás mučíš vši mocí neústupné lásky své . . .«

V tomto obdivuhodném, soudobou vědou nám právě odhaleném, či přímo zjeveném s v. r u b á š i t u r i n s k é m zaslechli jsme a s p a t ř i l i t a k o v é t o

poselství Pána! Bezprostředně tu vidíme, takřka hmatáme a dotýkáme se jeho přesvatého těla. Vnímáme krev jeho přesvatou, za nás prolitou a jsme zdraveni tímto poselstvím o Umučení Páně, převyšujícím všechny naše dohady a představy.

V našich dobách, plných nejistoty, zmatků, úzkosti z očekávání věcí příštích, které téměř hrozí smetením lidstva s povrchu země, přišel k nám takřka opět náš Pán... Přišel nevěřícím Tomášům znova ukázat zmučené svoje tělo, zbodené ruce a nohy... Přišel nás nevýslovně potěšit svou Božskou Tváří. Dává nám ji jako Palladium a záruku, že s námi zůstane. Že bude s námi sdílet naši bídu, naše strasti, veškeré trampoty, starosti i osudy naše, abychom posléze s ním byli uvedeni v jeho království a život věčný.

»Vznáš se nad námi jas Tváře Tvé, ó Pane! Dal jsi radost v srdce mé.« (Ž. 4, 7.)

II

Marná touha minulých staletí

Hluboce v přirozenosti lidské tkví potřeba míti před očima obraz, podobu, symbol osoby milované nebo uctívané, abychom tím snáze mohli soustřediti na ni svoje myšlenky a tím jim dodávati síly: ať radosti, povzbuzení, útěchy či nadšení.

Jako bychom se takto co nejúžeji spojovali s předmětem našich tužeb nebo naší úcty. Máme jej stále před očima, takže nám skorem připadá, že se nalézáme v jeho přítomnosti.

Proto používáme tohoto způsobu co nejčastěji

v denním životě ať rodinném, společenském či veřejném, abychom si osobu milovanou, uctívanou, následování hodnou stále připomínali a svými myšlenkami obletovali. Tomuto účelu slouží veškerá zobrazení podob ať malířská, sochařská, rytecká. Vše to slouží jedinému cíli: uchvátiti duši a srdce naše k úctě, obdivu, následování či lásce.

Může býti pro nás křesťany něco vznešenějšího či dražšího nad pravou podobu našeho Pána a Spasitele? Jak žhavě toužila veškerá staletí křesťanská po tom, aby ji měla jen poněkud věrnou a zaručenou! A marně po tom toužila . . . ba, až do nejposlednějších let i my jsme po tomto předrahém předmětu své úcty marně toužili. Neboť nikde nijak nebyly nám dochovány vznešené rysy Syna člověka, aby o nich, o jejich pravosti nebyla vyslovována závažná pochybnost.

A tak se nám již zdálo, že našim pozemským zrakům zůstane navždy skryta a nepoznána Kristova předrahá tvář . . . Neboť vzdor nejvyšší úctě prvotních křesťanů k božskému Spasiteli nezachovali nám nijak ani popis jeho osoby či tváře, neřku-li jeho pravou zaručenou podobu ať na plátně, omítce či v mramoru.

Nejenom to, prvá staletí křesťanská neznala vůbec ani symbol naší spásy: náš kříž, neřku-li krucifix. To vše mělo svoje hluboké kořeny v době a v národu, v němž stála kolébka naší víry.

Jedinou téměř záchranou národa vyvoleného před modloslužbou byl přísný zákaz Mojžíšův nezobrazovati Hospodina, Boha zástupů, nižádným obrazem, sochou či pod. Ba nebylo jim dovolováno znázorňovati si takto ani podobu lidskou. Vždyť dokonce i jména Božího nesměli vyslovovati, opisující jeho

pojem nejčastěji čtyřmi písmenami (tetragrammaton).

Pročež křesťané ze židovstva vyšlí mimoděk dodržovali i tento starý zvyk a jejich spolubratři z pohanstva k vůli zabránění pohoršení víry se podřizovali témuž. A v katakombách znázorňovali Krista symbolicky jako Orfeaa, Jonáše, dobrého pastýře a pod., vyjadřující takto tajemství naší víry.

Za druhé: v době, kdy tak často na otrocích, buřících a nejsprostších zločincích byla vykonávána nejpotupnější poprava křížem, nebylo prostě možno zobrazovati nějak Spasitele světa a Syna Božího, hynoucího na dřevě kříže touto strašlivou a bezecnou smrtí. »Trest smrti kříže byl v starověku považován za nejpotupnější. Zdá se, že všichni národové před Kristem jej znali a používali. V něm uplatňuje se tak vybrané ukrutenství, že se mělo za to, že i samotné bohy si lze usmířiti podobnou obětí kříže, zvláště osob nejmilejších . . . V římské veleříši používalo se ukřižování na usmířenou nejtěžších zločinů. Ukřižovaný měl takto i za hrobem býti zbaven veškeré lidské cti. Proto bylo vyhrazeno jen nejsprostším zločinům a zločincům. Byl to po výtce trest smrti pro otroky. Ale též těžké politické zločiny trestávaly se touto smrtí. A z politického zločinu byl Kristus obžalován.« (Schönemark.)

Nadto: »Antickému člověku byla cizí myšlenka, že by nějaký bůh trpěl nebo umřel . . .« Proto »pro ukřižování nevytvořilo antické umění žádné předlohy, poněvadž námět takový byl esteticky a morálně nepřijatelný« (Cibulka). Týž učenec pokračuje dále: »Bylo nutno tajemství utrpení Kristova v kázáních obrazně naznačovati« (Tertullián). »Nezahalené zobrazování Ukřižovaného bylo právě tak nemožné . . . a nevěřícím

se mohl státi obraz Ukřižovaného terčem posměchu.«
»V antickém umění zobraziti potupnou smrt bylo by bývalo nemožným nevkusem. Ukřižování bylo však nejpotupnějším trestem, užívaným jen pro nejhorší zločince stavu otrockého.« »Ráz i program předkonstantinovského umění křesťanského naprosto vylučují vyobrazení Kristova ukřižování.«

Také zobrazení kříže v této době zcela chybí a kříž byl vyjadřován tak zvanými »kříži skrytými« (cruces dissimulatae), jako třeba křížem ve formě řeckého písmene tau nebo egyptským křížem s kolečkem nad tau nebo kotvovým křížem či svastikou anebo monogramem Kristovým či posléze rybou, jejíž řecké slovo vyjadřovalo počáteční písmena věty: »Ježíš Kristus Syn Boží, Spasitel,« což ostatně jest dosti známo.

Teprve počátkem IV. století nalézáme sochařské tvory znázorňující Krista. Tak v jisté sošce Národního musea v Římě našel Paribeni učícího Krista, a jiné soše v museu lateránském, známé pod jménem »Dobrého Pastýře«, se právem obdivujeme. »Mladík ideální krásy nese na ramenou ztracenou ovečku... jest věčně mladý a jako bůh krásný... Tvarové pojetí této nejkrásnější starověké křesťanské sošky jest zcela antické. Křesťanskou jest na ní ona alegorie.« (Cibulka.)

Jest zcela jistým, historicky ověřeným faktem, že během čtvrtého století naší křesťanské éry přestal býti vykonáván krutý trest smrti křížem. Když pak po nalezení sv. Kříže matkou Konstantinovou sv. Helenou též císař dal na Golgotě vystavěti nádherný chrám, byl jím mezi popravištěm (martyrion) a sv. Hrobem (anastasis) vztyčen velký kříž, avšak bez lidské postavy, na

něm visící. Vedle sv. Kříže Spasitelova stal se podle sdělení palestinské poutnice Sylvie Aetherey (ze IV. století) rovněž předmětem zbožné úcty.

Počátkem pátého století věnoval císař Theodosius II. arcibiskupu jerusalemskému nádherný zlatý, bohatě drahokamy zdobený kříž, který byl zasazen na místě umučení Páně. Týž kříž spatřujeme v apsidě chrámu sv. Pudentiany v Římě. Takto se rozšířilo uctívání kříže po celém světě. »Probudil se tu lidský soucit s utrpením Kristovým« a takto posléze bylo umožněno i znázornění Ukřižovaného na něm. Spasitel byl tu však pojat jako na kříži triumfující a ne trpící, což jest významné pro celé umění byzantské.

Téhož rázu jest u nás Bílkův kříž ve velechrámu sv. Víta, znázorňující podle slov mistrových největší rozpětí života v okamžiku smrti.

Nelze se mi zde zdržovati příliš podrobným popisem rozdílu typu ukřižování západního, jež zejména spatřujeme na dveřích chrámu sv. Sabiny a na zdech nejstaršího mariánského chrámu Sta Maria Antiqua na římském foru, nebo vyhraněným typem irských křížů. Jisto jest, že v osmém století splynulo syrské, respektive jerusalemské schema ukřižování se schematem západním, takže pro Východ i Západ vytvořil se shodný typ.

Teprve ve XII. století působením sv. Františka z Assisi, jehož celý život byl co nejvěrnějším ztělesněním božského Mistra, bylo lidstvu umučení Páně lidsky co nejvíce přiblíženo a v umění vytvořen tu nový typ: Krista trpícího. Tento pak zejména v gotickém umění vládl celým středověkem.

V renesančním umění dostavila se proti tomuto

asketickému, zmučenému Kristovi jakási reakce v dobře anatomicky vytvořeném Ukřižovaném, který ani na kříži tolik netrpěl, jako spíše byl přibit ke kříži. Novodobé umění pak přejalo jak tento typ, tak i typ španělských krucifixů, kde byl Spasitel zobrazován ve smrtelném zhroucení (u nás na př. kříž Myslbekův). Hypermoderní umělci pak příliš zahroceným realismem či naturalismem docilují v diváku spíše opaku pocitu zbožnosti a úcty...

Z celé lidské postavy jest nejdůležitějším a nejrázovitějším útvarem hlava a z ní zase obličej, který bezděčně nejlépe odhaluje duši svého nositele. Tak se stala božská tvář Páně jedním z nejčastějších motivů uměleckých, na níž nesčetní mistři vyzkoušeli svou dovednost, své nadšení i umění s větším, menším či zcela nepatrným zdarem...

V katakombách byl, jak již řečeno, znázorňován Kristus ponejvíce symbolicky jako bezvousý, spanilý mladík, leč našel se i tam jeho vousatý, nazarénský typ, který počátkem IV. století ovládl veškeré pozdější jeho zobrazování. V jaké souvislosti se to stalo se skutečnou podobou Spasitelovou, na sv. rubáši turinském nám zachovanou, bude obšírněji vysvětleno dále.

Zde nás především zajímá starobylé Kristovo znázorňování, které je dlouho do středověku ovládáno třemi nejproslulejšími obrazy Páně, a to: tváří Páně z Edessy či obrazem krále Abgara, pak rouškou Veroničinou a posléze tak zvaným »smaragdovým Kristem«. Tento obraz odpovídá popisu Páně v proslulém apokryfním listu Pilátově, zaslaném císaři Tiberiovi. Podle jiných pochází od prokurátora Lentulla, jenž jej poslal římskému senátu jako zprávu o Kristu.

Oba předchozí obrazy Páně zachycují zpředu Spasitelův plný obličej; edeský s očima otevřenýma, Veroničin se zavřenýma. Smaragdový Kristus jest pak zobrazen z profilu a byl prý vyryt do smaragdu, který jako drahocenná kamej doprovázel svrchu zmíněný list. Nejzajímavější však věci na všech těchto třech zobrazeních jest, že odpovídají přesně jednomu a témuž nazarénskému typu, který od pradávna, zejména však od IV. století stal se jednotným a tradičním, což opět pro naše další vývody jest nadmíru důležité.

Podle legendy všechny tyto obrazy vznikly prý ještě za života Spasitelova. Prvé dva obrazy dokonce bez přispění rukou lidských, pročez se zvaly »acheiropoeta«.

Nejstarším a částečně i doklady podepřeným jest první obraz Páně, tak řečený z Edessy. Podle prastaré legendy zaslal prý Spasitel sám tento obraz, zázrakem v plátno vtisknutý, po svém učedníku, apoštolu Tadeášovi, do Mesopotamie nemocnému králi Abgarovi, který jím byl okamžitě uzdraven z těžké choroby. Abgar vládl v Edesse jako patnáctý král a přežil smrt Páně o několik let.

Spisovatel P. Willibrord Schons ve své knize: »Das heilige Haupt Christi« sděluje o tomto podivuhodném zobrazení Kristově mnoho zajímavostí, které zde částečně uvádím. Vždyť mnozí světci a spisovatelé starokřesťanští se zmiňují o tomto zázračném obraze, tak sv. Efrem, diakon edeský, sv. Jan Damascenský, dějepisec církevní Eusebius a jiní. Theodoret zaznamenává, že v době poblouzení ariánského, které zaplavilo téměř celý antický svět, zůstala Edessa jediným městem, ušetřeným tohoto kacířství . . .

Jaký div, že tato podoba Páně byla všeobecně vroucně uctívána, zejména když dva církevní koncily: římský pod papežem Štěpánem III. r. 769 a nicejský za papeže Hadriána I. r. 787 se vyslovily pro pravost této památky. Dějepisec Evager dokonce tvrdí, že tento zázračný obraz zachránil svoje město od obléhajícího je perského krále Chosroa v VIII. století. Roku 944 přenesen byl definitivně do Cařihradu, aby s ostatními památkami umučení Páně zdobil chrám »Naší Paní v Blankernách«, o němž později více zvíme.

Po odtržení církve východní dostal se do Říma, kde byl uložen v benediktinském kostele »St. Silvester in capite«. Stal se tam předmětem zbožné úcty a byl obeťkán pověstmi o mnoha zázracích, tam se přihodivších. Jedna jeho kopie se dostala do Janova do chrámu sv. Bartoloměje, ale časem zašla, naproti tomu nejzdařilejší napodobenina tohoto proslulého obrazu nalézá se ve španělském Eskoriálu, dnes snad zničeném.

Nejrozšířenějším však stal se po celém křesťanstvu obraz druhý z potní roušky sv. Veroniky, která podle určitých legend byla onou ženou, podle evangelií uzdravenou od dlouholetého krvotoku. Zlatá legenda vypráví nám — což bylo rovněž převzato do pobožnosti křížové cesty, a to do šestého zastavení — že Ukřižovaný na poslední své cestě, těsně před smrtí na Golgotě, zanechal této zbožné ženě jako odměnu soucitu otisk svého přesvatého obličej. Avšak stalo se tak v pozitivním zachycení tváře Páně, kdežto na sv. rubáši turinském, jak o něm spisek tento bude pojednávat, otisky těla Vykupitelova jsou zcela určité a přesně vyhraněny v čířém negativu. Jako otisk jediné tento jest správný.

Nadto i s lékařské stránky proti absolutní, přirozené, řekl bych přímo přírodnicky registrační přesnosti oněch otisků svrchu zmíněného rubáše dá se této podobě Páně na roušce sv. Veroniky leccos nepřirozeného vytknouti. A to zejména oněm slzám, kterých zrovna pět vedle sebe v jedné řadě stojí na brvách víček Spasitelových, věc to ve skutečnosti nikdy se nevyskytující.

Podle jedné verse sama sv. Veronika (Berenice či Vera-ikon?) prý tuto potní roušku přinesla do Říma, podle jiné dostala se tam až v r. 705. Jisto však jest, že r. 1011 v prvotním chrámu sv. Petra v Římě zasvěcen byl oltář sv. Potní Roušce (altare s. Sudarii) a Rouška ta byla v pokladě památností tohoto velechrámu. R. 1855 byla veřejně vystavena a zevrubně ji popsal B. de Montault, leč od té doby značně ztmavěla.

Odborník Grimouard de St. Laurent vyslovuje její značnou příbuznost s obrazem edeským a zmiňuje se o přímo nadměrném jejím rozšíření, což dlužno přičítati zvláště pobožnosti křížové cesty. V ní jest již přesně zobrazen tradiční jednotný ráz tváře Kristovy, nazarénský, takže její vztahy k podobě Kristově na sv. rubáši turinském jsou nesmírně zajímavé a důležité. To tím více, že obrazům potní roušky sv. Veroniky byla odedávna z Říma přikládána »autentika«, t. j. církevní potvrzení, že zde zachycena jest pravá podoba Pána našeho Ježíše Krista. Pročež tím více překvapující a na výsost zajímavý bude náš nález a posudek o vztazích »obrazu sv. Veroniky« k oné převzácné relikvii křesťanstva, v níž celé tělo, tudíž i přesvatý obličej Kristův zaručeně přesně se byl otiskl.

Poslední z těchto obrazů a stále známý jest onen t.

zv. »smaragdový Kristus«, v profilu zachycený, který přesně odpovídá svrchu zmíněnému popisu Páně v listu Lentullově, pročez i o tomto se blíže zmíním na příslušném místě. Tento obraz požíval od pradávna velké úcty a vážnosti. Jedna jeho kopie chována byla v pokladech byzantských císařů v Cařihradě. Při definitivním dobytí tohoto města Turky r. 1453 byl ukořistěn a sultánem dobyvatelem Bajezidem II. vyměněn papeži Innocencovi VIII. v Římě za křesťany zajatého vlastního bratra sultánova, což zajisté svědčí o nesmírné úctě, jaké se tato podoba Páně těšila.

Jest pak ještě mnoho jiných legendárních, tak sv. Lukáši či dokonce sv. Petru přiřítaných podob Páně, které na př. v pokladě »Sancta sanctorum« v Lateráně se chovají, aneb u sv. Praxedy se nalézají či opět jako obraz Všemohoucího (pantocratorův) v Palermu, v kijeverské sv. Sofii, v Monreale, Cefalu či u sv. Marka v Benátkách byly uctívány.

Zajímavé jest, že všechny starokřesťanské mosaiky ať v Římě, Ravenně či Cařihradu neb na Rusi atd. zachovávaly přesně tento »nazarénský ráz« obličej Páně, jenž zejména převládá v ikonách ruských. Mosaiky svrchu zmíněné hýří živými a skvostnými barvami svého provedení, pročez značně kontrastují s prvotními, technicky značně neumělými, zato však nitrně procítěnými výtvary středověkých primitivů, znázorňujících nám věčně vděčný, nedosažitelný motiv tváře Páně.

Než vroucí náboženský cit právě v tomto uměleckém úseku prodchnul těžké zápolení středověkých mistrů s hmotou a vydobyl z ní přec mnohdy překvapující produchovnělé gotické dílo. V renesanci pak stejně jako v následujícím baroku i novodobém umění

zůstal námět božské tváře Páně nejvýsostnějším předmětem pokusů nejrozmanitějších mistrů.

Nelze zde prostě vypočítávati všechna vrcholná umělecká díla, týkající se této marné touhy umělecky zvládnouti a zachytiti, co se vznáší nad všemi možnostmi sil a schopností lidských — o n o m y s t e r i u m B o h o -
č l o v ě k a, z r c a d l í c í s e v T v á ř i p ř e s v a -
t é. Ať již to byly legie sochařů, genia Michelangelova nevyjímajíc, či nepřehledné řady nejslavnějších italských malířů, počínajíc Rafaelem a končíc třebaš Tizianem, vedle všech oněch Rembrandtů, van Dycků, Rubensů, Dürerů, Velasquezů, Murillů, Greců atd. až k podivuhodnému obličejí Páně od Gabriela šl. Maxe, ježž si známý krajan z Prahy v originále odvezl do Buenos Aires v Argentině.

To vše jsou skvostná umělecká díla nesmrtelné lidské ceny, jimž však vzdor všemu úsilí i nejopravdovějšímu právě ono nedosažitelné chybí a povždy bude chybět. Jsou to pouhopouhá díla lidská. Naproti tomu ono, které sám Bůh a člověk zároveň nám byl zanechal a podivuhodně vytvořil ... s a m o n e s e n a s o b ě s v o u b o ž s k o u p e č e t !

Marně se pokoušel ušlechtilý Grimouard de St. Laurent ve svém díle: »L'art chrétien« podati všechny nejkrásnější podoby tváří a hlav Kristových. Marně zasvětil anglický malíř Thomas Heaphy celý svůj život pátrání po nejranějších a původních podobách Kristových v Římě.

Snad pro naši útěchu v bouřlivých, nejistých a nebezpečných dobách zůstalo uchováno — dobám plným zmatků a mučivé tísně odevšad vyhrazeno a nejpyšnější schopnosti lidské, vědě moderního člověka, pone-

cháno bylo, oné vědě, která kdysi hrozila sméstí veškerá náboženství s povrchu zemského, aby sama odhalila a pokorně se sklonila před jediným, skutečným a pravým portretem Kristovým. V době, kdy téměř posledními silami voláme: »Přiď, Pane Ježíši!« (Zjev. 22, 20.)

Podle neskonalé moudrosti úradku Božího nastala snad doba, kdy sám Bůh splniti chtěl onu dosud stále marnou touhu plných devatenácti křesťanských staletí! Právě našim dnům byl vyhrazen objev jeden z největších a nejmocnějších v duchovním světě: skutečná Tvář Páně! Z nejasných skvrn a otisků t. zv. turinského rubáše podařilo se nejmodernějšímu odvětví vědecké fotografie vybaviti obličej neskonalé dokonalosti a vznešenosti: pravý otisk obličeje Kristova!

V roce 1898 stalo se tak po prvé a tehdejšími fotografickými prostředky ještě poměrně nedokonale. Než v roce 1931 docíleno nejnovějšími metodami výsledku, jenž nás přímo drtí a sráží na kolena.

O vědecké prokázání této neuvěřitelné přímo skutečnosti, v každém ohledu tak nesmírně vděčné a důležité — zejména pro rozvoj vnitřního života našeho — pokusí se moje přítomné řádky.

III

Jaká asi byla strašlivá skutečnost Kristovy oběti golgotské?

Tragedie golgotská byla nesčíslněkráté umělecky zpracována a jest nepřehledná řada těchto výtvorů počínajíc od děl nejgeniálnějších mistrů až po zcela primitivní či dokonce banální. V této záplavě ztrácí člověk téměř hlavu. Stejně však se nelze vyznat v nesčíslném počtu zbožných úvah a popisů náboženských, týkajících se umučení a přehořké smrti Páně na dřevě kříže. A to od nasládle-pobožnůstkářských až po úchvatné meditace náboženských veleduchů. Než všechny jsou pouhopouhé představy, nikde téměř a v ničem nezaručující nám pravou skutečnost této historické události, o jejíž přesné podání modernímu člověku v první řadě běží.

Vzpomínám dosud živě, jak těžce jsem nesl tuto okolnost po svém návratu v lůno sv. Církve. Zejména jak žhavě jsem toužil někde v knihách, museích, obrazárnách či uměleckých galeriích světa naléztí obraz Kristův, který by mne uchvátil a který by byl nejvěrnější podobou Syna Božího. Leč zcela marná a bezvýsledná zůstala tato moje snaha.

Posléze zcela znenadání dostalo se mi této nesmírné milosti. Převzácná památka umučení Páně z Turina zkřížila moji životní dráhu. A s ní ona jedinečná, podmaňující **T v á ř P á n ě**. Jediná, která mne okouzila a nadobro si podmanila.

Nadobro se mne zmocnila. A vše ostatní jest nesmírnou radostí služby tomuto poselství Ukřižovaného našim zlým dobám.

Co jen, probůh, počítí si má vzdělaný laik s onou zátopou »zbožné« literatury, chtějící se zmocniti jeho srdce a mysli, aby zcela náležela Pánu, kdyžť leckde příliš popustila uzdu své místy až příliš bujné fantasie. Nebo někde líčení její jsou až do nechutnosti a nemožnosti přehnána s tím úmyslem, aby se co nejvíce dotkla jeho citu. Za dřívějších dob snad byla takto působivá, dnes, bohužel, dosahují zhusta pravého opaku.

Leč skutečnost nepotřebuje podobných klamných pozlátek ani přemýšlých cetek. Avšak kde ji lze najíti? V byzantském bezvýrazném obličejí Ukřižovaného či v ztrnulém těle celého krucifixu? Aneb v úplném zhroucení těla Kristova na španělských křížích? Či je spíše pravda v oněch slavnostních, téměř netrpících Spasitelích vlámských umělců? Nebo v oněch jednotvárně řemeslných výrobcích různých umělců, kteří k předmětu svého umění nestáli v sebe menších niterných vztazích? Nebo nám sdělí tuto skutečnost slabošsky nasládlé typy sektářských aneb dekadentních umělců? Aneb ji snad tlumočí ultramoderní umělci, ve svých dílech podobných lidským příšerám?

Tato nejistota nás uvádí přímo ve zmatek, takže plným právem opakujeme Pilátovu otázku: Co jest pravda? Vždyť my, moderní lidé, netoužíme po ničem více než po pravdě, odpovídající prosté skutečnosti.

Veškeré úsilí naší vědy nese se jedině k tomuto cíli. Technické vymoženosti této vědy zaopatřují nám zcela přesné obrazy i nejvzdálenějších krajů, národů, nej-cizokrajnějšího zvířectva, rostlinstva i podmořského živočišstva. Naše romány a filmy studují do nejmenších podrobností ráz doby, zvyky, historické, národnostní zvláštnosti, aby nám podávaly co nejvěrnější,

nejskutečnější obraz prostředí, v nichž se jejich děje odehrávají, takže divák má bezděčný dojem, že to všechno spoluprožívá jakožto účastník.

Proto na př. děje z nejtemnější Afriky natáčejí se přímo v pralesích mezi skutečnými divochy a skutečná divoká zvěř je zachycována podivuhodnými objektivy. Proto na př. »Poslední dni Pompejí« fotografují se v skutečných rozvalinách tohoto města co nejpřesněji archeologicky zrekonstruovaných atd.

Proto nádherná kniha Papiniho: »Život Kristův« měla onen grandiosní úspěch nesčetných vydání ve všech moderních řečech, že vedle skvostného literárního podání dovedla nám lidem co nejvěrněji přiblížit onoho Galilejce, věčného uchvatitele duší. Z týchž důvodů podobný úspěch má i Willamova kniha, co nejvěrněji nám zasazující Spasitele do dobového a krajo-
vého i národnostního rázu tehdejší Svaté země. Stejně kniha Mauriacova nalézá z podobných důvodů ne-
smírný ohlas.

Ostatně, což nepokoušejí se o totéž s větším či menším zdarem celé legie učenců, literátů, umělců, používajících kdekteré vymoženosti a objevu všech pomocných věd: dějin, starožitností, národopisu, jazykozpytu, zeměpisu, přírodopisu atd.? Přímo nepochopitelným se zdá, jak možné by bylo ještě přinést něco naprosto nového a směrodatného — jak o to usiluje tato moje nová kniha — v tyto přebohaté knihovny spisů o tragedii golgotské, o níž za uplynulých devatenácte století se bylo již tolik toho napsalo?

A přesto tvrdím, že je to možno, protože jeden jediný obor zůstal při tom svrchu uvedeném úsilí nedotčen, zůstal téměř půdou panenskou. Tou jest věda lé-

kařská, nepochopitelně dosud odborníky theology zneuznávaná a odstrkovaná. Proto jedině, že v spisech mých jest obsaženo to, co dosud chybělo všem sebe učenějším aneb úchvatnějším pojednáním o Kristově velekněžské oběti na Golgotě, t. j. ona z d r c u j í c í l é k a ř s k á s k u t e č n o s t, proto dostává se jim tolika vydání a proto nalézají světový ohlas.

Ano, je třeba opět cos nového povědět, nebo aspoň novým rouchem přiodět, nebo modernímu člověku jeho řečí znovu vylíčiti — a to pokud možno jeho běžnému myšlení přiblížiti nad vše vznešenou postavu a zjev Spasitelův, aby jej znovu rozpálil a nadchl. Laik pak porozumí lépe opět laiku. A to je nejkrásnějším květem i cílem Katolické akce!

Řízením Prozřetelnosti dostalo se nám, bohudík, této možnosti, vrhnouti se zcela nebývalé stránky netušené světlo na Golgotu, základ to naší víry a spásy. Bohudík, dnes máme možnosti na podkladě vědecké skutečnosti co nejvěcněji a nejpresvědčivěji vylíčiti hodně podrobně, jak vpravdě ona nekonečná Obět Syna Božího za nás na oné hoře lebek byla přinesena. Nová krev úcty, oddanosti a lásky přivalí se srdci člověka.

Vskutku veliká brána se nám lékařům zde otevířela . . .

IV

Exegetické obtíže

Naše rozervaná doba, v níž působením lžipokroku všechn řád hodnot se rozkolísal, jest již syta této nejistoty rozumové, mravní, společenské, hospodářské.

Ztratila svůj jediný základ, jedinou skálu, na níž vše spočívalo a spočívati může: věčný řád duchovních hodnot, který jediné křesťanstvím, to jest katolictvím položen byl a vždy obnoven býti může.

Nesmírné masy lidstva uštvaného, ztýraného, k smrti znaveného touží po konečném spočinutí v Nekonečném. Prohlédly již všechny šalby a klamy, všechna pozlátka a tretky odhodily. Vyplivují z úst svých poslední lektvary zdánlivé moudrosti a učenosti t. zv. pokroku i všeho humbukářství t. zv. tajných nauk i poznávají bludné cesty lidového duchaření. Touží spočinouti již jen v onom Jediném, Věčném. Touží zakotviti v jediném Přístavu spásy. Pohrouziti se zcela v onen Oceán duchovní síly a milosti, v onen Život Věčný, jímž jest Ježíš Kristus, Pán náš.

Musejí však najíti zpětnou cestu k Pánu. Cestu nazpět do domu Otcovského. Musejí znovu nabýti vědomosti o úžasných tajemstvích naší sv. Víry, o úžasné duchovní nádrži milostí, jíž jest Církev sv., mystické tělo Kristovo. Musejí býti re-evangelisováni, re-katolisováni...

Proto nelze nikdy, nijak a se žádné stránky s dostatek povědět jim něco krásného, pravdivého, poučného o těchto všech věcech. Obzvláště když to je něco zcela nového, na výsost zajímavého.

Proto má smysl a své poslání i tato kniha. Proto má hluboký význam kterýkoliv fakt, kterákoliv podrobnost ze života Božského Mistra, která tento žhavý zájem lidský dovedla by znovu rozdmýchat i Pána srdcím toužícím po jeho poznání přiblížiti, aby v nich milostí svou zakotvil. —

Z toho důvodu jest výsostnou úlohou práce biblických exegetů, vykladačů, kteří této práci zasvětili svůj život, své schopnosti i možnosti a čerpají pokud možno z nejčtetnějších jiných oborů vědních. Než nakreslili nám duši otřásající děj golgotský již zcela věrně a pravdivě? Zaručeně skutečně, aby bezvýhradně všeobecně byl uznáván a tradován? Bylo to dosud vůbec možno jejich vědě? Nerozcházejí se dokonce jejich názory i v nejdůležitějších věcech dokonce protichůdně?

Jak těžce a trpce zvláště my, laici, pocítujeme tuto nejistotu případných rozporů!

Než namnoze vina leží mimo možnosti dosavadní vědy. Uplynulých devatenáct staletí je příliš dlouhá doba. Tak mnohá místa byla zničena, tak mnohé památky a doklady téměř s povrchu zemského smeteny. A tak mnoho podrobností nám sv. evangelisté úmyslně nesdělovali, protože v jejich době byly všeobecně známy neb se rozuměly samy sebou. Vzpomeňme jen konce evangelia Janova, které výslovně hojných zázraků Spasitelových neuvádí! Mnohých detailů prostředí této doby jistě se již vůbec nedovíme.

S druhé strany naprostá negace nevěrců či polonevěrců naučila i křesťanské vykladače Písma veliké opatrnosti a mnohdy až přemrštěné kritičnosti. Až donedávna člověk co nejskeptičtější býval považován za nejvědecktějšího, zvláště v protestantských kruzích. Bohudík, ty doby též již minuly.

Proto se nelze diviti, když ani věk, ani dobu narození Páně přesně neznáme. Jistě v tom spoluhraje chyba našeho letopočtu, který přirozeně nemá rok, označený nulou, ale mimo to i počátek naší éry byl historicky — jak se zdá — vadně umístěn. Uvádít sice

»lékař miléný«, sv. evangelista Lukáš přesně dobu vystoupení sv. Jana Křtitele (Luk. 3, 1) i věk Páně při počátku jeho veřejného působení, »as třiceti let« (Luk. 3, 23), ale to asi pro další nedostačuje.

Známý exegetický učenec jesuita U. Holzmeister pokládá za správný věk Páně při jeho smrti kol 37 let, v čemž se shoduje s protestantským profesorem J. Ev. Belzerem, jenž opět dobu učení Páně omezuje na pouhý rok od 18. dubna r. 782 od založení Říma do 7. dubna 783. Náš výtečný exegeta, prelát dr. Doskočil však na podkladě úmorných výpočtů a záznamů saducejského kalendáře, tehdy Palestinu ovládajícího, určil přesně den umučení Páně na 30. březen r. 784 od založení Říma, jakožto pevného bodu historie římské a jejího letopočtu.

Týž badatel zjistil věk Spasitelův na přesných 33 let a 18 týdnů. O vnějším zjevu Syna člověka nevěděli jsme dosud rovněž nic určitého. Mnoho z církevních Otců, zapomínajících, že Isaiášova slova: »Neměl podoby ani krásy, abychom naň hleděli« (Is. 53, 2), vztahují se na Pána zmučeného, na kříži v mukách umírajícího, mělo za to, že Kristus vnějškem svým byl nevzhledný, dokonce tělesnou vadou stížený. Tak Klemens a Cyril Alexandrijští, Tertullián, Celsus a sv. Augustin.

Vlivem mylného výkladu zdánlivě zkrácené pravé nohy otisků sv. rubáše, téměř osm století v Cařihradě chovaných, hlásali po Rusi byzantští misionáři, že Spasitel byl na pravou nohu chromý.

Naproti tomu sv. Jan Damascenský, sv. Jan Zlatoústý a sv. Tomáš Akvinský, poslední zvláště opíraje se o správný výklad žalmu 44, 1—3, byli uneseni nad-

průměrnou krásou a vznešeností vnějšího zjevu Ježíše Nazaretského, což jistě jest správné.

Tot jsou prvé dvě ukázky obtíží vykladačů písem, kteří zejména z tábora nekatolického bojují o různosti nejzákladnějších věcí věroučných. Než ani v místopisných, starožitnických, uměleckodějepisných aneb národopisných a pod. okolnostech tragedie golgotské nijak se nemohou shodnouti. Proto věru nemáme podnes, bohužel, naprosto přesného vědeckého obrazu děje umučení Páně.

Samo nádherné a nadmíru důkladné naše dílo P. Jos. Miklíka CSsR: »Umučení Pána našeho Ježíše Krista«, vyšlé již v II. vydání, chová hojně dokladů těchto mých tvrzení na skorem každyčké stránce, pročez tam odkazují. To dílo mravenčí, mnohaleté práce vskutku stojí za přečtení a poučení. Přesto však z něho vyzvednu jen několik nejdůležitějších věcí, nezabíhaje do podrobností více méně bohovědného rázu.

Vždyť někteří protestantští učenci: Otto Thenius, Gordon, Wilson-Watson a Conder chtěli by — ovšem marně — popírat i historickou i místopisnou správnost Golgoty, t. j. místa dosavadního Božího hrobu! Nás ovšem zajímá a dost bolestně se dotýká, že podle nejnovějších vykopávek (zvláště Pilátova paláce, resp. soudní síně na jihovýchodě města) zdá se býti zcela otřesena dosavadní, z bývalého hradu Antonia západně na Kalvarii se táhnoucí křížová cesta, která správněji asi šla směrem severním, t. j. od Golgoty jižně a ne na východ, jako dosud uznávaná. Než nadmíru důkladná kniha Piklova »Messiaskönig Jesus« zastává se vší rozhodností starou, tradicí dochovanou křížovou

cestu. To na podkladě přesvědčivých historických dat.

Proto nás nebude zarážeti, aniž překvapovati různost mínění učenců o každé podrobnosti tradičního popisu Umučení Páně, jak toho kniha Miklíkova přináší nesčetné doklady. Nejen o bičování Páně, trnovou korunu, bederní roušku atd., ale hlavně o jeho nesení kříže a technický postup ukřižování — úmyslně vylučuji tu lékařskou stránku věci — jest veden závažný vědecký spor. Zejména učený jesuita U. Holzmeister na podkladě velkého literárního materiálu starověkého snaží se prokázati, že Kristus nenesl na horu popravní kříž celý, nýbrž pouze vodorovné břevno, na něž za ruce přibit, vytažen byl na kolmý, v zemi trčící sloup a pak naň za nohy přibit.

Ba i forma tradičního kříže zfalcovaného se popírá! Den úmrtí, počet hřebů jest nejistý, délka doby umírání na kříži, jistota smrti na něm, způsob posmrtného opatření mrtvoly Kristovy, ba i zmrtvýchvstání samo není leckterým učencům věcí bez námitek!

Jak za podobných okolností uvítali bychom něco přesného se stanoviska vědy lékařské — vzdor tomu, že dosud byla pouhou popelkou v pomocných vědách bohovědných — jen když by mohla přinésti něco pevně zjištěného a nového do spleti učených názorů a zmatků různých tvrzení, k nesmírné vděčnosti přemnohých Krista hledajících duší!

Lékařské rozpaky ještě větší...

Z úst vysoko postavené a v biblické exegesi zběhlé osobnosti bylo mi potvrzeno, že lékařská stránka oběti golgotské zůstala téměř vůbec neobjasněna.

Totéž dosvědčují téměř všichni badatelé bibličtí. Nejen že jim jako laikům byl tento vědní obor odlehlý, ale byla to především samotná naše věda lékařská, která ve svém dřívějším čiře materialistickém založení a nevěreckém zabarvení nestarala se vůbec o tyto věci. Vždyť pro krvavý pot Spasitelův v zahradě Olivetské měla hned pohotový výklad barevného výměšku určitých bakterií, nebo vlivem pseudovědců, zejména nepřátelské rasy, odbývala Kristův vykupitelský zjev duševní chorobou (paranoí). A vymítání posedlosti podnes jest jí jen úsměškem.

Vedle toho laická medicína neměla zájmu na zjištění příčiny smrti ukřižovaných vůbec, protože po 16 století nemohla pro tento způsob popravy nikde sehnati ani pitevní, neřku-li klinický obraz. Teprve loni komunističtí »rudoši« (los rojos) vlády španělské umučili tímto způsobem mnoho kněží, řádových sester nebo příslušníků národních stran, takže snad přec jen tato příšerná smrt bude ještě i po této stránce lépe pozorována aneb doložena. (Pokouším se alespoň o získání příslušných autentických zpráv.)

Nelze se tudíž diviti, jestliže jistá, jinak výtečná a hojně překládaná kniha, mluvíc o konečném aktu golgotské smrti, zcela nejistě naznačuje aneb tušiti dává, že to byly »hotové roje moskytů a much shromažďujících se kolem rozdrásaného těla«, »divocí psi« a »su-

pové«, kteří snad měli obyčej muka odsouzenců na kříži skoncovati.

Přirozeně, že nelze od theologů požadovati, aby se zabývali lékařsky správně touto stránkou věcí, než na laika působí dost divně, když skutečná muka a utrpení Páně se do nemožností přehánějí, takže na mysl čtenářovu pozbývají svého účinku. Zejména v jejich popisech a líčeních se nikterak nešetřívá s přesvatou krví Spasitelovou, takže by jí musila býti několikanásobná kvanta normálního množství lidské krve.

Vždyť leckde čteme psáno: »Na všech stranách visely kusy rozsekané kůže, jeho božská krev stékala v bohatých praménkách a barvila zemi . . .« Aneb: »Nemilosrdně trhali s něho roucho, které zatím přischlo k velkým ranám po bičování. Opět oddělovaly se kousky masa a kůže a celé tělo počalo znovu silně krvácti . . .« »Hřeby pronikaly cevami krevními, které se zúžily a nepropouštěly žádnou krev,« ačkoliv nedlouho předtím z těchto ran »vysoko vystříkla červená krev a zbarvila ruce vojínů«. Aneb dále: »Otevřené rány se žhavým vzduchem (sic!) zanítily a pálily jako oheň.«

Působí pak trapně na lékaře, když opět jiný, jinak velice dobrý spisovatel líčí čtenáři, jak »vyteklá a zaslá krev opět zkapalněla a po kapkách dolů stékala«, což svědčí o naprosté neznalosti vlastností krve lidské. Než kolik slavných, ba i nejslavnějších malířů by obstálo se svými Ukřižovanými, kdyby oko lékařovo jen drobet přísněji na nich spočinulo, hlavně se podívalo na ono barvivo či lak, prýstící se z Kristových ran přesvatých . . .

Pročež nelze se diviti, že po stránce i přibližného vysvětlování příčiny smrti Ukřižovaného a ukřižovaných

vůbec panoval úplný chaos a nedostatek odborných vědomostí. Nepřekvapuje na př., že někteří theologové se pokoušeli tomu všemu uniknouti prostým tvrzením, že Kristus dobrovolně svou božskou mocí roztrhl si sám srdce, jak to na př. v poslední době tvrdil Belzer, Dausch a jiní, což dávno jménem Církve odmítl sv. Tomáš Akvinský.

Ostatně k této věci se ještě důkladně vrátíme.

Tak tedy zůstávala nám lékařská, či lépe řečeno lidská stránka muk Kristových na Golgotě stálou záhadou, ačkoliv ve starověku nebyl ukřižován sám, nýbrž desetitisíce jiných lidí skončilo v podobných mukách své životy . . .

A ne bezdůvodně sv. Efrem z Edessy, který žil v době, kdy mučení na kříži bývalo v živé paměti, počínal své kázání slovy: »Bojím se o tom mluvit a ostýchám se ústně započítí strašlivé vypravování o smrti Spasitelově, neboť opravdu je velmi hrozné přednášet něco o jeho utrpení . . .«

Zastavme se tedy trochu u tohoto barbarského trestu kříže, nad nějž, jak tomu i pokusy nasvědčují, nelze si nic bolestnějšího ani ukrutnějšího na odpravení člověkovu vymysleti ani použítí. V celých dějinách lidstva nenalézáme strašlivější smrti nad tuto.

Doplňky Ottova Slovníku z r. 1935 sdělují z pera prof. Cibulky, že se tato příšerná smrt dostala asi od Skythů k Medům, Asyřanům, Peršanům. Již Alexander Veliký po dobytí Tyru dal na 2.000 zajatců takto popravit. Po přemožení vzpoury Spartakovců dal římský konsul Marcus Licinius Crassus r. 71 př. Kr. nejméně 6.000 (podle jiné verse 60.000) vzbouřených, polapených otroků na kříž přibíti, takže proslulá ces-

ta Appiova z Capuy do Říma byla vroubena alejemi těchto ubožáků.

Po potlačení jedné vzpoury židovské dal římský prokurátor Gessius Florus mnoho set židů popravit na kříži, mezi nimi i příslušníky stavu rytířského, ačkoliv jinak to byl trest vyhrazený nejtěžším zločincům stavu otrockého a buřičům lidu. Po smrti Heroda Velikého syrský legát Quintillius Varus poslal na onen svět na 2.000 vzbouřenců smrtí křížem. Posléze při obléhání Jerusalema v r. 70 po Kristu dávali Titus a Flavius Vespasianus, vojevůdcové římského vojska oblehatelů, denně — podle svědectví Josefa Flavia — až 500 uprchlíků z vyhladovělého tohoto města pro kratochvíli vojákům v nejrozmanitějších posicích na kříž přibíjeti. Posléze bývalo v starém Římě nepsaným, ale praktikovaným zákonem, že v případě zavraždění pána domu, nebyl-li vrah vypátrán, všichni otroci domu, mnohdy i několik set, zhynulo na Esquilinu smrtí křížem bez pardonu, bez rozdílu. Myšlenka křížovati lidi vznikla asi uvázáním provinilce za ruce na větve rozsochatého stromu. Snad proto prvé kříže měly podobu Y nebo vidlice. Nejjednodušším zhotovením kříže bylo pak přibíti na kolmý kůl nahoře nebo jinak upevniti vodorovné břevno, čímž vznikla jeho forma T (*crux commissa*). Nejdůkladnější však bylo přeložiti přes sebe dvě břevna v pravém úhlu a pak tesařsky zfalcovati (*crux immissa*), ačkoliv se vyskytovaly též kříže tvaru X čili »ondřejské« kříže podle sv. apoštola Ondřeje, který na takovémto kříži dal život svůj za víru Kristovu.

Klasický popis křížování podává Schönemark ve své knize »Der Kruzifixus in der bildenden Kunst«;

s níž namnoze souhlasí i badatelské objevy proslulého římského exegety P. U. Holzmeistra.

»Výkonání trestu smrti na Kristu událo se asi obvyklým jinak způsobem. Na popraviště nosíval kříž sám odsouzenec, ovšem když po zbičování, které samo mnohdy bývalo smrtelným, jeho síly na to ještě stačily. Jelikož pak na popravišti k tomu účelu stávala kolmá břevna (stipes), nosíval tam otrok k smrti odsouzený jen vodorovné břevno (patibulum). To se mu položilo příčně na záda a paže se mu na ně přivázaly, takže se mohlo snadno na ono kolmé dřevo na popravišti připevniti i s odsouzencem, který obyčejně býval na toto (patibulum) hřeby přibit. Nohy se mu obyčejně nepřibíjely, ale jen přivazovaly. Zdali se hrud' při přibíjení ještě provazy upevňovala a ty pak na ní i později zůstávaly, nelze rozhodnouti. Totéž platí i o kóliku v rozkroku. Podnožní opěra na skutečném kříži však nebývala . . .«

»Místní zvyk, surovost či ukrutnost popravčích orgánů leckde způsobovaly odchylky v jednotlivostech. (Přirozeně. I u nás poprava vrahů provazem v nádvoří soudních budov neobejde se bez všelikých obřadností, kdežto za války pro vyzvědače anebo v Americe při lynchi každý provaz, každý strom, každý silák je k tomu účelu dobrý. Pozn. spis.) Odsouzenec před popravou byl svlečen až na malý kus látky, zvaný perizonium. Muka na kříži bývala příšerná a trvala až dny.« (!!)

Odsouzené otroky a vzbouřence nechávali jednoduše na kříži v mukách zajíti nebo se používalo trojího prostředku k uspíšení jejich smrti. Buďto se probodením hrudi ukončil jejich život, nebo se jim železnými kyji přerazily holeně, při čemž jistě spolupůsobily i tukové

vmetky do plic. Nebo se posléze pod křížem rozdělal oheň, jehož kouřem se ukřižovaní udusili.

Jen spisovatel Pikl je ještě toho mínění (odvolává se na sv. Jana 20, 31), že ukřižovaní s přeraženými hnáty byli po snětí kříže ještě živí upalováni na hranicích nebo vhozeni do jam, kde již dokonali.

»Kdo byl odsouzen na kříž, ztrácel osobní svobodu a sestupoval na nízkou úroveň otroků,« určoval sám římský zákoník, pročez kříž nazýván byl »nešťastným stromem« (Livius). Tutéž myšlenku a opovržení prohlašoval Mojžíšův zákon. Než podle hlubokých slov sv. apoštola Pavla v listě Galatským 3, 13: »Kristus nás vykoupil ze zlořečenství zákona, stav se pro nás zlořečenstvím, neboť psáno jest: Zlořečen jest každý, kdo visí na dřevě. Mojž. V, 21, 23.«

»Sám římský zákoník nazývá kříž nejtěžším trestem a Cicero se hrozil takových poprav, protože jsou „nejstrašnější a nejhnusnější smrtí“. Laktanc byl přesvědčen, že i pro zločince jsou trestem příliš velkým. Neboť ubožáci neumírali najednou, nýbrž podle výroku Senekova „ztráceli život takřka po kapkách“« (Miklík, Umučení Pána našeho, str. 362, 363).

Při těchto všech úvahách máme na mysli pouze kříž vzhůru vztyčený, který byl vskutku nejďábelštějším vynálezem lidské ukrutnosti. Toho se také týká můj lékařský rozbor, protože při obráceném kříži, na jakém podle tradice zemřel sv. Petr, máme poměry zcela jiné. Ve své hluboké pokoře neměl sv. Petr sebe za hodna, aby zemřel toutéž smrtí jako Spasitel a nechal se ukřižovat hlavou dolů.

Netušilť ani, jak mnohem lehčí smrt sobě vyvolil. Jeho smrt pro nás lékaře není již žádnou záhadou, pro-

tože máme častější doklady, kterak v bouřlivých dobách podobně byli lidé pověšeni za nohy, až v této pozici skonali. Zde především nohy nesly svoje obvyklé tělesné břímě, takže dlouho by bývalo trvalo, než by se uplatnily ony děsivé křeče, které právě u obyčejného kříže byly hlavním popravním prostředkem. Ale oběh krevní byl zato zcela »na hlavu postaven«. Srdce dostalo úlohu, kterou nemohlo dobře zvládnouti, t. j. do dvou třetin těla musilo vhánět proti působnosti tíže zemské krev, což dlouho nestačilo konati. Krev se brzy počala hrozivě hromadit zejména v hlavě, čím docházelo k bezvědomí, v němž zvláště starší lidé zanedlouho hynuli jak vyčerpaností srdce, tak oedemem (otokem) plic, po případě i mrtvicí.

O tak zv. ondřejském kříži nemáme prozatím žádných bližších podrobností. Rozhodně v jistém ohledu byla snad smrt na něm zdlouhavější.

VI

Nikdy nebude vneseno do těchto záhad aspoň trochu světla?

Máme se tak vzdáti veškeré naděje, že se nikdy nic bližšího a zaručeného nedovíme o tom, jak se podle skutečnosti odehrála světodějná tragedie golgotská? Nikdy a v ničem nevybředneme z této úžasné spleti nejrůznějších, namnoze si odporujících výkladů, mínění a poznámek učenců biblických?

Jest doopravdy vše ztraceno a odnikud nám nezasvitne ani jiskřička naděje?

Bohudík však žádná věda lidská není ustrnulou věcí.

Vzpomeňme jen, jak před třiceti, čtyřiceti lety struktura naší hmoty byla nám pramálo známa, a dostačilo několik netušených objevů, a dovedeme téměř proměňovati prvky, věc to, pro kterou tehdejší věda měla jen výsměch.

V každém vědeckém oboru mohou nastati netušená vyjasnění, obraty, ba změny názorů, jakmile nějakým zaručeným, překvapujícím objevem dostane se nám nových, neznámých dosud poznatků. Vezměme na př. objev prvku radium a radia. Jaký obrat v našem poznání způsobily jen tyto dvě věci! Nebo objev Drieschův, který pohřbil mechanické a strojové představy o živoucích organismech a tím celý materialistický názor světový!

Proč i v této naší, pro nás křesťany ožehavé záležitosti, nemohlo by dojíti aspoň k částečnému vyjasnění, k nečekanému osvětlení aspoň části oné golgotské záhady, takže bychom se v jednom jejím úseku dostali o hodný kus kupředu?

Nuže, směle tvrdím, že takové zcela nepředvídané odhalení je tu a že my lékaři jsme je obdrželi právě vědeckým probadáním převzácné památky křesťanské, jímž jest drahocenné, přesvatou krví Spasitelovou zbrocené turinské hrobní plátno čili sv. rubáš. Jsem si vědom, že leckde narazí toto mé tvrzení ještě na odpor. Nevadí. Což jsme nezavrhovali ještě jako studenti se svými profesory alchymistické tvrzení o možnosti proměny prvků, která za necelý lidský věk dnešní vědou na celé čáře jest uznávána a snad bude velmi brzo i prakticky dosažena?

My katolíci, zvláště čeští, jsme stále příliš zakřiknutí, zaraženi. Stále se krčíme a ustupujeme. Proto

nám opačný tábor tolik přerostl přes hlavu. Jsem nesmírně povděčen »náhodě«, že dne 11. prosince 1934 dostalo se mi do rukou číslo »Večerního Českého slova«, které palcovými literami sdělovalo: »Po tisíci a devíti stech letech. V ě d a d n e s f o t o g r a f u j e t ě l o K r i s t o v o.«

Neskonalými díky jsem zavázán právě tomuto listu, katolictví tak zcela nenakloněnému, že takto bezděčně dal původ všem mým spisům i v dalekých krajích již rozšířeným a celému tomuto apoštolátu Umučení a Božské Tváře Páně! Prapodivné jsou věru cesty Páně a jeho nesmírného milosrdenství, že bývalému odpadlíkovi svěřil tuto svoji nesmírnou věc!

Když něco tak ohromujícího sděluje a připouští protivník, jakou nedozírnou cenu musí věc tato míti pro nás, pro vyznavače Kristovy! Když nadto moderní věda vše potvrzuje, jak smělou doufanlivost chovati musíme v Pána, že nás překvapil a potěšil! Snad právě nejchmurnější časy lidského pokolení vyvolil si k tomu, aby jim svěřil, odevzdal nejvzácnější upomínku svého umučení: otisky svého ztýraného těla a s k u t e č n ý, pravý obraz obličeje svého, p o r t r e t s v ů j?!

Nemusíme se krčit, ani ostýchat. »Vždyť nedal nám Bůh ducha bojácnosti, nýbrž ducha moci a lásky a střízlivosti« (II. Tim. 1, 7). Naopak vědou naší můžeme směle jíti vpřed a neohroženě dobývat duší a srdcí lidských, neboť na této od staletí uctívané relikvii sv. rubáše turinského učinila jedna z nejmodernějších věd, fotografie, tak překvapující objevy, že se nám tím otevřely dveře k mnohým věcem, dříve za holou nemožnost považovaným. A tím zároveň dán klíč k roz-

luštění mnohých záhad a nejasností i růzností mínění zvláště v této záležitosti golgotské . . .

V roce 1931 byla tato převzácná památka křesťanstva na slovo vzatým odborníkem fotografem znovu vědecky fotografována. Ten roku 1933 oznámil v obsáhlém spise své objevy světové veřejnosti. V únoru r. 1935 na podkladě těchto fotografií uveřejnil v Paříži francouzský chirurg Dr. Pierre Barbet zcela přesnou techniku ukřižování Páně a objasnil lékařskou záhadu krve a vody z boku Páně (Jan 19, 34). Ve dvou měsících poté autor této knihy publikoval v Turině lékařské objasnění příčiny smrti ukřižovaných. V červnu r. 1936 přednáší univ. prof. římské lékařské fakulty Dr. Luigi Gedda o svých pozitivních anthropometrických a biotypologických objevech na této antické tkáni, chovající otisky zmučeného těla Vykupitelova. Na podzim pak téhož roku univ. prof. Babor z Bratislavy dává mi k dispozici prvá směrodatná pokusná pozorování, potvrzující mé lékařské názory.

Nuže, je tu řada přírodovědeckých zjištění, pozorování a důkazů ve prospěch pravosti téhož sv. rubáše turinského. Třebas by to snad byly prozatím jen průkopnické či lépe ledoborecké práce, nelze jim nikterak upříti plnou vědeckou oprávněnost a váhu.

Nemůže je dnes prostě žádný protivník, ať už z kteréhokoliv tábora, jen tak zcela lacino odbýt ani umlčet. Chtíc nechtíc i protivná strana musí se jimi vážně obírat a se zdarem lze jim odporovat pouze zdařilými přírodnickými protipokusy.

Nijak jinak, protože zejména mou poslední vědeckou publikací: »Golgotha, Wissenschaft und Mystik«, již tuto zkráceně podávám, těžiště celé záležitosti pra-

vosti či podvrženosti přesunuto bylo z pole bohovéd-
ného na pole věd přírodních.

Hic, Rhodus, hic salta! jest závazkem dosavadním
odpůrcům, kteří měli práci s bezmyšlenkovou námit-
kou malířské podvrženosti náramně jednoduchou a
pohodlnou. Ta však, jak postupně v knize prokáži, je
vědecky naprosto neudržitelná a uvedena ad absur-
dum. Něco rozumnějšího musí s jejich strany být na-
příště namítáno.

Kterýsi řecký filosof razil heslo: Pantón patér ho
polemos! Jen bojem nabývá se všech hodnot! Věc Spa-
sitelova stojí za každý boj, každou oběť. Rozhodně
tímto obnoveným zápasem posunou se naše znalosti
o přehořké smrti a umučení Pána našeho Ježíše Krista
o veliký skok kupředu. A o to hlavně jde.

VII

Dějiny sv. rubáše turinského

Jistě má tato na výsost zajímavá a jedinečná památ-
ka křesťanská, které právem se přisuzuje, že asi 36 až
42 hodiny chovala tělo Spasitelovo, svoje poutavé a
pohnuté dějiny. Vedle dřeva sv. Kříže je to nejvelko-
lepější relikvie křesťanstva, která s úžasnou věrností
dochovala nám otisk celého těla Spasitelova s veške-
rým jeho krutým umučením. Ano, má své dějiny, kte-
ré počínají již evangelií.

Všichni čtyři evangelisté zaznamenali shodně, že
»Josef z Arimatie, tajný učedník Kristův ve veleradě,
dodav si odvahy, přišel k Pilátovi a žádal ho za tělo
Ježíšovo. Pilát však se podivil, že by již byl mrtev a

povolav k sobě setníka, otázal se ho, zdali již Ježíš zemřel. A zvědév to (z úst úřední osoby, popravu křížem řídívší), daroval tělo Josefovi. Ten pak nakoupiv tenkého plátna (řecky agorásas sindona) a sňav ho s kříže, zabalil ho v plátno a položil do hrobu.« (Marek 15, 42—46.)

A všichni evangelisté, tak řečení synoptikové, shodují se v tomto líčení snětí s kříže a prozatímního pohřbu v novém hrobě Josefa z Arimatie. Naproti tomu očitý svědek, sv. apoštol Jan proti oněm třem evangelistům, kteří onen rubáš nazývají sindon (mluvíce o tomto, používají slovesa entylíssó, zabaluji), sám se výslovně zmiňuje o othonia, prostěradlech, a praví: édésan auto, t. j. ovázali ho těmito plátny, jakož zvyk byl židovský pochovávatí. Édésan pochází od slovesa déo, váži, ovazuji, obvinuji.

Dále se tu zmiňuje sv. evangelista, Miláček Páně, o Nikodemovi, že přinesl smíšeninu aloe, myrhy a vonných koření asi sto liber (t. j. našich asi 23 kg, Miklík, 429). »I vzali tělo Ježíšovo a obvinuli je prostěradly a vonnými věcmi, jak jest u židů obyčej pochovávatí.« (Jan 19, 40.)

Všichni sv. evangelisté shodně mluví o tom, že tělo Pána našeho »uložili«, deposuerunt, ethékan, kdežto pro pohřeb ukončený používali správně seppelierunt, pohřbili. Následujícího dne po sobotě přišly zbožné ženy ke hrobu, aby pomazaly Ježíše, ale uzřely již kámen odvalený a hrob prázdný.

Sv. Jan stejně se sv. Lukášem vypravuje, že oba učedníci Páně, Jan a Petr, přišli ke hrobu již prázdnému a naklonivše se uzřeli prostěradla, ana leží o sobě, ale potní roucho stranou svinuté (choris entetyligme-

non). Francouzi podnes sv. rubáš nazývají St. Suaire (potní roucho).

Jisto jest, že ona plátina, zvláště toto poslední, nezůstalo nepovšimnuto a že tyto věci, posvěcené tělem Bohočlověka a jeho přesvatou krví, těšily se zvláštní úctě a ochraně u prvých křesťanů, třeba se o nich nedovídáme nic bližšího. Pouze apokryfní evangelium (t. zv. k Židům), o němž se zmiňuje též sv. Jeronym, vypráví, že sám Spasitel po svém vzkříšení daroval prý tento rubáš chrámovému sluhovi Malchovi, jemuž sv. Petr mečem na hoře Olivetské uťal ucho. Ten pak ukazováním tohoto daru nesmírně zbohatl.

Jistě že v oněch prvých třech stoletích pronásledování křesťanů byla tato vzácná relikvie dobře skrývána. Až po ediktu milánském mohla opustiti svou skrýš, a jak se o tom zmiňuje sv. Nino, arménská princezna (zemřela r. 338), bylo toto sv. hrobní plátno, které sv. Petr z hrobu byl odnesl, vysoce váženo a uctíváno v samotném Jerusalemě.

Po nalezení sv. Kříže císařovnou Helenou dostaly se památky umučení Páně vesměs do Cařihradu. Bezprostředně po efeském koncilu r. 438 přišla do Jerusalema císařovna Eudoxia, jejíž manžel císař Theodosius II. daroval na Golgotu onen svrchu zmíněný zlatý kříž, a poslala své přítelkyni císařovně Pulcherii různé památnosti z umučení Páně spolu se sv. rubášem. Tyto byly pak uschovány v novém, oběma císařovnami zbudovaném chrámu »Naší Paní v Blankernách«. O sv. rubáši v Cařihradě se pak výslovně zmiňuje dějepisec církevní Nicophorus Callistus v *Historia Ecclesiastica*.

Svatý rubáš byl pak v VI. století viděn sv. Braulionem, biskupem saragorským, dále biskupem Arnul-

fem. Rovněž se o něm výslovně zmiňuje sv. Jan Damascenský. Zda se po celou tuto dobu nalézal v Cařihradě, či byl zpět přinesen do Jerusalema, odkudž v případě nebezpečí býval opět odnášen do sídelního, císařského města, není dostatečně známo. Zcela určitý jest až rok 1150, kdy jistý anglický poutník viděl tento sv. rubáš mezi poklady císařskými v Konstantinopoli. O devět let později našel jej islandský benediktinský opat Soemundarson tamtéž v chrámě sv. Sofie.

V r. 1171 císař byzantský Manuel Komnenos ukazoval jej osobně biskupovi Vilému tyrskému a králi Amauru I. z Jerusalema. Důležitá jest však následující zmínka Nicoly Mesarita, který v palácové revoluci r. 1201 tuto památku zachránil a výslovně o tomto hrobním plátně praví, že »v něm bylo tělo Páně zabalené bez jakéhokoliv šatu«.

Než v r. 1204 zmocnila se Cařihradu IV. výprava křižácká, a tu při dělení kořisti z paláců císařských připadl tento sv. rubáš jako podíl hraběti Ottonovi de la Roche, který jej pak věnoval biskupu Amedeovi z Trameley pro katedrálu v Besançonu. Historik této výpravy Robert de Clari zmiňuje se o tom, že předtím každý pátek bývalo toto posvátné roucho vystavováno k veřejné úctě v kostele P. Marie v Blankernách, kde každý mohl zřetelně viděti obrysy těla Páně.

Ačkoliv podle jiné verse skrze biskupa Quarnieriho z Troyes dostal se prý sv. rubáš do rukou pánů z Charny, jest rozhodně jisto, že se octl ve Francii. Nalezen byl o tom rukopis čís. 826 knihovny besançonské, dále v aktech téže katedrály existuje zmínka o veřejném vystavování tohoto hrobního plátna Spasitele při slavných bohoslužbách velikonočního Hodu

Božího, a to při verších: »angelicos testes, sudarium et vestes« ze zpívaného sboru: »Victimae paschali«.

V roce 1349 při strašlivé bouři udeřil blesk do besançonské katedrály, a ta do základů vyhořela. Zároveň s tímto požárem zmizel odtamtud sv. rubáš. Podle všech známek byl při této katastrofě uloupen a věnován králi francouzskému Filipu VI. z Valois, který ještě téhož roku jím obdaroval svého praporečníka Bohumíra I. de Charny, na jehož panstvích pak nedaleko Troyes v městečku Lirey se objevil roku 1350 a byl poctěn zřízením kanovnické kapituly.

Ale v Besançoně se ještě téhož roku našel nový rubáš, se zobrazenou mužskou postavou, zřejmě v gotickém stylu, ale pouze zředu, kdežto onen bývalý měl postavu zředu i zezadu dobře znatelnou. Proto byl jen zřídka a zdálky vystavován. Než v r. 1794 za revoluce francouzské na rozkaz komitétu pro veřejné blaho byl tento falsifikát veřejně spálen. Ale zachovaly se jeho přesné kopie, které Enrie i Noguier de Maliay otiskují ve svých knihách.

Kanovníci v Lirey počali však tuto památnost veřejně vystavovati, což se znelíbilo biskupu v Troyes, Jindřichu z Poitiers, jenž r. 1353 na místním synodu v Poitiersu dal ji prohlásiti — bez jakéhokoliv šetření — za falsifikát, podvržený jakýmsi malířem ze Champagne. V této době rozzuřila se ve Francii stoletá válka s Angličany, takže tato památnost musela býti uchovávána na hradech a tvrzích. Když pak r. 1389 kanovníci v Lirey pokoušeli se znovu vzkřísiti její kult, vymohl Petr d'Arcis, biskup z Poitiersu, na avignonském vzdoropapeži Klementu VII. ve Francii její zákaz.

Guido Reni: Hlava Ukřižovaného. Positiv a negativ.

Způsob zahalení těla Kristova dle miniatury t. zv. Clovio.

Kaple sv. rubáše v Turině od Guariniho.
(Foto Cav. G. Enrieho. Patisk zakázán.)

V majetku roku Charny opět bloudil sv. rubáš Francií, ba i do Belgie se dostal, až posléze poslední potomek téhož rodu, Markéta de Charny, dne 23. března 1452 darovala jej vévodkyni z rodu Savoia, dceři to krále cyperského a jejímu choti Ludvíku I. v Chamberách.

Tento slavný předek nynějšího královského a císařského rodu italského obdržel od papeže Sixta IV. svolení, aby kapli, vystavěné pro tuto památku v jeho sídelním městě, savojských Chamberách, smělo býti dáno jméno »Santa Capella«, název to, který se propůjčuje jedině místům, chovajícím zaručenou památku z umučení Páně. Týž papež výslovně pak potvrdil, že na tomto hrobním plátně nalézá se pravá Krev Kristova!

Za nových zmatků náboženských ve Francii putovala tato sv. relikvie opět s místa na místo. Tak se octla opět v belgickém městě Lierre, kde slavný Albrecht Dürer, jeden z nejproslulejších renesančních malířů Německa, namaloval r. 1516 její zdařilou kopii, podnes tamtéž v chrámu sv. Gommaira chovanou. Později se vrátila zpět do Chamber, kde se však roku 1532 v noci ze 3. na 4. prosince, patrně rukou zločinnou zapálena, »Svatá kaple« vzňala a hrozila navždy v plamenech pohřbíti toto pohřební plátno Páně.

Jak historik Pinginius výslovně podotýká, »mořem plamenů« pronikl klíčník vévodův, dva františkáni a kovář až k hořícímu oltáři, kde stříbrná schrána sv. rubáše jižjiž se roztékala. Rozlomili ji a zalivše ji vodou, zachránili tuto vzácnost od úplného zničení. Bohužel, odnesl to sv. rubáš osmi velikými propáleninami, které zejména zničily otisky těla ukřižované

osoby od loktů až po ramena, kdežto ostatní jako zázrakem se zachovaly.

Za dva roky poté klarisky v Besançoně r. 1534 vyspravily tyto propáleniny v čtrnáctidenní lhůtě, avšak dost neprozřetelně to učinily, obrátivše prohořelé okraje dovnitř a pak je vyspravily, čímž zbytečně mnoho tkáně našim zrakům se ztratilo. Nedlouho potom toto posvátné hrobní plátno ocitlo se až v Nizze. Jeho stálému téměř putování posléze učinil konec vévoda Filiberto di Savoia, jenž k vůli sv. kardinálu Karlu Boromejskému dal je r. 1572 převézt do druhého svého sídelního místa, do Turina, kde již podnes zůstalo.

Zůstalo tedy v Turině, těšíc se nesmírné úctě jak rodu panujícího, tak i tamního duchovenstva i obyvatelstva. V roce 1694 dokončil pro ně architekt Guarini nádhernou kapli z černého mramoru modenského, korunovanou smělou kopulí, která se hrdě tyčí k nebesům mezi katedrálou turinskou a palácem královským. Kaple sv. rubáše slouží mimo to za hrobku panujícímu rodu královskému a nyní již císařskému.

Ještě do konce XVII. století býval sv. rubáš každoročně 4. května, na den nalezení sv. Kříže i v jeho vlastní památný den slavnostně veřejně vystavován k úctě věřících, v XVIII. století stalo se to však již jen pětkrát. V XIX. věku pak byl slavnostně ukazován r. 1814, když král Vittorio Emanuele I. po pádu Napoleonově se vrátil do své residence do Turina. Roku následujícího poctil jej veřejně papež Pius VII., vracující se ze zajetí francouzského ve Fontainebleau. Roku 1822 pozdravil jej nastupující král Carlo Felice. V roce 1842 oslavena byla svatba krále Vittorio Emanuele II. s Marií Adelaidou veřejným uctíváním této

relikvie hrobního plátna Spasitelova. Totéž bylo roku 1868 při svatbě krále Umberta s Margheritou a bylo dovoleno slavnému malíři Reffo, aby zhotovil přesnou kopii.

Naposled v minulém století byl veřejně zpřístupněn, a to pouze na jeden týden od 25. května do 2. června r. 1898 u příležitosti turinské výstavy posvátného církevního umění, kdy bylo po prvé jej dovoleno fotografovati. Fotografoval jej nadšený fotoamatér Cav. Secondo Pia, který však směl použít k tomu pouze jediné desky. Jeho fotografie vyvolala světový rozruch, který trvá dodnes. Zároveň mohl ji slavný malíř Cusetti, profesor akademie, znovu kopírovati.

Posléze po třiatřiceti letech, již v tomto století, a to v roce 1931 u příležitosti svatby korunního prince S. A. R. e I. (Principe di Piemonte) s Marií Josefinou belgickou bylo v tomto století po prvé možno asi dvěma milionům poutníků shlédnouti toto *Palladium* domu *Savoi*a — od 3. do 24. května. Tehdy před samotným korunním princem, vysokou hierarchií a vybranými učiteli bylo umožněno odborníku-fotografu Cav. Giuseppe Enriemu po dvakráte na několik desek zachytiti tyto převzácné otisky, což se mu skutečně skvěle podařilo. Teprve v roce 1933 vydal svoje směrodatné dílo o tom: »*La Santa Sindona rivelata della Fotografia*,« kde podal vědeckou fotografií důkaz pravosti sv. rubáše turinského.

Vskutku posledním výstavem tohoto pokladu našeho byl rok 1933, kdy na přímé přání sv. Otce Pia XI. u příležitosti Umučení Páně devatenáctistileté památky ukazován byl veřejně ve dnech 24. září do 15. října 1933, při čemž se již oficiálně nefotografovalo.

VIII

Sv. rubáš pozorován prostým okem

Po předeslaných dějinách tohoto drahocenného pokladu křesťanstva možno přistoupiti k jeho zevnímu popisu. Především nás bude zajímati, co na něm spatřuje naše prosté, nijakými optickými přístroji nevyzbrojené lidské oko.

Sv. rubáš turinský jest zaručeně původní antické, čistolněné plátno, zděli 4 m 36 cm a zšíři 1 m 10 cm, tedy dostatečné, aby pokrylo mrtvolu muže, i když měří 180 cm.

Opakuji tu prostě z dřívějších svých vydání skutkový stav věcí, kde především dal jsem slovo textilnímu odborníku cav. Virginio Timossimu, sekretáři syndikátu fašistických znalců v Turině, podle přesné citace jeho dobrozdání, uvedeného Enriem v zmíněné knize na str. 66:

»Sv. rubáš (italsky Sindone), po židovsku sadin, t. j. široké plátno, hodící se k různým účelům, jest celolněné, husté, neprůhledné, utkané z příze hrubé, nestejnoměrné (ručně předené) a ze surových vláken. Dostava této látky má na 1 čtvereční cm 40 nití osnovních a 25 útků na cm. Vazba jest čtyřvazný kepr diagonální, lomený po vzoru starých damašků jako klas v pruzích asi po 1 cm, t. j. 40 nití a vykazuje zřejmé stopy nedostatků rukodílné domácí výroby (nepravidelnosti ve vazbě a hustotě). Lze pak přibližně stanoviti jemnost příze, která odpovídá čís. 70 osnovy podle angl. číslování pro len a čís. 50 příze útkové.«

Vedle toho praví Timossi, že vlastností čistého

plátna jest dokonale absorbovati čili ssáti, kterážto okolnost velmi přispěla k nadměrné dokonalosti těchto otisků.

Plátno toto bylo znalci prohlášeno za skutečně původní antické plátno, odpovídající přesně zaručeným starověkým plátnům z krajů východních. V r. 1902 předložil archeolog baron du Teil »Národní společnosti starožitníků Francie« rubáš zhotovený přesně podle téhož vzoru, téže šířky, jenomže delší, pocházející z vykopávek v Antinoe v Egyptě. Spisovatel Noguier de Malijay odvolává se dále v tomto ohledu na rubáš hrobky krále Kha (XVI. století př. Kr.), objevené slavným Schiaparellim a jím v museu turinském zrestaurované.

Další doklady uvádí anglický obhájce pravosti této památky Msgr. Barnes, že »jedním z nejranějších starobylých tkaniv, s kterým rubáš turinský se srovnávati může, jest tkanivo v Musée Guimet, egyptského původu. Vznik jeho klade se do IV. století a má na svých okrajích tentýž diagonální způsob tkaní po způsobu damašků. Přirozeně v Syrii mohla se tato tkáň již za dob Kristových vyskytovat, neboť tkalcovství tam bylo již v tu dobu značně pokročilé a oblíbené. Pozdější doby naopak ukazují již úpadek jak potřebné ruční zručnosti, tak i strojní techniky«.

Též dr. Antonio Tonelli, profesor chemie na salesiánském lyceu Valsalice v Turině, jeden z nejlepších obránců sv. rubáše, píše mi o zcela podobném, téměř stejně velikém starověkém rubáši, chovaném v museu turinském. Ale poslední překvapující zprávu sděluje článek italského časopisu »La Festa«, že americkému odborníku textilií Eduardu H. Wanderbe-

ckovi se podařilo definitivně rozluštit, ba napodobiti způsob utkání tohoto antického kusu plátna.

Než k věci samé. Na tomto věky nažloutlém hrobním plátně vidíme prostým okem řadu červenavě-hnědých skvrn, které jsou seskupeny v zřetelné obrysy postavy mužské, otisknuté nejen zpředu, ale též i zezadu. Tyto dvojnásobné otisky povstaly tak, že zde vyznačená mrtvola položena byla naznak na jednu polovinu téhož pohřebního prostěradla a zanechala tu obrysy týlu hlavy, krku, zad, svalstva pánevního i dolních končetin zezadu. Pak přes hlavu byla přehozena druhá polovina tohoto hrobního plátna vpřed, takže na sobě otiskla obličej, prsa, zkřížené ruce a dolní končetiny zpředu. Tímto způsobem byla v jediný kus plátna, značně delší, hlavně pak širší, zabalena a zrakům lidským ukryta celá mrtvola.

Nejnázorněji zachytila tento způsob použití sv. rubáše miniatura, mylně připisovaná Cloviov, žáku Rafaelovu. Než tento způsob můžeme si sami lehce znázorniti na kterémkoliv menším předmětu, na př. na loutce použitím ručníku.

Vedle těchto obrysů lidských, dvojité, t. j. zpředu a zezadu zachycených, na prvý pohled nejnápadnějším zjevem na tomto sv. hrobním plátně jsou podélně se táhnoucí dvojité řady temných skvrn, symetricky uložených, které s počátku dosti rušivě působí na pozorovatele. Probíhají po celé délce na rozhraní první a druhé, třetí a čtvrté čtvrtiny, takže ony otisky lidských postav jsou jimi jakoby orámovány.

Na prvý pohled poznáváme, že běží o propáleniny, které bohudík spálily jen ramena a paže (záloktí) obou figur zpředu a zezadu, ale jinak nejdůležitější

části otisků zůstaly neporušeny. Tyto propáleniny na nejvyšším svém stupni způsobily pak úplnou ztrátou tkaniva otvory, které musely býti vyspraveny záplatami, jak o tom již byla řeč. Vedle nich po celé délce rozhraní oněch čtvrtin vidíme v různých stupních pomalým zuhelnatováním tkáně vzniklá intensivně černá místa, kde poškozené plátno drží ještě pohromadě, a to díky silné podšívce, která mu byla podložena. Těchto největších propálenin jest celkem osm a dávají celku sv. rubáše nezapomenutelný ráz.

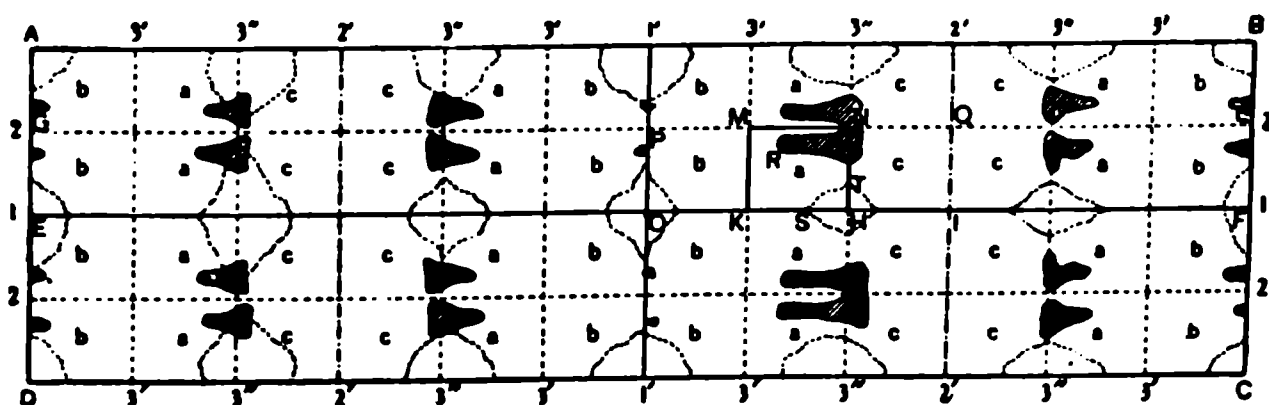
Jsou to stopy požáru, kterým toto sv. hrobní plátno muselo projít při onom ohni »Svaté kaple« v savojských Chamberách r. 1532. Jejich symetričnost sama odhaluje svůj původ v tom, že sv. rubáš, při požáru ve stříbrné schránce uložený, byl mnohonásobně přeložen. Když schránka žárem ohně počínala se již taviti, jedna velká krůpěj tekutého již stříbra propálila tyto symetrické otvory a vytvořila zuhelnatěliny.

Turinskému profesoru dru Ant. Tonellimu, známému badateli v této otázce, podařilo se zcela přesně stanoviti způsob tohoto přeložení, což naznačil zejména svým, v knize otištěným, schematem. Toto sv. hrobní plátno bylo přeloženo $4\times$ na šířku a zároveň $12\times$ na délku, čili bylo zmenšeno na jednu čtyřicetiosminu svých rozměrů, t. j. na 27×36 cm. Tyto rozměry odpovídaly přibližně velikosti stříbrného pouzdra, o němž historik požáru z r. 1532 výslovně praví, že se jižjiž roztékalo. Byla pak to zejména jedna hrana této stříbrné schrány do běla rozžhavená, která svým žárem způsobila ony pruhy a skvrny zuhelnatělé aneb ožehnuté, po celé délce plátna se táhnoucí. Prostředek plátna, t. j. horní jeho obě poloviny otisků

byly této schráně blíže než dolní části obou postav, pročež zhouba požárem tu vzniklá jest větší. Napočítlo se pak celkem 28 větších a menších tkáňových defektů, vzniklých tímto neštěstím na sv. rubáši.

Toto byla druhá, horší zkouška ohněm, jímž musela projíti tato naše drahocenná relikvie.

V Chamberách však zároveň vznikly na této převzácné památce ještě druhé symetrické skvrny, které

Schema dra A. Tonelliho o přeložení sv. rubáše 12x po délce a 4x po šířce, čili na rozměr 27 x 36 cm, čímž se vysvětluje symetričnost propálenin a kosočtverečných míst.

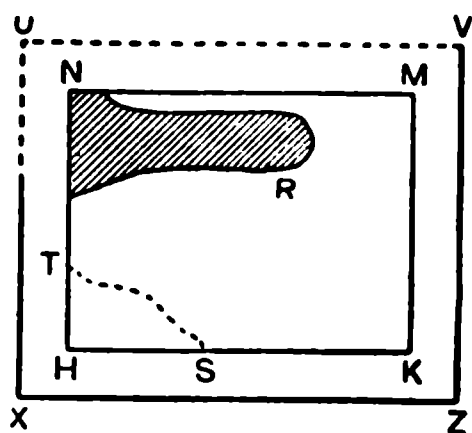
sice nepoškodily tkanivo plátna, ale vyznačily se zato na kresbě otisků. Nevznikly ohněm, nýbrž vodou. Neboť aby přesvatá relikvie mohla býti vytažena z rozpáleného stříbrného pouzdra, muselo býti napřed zalito a ochlazeno vodou. Nuže, tato voda vytvořila řadu pěti kosočtverců uprostřed plátna probíhajících, s okraji jakoby vystřiženými či vroubkovanými, což jest zvlášť charakteristické pro skvrny z tekutin vzniklé. Těmto po obou stranách odpovídají řady půlkosočtverců jako neklamné znamení, že rovněž toto vše způsobeno bylo opět přeložením sv. plátna, a to zcela shodným s oním svrchu popsaným.

Při tom jest zvláštností, že místa v oněch útvarech

ovroubkovaná a ohraničená jsou poněkud matnější než celá ostatní tkáň a dávají tušiti, že vznikla na opačném rohu, než na kterém stříbro schrány se již roztékalo. Přívaly hasicích vod zanechaly právě tento kout pouzdra suchým, kdežto celé ostatní sv. plátno bylo jimi promočeno naveskrz.

Chemickým badáním byla pak tato věc plně vysvětlena. Zvlášt se o to zasloužil pařížský chemik

Schema dra A. Tonelliho, znázorňující stříbrnou schránu na oltáři »Svaté kaple« v Chamberách při požáru r. 1532. U písm. N stříbro se už roztékalo a propálilo mnohonásobně přeložený sv. rubáš, kdežto u písm. H vnitřek (roh) pouzdra zůstal suchý a dal vznik kosočtvercům.

Colson. Aloe, jímž sv. rubáš byl prosycen, působením čpavku vytvořilo dvě složky barvité: aloetin a aloin. Prvý jest ve vodě naprosto nerozpustný a vytvořil hlavní podklad otisků sv. rubáše svým růžověhnědým odstínem. Pakliže aloin ve vodě rozpustný po požáru v Chamberách ještě zintensivněl, oživila tím veškerá kresba obrysů mrtvoly až na ona jaksí mdlejší místa svrchu popsaných kosočtverců a jich polovin. Tak prošel tento vzácný poklad smrti Pána našeho ještě svojí zkouškou vodou, která by každý falsifikát byla musila smýti anebo nenapravitelně poškoditi.

Prvá pak zkouška ohněm v Besançonu, zevrubně prozkoumaná inž. G. Porchém z Versailles spolu s prof. Tonellim, tvoří nový důkaz historičnosti a pravosti sv. rubáše, pročez o ní bude obšírněji referováno v příslušné kapitole.

K vůli úplnosti však musím se tu zmíniti ještě o jedné věci, kterou nutno čtenářům objasniti. Jest rovněž nápadné, že na fotografiích sv. rubáše vidíme jakési nepravidelné, silně světlé neb černé čáry ponejvíce příčné. Na negativech jsou bílé, na positivech černé a vznikly tím, že toto sv. plátno, které v posledních staletích chová se svinuté a ne přeložené, během let vytvořilo touto úschovou příčné záhyby nebo zřásnění. Většinou nedají se již odstraniti. Porovnáme-li celkové fotografie z r. 1898 a r. 1931, shledáváme jich nápadně menší počet na těchto druhých snímcích, což přičítati dlužno té okolnosti, že cav. Secondo Piovi bylo dovoleno tuto památku fotografovati zarámovanou a pod sklem, notabene když předběžným odhadem rozměry rámu na délku byly učiněny asi o 16 cm menšími! Naproti tomu při snímcích Enrieových sám přítomný kardinál turinský a arcibiskup Maurilio Fossati s družinou vypomáhal napínáním sv. plátna tyto záhyby co nejvíce odstraniti. Avšak u hlavy Kristovy zpředu ani jemu se nepodařilo vyrovnati obě příčné rýhy, které na obojích snímcích z r. 1898 a 1931 jsou zcela totožné. Jelikož pak fotografováno při velmi intenzivním osvětlení, chybí v místech těchto řas či záhybů jakákoliv struktura plátna i otisků.

*

Naše studium jest však soustředěno na ony otisky. Náš hlavní zájem se odnáší k zmíněné postavě muže, skonavšího v nejlepším rozmachu svých sil, otisknuté tu zpředu i zezadu. Je vzácně vysoká a do poslední písmenky nese veškery stopy umučení Páně, jak souhlasně je vylíčili evangelisté, kterážto okolnost dovede nejvyšší měrou vystupňovati naši zvědavost. To tím více,

že minulá staletí tušila, že v oněch skvrnách skrývají se otisky přesvatého těla Kristova, hlavně pak stopy jeho krve předrahé, jež byly předmětem nejhlubší úcty. Avšak celé této věci se jen nedostatečně rozumělo a jak uvidíme, před vynalezením fotografie a vykonáním snímků tohoto sv. plátna se jí ani dobře rozuměti nemohlo!

Barva sv. rubáše turinského jest bílá, slabě nažloutlá s narůžovělým nádechem. Otisky mrtvoly na něm jsou přísně jednobarevné: seppia, t. j. růžovětmavohnědé.

Zmíněný průkopník pravosti sv. rubáše, prof. Ant. Tonelli, vyzdvihuje ve svých obhajobách tyto charakteristické vlastnosti otisků, které doplňují pozorováními Enrieovými a jinými.

Především jsou tyto otisky přísně jednobarevné. Místa nejsvětější jsou prostě přirozenou barvou sv. plátna, nemajíce na sobě vůbec žádných stop nějakého barviva, aniž podkreslování, což nezvratně prokázaly zvětšeniny vědecké fotografie. Barvivo otisků jest bylinného rázu a starobylého původu, proto jest věky nezrušitelné. Námitka o nějakých anilinových barvách, rozpustných ve vodě, benzínu atd., mohla by vytrysknouti z nejhrubší nevědomosti, protože teprve minulé století je objevilo a ty samovolně vyrudnou. Naopak intenzivním osvětlením obrysy otisků sv. těla vystoupily ještě zřetelněji, což bylo zejména pozorováno po třech nedělích výstavu v r. 1931, kde i odstín základního jejich tónu z cihlové červeně nabyl karmínového nádechu.

Otisky postav vytvořeny jsou zrníčky či granulemi hustě vedle sebe seskupenými, což opět odpovídá jejich vzniku ze zrníček aloe atd. Ty jsou tím intenziv-

něji zbarveny, čím bezprostředněji mohla mrtvola, v tomto plátně zabalená, působiti na zrníčka aloe a myrhy a ostatní vonné směsi, jimiž povrch plátna byl hustě posypán.

Otiskům chybí přesné obrysy. Ty pak bez zřetelných hranic obrysů přecházejí do svého okolí a v něm se ztrácejí. Nejpřiléhavějším jest tudíž pro ně italské pojmenování »contorni sfumati« (obrysy vytrácející se jako dým a pára). Pouze tam, kde přímým dotykem otisknuty jsou skvrny krevní, jsou přesně ohraničeny a vyznačují se barvou silně rezivou.

Nejlépe to viděti na negativu obličeje Spasitelova v přirozené velikosti, kde obočí, nos, tváře, knír, vous, dolní ret i brada, vše jest značně tmavé, ale pozvolna mizí ve svém okolí, naproti tomu otisky krve, pokud to ovšem hrubotkané plátno připouští, mají naprosto zřetelné obrysy.

Otisky zpředu reprodukují nám podobu lidského těla s podivuhodnou přesností, ba krásou, na niž žádný středověký umělec naprosto nestačil. Jsou vytvořeny s takovou dokonalostí, že by byly jedině důstojným výtvozem Michelangelovým, zejména když je tu přesně dodržen kanon, t. j. pravidlo antické krásy. Toto stanovilo, že hlava činí pouhou osminu celkové délky tělesné, kterýžto rozměr zejména ve středověku upadl v naprosté zapomenutí. Jsou tu sice některé menší nedokonalosti, na př. hrudník je poněkud více roztažený, což zaviněno ukřížováním, nebo obličej poněkud více zúžený, na čemž opět vinu nese kolmá projekce působivých par čpavkových na aloem posypaný podklad sv. plátna. Než přesto proporce těla jsou zcela přirozené a tak ztepilé, že jen největší umělkyně, mistrovská

ruka přírody, pracující bezvadně podle svých zákonů, mohla je v tak dokonale bezvadném stavu vytvořiti. Za žádnou cenu nebyl však této svrchované krásy schopen středověký primitiv před 600 lety!

Dále proti veškeré tradici ukazují tyto otisky ukřižovaného člověka probítá zápěstí a ne dlaně či hřbety rukou. To je lékařsky a anatomicky zcela správné. Vedle toho mrtvola tato zbavena je sebemenšího kousku šatu, kdežto podle přísného židovského zvyku a ustanovení Sanhedrinu 6, 3 musil Kristus na kříži míti aspoň bederní roušku kol pasu uvázanu. Jediné mrtvola, připravená k nabalsamování, ji více nepotřebovala. Žádný středověký malíř nebyl by se za žádnou cenu odvážil podobného rouhání. Ostatně všechny falsifikáty a kopie (kromě přesných kopií Reffa a Cusettiho) mají více méně znatelně, ale vesměs bezpodmínečně tuto bederní roušku, originálu chybějící, přikreslenu. Je to — jak ve všech svých vydáních se zmiňuji — jedinečná věc v zobrazování Krista a přitom nejen přirozeně, ale hlavně nesmírně delikátně překříženými rukama Spasitelovými vyřešená. Opět něco, co žádnému falsifikátorovi ani na mysl přijíti nemohlo.

V obrysech těla vidíme dále skutečnou krev lidskou zachycenu. A to přesně rozlišený ráz krvácení posmrtného a za živa se ještě přihodivšího. Toto dále rozlišuje pro oko lékařovo správně krvácení tepenné a žilné. Správné zobrazení krve jest i pro moderní malíře oříškem velmi tvrdým. Nemyslím ony hypermoderní, kteří i v anatomii těla si kreslí, co chtějí, nýbrž ony poctivé umělce, jimž přes toto jejich úsilí přihodí se neomluvitelná chyba (na př. Alšovu sv. Václavovi na koni ztratila se obě kolena). Při lékařském nálezu

oněch otisků zmíním se o tom všem důkladněji, zde pouze podotýkám, že krev zde otisknutá skutečně tekla. A je to pravá lidská krev, již podle správné skutečnosti dovede tak málo malířů i moderních zachytiti, a což středověk vůbec neznal. A co před objevy Harweyovými o správné cirkulaci krevní v roce 1628 znáti nikdo nemohl.

Celé tělo poseto jest zpředu i zezadu stopami krutého zbičování, o nichž obšírněji pojednávám na svém místě.

Nejnápadnější však a pro nás nejdůležitější věcí jest okolnost, že jsou na těchto podivuhodných otiscích nejzřetelněji vyznačena a nejvíce vystupují ona místa, která při přehození rubášem nebo při položení naň nejbližše se byla octla jeho povrchu, hojně posypaném aloem, myrhou atd. Naopak chybějí vesměs části těla, které od tohoto přikrytí plátnem byly více méně vzdáleny, jako: krk, horní část hrudníku, slabiny, prohnutí v kříži, jamky kolení, části bérců nad patami.

Jinými slovy, ony více vyčnívající tělesné části: vlasy, nos, oblouky očnicové, knír, vous brady, rty, ramena, předloktí, ruce, lopatky, páteř, svaly sedací, kolena, horní poloviny bérců a plosky nohou jsou tu zcela jasně otisknuty oním zvláštním červenavě hnědým zbarvením hrobního plátna. Naproti tomu zůstávají bez jakéhokoliv otisku, tudíž zcela chybějí části těla prohloubené: oční důlky, rýhy nosolíční, rýha retní, krk, klíční kosti, horní část hrudníku, postranní části břicha, postranní části prohnutých beder, stehen a lýtek.

Čili ještě přesněji řečeno: Tyto otisky jsou čistě negativní, t. j. mají obrácenou hru světla

a stínů, jakož i obrácené strany. Poslední věc vyskytuje se v zrcadle a téměř si ji neuvědomujeme. Zkusme však potříti si ruku barvivem, či otřeme ji silně o kopírovací papír našeho psacího stroje a otiskneme ji pak na papír. Dostaneme přesně týž charakter otisků, který s naprostou přírodnickou věrností zaznamenal naši ruku. A tato okolnost jest právě na sv. rubáši nejdůležitější.

Otisky sv. hrobního plátna jsou absolutním fotografickým negativem! Při ofotografování právě obráceně dostáváme jejich positiv, t. j. správná světla a stíny, jakož i strany na fotografické plotně. A na fotografickém papíře opět vše obráceně, čili původní stav otisků.

Naproti tomu otisky ran a krve, vzniklé prosáknutím sv. plátna přesvatou krví Kristovou bezprostředním dotykem, chovají se zcela jinak. Na povrchu sv. hrobního plátna jsou positivním otiskem prosáklé krve. Proto na negativu fotografickém čili na desce se správně rýsují negativně a na papíře správně pozitivně. Tuto okolnost si my pozorovatelé, kteří jsme přec již obeznámeni s dostatek s tímto »černým uměním«, teprve později náležitě si uvědomujeme. Středověký primitiv absolutně o této důležité dvojakosti nemohl míti nejmenšího ponětí. I když by po způsobu rytců pečetí chtěli podnikati šílený nápad na pěti čtverečných metrech namalovati bez sebe menší chybičky obrazy těla Páně ve fotografickém negativu, jehož neznal, přesahovalo by to naprosto lidské možnosti a síly.

Ostatně o tomhle všem nikdo neměl ani ponětí, protože *fo to ne ga tiv* v přírodě nikde se ne vyskytuje a nemo dat, quod non habet, do-

kud po prvé sv. rubáš turinský nebyl fotografován, což, jak už řečeno, stalo se po prvé v r. 1898, a sám fotograf S. Pia tímto objevem byl úplně překvapen.

O tento jeho historický snímek, bohužel na jediné desce vzatý, rozpoutal se nejprudší boj, v němž na straně obhájců stáli ponejvíce přírodovědci, kdežto přemnozí z odpůrců byli katoličtí kněží a učenci. Bohužel, tito svými krajně bezohlednými, až brutálními metodami (na př. Secondo Pia byl učenci neznalými fotografických věcí prudce napadán, ba dokonce byl obviňován z podvodných manipulací na negativu a pod.) zvítězili tehdy svou převahou a všemi kompilátory bohovědných slovníků bylo převzato odsouzení sv. rubáše turinského jakožto plagiátu na podkladě Chevalierových »objevů«.

Obhájcům sv. rubáše byla tehdy jakákoliv obrana znemožněna hlavně tím, že bez svolení královské rodiny italské nebylo jim možno pořídit nové, ověřené snímky této převzácné relikvie, což se stalo teprve po 33 letech. Než p r a v d a vždy zvítězí, třebaš by to i staletí trvalo. Potřením hlavně Chevalierovy »historické« námitky — tak důkladným — byla nadobro prolomena bitevní čára odpůrců, zvláště když mocné důkazy vědecké fotografie a lékařské — zcela netušené — přivedly je v úplný zmatek. Čas vše mění, i časy, i po letech dává průchod pravdě.

Na tyto předrahé otisky vsutku vztahují se slova Isaiášova: »D á n a b u d e k n i h a n e z n a l é m u p í s m e n a ř e č e n o m u b u d e: č t i!!«

Na nás pak, hlavně na obhájcích z řad badatelů přírodních věd, bude rozluštit, co bezpísmenková slova přírody nám chtěla povědět o této přehořké smrti

Spasitelově, zde zachycené v plném rozsahu a hrůze.

Třebas literatura o tomto předmětu čítá na 3.500 knih, článků, pojednání atd., nerozpakujeme se obohatiti ji o další, protože moderními prostředky bitva bude rozhodnuta — ba již jest — zcela určitě ve prospěch jeho pravosti. Ve prospěch nového ohně srdcí našich, rozplameněných novou úctou k Božskému Spasiteli . . . ad maiorem Dei gloriam!

IX

Jak asi vznikly tyto otisky

Fotografickým objevem Piovým dostalo se světu překvapení prvořadého a zcela netušeného, ba do jisté míry až sensačního. Přirozeně, že se lidé zpěchovali je uznati, neb je především mučila otázka, jak vznikly tyto podivuhodné otisky. Moderní člověk chce míti vše v první řadě vysvětleno, t. j. zpět převedeno na věci, které zná, na pojmy, které jsou mu běžné, na představy jeho denního myšlenkového okruhu. Last not least na pouhá slova, která jsou na předních místech v slovníku jeho řeči, ale málo určitého mu povídají: na př. síla, energie, dispoice, virulence, imunita atd.

V hlubokém svém základu věda vlastně jest jen metodou, zprostředkující poznatky všem přijatelné a všeobecně platné, ponejvíce v příčinné souvislosti se vyskytující: post hoc, ergo propter hoc. Proto veškerá věda jest popisného, registračního rázu, nezabývajíc se vůbec vysvětlováním základních svých předpokladů hmoty, síly, světla, elektřiny atd. atd., nýbrž příčinně

vše spojuje dohromady a co nejpečlivěji zaznamenává. O původu světa nebo vzniku života na naší zemi také nedovedeme nic vysvětliti; přes to však tolik oborů vědních o tom pracuje a badá.

Připouštím loyálně, že vysvětlovati vznik těchto otisků je těžkou prací, že po této stránce je toho dosti nevyjasněného, ba záhadného na této přeskvostné památce umučení Páně, a že to vlastně spadá po výtce v obor fyziků, chemiků atd., případně theologů, po kteréžto stránce nemohu a nechci rozhodovati.

Než s k u t e č n o s t s v. r u b á š e j e t u, jest faktem, s kterým dlužno počítati a k němuž každý podle svých odborných znalostí a vědomostí může a smí zaujmouti své stanovisko. S lékařské pak stránky systematicky to dosud neučinil nejen o sv. rubáši, nýbrž i o umučení Páně — pokud vím — vůbec nikdo. V tom právě spočívá můj primát a světový úspěch mých knih.

Přirozeně, že s hlediska věd přírodních snažíme se každý úkaz a dějství vysvětliti napřed běžnými silami a zákony přírodními, pokud jsou nám ovšem známy. Zásah mimopřírodní nebo nadpřírodní moci uznáváme pouze tehdy, když každý jakýkoliv jiný výklad selhal, takže jiného nezbytí není. Leč činíme tak pouze v krajních případech.

Jelikož pak jest mou povinností v této knize obeznámiti své čtenáře se všemi poznatky, domněnkami a úvahami, pokud slouží k osvětlení našeho předmětu zde studovaného a probíraného, proto chci poctivě referovati o dosavadních výkladech vzniku těchto otisků, které se dělí na tři hlavní směry.

Prvou z nich je teorie fyzikální, již zastává učený jesuita P. Busnelli v »Civiltà Cattolica 1933« a již ci-

tuje P. A. Stříž ve své stati »Vinice Páně«, V., 35, str. 83: »Zdá se, že pro vytvoření obrazu je třeba myslet na příčinu fysickou, totiž na teplo. A to proto, že šťáva aloe, které se dobývá naříznutím jeho listů, koncentrací v teple ohně dává hmotu hnědou, černou nebo žlutozelenou. Kristus zemřel na kříži mezi 3. a 4. hodinou odpolední a pohřben byl před soumrakem, počátkem židovské soboty.

Musilo tudíž tělo jeho býti ještě teplé, teploty hořečné, když Josef z Arimatie šel k Pilátovi a po zakoupení prostěradla přišel na Kalvarii, aby sňal a pohřbil Krista na tomto blízkém místě, kde měl připraven vlastní hrob. To se mohlo státi v krátkém čase, vzhledem k blízkosti míst, neboť od Jerusalema ke Kalvarii a od Kalvarie ke hrobu bylo nedaleko. Tak Kristovo tělo, ještě teplé a ohebné, mohlo býti důstojně uloženo v poloze, jak nám ji podává obraz, obaleno v prostěradlo, nasáklé aloí. Stykem s teplotou těla se aloe zvolna zahřívala, a to podle odstupňování dotyku a vzdálenosti tkaniny od tepelného zdroje, přejímajíc onen negativní odstín, který tvoří otisk obrazu. Rány a krev z těla ještě teplého musely zanechat živější vlastní obraz, až úbytkem a úplným zaniknutím jakékoliv teploty ustalo též tvoření obrazu, který zůstal lehký, odstíněný a mlhavý, jak jej dnes vidíme. Tímto způsobem se nám zdá, že se odehrál původ obrazu a vytvořila se jeho trvanlivost a jeho rezatě hnědá barva. Snad by nebylo nesnadné dokázati to pokusem, který přenecháváme jiným.«

Potud vykládá věc P. Busnelli. Hned v prvních svých českých vydáních zaujal jsem stanovisko k této fysikální teorii, stavě se dosti skepticky k možnosti pů-

sobení pouhého tepla, které ovšem i při emanacích mrtvého těla nevylučuje nikdy i chemické působení výparů tělesných, s vyzařováním tepla co nejužěji spojených.

Chybí mi tu především přímý pokus s aloem a lidským tělem. Přiznávám se, že jsem si dokonce aloe opatřil a chtěl s ním na sobě experimentovat, ale pro nedostatek času jsem se k tomu nedostal, hlavně však proto, že ony vonné směsi, jak jsem při důkladnějším studiu na to přišel, nebyly obyčejným aloem; oním aloem, které vzniká, nařízname-li dužnaté a malebné listy obvyklého jižního aloe, i u nás částečně v zahradách pěstovaného (rostliny to, která jednou ve svém životě vykvete mocným hroznem květovým a pak zhyne), nýbrž biblické aloe, které bylo něčím zcela rozdílným. Především se o tom zmiňuje bible Sýkora-Podlaha, Nový zákon, vysvětlivka na str. 353: »Aloe jest líbezně vonící dřevo indické, které Arabové zovou agaldžun. Kmen jeho má asi 2 dm v průměru, na vrcholku vyrůstá svazek či chomáč listů tlustých, až přes metr dlouhých, při kmeni širokých, na konci špičatých. Květ jest červený se žlutým pomíchaný. Dřevo jeho bře se k vykuřování, a to jednak na počtu hostí, jednak z úcty k mrtvým jím nakuřují jejich těla. Také však se s myrhou tlouklo na prášek, jenž se sypal mezi prostěradla, jimiž byl mrtvý ovinut.«

Mnohem určitěji vyslovuje se o tomto biblickém aloe Ottův Naučný slovník, jak jej na svém místě chci citovati. Je to dřevo západoindického s t r o m u Agaloxylon! Nuže, zde jsme se svými experimenty vlastně v koncích. Kde, probůh, opatříme si toto vzácné dřevo? Jaký byl poměr jeho smíšení s myrhou? A což

ostatní »vonná směs«? Jaké to byly ingredience a jak se jich používalo? P. Alessio v »Illustrazione Vaticana«, roč. IV., str. 134, je vypočítává takto: Aloe, myrha, kadidlo, cypřiš, jalovec, eukalyptus, káva, tabák, ačkoliv mám vážné pochybnosti, že starý svět znal tuto americkou rostlinu . . .

Dále je okolnost, na kterou stále ve svých výkladech narážíme a která nám činí stále naprosté obtíže, protože patří v obor bohovědný a tam nebyla ještě rozřešena. Je to totiž nesouhlas mezi evangelisty synoptiky a sv. Janem, očitým svědkem pohřbu Páně. Synoptikové napsali, že tělo Páně bylo zabaleno do onoho prostěradla »in sindonem mundam«, tento však se vší určitostí píše, že mrtvý Kristus byl ovázán pruhy plátna, jež zove othonia a která zřejmě tvarem i původem byla převzata od Egyptanů.

Pro nás, případně pro jakékoliv pokusy, značí toto rozřešení základní důležitost: byl tu dotyk volný nebo zcela těsný, ovinutím obinadel kolkolem? Neboť přímý pokus zdá se vyvracet tuto poslední možnost. Tímto způsobem, jak pokusně prof. katolické university v Paříži, biolog dr. Pavel Vignon zjistil, vznikají pouze skresleniny, znetvořeniny, na př. obličejové, protože se tu úd či tělo otiskuje v celém obvodu a nikoliv v pouhé projekci, jak je vidíme.

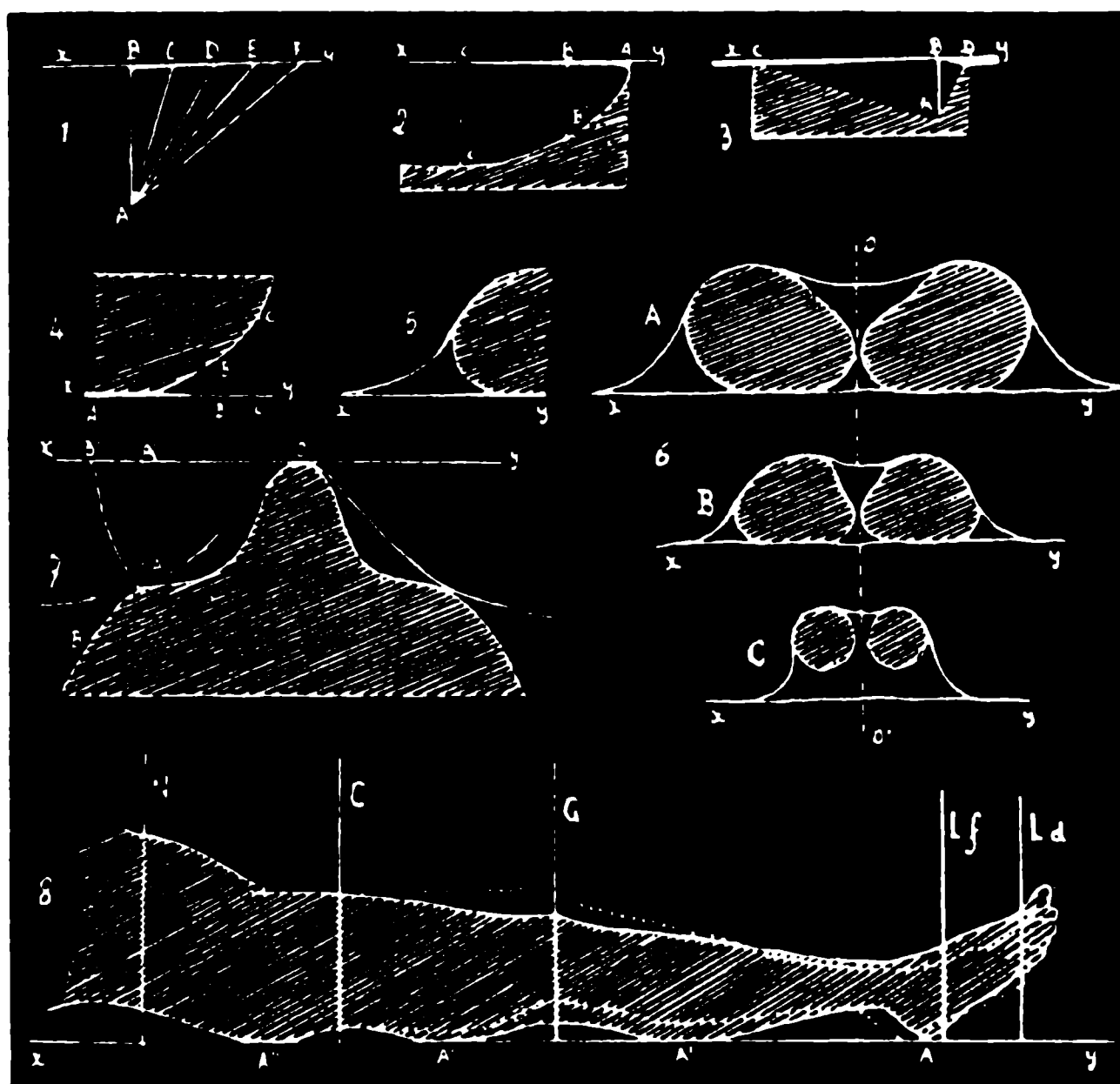
Proto teorie fyzikální má málo naděje na všeobecné uznání. Týž prof. Vignon hledal tudíž výklad jiný, chemikální, který, zdá se, nabyt téměř všeobecného uznání a byl přijat oběma komisemi studia sv. rubáše, jak italskou, tak i francouzskou. V čele oné stojí kardinál M. Fossati, této u nás z I. celostátního sjezdu katolického dobře známý pařížský kardinál Verdier. Jak

i chemik-odborník, prof. Ant. Tonelli, uznává, dá se touto teorií (třebaže se jí též oponuje, viz »Osservatore Romano«, 15. X. 1933) téměř dokonale, přijatelně a dostatečně vysvětliti vznik těchto záhadných otisků.

Neboť jest podložena přímými pokusy a chemickým faktem přímého promítání a působení výparů chemikálních. Zatím co zužil literární boj o pravost sv. rubáše a vybíjel se polemikami, debatami atd., prof. Vignon vzal tuto otázku poctivě přírodovědecky do ruky. Podporován fysiologem velké pověsti vědecké, pařížským univ. profesorem ze Sorbonny, jménem Yves Delage, studoval v laboratořích tuto možnost pokusmo. V roce 1902 pak spolu s prof. Delagem referoval o všem v sezení Francouzské akademie věd a týž rok vydal své velké dílo »Le Saint Linceuil de Turin«.

Práce jeho a druhů byla přímo průkopnickou na poli vysílání a vyzařování. Na pařížské Polytechnice uveřejnil tehdy profesor Colson první pokusy v tomto oboru, že totiž lze na fotografické desce bez jakéhokoliv osvětlení docíliti obrazu předmětu, který jest zhotoven ze zinku. Týž podal pak chemickou cestou možnost vytvoření trvanlivého, ve vodě rozpustného barviva, pakliže na aloe působily alkalické výpary amoniaku.

Vycházeje z těchto předpokladů, počal prof. Vignon a Yves Delage experimentovati s otisky sádrových sošek (patricemi), které byly napojeny tímto roztokem a mohly tyto výpary sdíleti plátnu posypanému aloem. Při tom se ukázalo, že přímý styk onoho plátna a sádrového modelu vytvářel otisky bizarní, znetvoře-

Schema dra A. Tonelliho pro chemický vznik otisků sv. rubáše přímočarým působením čpavku na plátno posypané aloem.

niny, kdežto přímoúhlé vyzařování těchto výparů vedlo k získání tvarů skutečnosti odpovídajících.

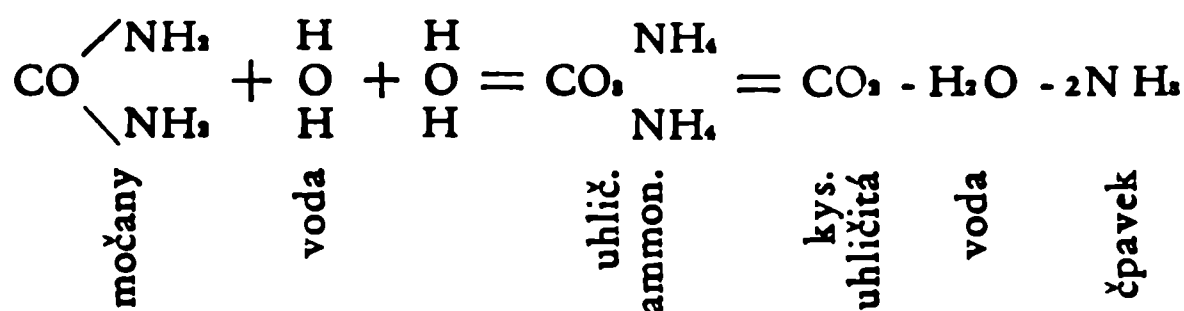
Tím byl dán pokusný a vědecký základ k tomuto chemickému vysvětlení, které Italové zovou vaporigrafismus a jež si získalo nejvíce přívrženců, když prof. Pavel Vignon vydal v r. 1902 zmíněnou obsáhlou knihu, doprovozenou hojnými snímky těchto pokusů. Prof. Delage vyslovil se sám o tom takto: »Již pozor-
né zkoumání otisků turinského plátna dává poznati

zákon jeho vzniku. Obrazy vznikly projekcí, nejčastěji pravoúhlou, poněkud rozptýlenou. Intensita zbarvení každého místa se mění se vzdáleností právě tohoto místa od jemu příslušného na těle postavě. Tato síla zbarvení rychle ubývá s rostoucí vzdáleností a již ve vzdálenosti několika centimetrů přestává.«

»Tedy problém zní: Která vyzařování a která substance může vycházeti z mrtvého těla, aby dala vznik podobným otiskům? Názor prof. Vignona jest — a já jej zcela podpisuji — že zde bylo na ono plátno položeno tělo a druhá polovina tohoto plátna byla přes hlavu jeho přehozena vpřed.«

»Toto lidské tělo bylo pokryto potem s hojným obsahem močanu. K tomu se přidružuje krev a výpary z tohoto bezduchého, ale ve vysoké horečce zemřelého člověka. Tyto močany proměňují se v uhličitán amonný a tento ve čpavek, který posléze způsobil, že aloem prosycené plátno působením těchto zásaditých par v poměru vzdálenosti k dotýčným částem těla se do hněda zbarvilo. A takto vznikl charakteristický negativní obraz.«

Potud prof. fyziologie Yves Delage, agnostik a volnomyšlenkář. Chemickou pak formuli sděluje ve své knize: »The Holy Shroud« spisovatel Barnes takto:

Týž spisovatel obohatil naše znalosti nesmírně zajímavými pozorováními. V Anglii, zemi to prapodivných

tradičních zvyků, obdržel darem celý soubor roušek, které — již po staletí se to praktikovalo — zakrývaly vždy obličej právě zemřelých nebožtíků jistého rodu, »a tyto výpary oněch mrtvol získaly na svém povrchu různé skvrny a obrazce. Jest přec známou věcí, že leckdy po smrti obličej nebožtíkův zbělá právě amonými krystaly, na něm se usadivšími. Ostatně každá hospodyně ví, že nezapere-li se pot v prádle vssátý, po delší době objeví se na něm trvalé skvrny.«

Msgre Barnes mezi těmito šátky obdržel část sva-
tebního závoje, kde již potem živé osoby »vyrazily« na něm skvrny, odpovídající obrysům obličejů, a to v době zcela krátké. Ostatně znám jedny brýle s rohovou obrubou, pěkně již potem zhnědlou.

Máme tedy zde opět něco pozitivního a potvrzující tuto nejpříjemnější teorii vzniku, kterou nutno ještě více s různých hledisk propracovati a doplňovati, aby obstála proti všem dalším námitkám. Lidské tělo, zejména v agonii smrtelné a bezprostředně po ní, jistě vysílá a vyzařuje látky, které mohou způsobiti skvrny po způsobu negativních otisků. Než nanejvýš zajímavé jest, že působily-li by podobné výpary aneb hlavně již z rozkládající se mrtvoly delší dobu, zmizely skvrny a celé plátno se zbarví jedním odstínem. Ztmaví jednoduše a původní obrysy zmizí. Bylo pak zjištěno, že působnost podobné látky může býti v akci pouze 35—40 hodin, mají-li ještě býti znatelnými obrysy těla a nejen jednotvaré barevné ztemnění plátna.

Otvírá se tu vsutku vděčné pole chemikům-lékařům ke studiu iradiací lidského těla, které jistě nekončí svými viditelnými obrysy!

Dále ještě týž Barnes zjistil, že skvrny těchto rudi-

mentárních nezřetelných obrazů vystupují na povrch plátna až po nějaké delší době, pročez ani apoštolové, k hrobu Páně přispěchavší, nemusili je tam hned vidět, čímž opět jedna námitka jest umlčena.

Chemik profesor Tonelli svými schematy vaporigrafismu podepřel značně tuto teorii, již doprovodil i delším odborným výkladem, jež pro omezenost místa nelze mi tu podávati.

Třetím posléze výkladem, o němž dlužno se tu zmíniti pro jeho zajímavost, jest mínění P. Alessia, passionisty, publikované svého času v »Illustrazione Vaticana«. P. Alessio neváhá po zralém uvážení tyto otisky prohlásiti za zásah nadpřirozené moci a dovede svůj názor přesvědčivě podepříti:

»Jsou dvě možnosti: buď plátno leželo na celém těle tak, že přiléhalo na všechny jeho části a ohbí jako kůže. V tomto případě těžko pochopiti, jak mohou na otisku býti odstíny a přechody. A při napětí plátna by se muselo ukázati, že obraz má porušené proporce, že je nepravidelný, deformovaný.

Nebo plátno nepřiléhalo stejně na všechny části těla. V tomto případě by vznikly otisky nestejně, nesouladné a bizarní, jež by nedávaly dokonalý negativ, nýbrž obraz obludný. Na fotografii však se uplatňuje světlo, jež osvětluje předmět, a poloha předmětu, jež utváří a určuje vhodné stínění. Současně však působnost činitele, jenž svou činností oboje uspořádává a řídí.

Kdo mohl tak dovedně rozložiti plátno nad tělo Spasitelovo, a pod ně, aby plátno se udržovalo v žádoucí blízkosti různých částí těla a podalo negativní obraz s veškerou onou dokonalostí odstínů? Nebo kdo řídil fyzikální nebo chemické působení výronů

čpavku nebo tepla, aby mohly vytvořiti přesné otisky těla se všemi odstíny na všech částech plátna, zatím co toto plátno nepřiléhá k tělu, kde by mělo přiléhati, nebo není v náležité vzdálenosti od příslušných částí těla, jak by toho odstíny vyžadovaly?

Síly a schopnosti samotné přírody nemohou nikdy přivoditi žádoucí účín, nepůsobí-li při tom inteligentní bytost, jež je řídí a pořádá. Bez tohoto spolupůsobení můžeme obdržeti nanejvýš takové obludné obrazy, jakých se již nejednou docílilo pokusným zabalením mrtvoly do plátna.

Jestliže tedy nepovolanější znalci umění malířského prohlásili, že je naprosto nemožno vytvořiti podobnou reprodukci obrazu, nezbývá rovněž ani vědám fysice a chemii než prohlásiti z uvedených již důvodů stejnou neschopnost. Proto můžeme směle říci: »*Digitus Dei est hic*« (Prst Boží je tu).

Můžeme bez obavy tvrditi, že náš milý Spasitel nemaje dosti na tom, že nám zůstavil sebe samého pod závojem Eucharistie, chtěl nám na svém hrobním plátně zanechat i snímek svého požehnaného těla ve chvíli dovršení svého vykupitelského díla a řídil fysicko-chemické účinky, aby nám reprodukovaly jeho božskou podobu tak dokonale, že je v tom poznati ruku Toho, »skrže něhož všechny věci učiněny jsou«.

Je těžko pro přírodního badatele názor P. Alessio hned beze všeho přijmouti. Ale vzhledem k mnohým problémům a záhadám bližšího vysvětlování vzniku těchto tajemných otisků jest ještě těžší beze všeho je naprosto zamítnouti. Ostatně těžiště mé knihy neleží v pokuse bezvadně vysvětliti snad vznik těchto obrysů Páně s konečnou platností.

Jak již řečeno, nejsem chemik ani fysik, ani theolog, ale lékař, který ve svém oboru pokusí se rozluštit tajemné písmo tohoto v tomto oboru vědním prostou svou existencí právě daného rubáše turinského. Týž ale dovede sám nám toho tolik říci tak nesmírně zajímavého. A svoji pravost si obhájí sám . . .

X

Důkaz pravosti sv. rubáše vědeckou fotografií

Již v roce 1868 při výstavu sv. rubáše bylo dovoleno znamenitému malíři italskému Reffo poříditi nejvěrnější jeho kopii, ale teprve v r. 1898 na neustálé žádosti obhájce tohoto sv. plátna dal italský král Umberto I. dovolení, aby smělo býti ofotografováno. Byl na to ustanoven zvláště schopný fotoamatér Cav. Secondo Pia. Jak mi sám psal, stalo se tak za velmi nepříznivých podmínek: musel tuto drahocennou relikvii fotografovati stěsnanou skrze sklo v značně menším rámci, a to s lešením asi dva metry vysokého. K tomu ještě ke všemu mohl použiti jediné plotny, na niž vzal celkový obraz sv. plátna. Právě poslední okolnost připravila jemu i ostatním obhájcům mnoho těžkých chvil.

Když pak v temné komoře osvětlenou plotnu vyvolával, byl přímo konsternován, že mu ve vývojce náhle vyvstávaly pozitivní, t. j. kladné obrysy obličeje Páně, jichž se sám nejméně byl nadál. S napětím posledních sil pohroužil vyvolanou plotnu do ustalovací lázně a tím ji světu zachoval.

Byla to událost světového významu.

Především věc, jíž nikdo ani ve snu se byl nenadál, to jest objev skutečného fotoportretu Krista po devatenácti téměř staletích. A druhý neméně závažný: to, co minulá staletí tušila, že zde běží o otisky přesvatého těla Páně ve dvou postavách, zředu i zezadu, bylo nejen plně potvrzeno, ale ukázalo se, že jsou na sv. rubáši vyznačeny v n a p r o s t o p r a v ě m a p ř e s n ě m f o t o n e g a t i v u, věc to, která v přírodě nikde se nevyskytuje!

Obě věci jako blesk z čista jasna zasáhly mysl i city současníků. Kolem přelomu století XIX. ve XX. věku byla to právě epocha naší víry, kterou nejlépe vystihují slova: »religio depopulata« (náboženství vyžnavačů zbavené). Byly to doby, kdy břitkým elánem nových vědeckých objevů tato poslední vymoženost lidská byla téměř opita svými úspěchy a chystala se čistou vědou nahraditi vše, náboženství, morálku i přeroditi společnost lidskou. Zhoubný modernismus se právě pokoušel vynajíti nějak kompromis mezi vědou a věrou za každou cenu! Nic mu nebylo příliš duchovním nebo příliš svatým, aby nemohlo být rozumově a hlavně vědecky aneb materialisticky vyloženo a zpřístupněno nevěrecké vědě a rozumu lidskému. Žádné zázraky, žádné duchovní hodnoty, ale střízlivá věda až nadměrně kriticky zabarvená, vše nadpřirozené oklešťující.

V takovouto atmosféru zapadl jak výbušná bomba objev Piův. Lze se vůbec diviti, že našel všude nejprudší odpor? Že zvláště to bylo z velké části hnutím doby přestrašené katolické duchovenstvo, které se lekalo ohromného dosahu tohoto objevu? Že se tedy postavilo namnoze proti tomu, co by s nevýslovným

jásotem srdce mělo z té duše uvítati, nad čím se rozple-
sati mohlo do nekonečna?

Vedle toho nesčetní tajní i zjevní nepřátelé Církve povstali jedním rázem, aby objev nedozírného významu byl odstraněn neb aspoň zdiskreditován. Vše se vrhlo na ubohého Pia, jemuž vytýkána pověra, úplné pochybení, neschopnost vědecká, ba dokonce od učenců, namnoze neznalých věcí fotografických, i přímý podvod manipulacemi s plotnou fotografickou!

Hlavním mluvčím odpůrců se stal učený a v historickém badání proslulý kanovník Ulysses Chevalier, kterému se podařilo v archivech najíti ve sporech kanovníků z Lirey s biskupy z Poitiers, resp. z Troyes jistý dokument (ovšem bez data a podpisu), kde se oznamuje, že kolem r. 1353 jistý venkovský malíř z Champagne se doznal, že namaloval jakýsi plagiát hrobního plátna Spasitelova, což ovšem bez dalšího kanovník Chevalier vztahoval na ono plátno v Lirey, ačkoliv s mnohem větší pravděpodobností se týkalo onoho padělku v Besançonu, náhražky to prvního ztraceného při požáru v r. 1349.

Marno bylo obhájcům dovolávati se fotografie, marné byly i pokusy Vignovy, marná byla slova Delageova o vědě nestranné! Kanovník Chevalier podle vědecké mentality tehdejší doby s nadměrnou neústupností stál na svém, že jedině historický důkaz tu rozhoduje a nechtěl prostě nic slyšeti o jiných důkazech. »Zde jest dějepisný důkaz rozhodující. Neboť při takovéto dokumentární samozřejmosti nemůže ani sebe živější představivost nic natropiti, jak to činí při výkladu fotografie napolo znetvořeného obličeje,« cituje jeho vývody spis. Barnes (str. 7).

A příčina toho všeho? Týž kanovník v ohni boje sám musil doznati a prohlásiti, »že ve věcech fotografických není kompetentním« (Le Saint Suaire de Lirey-Chambery-Turin et les défenseurs de son authenticité, str. 40). Český řečeno, že fotografii nerozumí. Za dnešního stavu a nazírání vědy byl by po takovém doznání okamžitě pro další vědeckou rozpravu diskvalifikován. Tehdy se však stal pravý opak: jeho stanovisko, hájené s velkou břitkostí a tvrdošíjností, dnes tak vědecky slabé a nemožné, pro jeho literární věhlas opanovalo pole a podle slov Barnesových »jako stádo ovcí za beranem následovali ho všichni katoličtí učenci té doby a autoři naučných slovníků odzvonili na celé čáře a téměř s poměchem této památce turinské« (Barnes str. 6).

Dnes máme, bohudík, zcela jiné názory vědecké: především rozhoduje souhrn a pořadí důležitosti jednotlivých důkazů. Nadto pak důkaz vědeckou fotografií jest důkazem, který odzbrojuje všechny námitky, protože se osvědčil, vžil a jest samozřejmostí.

Nuže, jakmile po třiceti třech letech bylo možno sv. rubáš opět fotografovati, stalo se tak za všech podmínek, za všech opatření zajišťujících, všemi prostředky a způsoby, jichž vyžadujeme pro přesnost a přesvědčivost vědecké fotografie. A o této pojednává tato kapitola.

Co je to vědecká fotografie?

Je to přesný postup fotografický, použitý za účelem dosažení všeobecné platnosti a průkaznosti, který nám umožňuje s nejostřejší přesností zachytiti a uchovati nejen to, co vidíme, ale i podrobnosti, které unikají našemu poměrně nedokonalému zraku. Čočka foto-

aparátu jest především naprosto objektivním přístrojem, nepodléhajícím žádnému klamu ani sugesci a pod. Má neskonale větší schopnost vnímati i předměty našemu zraku téměř neviditelné neb pro přílišné osvětlení se již ztrácející.

Speciálně konstruované čočky mají schopnost přiblížiti nám i nejvzdálenější předměty a opět jiná optická opatření nám umožňují též obraz aparátem jednou zachycený téměř do nekonečna zvětšiti, takže jej můžeme studovati do nejposlednějších podrobností. A to kdykoliv se nám namane. Lze směle tvrditi, že bez této vědecké metody byla by na př. téměř nemožná moderní astronomie, která právě na zvětšeninách snímků hvězdné oblohy kontroluje dráhu nebeských těles nebo odkrývá nové hvězdy.

Další neskonale důležité služby koná vědecká fotografie v lékařství, zvláště jakožto mikrofotografie při drobnohledných pracích. Veškerý popisný přírodopis, zeměpis, kontrolovaný leteckými snímky, reprodukční materiál našich knih a časopisů je dnes odkázán na fotografii. Neposlední úlohu pak hraje v soudnictví, zvláště při posudcích písma, listin atd. V kriminalistice hraje tato metoda vysoce důležitou složkou. Vzpomínám jen roku minulého, kdy u Zbraslavě dva lidé byli zákeřně zastřeleni neznámým vrahem a přes krajní úsilí ani četnictvo, ani policie nemohly vrahovi přijít na stopu. Téměř čirou náhodou, ve skutečnosti dík systematickému, vědeckému postupu vyšetřujících orgánů se to podařilo. U obětí našly se jen vystřelené brownin-gové nábojnice, které byly mikrofotografovány. Náhodou se stalo totéž u sebevraha, jenž smrtelně se postřeliv ležel v nemocnici. A hle, obojí ukazovaly na-

prosto stejné otisky hlavně při fotozvětšeninách, a když bylo na onoho sebevraha ostře udeřeno, doznal obě zákeřné, jinak nerozluštitelné vraždy!

Pro studium starých dokumentů je tato moderní vědecká metoda přímo nepostradatelnou, protože různými filtry barevnými nebo použitím ultrafialových či infračervených paprsků odkrývá kdekterý padělek, výmaz, přepis, přípis atd. Vysoce zajímavý doklad toho zažili jsme právě u nás v posledních letech. Odborníku ve věcech fotografických na slovo vzatému, univ. prof. dr. Vojtěchovi, byly odevzdány naše známé Rukopisy, aby zkouškami odborně-fotografickými potvrdil jejich zfalšování.

S krajní svědomitostí zhostil se týž univ. profesor svého úkolu, leč s výsledkem naprosto opačným, než k vůli kterému se mu jich dostalo, a sám stal se jejich nejohnivějším obhájcem.

Možno směle říci, že pro badatele přírodních věd nevyznat se ve vědecké fotografii nebo v ní klopýtat, stejně jako na př. v mikroskopii, bakteriologii, značí naprostou vědeckou diskvalifikaci, což nutno zvláště připomenout debatérům opačného tábora.

Této přesné vědecké metody použil právě i úředně autorisovaný a jediný k tomuto účelu povoláný odborník-fotograf sv. rubáše turinského r. 1931, Cav. Giuseppe Enrie, bývalý šéfredaktor italského fotografického odborného listu. Aby pak odpůrcům byla vzata i poslední možnost námitek, bylo fotografováno u přítomnosti nejvyšších hodnostářů církevních (kardinál Maurilio Fossati) i civilních (korunní princ italský), téměř sta učenců, odborníků atd. Mimo to i kopie plotny atd. byly pěti přísedními znalci fotografic-

kými potvrzeny jakožto naprosto správné, zejména naprosto neretušované, což bylo nadto stvrzeno aktem turinského notáře Giulio Turbil dne 28. května pod čísl. 122.260. Tedy zajištění pravosti snímků Enrieových stalo se naprosto dokonale.

Toto vše bylo nutno předeslati, abychom mohli začít s věcí samou. Čtenářům nedosti znalým fotografie nutno ještě osvěžit v paměti pojmy fotopositiv a negativ. Čočkou fotoaparátu zachycený obraz svým světlem způsobí ve stříbrnatých solích citlivé desky jisté změny, které působením vývojky dají vzniknouti t. zv. fotonegativu na plotně samé, na němž to, co bylo nejsvětlejším ve skutečnosti, je tu zachyceno nejčerněji, co bylo napravo, zde je nalevo a obráceně. Čili světla a stíny jakož i strany jsou zde obráceny proti své skutečnosti. Vystavíme-li citlivý papír atd. pod tímto negativem znovu zdroji světelnému, obdržíme positiv, na němž jak strany, tak hra světla a stínů odpovídají přesně skutečnosti fotografovaného předmětu.

Než zde na sv. rubáši turinském jest věc obráceně. Kromě oněch skvrn krevních a p r o p á l e n í n, jak svrchu již bylo řečeno, veškeré otisky obou postav chovají se takto: Na fotografické desce jsou positivním obrazem přesvatého těla, na její kopii dávají zcela přesný obraz toho, co naše oko vidí na svatém plátně. Tedy tyto o t i s k y j s o u n a p r o s t ý m f o t o n e g a t i v e m, který se nikde v přírodě nevyskytuje a do vynalezení fotografie, k němuž došlo před 90 lety, nemohl býti nikomu znám. Tudíž žádný falsátor před 600 lety n e m o h l t y t o nejvyš obdivuhodné otisky n a m a l o v a t i ve fotograficky přesném negativu, jakým jsou na tomto plátně.

Proto toto jediné a jedinečné zjištění naprosto dostačí, aby ověřilo autentičnost sv. rubáše, čili nezvratně vědecky potvrzuje jeho pravost. Mohl bych tudíž skončiti svoji knihu již tímto zjištěním. Ale jednak dlužno každou, i nejmalichernější námitku odpůrců zodpověděti a tím umlčeti — bohudíky, protidůkazů jest nadbytek — jednak oloupil bych sebe, ale hlavně své čtenářstvo o pravý účel této knihy: Nepodal bych mu to, co dosud v každé knize ať bohovědné či literárně historické či rozjímavé chybí — a v tom jest prvenství i původnost této knihy — totiž lékařsky zachycená strašná skutečnost této světodějné golgotské události jakožto výraz nekonečné, zhora nepředstavitelné lásky Syna Božího k nám lidem.

Ta jest zde zachycena do poslední písmenky! Ta jest obsahem této drtící, ale hned uchvacující bezpísmenkové mluvy sv. rubáše, kterou právě podle nekonečného milosrdenství Božího lidskou řečí prosloviti bylo svěřeno bývalému popirači téhož Krista, za nás Ukřižovaného. Nevyzpytatelné jsou věru cesty Boží!

*

Z nádherné a nejvýš poučné knihy Cav. G. Enrie »La santa Sindone rivelata della fotografia« vybírám nejdůležitější fakta a data. Autoru bylo dovoleno téhož roku 1931 po dvakráte, a to po dvou hodinách, fotografovati toto přesvaté plátno, a to od 22.30 hod. do 0.30 hod. dne 3. a 22. května. A řekněme hned: byl to technicky přeskvělý výkon při osvětlení po prvé 16.000, po druhé 20.000 svíček z tohoto nažloutlého a rezatými krvnami pokrytého plátna vydobýti tak

minuciálně přesné, tak přesvědčivé, tak uchvacující obrazy. Kdo se jen trochu prakticky vyzná ve fotografii, dá mi v tom jistě za pravdu.

Na str. 83.—89. svého italského díla popisuje autor zcela přesně technickou stránku svého výkonu co nejpodrobněji, jak ostatně přísluší zprávě každého vědeckého díla. Jen zběžně shrnuji nejdůležitější údaje. Fotografoval s aparátem 40×50 s drážďanskou čočkou Steinheil o 78 cm ohniskové dálky na orthochromatické desky fy Capelli o 500 HD ve vzdálenosti 8 m 17 cm první celkový snímek sv. rubáše, který byl zachycen v rozměrech 12×47 cm.

Pokračoval pak Zeiss-orthostigmatem o 46 ohn. dálce a F 1:10, Zeiss-Tessarem o 313 ohn. dálce a F 1:7.2. Svatý obličej pak zachytil v přirozené velikosti čočkou Steinheil o 78 ohn. dálky. Celkem bylo 12 druhů snímků, mezi nimi učinil i trojbarevné snímky; k podrobnostem odkazují na originál jeho knihy.

Nás však se zde týkají nejvíce jeho závěry:

1. Otisky tohoto sv. plátna — vyjma výše zmíněných krevních skvrn — jsou n a p r o s t o d o k o n a l ý m n e g a t i v e m.

2. Fotografie prokazuje, a to především zvětšeními, že tyto otisky nevznikly rukou lidskou, protože na tomto hrobním plátně v rozměrech přibližně pěti čtverečních metrů nelze nikde nalézt nejmenší odchylky či prohřešení proti negativitě otisků, což prostě nesvede žádný malíř na světě.

3. Zvětšeními všeho druhu jest jasně prokázáno, že na tomto hrobním plátně n e e x i s t u j í s t o p y nějakých b a r v i v, t a h ů š t ě t c e, m a l b y nebo p o d k r e s l o v á n í. Barvivo otisků jest bylinného

původu a prostupuje ve své jednobarevnosti tkaninou.

4. Světla a stíny těchto otisků nemají nikde ostrých obrysů, nýbrž zvláštním způsobem se »vytrácejí« (contorni sfumati). Žádný pak malíř nedovede bez obrysů a stínování nic namalovati. A tyto zde naprosto chybějí.

5. Skrvny krevní vykazují rázovitost otisků přímým dotykem či vssáním vzniklých. Chovají se tudíž normálně i jak na negativu plotny, tak i na jeho pozitivu. Jest naprosto n e m y s l i t e l n o, že by na tuto tak závažnou okolnost mohl kdy připadnouti nějaký pa-dělatel, naprosto však jest vyloučena pro středověkého plagiátora, nemajícího nejmenšího tušení o objevech fotografických. Nemo dat, quod non habet.

6. Otisky reprodukují a registrují skutečné poměry lidského těla, jehož chemickým vyzařováním vznikly, a to v naprosto dokonalé a správné anatomii, fysiologii, ethnologii i biotypologii (t. j. lékařsky správně udávají poměry tvarů, úkonů těla, jeho národnostní i druhovou rázovitost podle přírody). Krev tu krvácí za živa, po smrti, je tu přesně vyznačena fysiognomie a rasa. To vše vzdor těžkému ztýrání, těsně před smrtí v obličeji nastavšímu.

7. Na místech nejsilnějších stínů těchto otisků (které jsou ve skutečnosti nejsvětlejšími), a to i při největším zvětšení, nejeví se tkanivo v nejmenším porušení. Ve skutečnosti nejtemnější místa (na fotodesce), na originále plátna zcela světlá, jeví pouze jeho přirozenou barvu i naprosto neporušené a nezměněné tkanivo.

8. Dochování plné přirozenosti těchto otisků mohlo býti způsobeno jen působením zákonů přírodních, kte-

ré jediné pracují s absolutní přesností svého dějství, čehož ruka lidská jest zhola neschopna. Nemohly tudíž touto obdržeti svůj vznik a původ. Zvláště na tak hrubém a pro malíře neupraveném plátně je to holou n e m o ž n o s t í.

9. Použijeme-li naopak této fotometody na kteroukoliv kopii této svaté tkáně, třeba by se pokoušela zachytiti a uchovati s největší přesností negativní ráz otisků — na př. na obraz Reffův či Cusettiho — okamžitě odkryjeme veškeré nedostatky a vady napodobeniny fotonegativu, jež v přesnosti, vzniklé fyzikálně-chemickými procesy, nikdy žádný malíř nemůže napodobiti s dokonalým zdarem.

10. Totéž zvýšenou měrou platí o napodobeninách přesvé tváře, kde otisky její na plátně turinském vykazují nejen nejdokonalejší vnější formu Kristova obličej, ale zachycují — a to bez přikrašlování retuš — i o d r a z j e h o d u š e, což u portretu jest nejdůležitější věcí. A teprve na J e h o portretu!

Zkrátka a dobře: »Fotografický průkaz pravosti a jím zjištěná fakta postačují zcela moderní vědě za důkaz. I skeptikové musejí se mu podřídit. Z vědeckých důvodů a hledisek jsou dnes vyloučeny podobné utrhačné a potupné výtky, jaké byly před 30 lety činěny prvnímu fotografu.« (S. Piovi, a to učenci neznalými věcí fotografických! Pozn. spis.) Enrie, str. 113.

»Celková kresba sv. rubáše vyznačuje se velkou popisnou jistotou a naprostou jednoduchostí vyjadřovacího prostředku. Jest výsadou největších mistrů, aby totéž potrefili: t. j. docíliti nejpůsobivějších dojmů

nejnepatrnějšími nárysy a jedinou barvou. Otisky sv. hrobního plátna nemají ani zdání skizy, přesto jsou dokonale působivé, dojemné, plny citu a skutečnosti. Jejich zjev nemá obrysů, polostíny vykazují nejjemnější odstíny, jakých nelze docílit štětcem, aniž jakýmkoliv prostředkem či způsobem jiným.« Enrie, str. 138.

Proslulý badatel a pokusník fotografické vědy, Rudolf Namias v Miláně, též naším odborníkem prof. Vojtěchem chvalně vzpomínaný, vyslovil se o fotografiích Enrieových, že je nelze předstihnouti, ba že ani ultrafialové či infračervené paprsky by více neodhalily. Řekl rovněž, že dnes »není s podivením vznik otisků působností výparů mrtvolných na vonnou směs, jíž bylo sv. hrobní plátno posypáno. Vždyť příroda jest nevyčerpatelně bohatá — a každý téměř den může nám přinést nová překvapení — na hmoty, mající schopnost přijímati dálková působení určitých předmětů!«

Nesmírný pokrok fototechniky převelice zdůraznil jistotu pravosti této relikvie přesvaté. Než i stín možné pochybnosti zmírám, když tentýž obraz, tytéž otisky, jakými se může pochlubit odborník Enrie, obdržel a zachytil i každý reporter, jemuž bylo umožněno »stisknouti si« tuto jedinečnou naši památnost do své kamery, když před skončením výstavu v r. 1931 před katedrálou v plném slunci na náměstí objevil se tehdy naposled zrakům lidským tento klenot a jedinečný dokument naší spásy . . .

Pročež plně souhlasím s univ. profesorem lékařské fakulty římské dr. Luigi Geddou, jenž praví: »Veškerá působivá moc s v. p l á t n a spočívá v pravosti této mimořádné relikvie, to jest v jejím p ř í m é m a v ě r-

ném svědectví o umučení Páně. Za posledních 35 let učiněny byly zásadní pokroky v tomto ohledu... Dnes pro toto hrobní plátno zcela málo znamenají historické důkazy — hlavní to opora odpůrců, o níž do nekonečna dalo by se debatovat — jakmile toto plátno samo vypráví, a to zcela výmluvně svoji pravost obhajuje!«

Hromovou ranou dopadají na hlavy náboženských odpůrců této přesvaté památky Kristova umučení slova nevěrce, ale poctivého muže vědy, univ. prof. Yves Delagea: »Kdyby se tu místo o Krista jednalo na př. o Sargona, Achilla nebo nějakého faraona, žádný z nich nic by nenamítal! Já sám přijal jsem Krista jako historickou osobnost, pročť prostě nechápu, jak se někdo může tím pohoršovati, když ještě podnes dochovány jsou hmotné stopy jeho existence!« (Citováno z Barnesa, str. 15.)

A nakonec: výsledek fotografie jest každému samozřejmý, t. j. samo sebou se rozumící a jasný. Tato samozřejmost jest v tomto daném případě zároveň nejvyšším filosofickým důkazem pravosti! Obdivuhodná moderní zdatnost fotografická Cav. G. Enriea sama o sobě značí pro nás objev, neboť jest fotografií duše!

Jest portretem Bohočlověka!

XI

Vyvrácení všech námitek

Povzbuzeni předešlými studiemi můžeme směle obrátiti zřetel ke všem námitkám proti pravosti tohoto posvátného plátna kdykoliv a kýmkoliv proneseným. Mnoho jich odpadá, jakmile se pozorně sledují moje výklady. Než přesto jsem je s obzvláštní péčí sbíral — a bohudík, dosud mne přesvědčující protidůkazy nezklamaly — abych po důkladném vyvrácení zhostil se jich všech ve prospěch této převzácné památky po našem vroucně milovaném Spasiteli.

Sledujme je tudíž po řadě:

1. Evangelia se nikde nezmiňují o tom, že by na oné potní roušce, která »svinutá ležela na jednom (jiném) místě« (Jan 20, 7), byly vytvořeny otisky přesvatého těla Kristova. — Dobrá. Především nechť si oni, kdož se tak horlivě dovolávají sv. Jana Evangelisty, přečtou jen několik veršů dále, tutéž kapitolu a zvědí: »A mnoho jiných divů činil Ježíš před svými učedníky, kteréž nejsou psány v knize této« (Jan 20, 30). Za druhé: Sledovali-li pečlivěji sdělení Barnesova o oněch obličejových rouškách, zvěděli, že otisky ani po vzkříšení se na sv. rubáši nemusely hned viditelně jevit. Mohly teprve později zřetelně vystoupiti na povrch.

2. Existuje však asi 42 takových hrobních pláten, které všechny chtějí býti pravými. Které tedy vskutku jest pravé? — Pokud nemají na sobě otisků Pána, vůbec se nás v této knize netýkají. Mohly by i krásně býti pravé některé z nich jakožto ony pruhy plátna, »othonia« zvané, jimiž podle sv. Jana Pán v rubáši zabalený mohl být ještě ovinut. Snad jest takové ono

plátno, chované v Caduin ve Francii, a překrásným antickým, orientálním vyšíváním se honosící. Jestliže snad mají na sobě zvlášť starobylá zobrazení mužské postavy, myslím, že k tomu dostačí již šestileté dítě, aby je rozeznalo od přírodovědecky správného rubáše turinského.

3. Damaškové látky (onen diagonální kepr) staly se u nás známými teprve ve středověku, proto teprve v době gotické mohlo toto hrobní plátno vzíti svůj původ. Mnoho bylo o tomto pověděno v VIII. kapitole, proč tam odkazují.

4. Negativ otisků sv. rubáše vznikl tím, že klarisky v Chamberách, tuto požárem poškozenou relikvii vyspravující, plátno jednoduše obrátily na ruby. Po způsobu gobelinů prosvítaly pak na něm tyto otisky jako negativ. Že tyto Enriem a Piem fotografované otisky jsou na líci plátna, můžeme si sami potvrditi, když si vezmeme na př. loutku, potřeme ji sazemi či barvivem, poznamenujeme si přesně její strany a otiskneme v ručníku a pod.! Další vysoce zajímavá pozorování historická, tuto námitku vyvracející, podána budou v příští kapitole.

5. Ale snad tato negativita otisků vznikla tu inverzí, t. j. proměnou barvy, jak to na př. vidíme na freskách od Cimabue v horní basilice sv. Františka v Assisi. Ano, tam se běloba působením sirnatých výparů ovzduší proměnila v čern . . . Ale jak už řečeno, žádná zvětšenina nenalezla na sv. rubáši turinském nejmenší stopy barev, tahů štětce ani podkreslování. Kde nic není, nemůže se obracet ani ve svůj opak.

6. Čas pobytu bezduchého těla Kristova v hrobě nebyl dostatečný k vytvoření těchto otisků. — Po

pozorném sledování věcí v kapitole IX., zodpovíme si lehce tuto námitku.

7. Co tomu všemu říká chemie? — O teorii chemického vzniku dostatečně bylo pojednáno v kapitole IX. Přímá chemická analýsa nebyla tu provedena, poněvadž je k tomu potřebí dovolení majitelů, a to dosud dáno nebylo, neboť podle jejich přesvědčení dosavadní důkazy plně postačí.

8. Než v bibli stojí psáno: »A nedopustíš, aby tvůj světec zakusil porušení.« (Ž. 15, 8—10, Sk. ap. 2, 27, 31.) »Ten však, jejž Bůh vzkřísil, nezakusil porušení.« (Sk. ap. 13, 37.) Nedošlo tedy v hrobě Spasitelově k žádnému rozkladu jeho přesvatého těla. Než jak to srovnáme s výše uvedenou teorií Vignonovou? Nejnověji oživil tuto otázku P. Armailhac S. J. Především tato věc, po mínění směřodatných theologů není dogmatického rázu a vztahuje se na oslavené tělo Spasitelovo, slavně z mrtvých vzkříšené. Za druhé: Krev, pot a jiné tělesné výměsky a výpary, jakmile vyšly z těla, nemají s ním, lékařsky vzato, dalšího společenství a rozkládají se, aniž tělo »okouší porušení«. Nuže, zde podle Vignona hlavně krev a pot i výpary těla vytvořily ony otisky... A ostatně můžeme theologicky či spíše lékařsky učiniti si nějakou představu o tom, jaké pochody se v hrobě přeměnou těla Páně v tělo oslavené vůbec udály?!

9. Snad ve středověku přišlo se na myšlenku něčí skutečnou mrtvolu zabaliti do plátna, by tím obdrželi podobné otisky? — Ano, dnes to víme, či lépe řečeno, si tak vysvětlujeme vznik těchto podivuhodných otisků, ale toto vejce Kolumbovo jsme nevynašli! Dnes i nejprostší plavčík již ví, jak se dostane do Ameriky,

ale pouze jediný člověk tuto cestu odkryl . . . Jak učnou na první pohled tato námitka by se zdála, tak jest při promyšlení naivní. Nuže, kdo kdy před dvěma lety věděl něco podrobného o správné technice ukřižování, aby svoji oběť tak lékařsky přesně umučil, kde nabraly se k tomu patřičné drogy indické, kdo bez předběžných pokusů a znalostí na první ráz vše i po stránce římských realii a zvyků svedl dohromady? Především nechť nám ten, kdo tuto námitku činí, sdělí něco bližšího o této své fantasii, za niž nutno jeho námitku považovati, dokud nám nezodpoví: Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando? . . .

10. Stejně naivní zůstane další námitka: Snad tento obraz negativně namaloval nějaký genius-malíř, který dovedl (jak je tomu na plátně turinském) obráceně rýti pečetě a pod.? — Především *n e e x i s t u j e* v dějinách malířství ani jediný dosud obraz namalovaný ve fotonegativu. Ani nejpošetilejšímu z hypermoderních malířů na mysl nepřipadlo toto uskutečniti, kdyby to ovšem dovedl. Za druhé porovnejte středověké pečetě s touto anatomickou, fysiologickou, rasovou a životní skutečností! Jistěže, kdo toto namítal, si věc vůbec nepředstavil, anebo neviděl vůbec fotografií sv. rubáše! Jeť přece kapitální rozdíl udělati negativ razítka o 50—100 cm², aneb negativ sv. plátna téměř o 50.000 cm²! Moudrému napověz . . .

11. Tento obraz na plátně turinském prý pochází ze středověkých her — jako plakát a pod. Po tom, co dosud pověděno, není možno ve vědecké diskusi tak naivními věcmi se zdržovati.

12. Ale Terezie Neumannová a otec Pio z Pietralciny, stigmatisovaný v Apulii, mají stigmata probitých

rukou ve dlaních a ne v zápěstích, jako tomu jest zde na rubáši! Celá tradice a všichni malíři to potvrzují. Dobrá, ale lékařsky správné přibití rukou na kříž jest jen ono, které jest patrné na sv. rubáši, jak se zjistilo pokusy dra Barbeta v Paříži. Stigmata jsou mystickým zachycením těchto ran Páně a nemusejí odpovídati historii a skutečnému přibití Kristovu. Ostatně v druhé části knihy bude o tom řečeno více.

13. Mnozí bibličtí exegeté projevují vážné pochybnosti o tomto vzniku sv. rubáše. Tak v »Illustrazione Vaticana« P. Alessio, nebo prof. Gächter z Inšpruku, jehož se v »Hlídce« zejména dovolává odpůrce Turina dr. Pavel Vychodil. — Ano. Nikdo však nebude těmto dp. pánům vděčnější než my, až nám definitivně odstraní některé vážné nesrovnalosti mezi synoptiky a sv. Janem, zejména o době utrpení Páně na kříži a způsobu pohřbu (zabalili v plátno — aneb ovázali prostěradly?). Nesmírně by se nám výklad vzniku otisků usnadnil, kdybychom se tyto pro nás velmi důležité okolnosti jednou pořádně a jistě dověděli. Ostatně, jakmile bude tento historický dokument všestranně za autentický uznán, různé domněnky i výklady bohovědné budou usměrňovány podle něho, a ne opačně jako dosud.

14. Profesor německé university v Praze dr. Karl Hilgenreiner v kritice »Umučení Páně« ve svém časopise »Zeitwächter für Gebildete«, seš. 2, 1936, nechtě mi zalichotil poznámkou: »Ostatně i laik musí poznati, že dr. Hynek z obrysů mrtvoly na plátně, jím za pravé uznávaném, daleko více toho vykládá, než zdání ukazuje« (als der Augenschein ergibt). Zcela správně. I my, laikové v bohovědných otázkách, mohli

bychom se na podobné stanovisko postavití . . . leč nečiníme tak a raději se obdivujeme nádherné budově theologických věd a jejím úžasným knihovnám, vybudovaným na těch několika málo novozákonních listinách!

15. Nejzávažnější však námitku ponechal jsem si na konec. Zmínil jsem se sice o ní trochu již v X. kapitole, ale právě zde nutno ji pro její zdánlivou vědeckost, kterou tolik učených pánů obloudila, na prach potříti. Bohudík, je to dnes možno.

Jak již řečeno, ve sporech kanovníků lireyských s biskupem v Troyes, Petrem d'Arcis, odvolal se biskup k vzdoropapeži avignonskému Klementu VII., cituje tvrzení svého předchůdce Jindřicha z Poitiersu, že jakýsi malíř ze Champagne padělal rubáš s otisky Spasitelovými a k tomu se doznal. Poté vzdoropapež zakázal v Lirey veřejný výstav rubáše, nyní turinského. O jedné závažné protinámitce jsem se již zmínil. Snad tu byl míněn přesně tento náš rubáš, ale jmenovitě nebyl uveden ani on, ani falsifikátor, a rovněž nebylo přihlíženo ke skutečnému plagiátu, besançonskému rubáši č. 2.

Než učený kanovník Chevalier byl především historikem a pak také katolickým knězem. Výše uvedený dokument pocházel z r. 1389, tedy ze XIV. století. Ale tímto stoletím se, bohudík, dějiny nekončí, aniž lokálními rozhodnutími i církevními osob, zvláště ve středověku. (Víme na př., že arcibiskup pařížský dal z osobních pohnutek spisy »andělského učitele« sv. Tomáše Akvinského na církevní index. Katolická inkvisice anglická z politických důvodů dala sv. Janě Orleánské zhynouti na hranici.)

Když tedy jako historik a katolický kněz sledoval dále historii tohoto »padělků« z Lirey do Chamber a Turina, proč jako vážný vědec v ě d o m ě n e s d ě l u j e, že r. 1456, tedy pouhých 67 let později, pravý římský papež Sixtus IV., požívající pověsti jednoho z nejlepších theologů Říma, udělil vévodovi Ludvíku Savojskému nejen název pro kapli »Santa Capella«. Týž papež pak, mluvě o rubáši tam uschovávaném, napsal doslovně, »že toto skutečně svaté plátno, na němž viděti lze jasně stopy těla Kristova, s nímž jeho Božství se spojilo, to jest j e h o v l a s t n í a p r a v o u k r e v — zaslouží býti ve vážnosti a úctě (venerari, et adorari debere) ...«

Ponechme však pro následující kapitolu další osudné historické omyly Chevalierovy. Zde si rozebereme ještě po stránce umělecké trochu lépe jeho tvrzení o falsifikátu. I po této stránce jeho námitka neobstojí!

Nuže, dokud nám někdo něco bližšího nesdělí o tomto báječném geniovi malířském z prostředku XIV. století, t. j. téměř před 600 lety v Champagni působivšímu, potud můžeme směle slova protivníka bráti jako domněnku ad hoc pronesenou, kterou nikdo nikdy neprokáže. Jako pouhý nekritický, nedoložený výmysl, jejž netřeba bráti vážně.

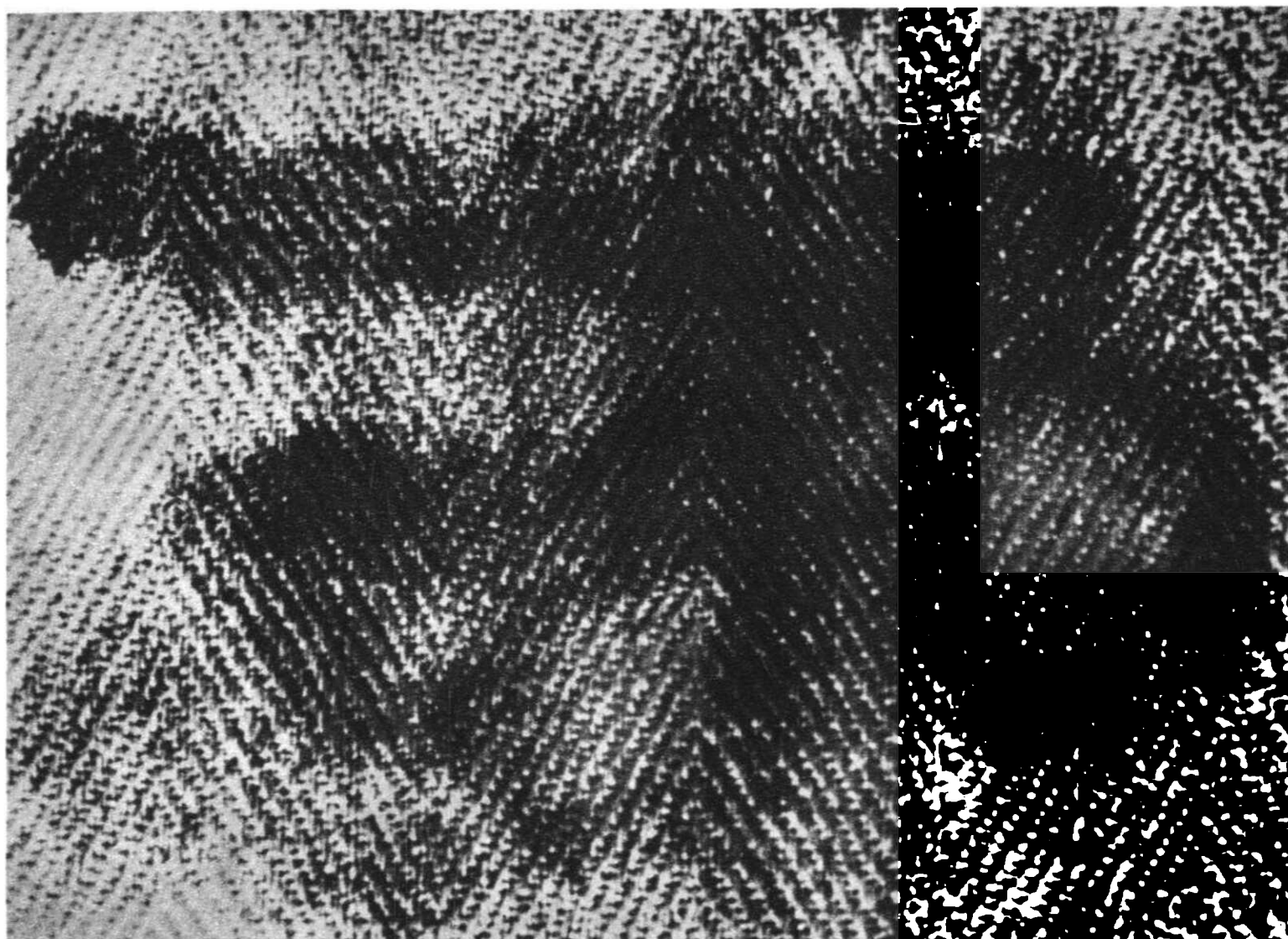
Neboť dějiny malířského umění jsou dnes široce vybudovanou disciplinou vědeckou, která, možno říci, ví téměř vše o všech malířích a všech jejich dílech. Nemá však podnes nejmenšího tušení a vědění o nějakém podobném geniovi, který by byl před šesti věky něco svedl, nad čímž zvláště přírodopisci byli úžasem uneseni r. 1935! A to dovedl na hrubém, nepreparovaném plátně v rozsahu 5 čtverečních metrů v absolutním fo-

tografickém negativu, což, možno říci, jest ne dvojnásob, ale na kvadrát těžší než v pozitivu!

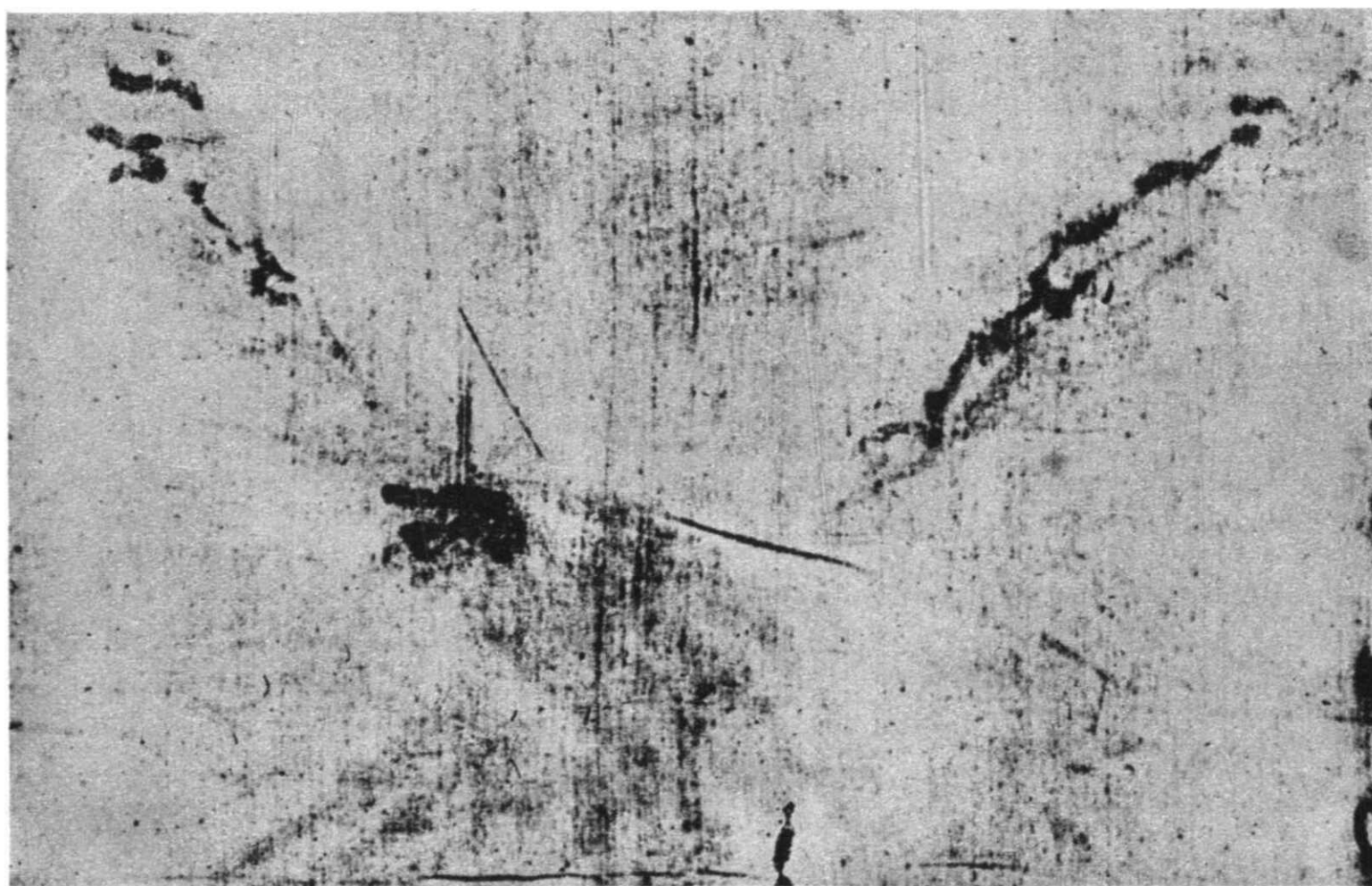
Tedy kdo byl onen pověstný malíř? Chceme znát jeho jméno, životopis, jeho díla atd.! Chceme něco reálného zvědět o něm, kdyžtě jako meteor zazářil na nebi XIV. století, jedině rubáš v Lirey nakreslil a propadl do naprostého Neznáma! My přírodníci nevěřili jsme také v ony mytické ptáky velikány a draky, dokud se o nich nenalezly stopy (což se také stalo: kostry v poušti Gobi, zbytky vajec v Australii atd.).

Nechť se tedy v úplné mlze ztrácí jeho postava, máme zde aspoň jeho plagiát. Obraz je tady. Nuže, čím byl namalován? V době jeho působení vrcholným malířským zjevem byl Giotto. Než jeho fresky v Assisi a otisky rubáše nelze vůbec porovnávat. V tu dobu ve Francii malíři dovedli jen miniatury aneb kostelní okna. Odkud najednou se vzalo pětimetrové plátno? A čím bylo namalováno? Tehdy znali jen temperu, t. j. směs klišu aneb vaječného bílku s barvou. Jak mohl tento malířský prostředek přestáti dva požáry (zvláště druhý byl důkladný) a poté lázeň vodou, aniž tím byl zničen? Aneb jak vydržel od té doby po šest věků býti skládán, natáčen a pod. Zkusme to vše s některým obrazem současníků!

Nakonec však, jaké neštěstí to bylo pro medicinu, že zapadl tento malířský zázrak — totiž plagiátor — a zároveň nejgeniálnější fenomen lékařský, který téměř 300 let před Harweyem bez vivisekcí znal správný oběh krevní. Věděl o posmrtném srážení krve a jeho zákonu, znal tolik úžasných podrobností, které nás roku 1935 uvádějí v úžas. Proč se úplně historii ztratil?! Kdyby jen zlomek svých lékařských vědomostí nám

Probité zapěstí levé ruky.

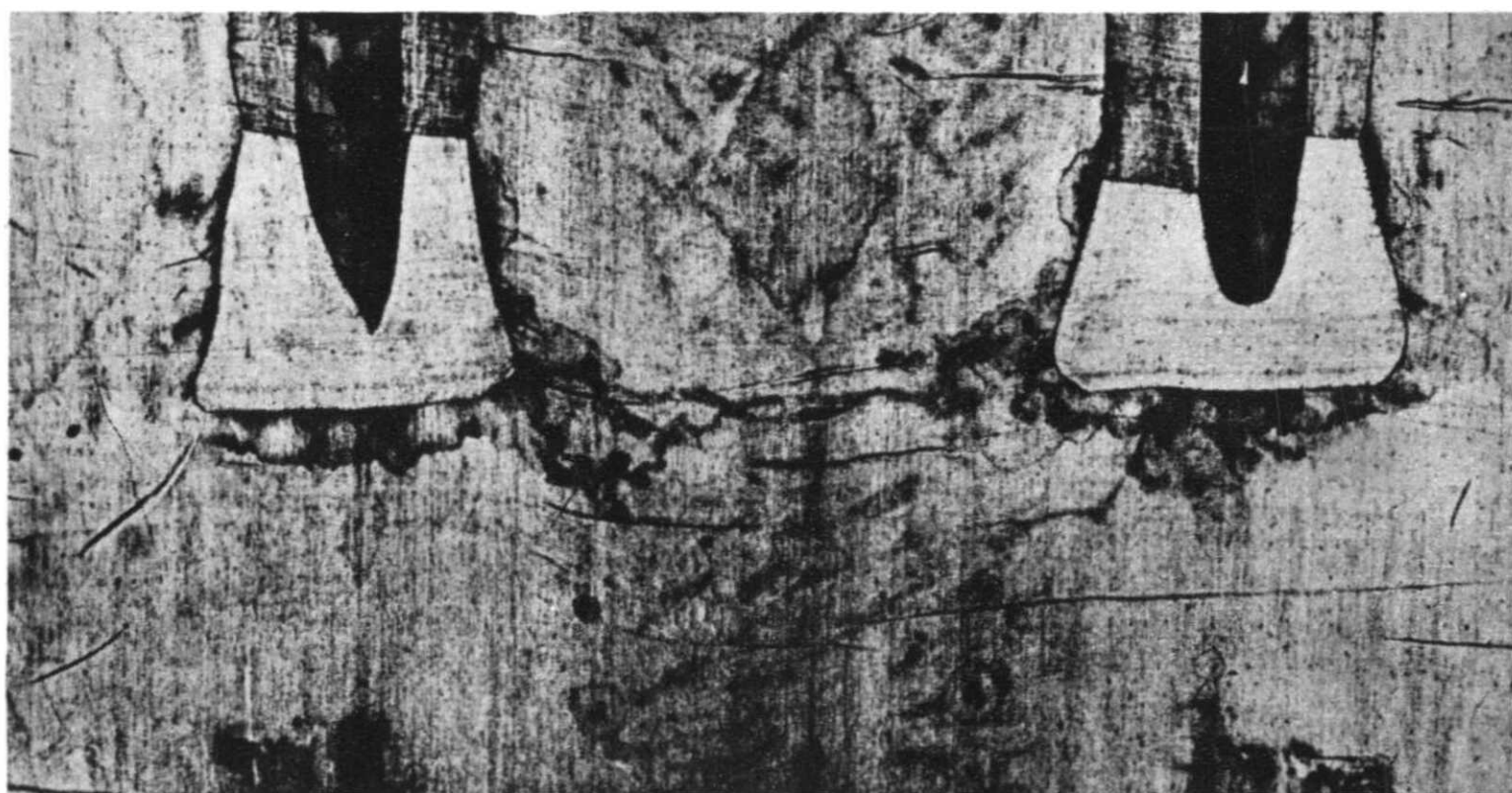

Zkřížene ruce Spasitelovy.

(S lask. svolením Cav. G. Enrieho. Patisk zakázán.)

Krvácení v týle
od trnové koruny
a rána na rameni.

Bederní krvácení jakožto naprostá známka smrti a probodeného srdce.
(S lask. svolením Cav. G. Enrieho. Patisk zakázán.)

byl někde zanechal, kolik věků lidských by mu za tyto všechny objevy dávno mohlo blahořečiti! Oč neskonale dále byla by bývala naše věda!

16. Zcela nakonec ještě kratičkou repliku p. univ. prof. dr. Hilgenreinerovi. V téže zdrcující kritice, která mi vlastně dala podnět k úplnému přepracování původního díla Umučení Páně, mi vytkl toto: »Podle „Lexikon für Theologie und Kirche“, Band V, S. 65: U. Chevalier prokázal nepravost rubáše turinského. Mnohé protispisy nemohly zvrátiti jeho důkazy. Hynkův spis jest vybudován zcela na pravosti tohoto tak řečeného rubáše. Ani se skorem nenamáhá, aby to prokázal. To je slabina této knihy. Není-li pravost tohoto „rubáše“ prokázána, hroutí se všechny jeho lékařské vývody vniveč, třebaš by sebe zbožněji vyznívaly.«

Zde se objevil nadmíru jasně rozdíl myšlení přírodnického, exaktně-pokusnického a teoreticko-filosofického. Dr. Barbet i já jsme v tomto rubáši turinském, t. j. v jeho otiscích, našli nepopíratelně skutečný lékařský dokument ukřižování, pokusy ověřitelný a prokazatelný. V tom okamžení pozbyly pro nás význam všechny jakékoliv teoretické spory o jeho původu. Rubáš turinský ve fotografiích Pioových a hlavně Enrieových jest zde. Jest přístupný našemu badání jako kterýkoliv přírodnický fakt, jímž jsme se jako skutkově daným předmětem zabývali a výsledky svých studií prostě sdělili, nestarajíce se o jakoukoliv další »šedivou teorii«. Zde však byla teorie ceněna výše než fakta.

S mé strany pak způsobil úžasný náboženský zážitek a nesmírná radost z nalezené a objevené Božské Tváře Páně, již jsem i knihu meditací (»Mysteria Božské Tvá-

ře«) hned poté věnoval, že jsem publikoval tak rychle svůj prvotní spis. Nyní jsem jej zcela přepracoval a důkladně vybetonoval a vypancéroval, vyzbrojil pro obranu i útok, takže jistě tentokrát i jeho Magnificence p. prof. dr. Hilgenreiner s ním bude spokojen. Aspoň tak doufám . . .

Byl to právě kromobyčejný zájem o mé spisy v Německu, spousta nového materiálu, přečetných styků literárních a jiných, zvláště pak tamější recenze a kritiky, které mi umožnily v dalším vskutku předkládati svému čtenářstvu »jen zlato ohněm zprubované« (Zj. 3, 18).

XII

Jiné historické důkazy pravosti

Historická námitka Chevalierova může býti dokonce potřena a vyřízena v jeho vlastním oboru: v historii, což jest pro nás nanejvýš zajímavé a důležité.

Když v noci 22. května 1931 byla tato převzácná relikvie po druhé fotografována a k tomu účelu beze skla rozprostřena, upozornil přítomné Ing. G. Porché z Paříže na čtyři skupiny menších propálenin, které jsou symetricky rozloženy na tomto sv. rubáši a vykazují tyto známky:

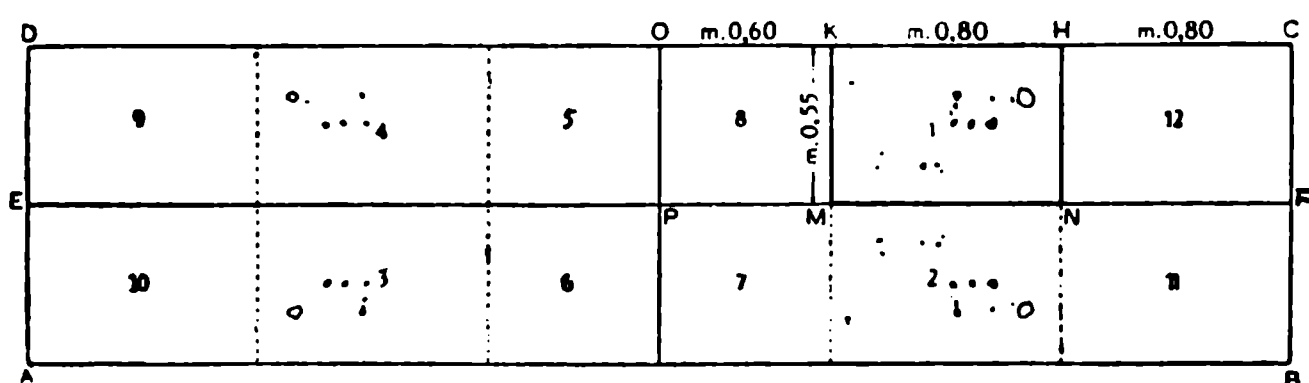
1. Nemají kolem sebe zuhelnatělého dvorce, jako propáleniny, vzniklé v Chamberách r. 1532. Vznikly tudíž náhlým propálením rozžhavenou hmotou.

2. Jsou vyspraveny záplatami, podloženými na rubu plátna, přes něž přešity a obšity byly tyto propáleniny bez ohýbání okrajů, takže jejich celý otvor jest dobře znatelný našim zrakům. Ony propáleniny ze Chamber

jsou napřed ohrnuty v okrajích a pak látovány, čímž bohužel ztrácíme mnoho důležitých podrobností.

3. Soudíc podle symetrického uspořádání, vznikly jinak než velké propáleniny ze Chamber, a to při pouhém přeložení sindonu na čtyřikrát, t. j. na 55×218 cm.

Časově jsou tudíž dřívější než propáleniny v Chamberách, svrchu zevrubně popsané. Nejlepší důkaz toho máme na proslulé kopii Dürerově v kostele sv. Gom-

Schema čtyřnásobného přeložení sv. rubáše vysvětlující propáleniny z r. 1340 (Podle dra A. Tonelliho).

maira, která se chová v belgickém městě Lierre. Jest vlastnoručně Dürerem podepsána a opatřena datem r. 1516. Ku podivu ušlo zraku tohoto velkého umělce, že jsou to propáleniny, neboť, ačkoliv je přesně na své kopii zachycuje, namaloval je jako skvrny krve Spasitelovy a ne otvory propálením. Totéž vykazují kopie jiných malířů z této doby.

V »Histoire de l'Eglise« od Dunod de Carnage, v manuskriptu městské knihovny v Besançonu č. 826 a podnes na bráně bývalého zámku pánů de la Roche, Castell Rigny zvaném, nalézá se potvrzena zpráva, že svrchu zmíněný vůdce křížáckých vojsk Otto de la Roche po dobytí Cařihradu r. 1204 sv. rubáš odtud přivezl do Francie, a to do Besançonu.

Než v »Collezione de Camp« v národní knihovně pařížské našla se tato nanejvýš důležitá zpráva, kterou buď Chevalier vůbec neznal anebo vynechal, protože mu znemožňovala jeho námitky. Zní takto: »Bohumír de Charny, rytíř a hrabě ze Charny, pán v Lirey, dostal od krále Filipa z Valois za své zásluhy sv. hrobní plátno našeho Pána spolu s velkým kusem sv. Kříže a jinými relikviemi a svatými věcmi — aby tyto byly uschovány v kostele, který postaviti chtěl ke cti Panny Marie.« Toto se stalo r. 1349, neb král Filip VI. zemřel v srpnu 1350 a takto obdarovaný praporečník zahynul v bitvě u Poitiers rok po něm.

Než potomstvo pána z Lirey se tímto darem královským nikterak nechlubilo. Naopak roztrušovali, že jejich předek přivezl si sv. rubáš jako kořist z křížáckých válek. Kanovníci z Lirey klidně si museli dát líbit zákaz biskupů z Troyes anebo vzdoropapeže Klementa VII., ačkoliv dostačilo jen ústa otevřít a sdělit to, co zápis o kolegiátní kapitule v Lirey hlásal (svrchu byl citován) . . . Nuže, proč to nikdo z nich, ani Marketa z Charny neučinila?

Tato převeliká záhada' se rozluští jenom takto: V roce 1349, bleskem v noci zapálená, shořela do základů katedrála sv. Štěpána na hoře Monte Celio v Besançonu, která chovala sv. rubáš z Cařihradu přivezený. Ač se našly zbytky po jiných relikviářích, schrána sv. rubáše zmizela bez nejmenší stopy . . .

Rok poté, t. j. r. 1350, vynořil se tentýž sv. rubáš v Lirey v Champagni a odtud až po naše dny můžeme bezpečně sledovati jeho historii, v níž po tu dobu, krom Chamber v r. 1532, nebyl zaznamenán žádný požár, ohrožující tuto přesvatou památku. Musely

tudíž tyto spáleniny vzniknouti před rokem 1350. Ano, rok předtím v Besançonu!

A proč darem královským se nechlubil rod Charny? Proč král sám hned se ho tak rychle zbavil, obdarovav jím svého statečného praporečníka? Protože týž skvost památky Kristovy byl při onom požáru svatokrádežně z c i z e n. A svatokrádež ve středověku trestala se krutými tresty, případně i smrtí... Než vrcholem všeho jest: asi r. 1351 nebo 1352 v zákoutí znovu postavené katedrály nalezen byl rubáš znovu. Ale ten měl postavu Spasitelovu pouze zpředu neuměle v gotickém stylu nakreslenou. Přesto býval vystavován..., až r. 1794 v plamenech hranice po zásluze zašel.

A s největší pravděpodobností to byl onen rubáš Chevalierův, který s ohromným omylem byl od něho pokládán za uložený v Lirey, Chamberách a Turině... Kopie tohoto druhého besançonského rubáše-plagiátu kolovaly v museích atd. Kdyby byl tuto Chevalier srovnal s fotografií Piovou — snad ji vůbec neviděl — musil si okamžitě uvědomit svůj nehorázný omyl, neboť tento rozdíl mezi oběma i nejprostší člověk okamžitě rozpozná.

Než nynější věda historická má různé metody, jimiž si ověřuje, kriticky zpracovává různé zprávy, aby je mohla hodnotiti jako věrohodné, či pochybné a pod. Musí dále také zkoumat, zda skutečnost odpovídá oněm zprávám, protože jinak by se jí mohl přihoditi i osudný malheur. Zde jest vsutku největší kritičnost na místě. Stejně, když něco nespadá do jejího oboru, jde si zjednat informace od příslušného odborníka, což jest jediný správný postup vědecký.

Nuže, zachoval se takto i onen kritický a historický badatel Ulysses Chevalier, nanejvýš zaujatý proti sv. Sindonu (jak se sv. rubáš italsky nazývá)?

Zde narážíme na něco, co nelze naprosto pochopiti, neřku-li omluviti, tím méně za vědecké pokládati. Chevalier zajisté měl přístupny všechny archivy, písemnosti, rytiny, musejní sbírky atd. Jako historik byl přece povinen porovnat si veškerý materiál této památnosti, kterou tak prudce napadal a vyvracel. Fotografii Piovu musel aspoň jednou porovnat s oněmi nesčetnými kopiemi sv. rubáše, které za poslední staletí byly zhotoveny. Aspoň sám pro sebe byl povinen si je porovnat. Tenhle obraz z Lirey, Chamber, Turina (foto Pia) s oním z Besançonu, spáleným r. 1794, a se všemi ostatními kopiemi. Když před šesti sty lety nějaký venkovan, primitiv ze Champagne namaloval něco tak dokonalého, jak dokazuje Piova fotografie, oč dokonaleji musili přec týž výkon opakovat malíři XVIII. či XIX. věku! Na př. profesor malířské akademie Cusetti v r. 1898! Nebo Reffo, či Dürer, malíř skvělého jména . . .

Jistě by se byl zarazil a zakolísal . . . Nerozuměl však vůbec fotografickým dějům, aby poznal, že zhola dosud nikomu z nich nepodařilo se — malířům dřívějších staletí naprosto ne — namalovati sv. rubáš jakožto negativ, nýbrž že jejich kopie jsou ubohou bezradnou směsicí pozitivu a negativu. Nerozuměli těmto otiskům, nevěděli, co jest to fotografický proces, proto u všech vyskytuje se tento základní nedostatek a pochopení i zmatek.

A dále, nejen to, ale kdyby prostě byl posoudil již jen s hlediska umělecko-historického ty jejich výtvary,

nutně musil doznati: Ani jedinému dosud n e p o d a-
ř i l o se rubáš Lirey-Chambery-Turin pořádně oko-
pírovati, neřku-li, aby to byl někdo z nich v obráce-
ných světlech a stínech, což jest několikrát těžší prvé-
ho, s t v o ř i l!!!

Dostal jsem nedávno z Turina od presidenta »Culto-
res Sanctae Sindonis«, kanovníka Cesaria Borla darem
nádherný, neprodejný exemplář slavnostního, luxus-
ního výtisku: »L'Ostensione della S. Sindone nel
1931,« kde mimo jiné zajímavosti jest asi 150 hlubo-
tiskových reprodukcí nejrozmanitějších kopií téhož
hrobního plátna. Jaká to směsice tvarů, básnění, fan-
tastických pojetí nebo nejasností, pobožnůstkářství,
neschopností či pouhé manýrnosti, nepochopení atd.,
atd. mísí se tu v jeden jediný c h a o s . . . Naproti
tomu jaký soulad, krása, jasnost, určitost projevuje se
ve fotografiích Enrieových! Nadto jaké studnice po-
znatků lékařských nám tyto fotografie odkrývají!

A to všechno neviděl, či si ani neuvědomil nešťast-
ný kanovník historik! Což neměl za povinnost v prvé
řadě břitkost svých kritik a výpadů zde a u t o k r i-
t i c k y co nejvíce u s m ě r n ě n ě t i?

Vždy, jak ve věci Konnersreuth, tak obzvláště i zde
zastávám a hájím zásadu, že my katolíci nikdy nepotře-
bujeme, ba nesmíme věci našim citům nejdražší na-
padati, snižovati či profanovati. To vše za nás rádi
udělají naši nepřátelé. Netřeba jim ani přizvukovati.
Tito se tím nezískají, zato však mezi dušemi vlažnými
a nerozhodnými natropí se tím nedozírných škod . . .

Zde tedy Chevalier ve svém vlastním oboru dopustil
se neomluvitelného hrubého vědeckého opominutí . . .

anebo snad jeho výpady sledovaly zcela jiné cíle a účely???

Buď tak či onak, pro nás je tímto jeho případ definitivně vyřízen!

XIII

Lékařská skutečnost — žádný malířský výrobek

V minulých statích podařilo se nám prokázati, že jednostranně zaujatí učenici typu Chevalierova (aspoň pokud se týče této otázky) patří minulosti. Ostatně, čím intensivněji studujeme tuto otázku, tím více vytrácí se »vědeckost« této historicky smutné a nejzávažnější námitky proti pravosti naší jedinečné památky, a čím více jsme se do věci zahloubali, tím jasnějšího a pevnějšího nabýváme přesvědčení o její pravosti.

Přemýšlel jsem stále o této uchvacující věci rubáše turinského. Dokonce jsem chtěl v historii malířství hledati a nalézti, zdali kdy — když tyto otisky vznikly rukou lidskou — v tomto umění bylo vytvořeno něco jim aspoň rovnocenného, když ne vyššího. Podle tvrzení odpůrců namaloval je přec primitiv francouzský před 600 lety. Protože jsme od té doby ve všech oborech značně pokročili, jiní malíři s mnohem dokonalejší technikou, znalostmi atd. museli by týž obraz Tváře Páně daleko předstihnouti. Vždyť celé legie umělců se o to pokoušely.

Pročež začal jsem studovat v různých dějinách umění a zvláště v monografiích zobrazení Krista. Leč po poznání tváře Kristovy z Turina nikterak mne neuspo-

kojovalo. Naprosto jsem toho zanechal. Tu teprve jsem si položil otázku: jest vůbec možno, aby umění reprodukovalo bezvadně v posledních podrobnostech nám to, co dovede zachytiti prostá fotografická deska?

Jediné takto lze přijíti věci na kloub a definitivně rozluštit i tímto směrem záhadu pravosti sv. rubáše turinského. Rozřešení problému spočívá v zodpovězení otázky: jest zásadní rozdíl mezi výtvozem umělcovým a pouhým — téměř řemeslným — výkonem fotografickým?

Nuže, porovnávejme obojí.

Fotografický aparát svým dokonalým optickým zařízením zachycuje s největší objektivitou a věrností prostě všechny podrobnosti předmětu: nic mu nepřidává, nic mu neubírá, ale leckdy leccos prozrazuje, čeho bychom si jinak nepovšimli. Proto dovede badatelům přírodních věd býti nenahraditelnou pomůckou, umožňující jim v tichu a pohodlí pracovny co nejdůkladněji pohrouziti se v studovanou věc a z ní načerpati co nejvíce poznatků a vědomostí. Můžeme se prostě na toto registrování skutečnosti ve všem spolehnouti, jen když příslušný fotograf ovládal poctivě a bezvadně technickou stránku svého výkonu. Jen tato činnost se od něho vyžaduje, nic více.

Naproti tomu umělecký výtvor jest něco zcela jiného. Ať již to jest sebe primitivnější umělec, na př. divošský, musí především myslet na to, co chce zobrazit, aby věc v y t v o ř i l podle svých představ a schopností, tak, jak si ji představuje či míti chce, či dohromady svede. Čím jest pak umělec primitivnější či hypermodernější, tím větší je rozdíl mezi zobrazeným předmětem, mnohdy jen čarami naznačeným, a sku-

tečností. Jen několik málo starých mistrů dokázalo a dalo si práci, aby předmět svých zobrazení učinili skutečností co nejpodobnějším, takže dokonce byla možná i náhodná záměna obrazu se skutečností. Dovedli toho docílit v pozitivu, t. j. tak, jak věci vidíme a nazíráme. Ale nikdo dosud nedovedl — aniž je to v mezích schopností a možností lidských — zachytiti něco do nejmenších podrobností věrně a přesně v jednobarevném negativu, a to ještě v obrácených světlech a stínech, jakož i stranách!

Nechť tedy naši odpůrci prohlašují rubáš turinský za malířský falsifikát! Čím však všestranněji se jejich námitka uvažuje a probírá, tím více je zaplétá do absurdností a ohrožuje jejich vědecký věhlas, což by si skutečně měli již jednou uvědomit. Vždyť hranice mezi uměleckou tvorbou a pouze technickým výkonem fotografickým je tak přesná a zásadní, že tomu, kdo se jen trochu ve fotografii vyzná, jest zhola nemožné obojí věc si zaměňovati či plésti. Zde působí pouhé fyzikálně-chemické zákony s naprostou přesností, důsledností a všeobecností. U umělce však vše jest ponecháno úplně jeho vůli, představě a zdatnosti, aby kteroukoliv vlastnost či stránku věci jako tvůrčí ideu vdechl ve hmotu a tak ji realizoval.

Proto také ve starověku básník, umělec zván byl poiétés, t. j. tvořitel, který podle své myšlenky jakoby stvořil znovu dotyčnou, jím zachycenou či zobrazenou věc. Než se všemi podrobnostmi ji zachytiti do nejzazších důsledků naprosto nebylo mu možno, aniž je to účelem umění.

Je tedy naprosto vyloučeno, aby kdo zaměňoval umění s fotografií. Fotografie může reprodukovat

umělecký výtvar, umění však nikdy nesvede čirou fotografii v pozitivu, neřku-li její n e g a t i v.

Přetvořujíc vlastně předmět své tvorby podle svého hlediska za svojí vůdčí ideou, umění nejen zanedbává ostatní jeho stránky, nýbrž přímo je odmítá, což registrační aparát prostě nedovede a nesmí učinit. Tento po výtce obohacuje náš rozum, naše poznání, kdežto umění zúrodňuje náš cit, naši vůli.

Shrňme to vše slovy M. Constantiniho: »Umění není věcným zachycením skutečnosti. Umění není reprodukcí přírody, nýbrž její interpretací (výkladem). Prvý účel sleduje fotografie. Umělec přírodu neznázorňuje tak, jak jest, nýbrž jak on ji sám vidí nebo vidět chce!«

V tomto pak jest onen zásadní rozdíl, který s neobyčejnou přesností a věcností můžeme sledovati a studovat v následujících kapitolách, kde především si zajišťujeme l é k a ř s k ý n á l e z o mrtvém těle, zde v tomto hrobním plátně otisknutém. Z něho pak činíme další závěry.

XIV

Lékařský důkaz pravosti sv. rubáše turinského

V předchozích statích probrali jsme poněkud zevrubněji fotografický důkaz pravosti, který, věru, sám by postačil. Leč naskytl se nám snad ještě mocnější důkaz lékařský, potvrzující pravost jak otisků, tak hlavně neskonale vznešené a uchvacující Božské Tváře Páně, a nesmírně obohacující naše poznání věcí golgotských. Proto jest nutno zevrubněji se jím zde za-

bývati, neboť prostě na hlavu staví všechny dosavadní, sebe učenější námitky odpůrců.

Především ještě nikdy žádný přírodopisec neobhacoval své vědomosti z výtvorů čistě uměleckých, přírodu znázorňujících. Naopak pravý umělec čerpal vždy nejmocnější vzněty a popudy i vzory z podrobného studia samé přírody. Proto jest čirým nesmyslem domnívati se, že nějakým, nota bene středověkým plagiátem dal se na př. lékař svěsti k tomu, aby na něm odkrýval své medicinské poznatky, nebo že by odborník na výrobku ubohého středověkého primitiva se zdarem podnikal měření lidoznalecká (antropometrická), či šetření životních rázovitostí lidských bytostí (biotypologická).

Bylo by to prostě šílenstvím od nich. Prokáží-li však, že v něčem našli skutečnou studnici nových přírodovědeckých poznatků, dokonce experimentálně potvrzovaných, jest šílenstvím od kohokoliv jiného prohlašovati předmět jejich studia za něčí podvodný výrobek . . .

Jen po tomto předeslání bude definitivně jasno všem o tom, co směrodatného přináší tato kapitola do spleti a záhad otázek golgotských. Fotografický důkaz pravosti postavil předmět jejího studia na solidní vědecký základ. Můžeme se odborně věnovati tomuto předmětu záhadného původu, který prostě je tu, jest dán, jest badání přístupn. Původ a výklad elektřiny také neznáme, ba ani se oň kale nestaráme. Než jaké hotové zázraky dovedli jsme s ní od dob Voltových docílit! Původ a vznik života na této planetě také dosud nikdo nevysvětlil. Přes to celá řada přírodních věd probadala již projevy téhož.

Řekněme však také hned jasně:

Otisky postav na tomto turinském rubáši jsou pro obohacení našich vědomostí o ukřižování tak směrodatné, podoba obličeje Páně tak nesmírně dokonalá, žádným umělcem plně nedosažitelná, tak uchvacující a podmaňující, že i kdyby to snad nebyly otisky Kristovy . . . nikdy nic našemu poznání a náboženskému citu nebylo poskytnuto prospěšnějšího, nic dokonalejšího. Definitivně minuly doby, kdy mohla býti tato převzácná památka něčím umlčena či lacino odbyta . . .

Již následujícími medicinskými poznatky jest každá námitka Chevalierova rozdrcena, v prach potřena, že nebýt kritiků, vytýkajících mi, proč jsem ji nevyvrátil, nepovažoval bych vůbec za vhodné a potřebno věnovati jí sebe menší pozornost.

Podivuhodné otisky rubáše turinského, ať již vznikly jakkoliv, fysikálně-chemickým působením, či zásahem nadpřirozeným, vykazují nesmírně mnoho přírodnicky přesných skutečností, jež na nich může odkrýti oko lékařovo. Stávají se prostě zjevením svého druhu, zjevením přírodovědeckým. A k nemalému našemu úžasu doplňují a ilustrují netušeně pravdu, zjevenou Evangeliiemi! V jednom jediném obraze, jediným pohledem máme zde zachyceno a podáno z přehořkého Umučení Páně víc, než nám připomíná celá křížová cesta. Dosud žádný umělecký výtvar to nepodal ba ani podati nemohl.

*

Nejnápadnější věcí, která okamžitě naši pozornost upoutá, jest celková

p o s m r t n á z t u h l o s t

obrysů těla zde otisknutého. Ztuhlost shodná s onou,

jakou my lékaři ne zcela často máme příležitost vídati. Je tak dokonale vyvinuta a zachycena, že ji v divném, prkenném postoji náš zrak přímo hmatá . . .

Vzpomínám dokonce, že dosud na žádném uměleckém díle přemnohých galerií, jež jsem s vášnivou oblibou navštěvoval, jsem ji snad ještě neviděl a neobdivoval. Přirozeně; vyskytuje se nedlouho po smrti a postupně mizí, takže výtvarník se s ní buď vůbec neměl příležitost setkávat, nebo z důvodů estetických ji zobrazovati nechtěl . . . Zde je však přírodnicky věrně otisknuta, a to tak dokonalým způsobem, že musím předeslati vědecký citát o ní, který jest vyňat ze »Soudního lékařství« univ. prof. dr. F. Hájka, díl I. z r. 1935, str. 100—104:

»Ztuhlost posmrtná nastává ve většině případů již průběhem první hodiny po smrti. Nejprve jsou jí zachváceny svaly žvýkácí, svaly obličejové, hrdelní, pak horní končetiny a za 6—8 hodin stává se všeobecnou. U dospělých stupeň a průběh ztuhlosti řídí se v první řadě podle jakosti svalů. Čím individuum jest mohutnějším a svalnatějším, tím časněji nastupuje, tím většího jest stupně a déle trvá . . . U osob, jež zemřely nemocí vysoce horečnatou, se dostavují rychle . . .

Čím mohutněji sval pracoval za živa, tím rychleji ztuhne . . . odtud nalézti lze vysvětlení ztuhlosti na př. u zvířat, u nichž před smrtí předcházelo intensivní tělesné namáhání, na př. u š t v á n í. Proto také každé onemocnění neb otrava spojená s křečemi (tetanus, strychnin) má v zápětí urychlení, vznik a delší trvání ztuhlosti, a to tím více, čím déle trvaly křečovitě zachvaty, čili čím více svalstvo spotřebovalo . . .

Mnoho také spolupůsobí teplota prostředí, v němž

mrtvola se nalézala: při vyšší přichází rychleji, při nižší se zpožďuje. Také jakost atmosféry má na ni vliv. Čím čistší a kyslíkem bohatší je vzduch kolem mrtvoly, tím rychleji se ztuhlost dostavuje. Brzo nastává též při rychlém vykrvácení, úpalu slunečním a zabití bleskem.

Postup ztuhlosti bývá nejčastěji sestupný, t. j. od hlavy dolů, vyskytují se však též odchylky. Ztuhlost úplně vyvinutá má za následek, že ústa jsou pevně zavřená a jen velkou silou lze je otevřít. Klouby jsou ztuhlé a končetiny se nedají ohýbat, leč použitím větší síly a zrušením ztuhlosti . . . Jako svalstvo příčně pruhované může ztuhnouti i svalstvo hladké.«

Z vlastní zkušenosti ze srbského bojiště pamatuje se p. prof. Hájek, že viděl dělostřelce, jemuž granát odtrhl téměř hlavy a ten ihned stoje ztuhl, podpíraje se jen lehce rukou o nějaký předmět. V literatuře jest zaznamenán případ smrtelné mrtvice mozkové, při níž dokonce mrtvola volně stojíc, okamžitě ztuhla v této poloze . . .

Žádný výtvarník všech věků, které nesčíslněkrát znázorňovaly Ukřižovaného, skonavšího na kříži aneb jakožto Pietu v náručí sedmiboletné Matičky, neměl potuchy o této možnosti či skutečnosti. Ba i pro mne samého poznatek tento, vědecky naprosto odpovídající otiskům se Sindonu (rubáše), byl zřejmým překvapením. Jak to mohl v ě d ě t i středověký plagiátor? Hlavně kdo a kde ho naučil toto vše přírodnicky věrně zachytiti?!

Tuto posmrtnou ztuhlost bezduchého těla, které hostilo v sobě naše posvátné roucho, zcela jasně vidíme. Podnes je nám němým, ale nevýslovně výmluv-

ným svědectvím příšerného smrtelného zápasu Ukřižovaného se smrtí, takže po 19 stoletích na podkladě jeho můžeme správně rozpoznati a vyložití pravou příčinu hrůzné smrti kříže! Ba, co ještě důležitějšího, my si ji můžeme ověřiti experimentálně!

Již v prvních vydáních své české knihy o Umučení Páně jsem se zmiňoval o tom, kterak při štvanicích jezdeckých jelen či liška okamžitě ztuhli, jakmile dostali svoji ránu z milosti. Nuže, jak v jedné z následujících kapitol uvidíme, tatáž krajní vyčerpanost svalstva hrála i u ukřižovaných stejnou roli a se stejným efektem.

Studujme věc blíže: Podle prof. Hájka prvé svaly tuhnoucí jsou žvýkače čili massetery, přidržující dolní čelist k horní a tak u mrtvoly uzavírající ústa, kteroužto poslední službu mrtvému šátkem prokazují nejblížší příbuzní. Zde však byla zbytečnou a do jisté míry nemožnou.

Na poprsí mužské postavy zde zpředu otisknuté chybí nám velká část horní partie hrudníku, až téměř po prsní bradavky, což svědčí o tom, že hlava v dobu dostavivší se ztuhlosti byla skloněna vpřed, násilím však přece byla vztyčena a vyrovnána, než přec jen nedokonale a právě tato okolnost dodala celému postoji těla nepřírozeného — řekl bych prkenného vzhledu, což jest ještě zvětšováno natažením obou chodidel.

Těž horní oční víčka při sklonění hlavy vpřed již svou vlastní tíží se dovřela a pak ztuhla, neb příbuzným osoby na kříži ztrnulé nebylo ani možno jí »očí zatlačiti« ...

O posmrtné ztuhlosti nás však nejvíce přesvědčuje ztrnulá šíje. Vzadu na ní nejlépe postřehujeme, jak

byla hlava nachýlena vpřed, a to vpravo, v smrtelné křeči tak ztuhla a před pohřbem jen nedokonale byla narovnána.

Obě lopatky jsou těsně přitlačeny k žebrům, pravé rameno poněkud sníženo, čemuž odpovídá jakoby prodloužená pravice, vpředu zkřížená. Bederní páteř jest značně vpřed prohnutá a její otisky na podložce jsou značně oslabeny.

Vpředu na enormně rozšířeném hrudníku hmatáme takřka tuto posmrtnou ztuhlost v křečovitě stažených, jakoby zkamenělých velkých prsních svaích. Nadbříšek je tu vtažen, podbříšek vypoulen. Ruce ztuhly v rozpažení, násilím byly v ramenou ohnuty a přes sebe zkříženy do klína.

Na otiscích je levá dolní končetina zřetelně natažena, zato pravá mírně v koleně ohnuta, čímž je zdánlivě zkrácena a stranou osy tělesné posunuta. Při smrti nalézala se před onou levou a pro spěšný pohřeb a velkou ztuhlost svalstva byla pouze s této sundána a stranou poněkud natažena. Ploska levé nohy ztrnula v dokonalém natažení, kdežto spodní obrysy pravé plosky se nám ztrácejí. Nedoléhala k plátnu svých otisků. Baletka dosahuje aktivním napětím svalstva podobného vztažení šlapek, tančíc pouze po palcích nohou. Tím snáze lze této posice dosáhnouti, přibíjí-li nohu těžké kladivo a silný hřeb k pevné podložce a při tom nikterak nemusí šetřit vazů a kloubních pouzder končetin, jak tomu bylo při ukřižování..

Po tomto prvním a překvapujícím lékařském nálezu nehodláme se zde zdržovati sporným dosud tvrzením, že se tu snad vyskytují stopy krvavého potu hlavy, tváří, či celého těla, což by někteří badatelé zde na

otiscích spatřovati chtěli. Nenalézám přesvědčivých stop.

Trnová koruna.

Zato obličej a vlasatá část hlavy vykazují vpředu i vzadu stopy krve, která za živa řinula. Obličej otisků nadto stopy těžkého ztýrání, jen několik hodin před smrtí se odehravšího, o čem i po devatenácti staletích bezesporně se přesvědčujeme. Obrátme pozornost nejprve k oné krvi, která tak podivuhodně na čele, vlasech i zátylí se vyřinula a jest seskupena, že ihned naše oko počíná nesmírně interesovati. Její vznik lze vyložiti jediné okolností, že kolem skrání a zátylí postav zde otisknutých ovinuty byly na způsob trnové koruny četné snítky trnové. V prvních vydáních své studie popisoval jsem tyto skvrny takto:

»Máme tu především krvácení zpředu a zezadu. Krvácení na rozhraní vlasaté části hlavy a čela vzniklé tím, že ostré předměty — trny — v hojném počtu probodly jemné cevy krevní, z nichž vyřinuly se za živa hojné potůčky neb aspoň bohaté krůpěje krevní. Některé stékaly dolů, až obočí, zvláště levé je zadrželo. Jiné pak, razíce si cestu hustým, dlouhým vlasem, octly se na povrchu skrání, čela atd. Jiné zas slepily tyto vlasy, tvořící v posmrtném zjevu jakoby orámování dlouhého, úzkého obličeje a usadily se zde i onde, porůznu.

Charakter krvácení nasvědčuje tomu, že dlouhé ostré trny nabodly tu četné tepny a žíly krevní, netrhající přílišně stěn jejich, jak jistě by to bývaly učinily krátké a zahnuté trny planého šípku. Pak je tu krvácení tepenné a žilné. Prvé jeví se v hojném počtu krů-

pějí krve vytrysknuvší z propíchnuté tepny zvláště na skráních, ačkoliv ono nad levým obočím jest rozhodně žilného původu. Druhé projevuje se hlavně v zátylí v stékajících potůčcích této přesváté tekutiny.

Vzadu vidíme pak tuto ztrátu krve poněkud význačněji: dlouhé, hadovitě se vinoucí praménky krve z hloubi vlasaté části temene a zátylí dostávají se k povrchu zesílené delším krvácením. Více pak jich jest nalevo než napravo. Na temeni vidíme pouhé dvě kapky krve, kdežto ostatní místa zkrvavená odpovídají přesně největšímu objemu hlavy, táhnoucímu se kol čela a vyvýšeniny kosti týlní.«

»Jinými slovy byl to klobouk z trní, který právě v těchto místech doléhal a zraňoval. Protože pak hlava trním korunovaná patřila odsouzenci přibitému na kříž, právě toto svislé břevno kříže, ať při přibití na kříž nebo při jeho vztyčení a po něm, vráželo ostré dlouhé trny této koruny do měkkých týlních částí. Jinak by tyto potůčky krve vzadu nebyly ani tolik vyznačeny, kdyby před ukřižováním byla bývala tato koruna sňata s hlavy. Rovněž krev, pot, prach a vlasy byly by se tu spekly v jedinou černavou masu, takže nikdy bychom neměli oněch hadovitých krvácejících potůčků odděleně vyznačených, což opět jest důležitou okolností, zjištěnou pro exegesi. Potvrzuje pak tradiční ukřižování Spasitelovo s trnovou korunou na hlavě.«

Ztýrání obličejové.

Podle našich lékařských poznatků a zkušeností musely to býti trny nesmírně ostré a dlouhé, takže po této stránce nelze nám uznati ony tradiční proutky

planého šípku za správný materiál této trnové koruny. O tom, z čeho asi Kristova trnová koruna byla spletena, jak asi vypadala, zmíním se později obšírněji. Přecházíme raději k dalšímu předmětu našeho lékařského nálezu, jímž jest: z t ý r á n í o b l i č e j o v é.

Dlouhými, splývajícími vlasy takřka orámovaný, podlouhlý, typicky orientální obličej zde ukřižované osoby svými rysy podnes prozrazuje nám velká utrpení, ba rány, které nedlouho před smrtí utrpěl. Původní soulad a krása tohoto obličej je jimi sice značně byla pozměněna, ba obličej byl jimi do jisté míry i znetvořen; než přesto vyzařuje z něho ještě podmanivá síla a okouzlující moc.

Na otiscích nebo na zrcadlovém obraze positivu této tváře zde zachyceného vidíme zřetelně vyboulení nalevo. Ve skutečnosti odpovídá to značně vyvstávající pravé tváři, jakož i silně oteklé bradě zleva, takže i původně uprostřed rozčísnutý její vous více se vychýlil na tuto stranu.

Úžasně plastický snímek Enrieův vzbuzuje v nás dojem, jako by byl vzat při osvětlení se strany pravé. Než při bližším či pozornějším ohledání poznáme, že tento klam byl vlastně způsoben částečným znetvořením nebo zduřením obličej napravo. Mimo to s počátku nás dosti ruší značné zúžení téhož obličej, vzniklé tím, že při vzniku otisků chemickou cestou neuplatnily se na sv. plátně postranní části tváří. Splývajícími vlasy přikryty, chybějí dále našemu zraku i obvykle nutné uši. Než brzy přestanou nám překážet tyto nezvyklosti, stejně jako dvě příčné čáry neodstranitelných záhybů, táhnoucích se přes bradu a temeno hlavy.

Všimáme-li si blíže oněch zduření obličejových, vidíme především, že oblouky očníkové nad oběma přivřenými víčky jsou poněkud zduřeny. Dále vystává pravá lícní kost pod pravým horním, značně oteklým a natrženým víčkem. Na pravé tváři nad dobře vyznačenou rýhou nosolícni ukazuje se větší oteklina, způsobená úderem v tato místa. Nejtěžší však úraz vykazuje dlouhý orientální nos, který jest z prava do leva přeražen přesně na rozhraní chrupavčité a kostěné části. Rovněž zdá se, že levé chrípí jeho jest natrženo.

Vlevo pak opět lícni kost jest zduřena, ale největší otok postihuje bradu pod pevně sevřenými, ladně vykrojenými ústy se silným knírem. Mocným úderem v tato místa, a tím způsobeným vychýlením vousu obdržela brada téměř trojí zahrocení, což jest značně důležitě konstatovati.

Všechna tato zranění nasvědčují svým rázem i tvarem, že vznikla několik málo hodin před smrtí, což zcela přesně zjišťujeme. Byla-li snad i tato tvář, jak někteří autorové tvrdí, zbičována, těžko rozhodovati, neboť nenacházíme nikde podobné stopy důtek či metel jako na zádech či vpředu na obou těchto otiscích lidské postavy. Nepřikláním se tudíž k tomuto jejich mínění.

Dosud žádný umělec — prostě pro nesmírně obtížnou technickou stránku této věci — neodvážil se na obrazech zmučeného Krista zachytiti podobná ztýrání neb znetvořeniny tváře. Ani v baroku, ani dnes.

Rány na pravém rameni.

Další věc velice zajímavá jsou rány na pravém rameni, které vznikly tím, že nějaký těžký

hranatý předmět doléhal plnou tíhou na tato místa, zarývá se do nich a zraňuje je. I toto rámě zdá se nám poněkud víc sníženo než rámě levé strany, což jest asi způsobeno násilnějším ohnutím a zkřížením pravé horní končetiny posmrtně ztuhlé.

Jelikož však z celkového nálezu lékařského na těchto otiscích seznáváme, že patřily mrtvole muže ukřižovaného, mimoděk vzniká v nás domněnka opodstatněná, že tyto zhmožděnin, rýhy a rány, zřetelně zde na rameni křížem krážem otisknuté, vznikly právě nesením kříže, tohoto strašlivého popravního prostředku, podle všeho pak na místě, kde byl kříž zfalcován.

Zbičování.

Daleko mohutnějším, až přímo otřásajícím dojmem působí zjištění a výklad nesčetných ran a modřin po celém těle rozsetých, které nám dohromady dávají představu o něčem tak příšerném, jako bylo antické z b i č o v á n í. »Po tolika staletích čteme tu výmluvné a jasné stopy něčeho, o čem našemu zchoulostivělému a přelidštělému pokolení se ani ve snu nezdálo! Já sám jako lékař doznávám, že jsem si tuto věc vůbec takto ani představití nedovedl a byl jsem jí, zvláště na zádech negativu, Enriem vzatého, přímo konsternován.«

Napsal jsem o tom již dříve: »Mrtvola muže, zavinutého v tomto původním antickém plátně, byla před smrtí příšerně a nade vše pomyšlení krutě zmrskána a zbičována! Jak strašlivý, krvavý trest tu předcházel neméně krutou exekuci kříže!

Celé tělo zde otisknutého muže zpředu od hrudi, počínajíc přes břicho, ruce, kyčle, stehna, holeně, vza-

du přes obě ramena, lopatky, bedra, svaly sedací, lýtka atd., vše je poseto nesčíslnými ranami, z nichž mnohé, zejména na stehnech, vějířovitě se rozbíhají, proplétají, křížují a prolínají se navzájem, takže vskutku není na tomto těle zdravého místečka. Dokonce ani velikosti špendlíkové hlavičky, jak tvrdily klarisky r. 1534, toto sv. hrobní plátno za 14 dnů vyspravivší. Tvrdily, že biřici toto svaté tělo bičující použili bičů, trnitých metel a důtek s kovovými kuličkami. Rány těchto mučicích nástrojů — napočetly jich na 600 — zasypaly pak celé tělo od vlasaté části hlavy až zcela dole na plošky nohou.

Pozornost diváka zejména upoutají párovitě se vyskytující otisky jakýchsi malých činek, t. j. dvou kuliček tyčinkou spolu spojených, přesně 3 cm dlouhých, leckde se křížujících. Způsobily však tak těžké celkové zhmoždění povrchu těla odsouzence na kříž, že právem se ještě divíme, že podle zvyků římských mohl ještě na pravém rameni nésti svůj těžký kříž na místo popravní.

Někteří autoři, píšící o této věci, napočítali těchto párovitých ran na 40, což by odpovídalo římským zákonem stanovenému nejvyššímu počtu ran, jež mohly býti bičovanému zasazeny, aniž byl jimi bičovaný k smrti utlučen. Zejména výmluvně nám o tom svědčí sv. apoštol Pavel, který vypočítává, že pětkrát čtyřicet ran bez jedné pro Krista již utrpěl. (II. Kor. 11, 24.)

Příčina smrti.

Než oko lékařovo vzdor dosavadnímu zjištění maně hledá na těchto otiscích příčinu smrti této postavy, tímto hrobním plátnem kdysi zahalené. Spatřuje

sice hned velkou ránu (na otiscích) vlevo v hrudi, avšak ihned si uvědomuje, že krev z ní vyteklá jest již posmrtná, takže byla jen posmrtným zraněním. Ještě zřetelněji a rázovitěji vytvořeno spatřuje vzadu na bederní partii těla velké tratoliště krevní, než opět posmrtné krve. Posléze zrak náš padne na zkřížené ruce, kde zvlášt v otiscích vpravo v zápěstí nalézá se skvrna krevní, která tekla za živa. Stejně tak tekla i krev na obojích předloktích, jakož i na plosce nohy levé, která jest v celém svém rozsahu krví zbrocena, stejně jako viditelná horní polovice nohy druhé. Na dobrém snímku fotografickém vidíme podobné skvrny krevní na předních stranách chodidel. Všechna krvácení jsou přesně ohraničena, v sebe uzavřena.

Probití nohou i rukou.

Můžeme tudíž vším právem usuzovati, že tělo tohoto zde otisknutého muže zhynulo ukřižováním, t. j. probitím nohou i rukou a takto zavěšením těla na kříži, při čemž quoad mortem musely tu hráti hlavní úlohu jiné věci než tyto celkem nepatrné, málo krvácející a žádný důležitý orgán k životu potřebný zraňující rány.

Zde spokojujeme se pouze zjištěním polohy těchto ran, které na rukou (resp. na hřbetě rukou) probíhají zápěstími, kdežto u nohou jsou asi uprostřed. Výklad jejich i přesné anatomické umístění ponecháváme si na pozdější dobu. Zejména pařížský chirurg dr. Pierre Barbet se o jejich výzkum nesmírně zasloužil. Vysoce důležitý zde jest pro nás ještě nález, že ani pravá, ani levá ruka neukazuje nám své palce, nýbrž vidíme na nich pouze čtyři prsty ostatní.

Ještě si všimneme, že otisk pravé nohy v celku jest zpředu zřetelnější, neb přiléhala lépe k povrchu hrobního plátna. Poněvadž vykazuje mírné ohnutí v kolenu a tím i zdánlivé zkrácení, právem v nás vzbuzuje domněnku, že byla přibita před nohou druhou, celou ploškou na svislé břevno kříže se přimykající.

Hrudní rána.

Než vrátme se ještě k oné h r u d n í r á n ě, zasažené v blízkosti srdce, z níž vyřinulo se značné množství husté, těžce tekoucí krve. Toto však vykazuje na několika místech dvorce bezbarvé, jako by tam na nich nebyla zaschlá krev, nýbrž čirá bezbarvá tekutina. Podle jejího charakteru nemůže být nejmenší pochyby o tom, že tato jen pouhou svou vahou vyřinuvší se krev (ana tu po smrti chyběla zcela pohonná síla srdeční) skutečně t e k l a. Tato značně hustá a temná krev zde na povrchu hrudníku z a s c h l a, dosáhnuvši svým výronem pouze jeho spodního okraje. Krev tekla směrem tíže zemské, t. j. dolů z mrtvoly na kříži ještě visící.

Ránu samou vidíme, jak neúnavný badatel dr. P. Barbet v Paříži přesným měřením fotografií sv. rubáše a pokusy na mrtvolách zjistil, na otisku nalevo (ve skutečnosti napravo) v přední čáře jamky podpažní mezi 5. a 6. žebrem.

Krvácení na zádech.

Zcela překvapujícího charakteru jest však ono k r v á c e n í n a z á d e c h v partiích bederních, které se táhne od jednoho lokte k druhému a zřejmě jest posmrtného rázu. Nezaschlo tu na povrchu mrtvo-

ly, nýbrž hned bylo vssáto podloženým rubášem. Na tomto vytvořilo typické srážení pro posmrtnou krev: uprostřed celé krevní skvrny vidíme zřetelně sraženiny (koagula) krevní, kdežto syrovátka z těchto sraženin vystoupivší prosákla tkanivem hrobního plátna na větší, menší vzdálenost. Vytvořila tak rázovité dvorce, přesně ohraničené a jakoby kolkolem vroubkované. V tom jest pak velmi důležitý rozdíl. Krev za živa se vyronivší a plátnem či obvazem vssátá, proniká látkou jednolitě, t. j. jednobarevně, zbarvujíc ji rudě, červeně či jen růžově se všemi následnými přechody barev, chemickou změnou krevního barviva způsobenou. Naproti tomu krev posmrtně se vyřinuvší do obvazů či na plátno, sráží se na těchto výše popsaným pro sebe typickým způsobem. Záměna obojího způsobu krvácení jest nemožná.

I tato bederní krev vyřinula se se vší určitostí z oné rány boční, a to v posici mrtvoly naznak, t. j. v poloze již vodorovné. Stekla napřed vzad a pro silné prohnutí bederní páteře přetekla prostě v krajinu druhého lokte, který bohužel stejně jako první ohněm v Chamberách byl zničen.

Toto zjištění jest pak pro nás největší důležitosti, protože jest absolutním svědectvím nastalé smrti a probodení srdce bezduchého již těla ukřižovaného, potom v toto hrobní plátno zabaleného . . .

Vedle toho okolnost této posmrtné bederní krve, sražené a prosakující kolkolem tkanivo sv. rubáše, jest nám zárukou, že rubáš bezprostředně přiléhal na toto tělo, ve vodorovné poloze po snětí s kříže naň uložené, čili že mezi ním a hrobním plátnem nebylo jiných tkaniv, šátků či pláten, nýbrž bezduché tělo tohoto

zde ukřižovaného bez sebe menšího kousku jiného oděvu bylo doň zabaleno a do hrobu transportováno, čemuž opět nasvědčuje neklamně dvojitý otisk krevní z probité levé nohy (na otiscích). Ve skutečnosti je to noha pravá.

Vzpomínám, že před lety (r. 1909) vídal jsem v Bombay, Calcuttě i Benares těla zemřelých Indů, nesená k spálení a zabalená podobnými dlouhými kusy plátna, jaké tvoří zde předmět našeho studia.

*

Charakter těchto zde krátce shrnutých otisků jest zcela jasný, lékařsky správný. Můžeme je přesně a určitě popisovati, a to týmž způsobem, jako bychom ono bezduché tělo měli před sebou. Jako bychom je soudně-lékařsky ohledávali a vyšetřovali za účelem sepsání obvyklého protokolu v těchto případech.

Všechny jejich vlastnosti jsou podle přírody věrně registrovány a touto jedinečnou fotografií zaznamenány tak, jako by byly policejně-soudním fotoaparátem k dalšímu studiu zachyceny. Nikde naše oko v nejmenším nepozorovalo nějaký plagiát, aniž jakoliv jeho stopy. Naproti tomu na obraze i sebe dokonalejším ihned si uvědomuje jeho irrealitu, t. j. jen vysněnou, představovanou skutečnost!

Skutečnost sama.

Zde však vše jest s k u t e č n o s t sama, kterou můžeme dále studovati, srovnávati, kterou můžeme své příslušné vědomosti obohacovati. Skutečnost, kterou dokonce objevujeme jediné správnou a lékařsky možnou technickou stránku ukřižování, dosud nám neznámou. Skutečnost, kterou jsme schopni lékařsky

vysvětliti záhadu »krve a vody« (Jan 19, 34) a kterou máme zachycenu přímo příčinu smrti ukřižovaných vůbec, věc to, k níž doposud nám chyběl jakýkoliv lékařsky přijatelný výklad. Leč pokusy na tomto podkladě konanými si ji jako správnou potvrzujeme, vyplňující tímto stále zející mezeru všech zpráv a výkladů o smrti Spasitelově na kříži!

Nechť pp. odpůrci laskavě sdělí i jeden jediný obraz či výtvar lidské fantasie a tvůrčí umělecké síly, na němž bychom cos podobného získávali, nebo který bychom mohli prostě přírodovědecky rozebírat a probídati.

Dokud se tak nestane, t. j. dokud se nenajde ani jediný analogický případ v dějinách umění, dotud — obávám se — může jim vším právem kdokoliv jejich tvrzení o malířském podvržení tohoto rubáše Lirey-Chambery-Turin odmítati jako věcně nedoložené, ba dokonce ze vzduchu vzaté...

Pročež vší silou a drtivou ranou dopadá na jejich »historicko-vědecké« námitky tato prostě lékařsky zjištěná skutečnost. Tento téměř soudně-lékařský nálezi! Tento jimi nezviklatelný důkaz pravosti! Tato jejich oblasti dějepravně-bohovědné se vymykající okolnost!

XV

S naprostou jistotou jsou to otisky ukřižovaného

Zkoumajíce otisky postavy, do rubáše turinského zachycené, našli jsme, že týž člověk byl k smrti umučen, a to popravou kříže podle nálezu jeho probitých rukou a nohou a křečovitě ztuhlosti celého těla.

Teprve po smrti byl mu pak proklán kopím jeho bok.

Tímto lékařským nálezem dostalo se nám konečně reelního podkladu a základu k dalším našim studiím a výkladům o této smrti, po šestnácte věků nepraktikované, což zejména i biblické exegesi bude vítaným doplněním jejího oboru.

K o n e č n ě m á m e p ř e d s e b o u s k u t e č n ě u k ř í ž o v a n é h o, ž á d n ý v ý m y s l, p ř e d s t a v u č i d o m n ě n k u, n ý b r ž p ř í r o d o v ě d e c k o u s k u t e č n o s t. Tato skutečnost jest nejen velkým obohacením bohovědných nauk, ale má též nedožrnný význam pro naše náboženské city i profánní vědomosti. Fotografickými i lékařskými objevy dostalo se nám tu konečně pevné půdy pod nohama, nečekaného vyjasnění v protichůdných dohadách a různých učených názorů a domněnek. K o n e č n ě j e s t t u n ě c o p o s i t i v n í h o, co v této spleťtí otázce musí býti nutně všemi respektováno.

Přistupme tudíž k podrobnějšímu studiu tohoto skutečně ukřižovaného. Přičiňme především k lékařskému nálezu, v minulé kapitole sepsanému, také příslušný lékařský výklad. A to nejprve s hledisk všeobecných.

K tomu účelu jest především nutno zopakovati si něco o tom, co to byla antická poprava křížem. Podle souhlasného úsudku všech starověkých spisovatelů byla to nejbolestnější, nejpršíšernější a nejpotupnější smrt, jak ji nazval sám právník Cicero. A filosof Seneca dodal, že tu život unikal kapka za kapkou, neboť, jak sv. Augustin nám dochoval, nebylo to přímé zabítí člověka, nýbrž smrt kříže byla pozvolným umučením, protože odsouzence na něm nechávali jen dále

žítí, aby se utrápil v nesmírných bolestech. Proto slovo cruciatus značí trápení, mučení.

Proto sv. Efrem Naziánský z Edessy jen s hrůzou zmiňoval se o Kříži Spasitelově. Proto pro lidi starověku tato nejbolestnější smrt byla též nejpotupnější, neboť starověk nenáviděl bolest a opovrhoval jí. Neznal ani soucitu či milosrdenství. Srdce jeho vzdor vší kultuře krásy zůstalo kamenným srdcem šelmy. Nikdy jsem nevěřil, aniž jsem si mohl představit, že by utrpení ukřižovaných vskutku bylo tak strašlivou věcí, jak sv. rubáš turinský nám ji zjevuje... až podrobné studium, zvláště pokusy mne o tom přesvědčily. Neváhám dokonce prohlásiti ji za nejpříšernější smrt a nejhroznější popravu, jakou kdy člověk proti člověku za všech věků dovedl si vymysleti a praktikovati.

Ani ona strašlivá smrt sv. Vavřince na rožni, při níž sice bolesti byly intensivnější, nebyla tak hrozná jako ukřižování, protože tato bolest trvala jen krátkou dobu, ale ukřižování mučili se hodiny a dny. Rovněž středověké upálení nebylo tak děsivé, protože kouřem hranice oběti se brzy udusily, resp. ztratily vědomí a tak skončily. Mnohem bolestnějším jest zhynutí při výbuchu či polití benzinem a zapálení (Španělsko!), leč i zde smrtelný zápas bývá většinou kratičký. Při barbarském narážení na ostrý kůl, což zejména v Albánii a Ukrajině bývalo zvykem, oběť jednou nabodená netrpí nikdy tolik jako ukřižovaná, která stupňovanými křečemi a šílenými bolestmi hyne. Lze proto souhlasiti se sv. Augustinem: »Nic nebylo horšího nad smrt kříže.«

Nutno si především ujasniti jak způsob ukřižování,

tak i v čem spočívala právě hrůza i nevyslovitelná muka této popravы. Především tedy něco o kříži. Dodatky Ottova Slovníku naučného str. 904—6 z pera prof. Cibulky praví: »Kříž, nástroj sloužící popravám, složen byl ze dvou trámů, v pravém úhlu spojených. Tento způsob popravы od Skythů přešel k Asyřanům, Medům a Peršanům. V Řecku užíván Alexandrem Velikým. Dále se ujal u Punů a Římanů po punských válkách. V republice a době císařské bylo ukřižování trestem za největší zločiny, spáchané otroky (Cicero: *servile supplicium*), než u Neřímanů trestání tak i svobodní, u Židů římským prokurátorem G. Florem i příslušníci stavu rytířského. Předcházelo bičování, po němž odsouzenec musil někdy sám nésti příčné břevno (*patibulum*) k popravišti, na němž již nalézala se břevna kolmá (*stipes*).«

Původní tvar kříže byl vidlicový, t. j. odsouzenec byl pověšen či přibit za roztažené ruce na rozsochaté větve stromu. Pro pozdější doby bylo však mnohem lehčí zhotoviti pravoúhlým přeložením a zfalcováním dvou břeven, a to buď nahoře (*crux commissa*) nebo trochu doleji (*crux immissa*) tento nástroj popravní, než dávat mu formu vidlicovitou (*crux decussata*). Vzdor některým různostem názorů exegetických přijímáme pro tragedii golgotskou obvyklý tvar kříže. Než i při tomto zjednodušení problému nevyhneme se obtížím dalším.

Zde pak nám působí nesnáze toto: nesl Spasitel nebo zde otisknutý ukřižovaný celý kříž na popraviště, nebo jen ono příčné břevno (*patibulum*)? Byl dále přibit pouze na toto *patibulum* (příčné břevno) a pak vytažen na kolmé (*stipes*), již dříve v zemi pevně za-

puštěné, nebo byl na celý kříž přibit na zemi a pak vyzvednut s ním do výše a kříž upěchován v zemi a kolíky upevněn?

Všimněme si proto především popisu kříže, jak nám jej podává biblický exegeta dr. Jos. Miklík: »Měl podobu, jakou mu dáváme dnes. Jak možno souditi z dochovaných ostatků, byl ze stromu jehličnatého, pravděpodobně z borovice. Kolmý trám měřil ca 3.50 metru, příčné břevno asi 2 metry. Vážil kolem sta kg. Protože jeden jeho konec byl vlečen po zemi, sklesla jeho váha asi na 75 kg« (str. 337). A pokračuje dále: »Zatím svlékli vojáci Pánu Ježíši potupný šat a vrátili mu jeho vlastní oděv. Tato poznámka evangelistova (Mat. 27, 31) je velice důležitá. Vyplývá z ní, že Spasitel nesl celý kříž, ne jenom příčné břevno. Nesl-li odsouzenec jen toto, měl ruce rozepjaté a přivázané k trámu, který mu ležel za krkem. Byl však oděn jen rouškou, která mu zastírala bedra. (Holzmeister, Pöltzl-Innitzer, str. 338.)« A ještě dodává: »Kdo byl odsouzen na kříž, ztrácel osobní svobodu a sestupoval na nízkou úroveň otroků. Proto zván byl všeobecně kříž „nešťastným stromem“ (Livius, str. 339). V Jerusalemě nebylo pravidelného popraviště.«

Profesor biblického ústavu dr. Urban Holzmeister na podkladě vyčerpávajícího studia dokladů z antické literatury publikoval svou práci: »Crux Domini atque Crucifixio,« v níž otázkou popravy kříže zabývá se s všeobecných hledisk. Přesto pro Spasitele našeho přiklání se k mínění, že nesl na Golgotu pouhý příčný trám kříže. Odvolává se zejména na slova: »Když však zestárneš, vztáhneš ruce své a jiný tě opáše a povede, kam nechceš. To pak pověděl naznačuje, kterou

smrtí oslaví Boha« (Jan 21, 18, 19), nalézá další oporu pro svá tvrzení v starověkých spisovatelích. Na př. u Firmica Materna: »Na příčném břevně přibitý vyzvedán jest na kříž.« Podobně o pozdvižení na kříž, vystoupení naň, vyzvednutí a pod. mluví Sergius, Chariton, Hecher, Firmin Didot a jiní. Stejně narážky nalézáme ve spisech Tertulliánových, sv. Augustina a j. (Holzmeister 19—21).

Nejpodrobněji takovouto popravu otroků popisuje Dionysius Halikarnaský v *Historia romana*: »Občan římský, který otroka potrestal smrtí kříže, vydal jej jeho spoluotrokům, aby ho vlekli přes forum. Jeho strážci rozpažili mu obě ruce a tyto podél ramen a prsou přivázali k dřevu, sahajícímu až k zápěstí. Takto pak uvázaného a nahého popoháněli hojnými ranami bičů. Odsouzenec věru při tom křičel a vydával ze sebe skřeky i tělem otřásal. Než všichni se mu posmívali jako špatnému skokanovi a člověku zcela od Boha opuštěnému« (Holzmeister 18).

Takto vypravený průvod došel v Římě na pahorek Esquilinský, na němž »celý les křížů pro popravy otroků se vypínal« (Saglio; Holzmeister 18), to jest, kde bylo stálé popraviště, na němž k tomu účelu trčela do výše nesčetná kolmá břevna kříže (*stipites*), tam pevně v zemi zasazená. Je tu třeba připomenouti, že podle nepsaného zákona římského, byl-li zavražděn pán domu a nebylo-li lze najíti jeho vraha, tu všichni otroci domu, ať jich byly desítky či sta nebo tisíce, byli jednoduše přibiti na kříže a tak krutě vražda pomstěna.

Sem tedy přivedený nešťastník, jenž byl k příčnému břevnu pouze přivázán, či již v zápěstích přibit. (Dio-

nysius Halikarnaský výslovně se zmiňuje o *radices manus*! Toto opatření mělo za účel zbaviti odsouzence jakékoliv možnosti sebeobrany či útěku, pozn. spis.), byl vyzvednut nahoru. Proto říkalo se »in cruce tollere, elevare, salire« (vyzvednouti či vyskočiti na kříž), kde pravděpodobně oběť byla podchyce-na kolíkem (sedile) v rozkroku, zatím co patibulum bylo upevněno buď na kolmém břevnu nahoře (*crux commissa*) nebo zachyceno do připraveného falce (*crux immissa*). Postrádám však při tom podrobnější zprávy, jakým způsobem tato dosti obtížná procedura se dala, zejména jak odsouzenec byl při tom provazy vytažen, neb jezdci do výše vyzvednut atd.

Rozhodně jest však jisto, že tímto způsobem ve starověku křižování se dalo. Ba bylo obyčejem, zejména v Římě, kdež o tuto strašlivou příležitost bylo s dostatek postaráno. Jinaké poměry však byly při nečekaných popravách křížem nebo tam, kde nebylo stálého popraviště pro tento způsob poprav, jako v Jerusalemě, kde vlastně podle obyčejů židovských se kamenovalo (sv. Štěpán, prvomučedník). Tam bylo odsouzenci nésti celý kříž, za kterýmžto účelem vracel se mu jeho šat na tuto cestu poslední. Tam i kolmé břevno kříže muselo býti teprve do země zasazováno. Tam pak nejrychlejším a nepohodlnějším způsobem ukřižování bylo přibíti odsouzence na zemi na kříž již dohromady sbitý, s ním jej vztyčiti a upevniti, tak jak tradice to sděluje v případě Spasitelově.

Než v našem případě lékařský nález na otiscích do-voluje nám pro případ ukřižovaného, v rubáši turinském zavinutého, učiniti zcela určitý a jednoznačný úsudek a závěr. Týž zde ukřižovaný nesl rozhodně

kříž celý, již dohromady zapojený, proto má pouze na pravém rameni stopy po jeho ostrých hranách, jak vpředu vyličeno bylo. Opačně chybějí mu jakékoliv odřeniny neb zranění krčních aneb hořeních hrudních trnů obratlových, které nutně vzniknouti musely při nesení příčného břevna podle názorů Holzmeisterových a j. Dále rozpětí celého těla v křečích kříže tu zkamenělého, obtíže jiných manipulací s přibíjením nasvědčují, že týž odsouzenec na zemi pohodlně přibit byv v největším rozpažení rukou a ramen, jakož i v natažení dolních končetin i trupu, pak s křížem společně do výše byl vyzvednut. Kříž byl v dolíku zaklínován.

Přes to jisté obtíže výkladu vznikají při vysvětlování, byl-li týž celý kříž nesen dlouhým koncem vpřed, jak zejména důkladně historickými podrobnostmi podepřená kniha Piklova se domnívá. Nebo jest správnějším názor Miklíkův, že toto dlouhé kolmé břevno kříže bylo vlečeno vzadu. Jinak svrchu uvedené obtíže výkladu způsobeny byly tou okolností, že řecký originální text evangelií nerozlišuje, jako přesnější popis římský, jmenovitě kolmý a příčný trám, nýbrž spokojuje se jedním pojmem *stauros*. Tak také o přispění Šimona Cyrenského, které je nám nedosti jasné co do způsobu, ale co do věci samé pro kruté zbičování jeví se nám naprosto nutné, praví se: »Vložili naň kříž, aby jej nesl za Ježíšem« (*epethekan auto ton stauron ferein opisthen tu Jesu*). Je tu tudíž ponecháno volné pole domněnkám, zda Šimon nesl vůbec celý kříž Ježíšův, nebo jen poponášel jeho zadní konec (čímž by mu vlastně jen přitížil). Nebo snad Spasitel nesl zpředu částečně kolmé břevno, zatím co Šimon z Cyrene vzal na sebe hlavní tíhu jeho zfalcování.

Sám přikláním se spíše k mínění Miklíkovu, protože tak strašlivým bičováním, jehož stopy na rubáši nás přímo děsí, vysílený člověk mohl těžký kříž nanejvýš vléci za sebou, t. j. táhnouti delším koncem vzadu. Při tom poskakováním a otřásáním kříže na hrbolaté antické dlažbě vrývaly se jeho ostré hrany a zaznamenaly se oněmi ranami na pravém rameni turinských otisků.

Než mínění našemu přichází na pomoc jiná vzácná památka: spodní nesešívaná suknice či tunika Páně z Argenteuil, kde zaručeně jest chována od roku 800 po Kristu jakožto dar Karla Velikého jeho dceři, abatyši tamějšího kláštera. Za revoluce francouzské utrpěla značné poškození, unikla však šťastně úplnému zničení. Již v roce 1892 odkryli chemici odborníci Lafon a Roussel, že chová staré krevní skvrny, okem již neznatelné. Teprve v roce 1934 u přítomnosti biskupa versailleského R. Gosselina a spolu s M. Roulleau, s radiologem Auclairem fotografoval tuto památku Ing. Gerard Cordonnier, fotografický odborník francouzského ministerstva námořnictví a aviatiky, ultrafialovými, zvláště pak infračervenými paprsky, které zřejmě daly vystoupiti oněm starým skvrnám krevním na povrch.

Při tom seskupení jejich na zádech postavy, odpovídající tomuto šatu, jest následující: Na pravém rameni vidíme jich několik. Pod ním párovité jejich vyskytování mimoděk nám připomíná rány důtek římských. Pak je velké tratoliště krevní v místech levé lopatky, poté jest krví značně potřísněna bederní páteř a levý hřeben kosti kyčelní. V tom všem vidím krvavé zranění, které dovedl učiniti těžký předmět

(zde kolmé břevno kříže), který nejspíše při pádu šikmo zasáhl záda a svezl se k levé straně, což naprosto odpovídá svrchu vyličeným okolnostem. Otisky postavy na rubáši turinském jsou 180 cm vysoké, rámě její bylo asi ve výši 160 cm od země, naproti tomu stipes kříže jí nesený byl jistě půltřetího metru dlouhý, takže při pádu nositele zřítíl se mu šikmo po zádech dolů.

Snad jsem v tomto trochu předběhl své další vývo-
dy v následujících kapitolách, než bylo to vše řečeno
aspoň v jednom obraze takřka technické stránky kříže.
Jisto jest ovšem, že i ve starověku poprava křížem
měla různé obměny, jako na př. u nás poprava šibe-
nicí. Ve světové válce na př. pro dopadené zrádce
nebo při severoamerickém lynchi dostačil kdekterý
strom a jakýkoliv provaz, kdežto při pravidelné soud-
ní popravě provazem je k tomu potřebí kata, pomoc-
níků, zvláště upravené, vyzkoušené šibenice atd. Tak
i u kříže bylo nutno počítati s podobnými úchylkami.

Než přicházíme tu k mnohem závažnější otázce, co
vlastně bylo při smrti křížem popravním prostředkem.
To hlavně s lékařského stanoviska nás zajímá, vždyť
při smrti pověšením to známe, rovněž při zastřele-
ní, stětí sekyrou či gilotinou nám to není neznámo,
rovněž při elektrické židli to víme. Než při trestu
křížem dosud neznali jsme pravé příčiny úmrtní. Nej-
větší zásluhu ovšem na tom mělo výše zmíněné šest-
náctistyleté neupotřebení popravy kříže (vyjma za po-
sledních měsíců ve Španělsku) a nedostatek přesněj-
ších starověkých zpráv o něm.

Při tomto nejednalo se nám v první řadě ani tak
o tragedii golgotskou, jako o lékařské vysvětlení

oněch desetitisíců případů smrti křížem, jak již vpředu jsem se o tom zmínil a pro něž dosud nebylo nic dostatečného řečeno, aniž zjištěno. Nebyl tu přec zasažen žádný k životu potřebný aniž důležitý orgán. S lékařského hlediska a zkušenosti ony rány v zápěstích a v nohou samy o sobě neznamenalý ohrožení života. Neprocházejí ani žádnou větší cívou krevní, aby mohly takto vésti k smrti vykrvácením. Poloha rozpažených rukou sama o sobě nezdá se nám rovněž něčím strašlivým či nebezpečným. V čem tedy spočívalo ono hrozné utrpení na kříži a konečné umučení na něm?

Přiznávám se, že ani po svém návratu do lůna Církve nepátral jsem příliš po lékařských příčinách ukřižování Páně. Spokojoval jsem se běžným a lékařsky dále nepodepřeným výkladem obvyklých spisů bohovědných o vykrvácení, bičováním způsobeném vysílení srdce, prudké otravě krve z ran ukřižování, úpalu či úžehu slunečním, či dokonce hladu, jak se domnívá církevní historik Eusebius. Než při trochu jen podrobnějším studiu shledáváme, že toto vše mohou býti jen druhotné příčiny, stupňující či jen přidružující se k oné hlavní, jíž skutečně se umíralo na kříži.

Než jak Konnersreuth, tak i Turin svým sv. rubášem přispěli mi nemálo k rozřešení tohoto problému, s lékařské stránky na výsost zajímavého. Myslím dokonce, že svým názorem přinesl jsem něco nového, lékařsky správného a původního v luštění spletité otázky smrti ukřižovaných. První stať o tom uveřejnil jsem r. 1935 v dubnovém čísle turinské »Rivista dei Giovani« pod nadpisem: »Co vypráví oku lékařovu sv. rubáš turinský,« čímž jsem vlastně tuto otázku

předložil mezinárodnímu fóru lékařskému k posouzení.

Ale vlastně počátek mého zájmu a vysvětlování datuje se z dřívějších dob, kdy jsem se na svých přednáškách o stigmatizované z Konnersreuthu zmiňoval nejen o fotografii sv. rubáše, již jsem dostal od svých salesiánských přátel z Turina, nýbrž také o následující zajímavé příhodě.

Bylo to tuším v roce 1928, asi rok poté, co jsem se vší rozhodností postavil se na obranu tohoto mystického dějství v nepatrném městysi bavorském, aby u nás nepřáteli Církve a náboženství nebyl potupen a v bláto zašlapán. U nás tehdy zuřila o tyto věci nejprudší bitva. Byl to nejen podvodný případ polského horníka Diebela s jeho umělými krvavými slzami, nýbrž náhle denním tiskem proběhlo sensační oznámení, že »český fakir Zenkl dá se na 80 hodin přibíti ke kříži«. Dříve však, než jsem si vůbec mohl rozmyslet, jak tomuto novému útoku čelit... zcela neočekávaně objevil se v mé ordinaci návštěvou sám — fakir Zenkl s úmyslem získati můj zájem o své produkce.

Ukazoval mi hned své dlouhé tenké hřeby, které mi však neimponovaly, protože naše lékařské aspirační jehly jsou snad ještě větší a také bez narkosy vnikají do tkání lidských. Ale když mi vysvětloval, že jeho pomocník probitím dlaní přibije jej těmito hřeby ke kříži, rozbřesklo se mi, že vlastně toto vše lékařsky vzato znamená immobilisaci těla, t. j. zabránění pohybům tělesným, čehož se ostatně v lékařství zhusta používá jako léčebného prostředku (na př. při zlámáních stehenních kostí a pod.), a to nejen na 80, nýbrž

i na 1.000 hodin. Tudíž opět Zenklova produkce selhávala. Náhle však mi připadla myšlenka, která zasáhla »hřebík na hlavičku«.

»Víte ale, co by mi jako lékaři imponovalo při vašich pokusech? Kdybyste na pouhých deset, patnáct minut se dal přibít za ty ruce místo ke kříži n a k ř í ž í! To znamená, za ty ruce budete viset celou vahou těla. I nejsilnější člověk neudrží svých rukou v rozpažení déle než 8—10 minut. Věru bych rád věděl, jak vám bude za těch pouhých patnáct minut v posici, která, jak se mi teď zdá, obsahuje p r a v ý p o p r a v n í p r o s t ř e d e k smrti kříže . . .«

Tento náhlý obrat trefil do živého. Pan Zenkl se mi náhle odporučil, a pokud vím, nedošlo vůbec k jeho produkci, která by značně zraňovala naše náboženské city vůči Golgotě. Myšlenku jednou zachycenou jsem rozpřádal dále. Pojednou jsem pochopil, proč Terezie Neumannová, která v mimické ekstasi jest účastnou umučení Páně na Golgotě a na sobě samé je co nejvěrněji znázorňuje . . . proč tato při tom občas dostává záchvaty dušení. Podle běžných představ toto přec k němu naprosto nepatřilo. Než jakmile jsem obdržel z Turina prvou fotografii sv. rubáše a zahleděl jsem se tam na zkamenělé prsní svalstvo Spasitelovo, ihned jsem musil uznati jeho oprávněnost jakožto podstatné součásti utrpení Páně na kříži.

Než když jsem se počátkem roku 1935 počal zevrubněji obírat (na popud článku »Večerního Českého slova«) otázkou pravosti sv. rubáše turinského, byl jsem upozorněn na brožuru pařížského chirurga dra Barbeta, vyšlou právě téhož února: »Les cinq plaies du Christ«, v níž tento badatel na podkladě lékařské-

ho nálezu ran na těchto otiscích a přímých pokusů o d k r ý v á úžasnou popravní techniku starověkého křížování a vysvětluje další lékařské záhady evangelií (Jan 19, 34). Na podkladě tohoto všeho dospěl jsem k svému dále uvedenému zjištění příčiny smrti ukřižovaných, jež bohudíky čím dále tím více nabývá většího vědeckého podepření i potvrzení pokusem.

Nutno tedy především zmíniti se o objevech chirurga dra Barbeta o technické stránce přibití na kříž. Tento učenec obdržel od prof. Vignona kopie fotografií Enrieových v přirozené velikosti, takže zcela přesně mohl rány tohoto ukřižovaného studovati a opravit dosavadní mylné představy o nich. S lékařského stanoviska jest naprosto vyloučeno, aby ukřižování se mohlo státi probitím rukou v dlaních. Není v těchto místech žádného svalu ani vazy, na kterém by se tíha těla mohla dostatečně zadržeti nebo zabrániti, aby dlaně již tíhou těla se neprotrhly a odsouzenec s kříže nespádl. Nebo odsouzenec se též mohl prudkým trhnutím rukou sám osvoboditi od této strašlivé smrti, což vzhledem k nesmírnému utrpení na kříži bylo by pouhou maličkostí . . .

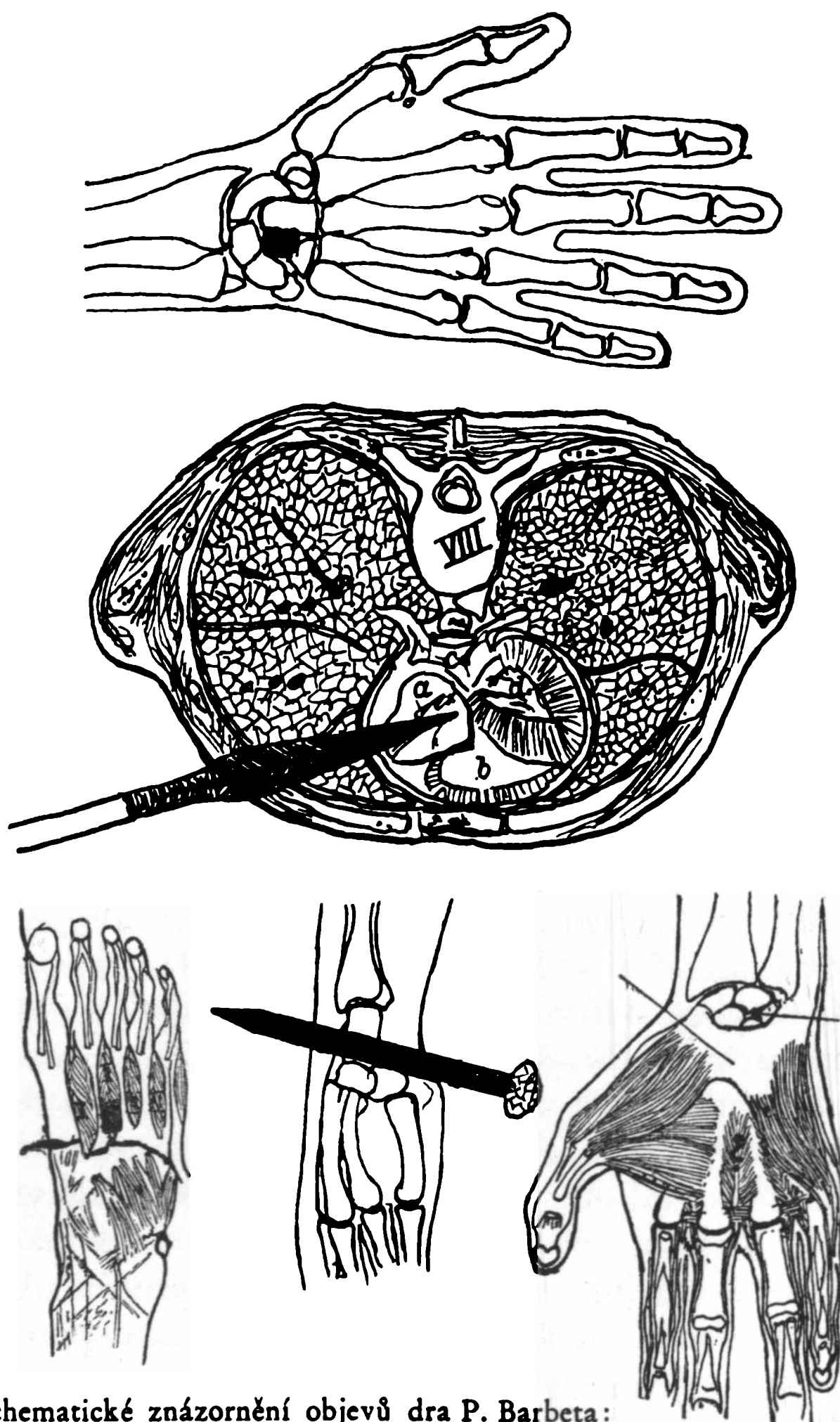
Než katané římské byli příliš zkušenými odborníky, aby tomu při svých vsutku obdivuhodných znalostech nedovedli zabrániti, vždyť ve století před Kristem a po Kristu se křížovalo ne po desítkách, ale po tisících. Rány stigmatizovaných podávají nám pouze mystickou ozvěnu jejich, nikoliv jejich historickou skutečnost, ostatně jejich dějiny poučují nás o různosti jejich ran rukou s dostatek.

Nuže, na podkladě oněch fotografických snímků a anatomických studií podařilo se dru Barbetovi

ránu hřbetu levé ruky na otiscích jasně a zřejmě viditelnou umístiti správně i nesporně do zápěstí, kdež ku podivu hřeb podobných rozměrů s hřebem Spasitelovým procházel přesně mezi prvou a druhou řadou kůstek zápěstních. Nalezl sobě právě skulinku mezi nimi v tak zvaném místě Destotově, čímž docíleno, že žádná z těchto kůstek v nejmenším nebyla porušena a při tom se stoprocentní pevností hřeb přibil ruku k podložce, takže ji od ní nelze odtrhnouti. Nadto pak právě v těchto místech nahoře probíhá nejsilnější vaz ruky, t. zv. ligamentum carpi transversum volare, který vedle silných vazů zápěstních předních i zadních dovede unést i břemeno celého těla, což při probití dlaní jest vyloučeno.

Týž badatel kontroloval pitvou i röntgenem tyto poznatky, při čemž přišel k dalšímu nejvýš překvapujícímu faktu, že v této posici hřeb, mezerou Destotovou pronikající, zraňuje vždy citlivý a hybný nervus medianus, který opět po poranění či ochrnutí způsobuje oposici palce proti dlani (palec se obrací proti malíčku)! Tím jest nám vědecky přesně vysvětlena záhada, proč na otiscích sv. Sindonu či rubáše vidíme na rukou mrtvoly zpředu pouze č t y ř i p r s t y. Přirozeně, protože palce zůstaly ukryty uvnitř! Toto jediné zjištění lékařské odkazuje přeúčenou námitku Chevalierovu do říše pověstí a bájí, s nimiž vážná věda se přec dále zabýváti nemůže. Tato věc nebyla do roku 1935 patřičně známa ani nám lékařům, absolutně nemohl ji vědět ubohý malířský primitiv před 600 lety . . .

Než dr. Barbet zjistil ještě závažnou okolnost další. Na hřbetě ruky levé, jak výše praveno, jest ohrani-

Schematické znázornění objevů dra P. Barbeta:
 Místo Destotovo v kostře zápěstí. Probodené
 srdce. Probité nožní klenby. Skizza röntgenu hřebu. Anatomie ruky.

čená skvrna krevní, pocházející od rány hřebem. Krev tato volně stékala dolů a tvoří uzavřené krvácení, ve směru zemské tíže stékající. Ku podivu rovnoběžně s touto probíhají i ostatní krvácení na předloktích viditelná, která rovněž za živa se udála. Nuže, dr. Barbet si dal práci, aby zjistil úhel sklonu této krve ke kolmici, což činí směrem k hlavě a krku 65 stupňů. Toto na prvý pohled nepatrné vědecké zjištění jest opět pro náš výklad a postřeh nadmíru důležité, a to jak pro techniku, tak i pro příčinu smrti ukřižovaných.

Neboť nám opět lékařsky zcela přesně dosvědčuje, že odsouzenci na kříž bývali přibíjeni v největším roztažení a napětí paží, čímž nejen hrudník se co nejvíce rozšířil, ale i svalstvo paží bylo co nejvíce rozpjato. Odsouzenec tedy visel hlavně za toto svalstvo, a ne za kosti a vazy, jak to znázorňovali jansenisté, či u nás Škréta aneb Myslbek.

Než tuto závažnou okolnost šířeji rozvedu, musím se ještě krátce zmíniti o Barbetově zjištění ran na nohou, kteréžto podle něho procházejí klenbou nožní pod kloubem Lisfrancovým v její největší výši v druhém prostoru mezikostním (metatarsálním), aniž by v nejmenším opět poranily kosti. Podle ohnutí dolní končetiny levé, jejího mírného, zdánlivého zkrácení a odchýlení od tělesné osy vlevo, otisků krevních plosek nohou atd., nemůže o tom býti se stanoviska lékařského nejmenší pochybnosti, že byla probita dlouhým silným hřebem, pak přiložena na nohu pravou, jež týměž hřebem byla pak pevně fixována k svislému břevnu kříže. Opět jedna nesporně zjištěná podrobnost tohoto ukřižovaného, zde otisknutého.

Vzhledem k různým dalším domněnkám vykladačů Písem tato mrtvola nebyla nijak připoutána provazy atd. ke dřevu kříže, neboť ono přibití odborně provedené zaručovalo samo největší pevnost této exekuce. Nadto nikde na údech nevidíme stopy provazů, které se přece musely silně zabořiti do měkkých částí těla, měly-li býti co platny, což opět by se na otiscích nedalo nepozorovati. Dále vzhledem k bezvadným otiskům obou svalů sedacích, které zvláště na snímcích Pio-vých vynikají, lze s jistotou usouditi, že týž ukřižovaný nespočíval a nebyl nadlehčován žádným kolíkem v rozkroku, sedile zvaným, neb po něm nemáme nejmenších stop. Rovněž otisky plosky nohou jak levé, tak zvláště pravé naprosto vylučují možnost, že by při ukřižování zde zachované postavy bylo použito nějaké podložky nožní, t. zv. suppedanea. Opět tedy několik dalších nesporných fakt.

Po tomto nutném předeslání přesného způsobu ukřižování vracíme se k dalšímu výkladu příčiny smrti ukřižovaných. Ono zjištění Barbetovo, že při řádném ukřižování, t. j. co nejpevnějším přibití rukou skrze mezeru Destotovu, nevyhnutelně spoluporaněn byl nervus medianus, má další velkou důležitost pro nás. Takto na kříži přibitý nešťastník visel tu vlastně na svých dvou poškozených nervech, čímž jeho bolesti byly k šílenství stupňovány.

Co se nás natrápí jen obyčejný zánět nervu zubního, neřku-li neuralgie trigeminu či ischias, abychom si mohli představit, co to za d'ábelské přímo bolesti vyvolávalo poškození poměrně dosti velkého nervu, na němž dokonce tíha tělesná spočívala. Myslím, že proti skutečnosti i každá představa tu selhává . . . Nuže, aby

odlehčil těmto bolestem, pokoušel se na kříž takto přibitý zadržeti tíhu těla na svých nohou. Leč, ó, běda, na hranách hřebu těžce se mu to dařilo, obzvláště když všechna váha spočinouti musila na noze jedné, jak tomu zde bylo na sv. rubáši. Nevydržel to dlouho. Opět zatížil svá zápěstí, vyvolávaje tím nové nejprudší bolesti, takže vskutku jako těžkou botou nemilosrdně rozšlápnutý červ se tu svíjel v bolestech stále a stále stupňovaných, k nimž se nadto přidružily strašlivé křeče, takže vskutku příšerně trpěl, dokud konečně nevydechl svou duši . . .

Nebylo však dosti na těchto bolestech z probitých nervů. Záhy se dostavila nová strašná muka a závodila takřka svou krutostí s předešlými. Jak již bylo řečeno, takto v rozpětí svých paží na kříž přibití byli naň zavěšeni vlastně za svaly. Při myslbekovském ukřižování bývali by viseli odsouzenci více za kosti a vazy, čímž by jejich mukám vlastně bylo odlehčeno. Ale celá démoničnost a zvířecnost tohoto trestu křížem, v němž zvláště Karthaginci, nejukrutnější to lid starověku, si libovali, že i chycené lvy z pouště křižovali, spočívala právě v tomto přepětí svalovém.

Tato muka, trvající hodiny, ba dny, nedovedeme si vůbec představit, kdyžtž bez jakéhokoliv upevnění, neřku-li přibití pokusné osoby nevydrží posici jen poněkud obdobnou ani pouhých deset minut! Přibitím na kříži vynucená posice dá se vlastně rozložit na dvě své složky: postavení na špičkách nohou a největší napětí hrudníku i horních končetin v odpažení.

Nuže, prvá složka znamenala svého času v bývalé rakousko-uherské armádě jeden z nejkrutějších trestů: provinilec byl uvázán za ruce (t. zv. »Aufbinden«) tak,

že se špičkami nohou země pouze dotýkal, což mu za chvíli způsobovalo kruté bolesti a tak ho vyčerpávalo, že nejdéle po 10 minutách musel býti odvázan, nemělo-li jeho zdraví utrpěti těžké újmy.

Nejmírnější formu druhé složky, t. j. pouhé rozpažení, nevydrží rovněž ani nejsilnější atlet déle než 10 minut, tak brzo umdlí a vyčerpá se veškeré jeho příslušné svalstvo. Natož aby to vydržel v zavěšení, t. j. v největším rozpětí hrudníku a zatížení svalstva celou vahou tělesnou!

Zde pak jsme u jádra věci. Obě tato postavení jsou spojena v nejhorší formě v posici ukřižovaného, jenže ukřižovaný se jí nikterak nemohl zbaviti, dokud ho milosrdná smrt nevysvobodila. Svalstvo přetížené a příliš vyčerpávané, když jest nezbytí, pokouší se přec nadmírou své energie ještě překonati tyto obtíže, ovšem ne na dlouho. Ultra posse nemo tenetur. Z moderní techniky známe dokonce podobné meze výkonosti i u neživé hmoty, na př. t. zv. »únava materiálu« u letadel, neřku-li u věcí živých.

Svalstvo horních končetin u lidí jest vůbec neschopno nésti delší dobu váhu tělesnou, k čemuž slouží mnohem silnější svaly dolních končetin. Proto jsouc vyčerpáváno, dosahuje zakrátko vrchní meze své výkonosti, jímž jest křečovitý stah, ustrnutí v křeči. V křeči, která z abnormálních podnětů dovede těžce postihnouti naše lýtka, předurčená k tomu křečovými žilami, t. j. špatným oběhem krevním, špatným okysličováním. Opačně tímto nadměrným stahem svalstva překáží se opět správnému oběhu krevnímu, čímž vzniká jakýsi »circulus vitiosus«. Vše se stupňuje a podněcuje, až se sval octne v nejvyšším svém podráždění a výkon-

nosti, kterou známe pod jménem t. zv. tetanisce. Smáčknutím zakončení citlivých nervů, uložených mezi jednotlivými vlákénky svalovými, vzniká prudká bolest, při výše zmíněných křečích lýtek dostatečně známá.

Takovéto vrcholné stavy podráždění i výkonnosti svalstva známe s dostatek jako smrtelné onemocnění při zvláštní nákaze t. zv. tetanu traumatického (z poranění vzniklého). Napsal jsem už v minulých vydáních svých knih, v jichž citaci ještě málo chci pokračovati. »Bacil tohoto strašného onemocnění zvláštním způsobem váže se na centrální nervstvo svými jedy a tyto pak podráždí svalstvo k trvalým křečovitým stahům. Ty pak v záchvatech vystupňují se do nemožnosti a postihují nemocného při zcela jasném vědomí, takže jeho muka jsou vybičována přímo k zešílení. Tu se prohýbá veškeré svalstvo jeho trupu i končetin v oblouk a celá tíha těla může případně spočinouti jen na patách a týle hlavy.« Podobné záchvaty křečové vyskytují se ještě na př. při otravě strychninem.

Něco zcela podobného odehrávalo se na odsouzených k ukřižování. Vysilující stahy svalstva předloktí, již v křeče přecházející, postupovaly na záloktí, ramena, svalstvo prsní, zádové, kyčelní a dolních končetin. Přirozeně, že jimi oběh krevní nesmírně vázl, a tak nedostatečným okysličováním tkání svalových čili t. zv. vnitřní asfyxií (dušením) vznik dalších křečí se podporoval a způsoboval.

Takto jsem líčil v prvních vydáních »Umučení Páně« tento pochod tetanoidních (t. j. tetanu podobných) křečí. Dnes mohu tuto věc ještě dále rozvésti a podepřítí anatomicky i fyziologicky. A sice docházelo tu

i k dušení zevnímu, jež opět znamená mocný zdroj křečí. Při topení se, jež vlastně v podstatě, lékařsky vzato, jest dušením, jsou pro zachránce právě nejnebezpečnější okolností silné křeče, jimiž jest tonoucí postižen a jimiž mimoděk ohrožuje každého, kdo mu spěchá ku pomoci. Právě docent anatomie Ledényi ve své práci »O nitrobrušnom tlaku« na to upozornil, že při rozpažení déle trvajícím klesá bránice, dýchání se ztěžuje a též oběh krevní se znesnadňuje: čili tato pozice sama značí pomalé, ale jisté, stupňující se dušení zevní aneb nový zdroj křečí. Je to opět osudový okruh příčin a účinků stupňujících se a nutně končících katastrofou.

Přílišná práce zvyšuje pak teplotu tělesnou a způsobuje mocné poty. Zejména nemocní tetanem značně se potí a jejich horečka, zvláště po smrti, dosahuje nejvyššího stupně až 44° Celsia. Tito pak stejně jako otrávení strychninem nebo zvěř, uštvaná na parforsních honech, ztuhnou okamžitě, téměř s posledním dechem. Dále přílišný pot ukřižovaného nemálo přispěl k mocnému vytvoření otisků ve smyslu Vignonovy teorie. Jelikož pak i křeče samotny mohou vésti k podkožnímu krvácení, což jsem sám již pozoroval, přispěly tím nemálo k velmi zřetelnému vytvoření stop strašného bičování v otiscích rubáše turinského.

Ukřižovaný tudíž umíral při plném vědomí v nejohroženějších mukách svého zavěšení svalového na dřevo kříže. Strašlivé křeče, stupňující výše popsané bolesti ran hřebů, zachvácením svalstva hrudníku rušily s počátku nassávání čerstvého vzduchu do plic, protože slabší svěrače hrudi nemohly překonávati mnohem silnější

rozšiřovače. Pohyby bránice, třebaš již omezené vynuceným rozpětím prsou, ještě jakž takž zmirňovaly tento stále rostoucí nedostatek výměny vzduchu. Než jakmile i tento sval byl zachvácen křečí, nešťastník takto postižený nemohl již ani vydechnouti, ani vdechnouti. Zastavením dýchání zastavila se pak i jeho práce srdeční a ukřižovaný posléze zmíral tímto i oedoemem plic! Ve svém marném zápase o vzduch zbledl, zmodral a zesinal . . .

Neklamné doklady a stopy tohoto strašlivého zápolení ukřižovaných o vzduch vidíme právě co nejzřetelněji na otiscích sv. rubáše turinského. Především je to enormně roztažený hrudník, jenž při prvním pohledu se nám tímto stává nápadným. Na zdařilé fotografii Enrieově jsou to velké svaly prsní, dobře vyvinuté, ale jakoby zkamenělé v posmrtné křeči. Neklamným důkazem křeče bránicové jest vpadlý nadbřišek a vypjatý podbřišek na těchto otiscích, nač jsem již vpředu upozorňoval. Dále obě lopatky jsou těsně k tělu přimknuty a kříž je silně prohnutý, což značí, že svalstvo bederní páteře bylo obloukovitě staženo. Celkově, jak jsem se již zmínil, vykazují otisky jak zpředu, tak i zezadu dobře vyznačenou ztuhlost a napětí veškerého svalstva.

Různými technickými opatřeními mohli pak katané muka na kříži stupňovati a tím urychlovati nebo zpomalovati jak smrtelný průběh, tak i bolesti. Zrychlení docilováno především přibitím obou nohou jedním hřebem, čímž se nadlehčování tíhy tělesné omezilo jen na jednu dolní končetinu, nebo posléze přerážením holení, případně i stehenních kostí, jak to čteme v evangeliích u lotrů, kteří vzhledem k nastávající so-

botě velikonoční musili co nejdříve dokonati na Kalvarii. Jistě tu mohly spolupůsobiti tukové vmetky do plic z morku těchto kostí, než nejhlavnějším urychlovacím momentem se mi zdá právě tímto způsobem docílené vyřazení podchycování váhy těla nohama, čili křeče horních končetin se tu teprve jak náleží rozpoutaly a vbrzku dokonaly své strašné dílo.

Při této příležitosti zmíním se ještě o dalších dvou způsobech urychlení smrti na kříži, jímž bylo především probodení srdce či boku a pak udušení ukřižovaného pod křížem rozdělaným ohněm z roští čili udušením takto docíleným. Zejména později se tohoto způsobu zhusta používalo u ukřižovaných křesťanů, jež proto potupně nazývali »sarmentitios«, po roští, sarmentum.

Ulehčení a prodloužení zápasu smrtelného docilováno opěrou podnožní (suppedaneum), při níž odsouzenec více méně byl po vzoru Zenklova triku přibit ke kříži a ne na kříž. Leč na delší dobu již tato pozice rozepjatého hrudníku a paží byla smrtelnou pro nevyhnutelně znesnadněné dýchání i oběh krevní, při čemž jistě spolupůsobila nesmírná žízeň ukřižovaných. Podle mínění různých autorů se tohoto suppedanea vůbec za dob Kristových nepoužívalo. Rozhodně znamenalo přibití na kříž těžké poškození všech tělesných úkonů, takže osoby (velmi vzácně) na kříži obdrževší milost a s něho sňaté přec jen vždy vbrzku skonaly.

Zbývá mi ještě vypořádati se s ostatními, dosud udávanými příčinami smrti, jímž zejména jesuita-lékař Ryland Whitaker v červencovém čísle »The Catholic Medical Guardian« r. 1935 věnoval obšírnou stat. Vedle výše zmíněných, naprosto nedostatečných vy-

světlování těšil se na př. veliké oblibě výklad o vykrvácení ukřižovaných a v důsledcích tohoto zahynutí. Leč především otisky zde skutečně ukřižovaného svědčí o nepříliš veliké ztrátě krve. Co jí zde vidíme, snad by činila pouhého čtvrt litru (krve za živa prolité). Dospělý člověk pak podle velikosti má 6—8 litrů této drahocenné tekutiny ve svém těle, z níž může ztratiti téměř polovinu a ještě býti zachován na živu. Za světové války získal jsem v tomto ohledu jakožto zástupce prof. Kukuly v nemocnici v Karlínských kasárnách značné zkušenosti při náhlých krváceních z hlavních tepen krčních, stehenních a podpažních. Na východní frontě viděl jsem vojáka s paží utrženou granátem, která mu visela jen na 2 cm kůže, jak bez obvazu vydržel ještě transport asi 20 km. Tamtéž v Kolomeji po ztrátě asi tří a půl litru krve udržel jsem při životě maďarského vojína jménem Biffla. Anatomické poměry ran ukřižovaných nadto smrt vykrvácením přímo vylučují, takže každým způsobem tento výklad selhává.

Věnujme tedy pozornost dalšímu výkladu otravou krve, leč ani ten neobstojí. Kristus byl zatčen v zahradě Getsemanské po půlnoci. Za svítání byl veleradou odsouzen, zbičován byl buď kolem sedmé či desáté hodiny, na kříž přibit podle synoptiků v devět, podle sv. Jana až ve dvanáct, leč zaručeně skonal na kříži po třetí odpoledne, takže v nejlepším případě jeho martyrium trvalo pouze 15 hodin. To však jest doba, za niž žádná smrtelná otrava krve nemůže podle našich zkušeností tak pokročiti, aby usmrtila, k čemuž nutně potřebuje — soudíc podle nejprudší infekce a sepse t. zv. sněti třaskavé (Gasphlegmone) — 48—60 hodin. Nuže, i tento výklad selhává.

S tímto i všechny ostatní (kromě dušení připuštěného i Whitakerem) ukazují se býti nedostatečnými. Whitaker připouští na př. i možné prasknutí srdečního svalu či hlavní tepny aorty. Než tyto praskají leda těžce anatomicky onemocnělé na aneurysma, arteriosklerosu, lues, myocarditis, což opět pro ony deseti tisíce ukřižovaných není vysvětlením. Jsou-li tyto orgány zdravé, mohou jediné puknouti pod strašlivým násilím (na př. pád s II. či III. patra, sevření hrudníku, smáčknutí velkou silou nárazníky) a pod. (smrt docenta Rejska). Stejně pouhým východiskem z nouze byla by i předpokládaná srdeční mrtvice či shock, t. j. náhlé vysílení srdečního svalu, který vypoví službu. To by se snad v jistých případech dalo připustiti pro okamžik vyzdvižení kříže s odsouzencem anebo upevnění patibula s ním na stipes. Později jeho oprávněnost mizí nadobro. Tak i tento učený muž nemohl dospěti k žádnému konečnému a lékařsky přijatelnému výsledku, ačkoliv odborně vypočítal a rozlišil vše, co by tu mohlo přijíti v úvahu.

Jenom k vůli nutnému doplnění výkladu minulé kapitoly zmiňuji se zde ještě letmo o zbičování této mrtvoly ukřižovaného, zde v rubáši turinském otisknutého. Víme dobře z historie, že každému ukřižování předcházelo toto barbarské potrestání, tak bolestné a nadto odsouzence zbavující veškeré cti, pročez zákonem Semproniovým a Porciovým zakázáno bylo občana římského bičovati. Přicházívало také jako samostatná exekuce, o níž autoři starověcí jen s hrůzou se zmiňují. Horác je nazývá strašlivými biči, Prudentius srovnává jeho účinky se spoustami způsobenými krupobitím, Ulpian přiznává, že mnozí skonali na místě a

Livius, že je odnášeli polomrtvé. Většina zůstávala doživotně mrzáky (Miklík, 299).

V katakombách v hrobech mučedníků se nám dochovalo dosti těchto mučicích nástrojů. Byly to především dűtky, biče a trnité metly. A stopy těchto všech lze zde spatřovati. Dűtky měly na řemíncích buď olovené koule (podobnými byl ubit Tiburcius, snoubenec sv. Cecilie) nebo svrchu popsané kuličky na tyčince, či posléze ostré kosti ovčích pat, které věru roztrhávaly kůži, svalstvo, ba i vnitřnosti obnažovaly, jak o tom svědčí akta různých mučedníků.

Ustrneme přímo, když na tomto hrobním plátně rozebíráme a podrobně studujeme všechny ony rány, dávající povrchu otisků těla vzhled příšerného (*sit venia verbo*) »tygrování«. Veškeré tyto rány, modřiny, vějířovité paprsky zejména na kyčlích dochované jsou tu tak přírodnicky věrně a skutečně zachyceny, že se věru musíme divit tomu, že by je kdo chtěl za výtvor malířský prohlašovat. Ani dnešní malíř je nesvede po dlouhém studiu, neřku-li, aby je byl někdo namaloval před 600 lety na hrubém režném plátně, dokonce obráceně ve fotonegativu.

A mrtvola tohoto ukřižovaného jest jimi jenjen poseta zpředu i zezadu. Pokud vím, žádný z malířů kromě Matiaše Grünewalda neodvážil se z technických důvodů zobraziti řádně Kristovo zbičování. Ztýrání obličejové pak vůbec nikdo. Zde pak zato ani nejmenší podrobnost neuráží oko lékařovo sebe menší nesprávností... Ze všeho toho čím dále určitěji vyplývá vědecká pochybenost (ať nedím absurdnost!) a neudržitelnost obhajování Chevalierových námitek nekritic-

kými jeho následovníky. Jest věru na čas vymysleti si již něco rozumnějšího k namítání!

Zbývá nakonec rozhovořiti se ještě o oné ráně boční, která je vpravo mezi pátým a šestým žebrem a byla zřejmě zasazena kopím, neb jest čtyři a půl cm dlouhá, půl druhého cm široká, vlastně oválná. Kopí tudy pronikuvší nezbytně prošlo plicemi a po dráze asi 8 cm otevřelo pravou srdeční předsíň, ve které vždycky nalézáme krev. Podle zmínky v předešlé kapitole z této rány vytekla skutečně krev, která již akcí srdeční nebyla ven vypuzena, t. j. vyřinula se jen svou tíží z hrudi odsouzence, visícího ještě na kříži. Vykazuje bezbarvé dvorce asi čiré tekutiny mezi touto zaschlou krví, jak svrchu popsáno.

Nutno k tomu přičiniti některé vysvětlivky. Při probodení srdce úzkým předmětem za živa nemusí se třeba žádná krev na venek vyřinouti, neboť tu dochází k vykrvácení vnitřnímu, jako na př. u císařovny Alžběty v Ženevě, když jí vrah Luccheni pilníkem probodl srdce. Při vytáhnutí zejména většího bodla z podobné rány hrudníku za živa vnikne okamžitě do dutiny pohrudniční vzduch a plíce se smrští. Nejprve se musí tato dutina hrudní zaplniti krví, než se může nějaká ukázati na povrchu těla. Přirozeně je to pouze krev. Byl-li však probodený již předtím mrtev, plíce se již nesmršťuje, nýbrž bodlo jí prochází, zanechávajíc v ní volný průchod pro krev srdeční. Teprve po více než 24 hodinách sráží se i v žilách i v srdci krev, avšak její sraženiny nemají vůbec možnosti dostat se nějak mimo útroby tělesné. Jsou to hmoty polopevné, elastické, které někdy při pitvě musíme dost obtížně vytahovati i z plicní tepny. Z probodeného pak srdce

v této době může tedy vyjít jen syrovátka krevní čili lidově »voda«, nikdy však voda i krev současně.

Ona krev na bedrech otisků zřejmě jest ve spojení s touto boční ranou a mohla vytéci ven teprve, když tělo ukřižovaného bylo již sňato s kříže a octlo se ve vodorovné poloze, podloženo jsouc tímto hrobním plátnem. Jediný možný výklad jejího původu jest, že je to krev z dolních končetin a břišních orgánů, otevřeným srdcem ven se vyřinuvší, kdežto zaschlá krev pod touto ranou srdeční vytekla z hlavy, krku a horních končetin ještě z ukřižovaného, visícího na kříži. Ježto tato krev na bedrech vytekla později než krev na hrudi a teprve na plátně se srazila, jest zároveň neklamným důkazem, že i prvá krev z této rány nebyla krví v srdci sraženou.

Jsou tudíž opět tyto krevní věci lékařsky úžasně správné a detailní, že bez předběžných pokusů aneb příslušného studia ani dnešní lékař by je na otiscích hned tak správně nesvedl reprodukovati, natož aby to podle absurdní domněnky Chevalierovy byl dovedl malířský primitiv před 600 lety!

Z vylíčeného stavu věcí v posledních dvou kapitolách jasně vysvítá, že tento přírodovědecký důkaz má ještě daleko větší průbojnost a přesvědčivost než i onen fotografický, takže každá dosavadní námitka proti pravosti jest jím prostě rozdrcena a smetena.

To pak tím více, protože z dosavadní obrany pravosti, t. j. z defensivy, můžeme na podkladě těchto přírodních fakt přistoupiti k protiofensivě, t. j. k důkazu totožnosti zde otisknutého bezduchého těla s tělem ukřižovaného Spasitele. A to metodou opět příro-

dovědeckou, převzatou ze soudního lékařství, takže pouze nějaká, z tohoto oboru vědního převzatá námitka mohla by tvrzením mým s úspěchem oponovati. Nic jiného.

XVI

Lékařské přezkoumání a ověření

Postupovali jsme dosud metodami věd přírodních. Nemíníme se jim i nadále zpronevěřit. Jest velký rozdíl mezi vědou, která právem nese hrdý přívlastek exaktní, t. j. přesná, a jinými disciplinami vědeckými, zvláště teoretickými, které svým uzpůsobením postrádají nej-mocnějšího argumentu přírodovědeckého: experimentu!

Než dnes veškerá moderní věda naprosto neustrnuje v začarovaném kruhu svého jediného oboru, t. j. v jeho výlučnosti a jednostrannosti, jak jsme to viděli při »historických námitkách« svrchu vyvrácených, nýbrž hledí si vždy také příbuzných disciplin vědeckých, jichž se táže po jejich mínění. Stejně v naší vědě lékařské nesmí býti pro stanovení diagnosy nemoci výlučně směrodatným pouze jediný příznak, jimž můžeme býti snadno uvedeni na scestí, nýbrž musíme nemoc či přírodní úkaz zachytiti v jeho celistvosti a tak jej třídit i hodnotiti.

Dále se nespokojujeme pouze svým míněním, nýbrž dožadujeme se i soudu druhých odborníků, potvrzení jejich autorit. Než posledním a rozhodujícím činitelem v přírodovědě jest a zůstane přímý pokus nebo pozorování. Pokus, který si může kdo-

koliv, kdykoliv a kolikrátkoliv opakovati, aby vždy došel k témuž výsledku. Za tímto účelem jest každému přírodopisci přímo žádoucí, aby někdo druhý přezkoušel jeho vlastní tvrzení, pokusy opakoval a teprve tím jeho objevy napevno zařadil mezi nové vědecké výzkumy i poznatky.

Každé sebe duchaplnější a oprávněnější tvrzení přírodovědecké musí býti doloženo a potvrzeno. Zejména bylo-li pouze teoretické, musí býti i prakticky vyzkoušeno, aby se osvědčilo. O něm, o jeho správnosti s konečnou platností rozhodne pokus, přezkoumání aneb ověření. Tím nabývají naše důkazy přesvědčivé moci a pádnosti, která ostatním vědeckým oborům jest prostě nedosažitelnou.

Každý odborník si proto může ověřiti správnost a oprávněnost pokusů Barbetových, výzkumů Geddoových či mých tvrzení. Rozhodující autoritou v našich věcech jest vědecký fakt, přezkoumaný, ověřený, nikdy však osoba jednotlivcova, jako na př. v námitkách protirubášových osoba Chevalierova, která tuto památku zavrhlá jedině svou autoritou.

Z těchto důvodů ve všech úvahách o sv. rubáši a vůbec o celé otázce Golgoty po stránce lékařské obracel jsem se především na známé odborníky a dotazoval se jich po jejich zkušenostech a míněních, abych i tímto způsobem měl své názory potvrzeny.

Byla to především ona »druhá krev a voda« na bedrách otisků tohoto ukřižovaného, jejíž objasnění, zvláště jakožto naprostého důkazu smrti i probodeného srdce reklamují za svůj původní objev. Proto se také prvá moje snaha o potvrzení mých údajů i názorů nesla za tímto cílem.

V delší rozmluvě a debatě potvrdili mi s nevšední laskavostí tato moje pozorování univ. profesori bratislavské lékařské fakulty pánové dr. J. Babor, biolog, dr. V. Hons, fyziolog, a to v plném rozsahu. Přesto jsem si ještě vyhledal osvědčenou autoritu ve věcech krevních, p. univ. prof. J. Jedličku z Prahy, který také uznal správnost mnou tvrzených fakt.

Vzhledem k celému nálezu lékařskému dovolil jsem si pak dvakrát navštívit našeho na slovo vzatého soudního odborníka p. prof. F. Hájka, s jehož laskavostí jsme věc prodebatovali a doplnili. Nejprve byla probírána zvláštním dojmem působící »prkenná« ztuhlost celého těla. Při tom znovu a znovu potvrzena možnost, ba skutečnost, že obdobně jako u lidí postižených tetanem či otrávených strychninem s poslední křečí a dechem ukřižovaných dostavila se jejich charakteristická posmrtná ztuhlost. Ku podivu ještě žádnému malíři nenapadlo znázorniti ji obrazem při sněti s kříže, při pietě či pohřbu věrně podle skutečnosti.

Jako na zavanou obdržel jsem právě v ony dny 4. číslo »Díla šíření víry« katolických misí z r. 1936, v němž byl uveřejněn obrázek od čínského misionáře P. J. Zemana C. M., znázorňující mrtvoly tří popravených čínských komunistů, kteréž on sám ve vězení byl ošetřoval. Byli popraveni provazem a byla na nich nádherně zachycena posmrtná ztuhlost udušení: roztažený hrudník, vpadlý nadbřišek, vypoulený podbřišek, přímo zkamenělé nohy a lýtka, která od země odstávala, prkenně ztuhlý krk atd. Nemohl jsem si věru přátí lepšího dokladu nad tento.

Při rozmluvě o prudkém ztuhnutí mrtvého sdělil mi p. profesor Hájek skvostné antické pozorování tohoto

zjevu, a to již v Homérově »Illiadě« v V. zpěvu, verš 584—588. Takto se tam líčí smrt vozataje Mydona: Přiskočil Nestorův syn, jenž mečem ho do spánku sekl, ten pak, pouštěje ducha, se skácel s úpravné korby střemhlav na své témě a na plece do prachu země. Mydon dlouho tak stál — bylť zaryt do písku hlavou, až v něj vrazili koně a svalili do prachu země.

(Překlad Otmara Vaňorného.)

Případ věru podivný, ale jistě velkým básníkem podle skutečnosti zachycený.

Rovněž mi bylo potvrzeno, že u Spasitele při posmrtném probodení srdce mohla se z boku vyřinouti jen tekutá krev, což jsem povždy zastával. Barbetův výklad »krve a vody« (Jan 19, 34) byl rovněž nalezen správným, jen bylo dodáno, že ona »voda« mohla též míti původ v posmrtném prosáknutí plic (t. zv. hypostase), z něhož serosní, nepěnivá tekutina mohla pak vytékat ven zároveň s krví srdce.

Obdobné posmrtné srážení krve, jak jsem je popsal v bederní skvrně rubáše turinského, bývalo častěji pozorováno v pitevně soudně-lékařského ústavu, je tudíž správný i můj výklad. Naproti tomu prasknutí srdečního svalu nebo hlavní tepny se vyskytne nesmírně vzácně, pročez jím nelze vykládati obvyklou smrt ukřižovaných. Posléze jsme zabočili na metody křižování, v níž probití zápěstí jest lékařskou samozřejmostí. Co se však provazů týče, při ukřižovaných musely býti hodně utaženy, aby svému účelu vyhovovaly. Pak by se však musely jejich stopy zařezání do měkkých částí rozhodně najíti na otiscích.

Také mi p. profesor citoval případ z »Archiv für Kriminologie«, v němž byl uveřejněn případ jakéhosi

alpského čeledína, který se v náboženském poblouznění sám provazy »ukřižoval« na hambalkách stodoly. V bezvědomí byl ještě sundán, ale v důsledcích těžkého poškození organismu druhého dne zemřel. Snad i Kristus po zvolání: »Bože, Bože můj, proč jsi mne opustil« mohl upadnouti do bezvědomí a v něm skonati, což ostatně jest pouhou domněnkou.

Náš velmi zajímavý rozhovor byl zakončen potvrzením správnosti použití metody soudně-lékařské na identifikaci mrtvoly Kristovy podle evangelií a lékařského nálezu na sv. rubáši, jehož otisky jsou ostatně v mezích možnosti, když přece Ježíš Kristus byl historickou osobností . . .

S druhé strany šlo mi o potvrzení výkladu příčiny smrti ukřižovaných křečemi a udušením, což prostě není bezprostředně přístupno přímému pozorování. Od dob Konstantinových, t. j. od ediktu milánského po šestnácte století vůbec nebylo používáno tohoto hrozného trestu smrti. Bohužel, v několika posledních měsících došly zprávy z hrůz občanské války španělské, že na př. v Irunu, v Almendrelaja a jinde zuřivostí nepřátel Církve ukřižován byl značnější počet řeholníků, sestřiček a nacionalistů, na nichž dokonce bestiálním způsobem napodobeny »živoucí pochodně« Neronovy. Pokouším se tudíž obdržeti ze Španěl přímé a věrohodné bližší zprávy o tom, neboť přesná pozorování měla by nesmírnou důležitost pro konečné rozluštění příčiny smrti ukřižovaných. Tím též i záhady golgotské.

Než nám šlo o to, ověřiti aspoň možnost a zásadní přípustnost naší teorie či výkladu o podstatné příčině smrti ukřižovaných, t. j. zjistiti především anatomicko-fysiologický, po případě i klinický či experimentální

podklad oprávněnosti tohoto názoru. A tak s věru nevšední laskavostí podjali se tohoto úkolu, aspoň předběžného, pp. univ. profesoři Babor a Hons z Bratislavy, kteří vycházejíce z anatomicko-fysiologických předpokladů práce Ledényiovy, konali pokusná šetření o těchto věcech. Především v rámci možných a přípustných studií obou základních složek, vzájemně spolupůsobících při ukřižování: t. j. posice t. zv. Aufbinden čili stálého, nuceného postoje na špičkách nohou, a maximálního trvalého rozpažení. Obojí se přirozeně dalo bez jakéhokoliv přivázání a pod. Nadto jen potud, pokud pokusná osoba bez vážného poškození zdraví mohla a směla to vydržeti.

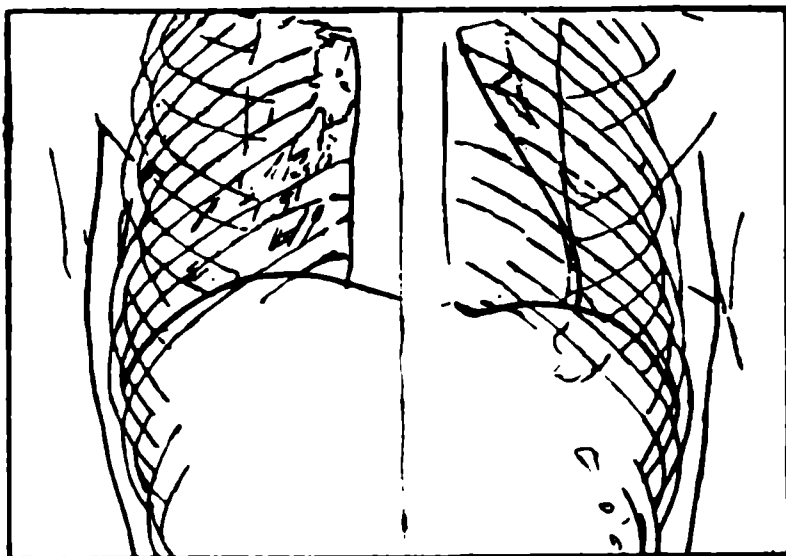
Pokusů těchto vykonáno několik jako předběžné zkoušky k další systematice vědecké práce o tomto zajímavém problému. Než i ty ukázaly nám oprávněnost a opodstatněnost mých tvrzení na celé čáře. Zároveň byly mimoděčným dokladem toho, jak vskutku překrutnou smrtí byla poprava křížem.

V posici na špičkách a rozpažených ramenech byla nejprve konána p. prof. Honsem měření respirometrická, jimiž bylo registrováno dýchání pokusné osoby. Ukázalo se, že již během pouhých deseti minut stává se dýchání povrchovým, značně nepravidelným a ztíženým. Delší dobu prozatím žádná pokusná osoba nevydržela pokračovati v této, proti skutečnému ukřižování velmi ulehčené posici, t. j. byla ušetřena nésti na rozpažených a přibitých rukou celou váhu tělesnou, v čemž právě spočívala největší muka odsouzenců.

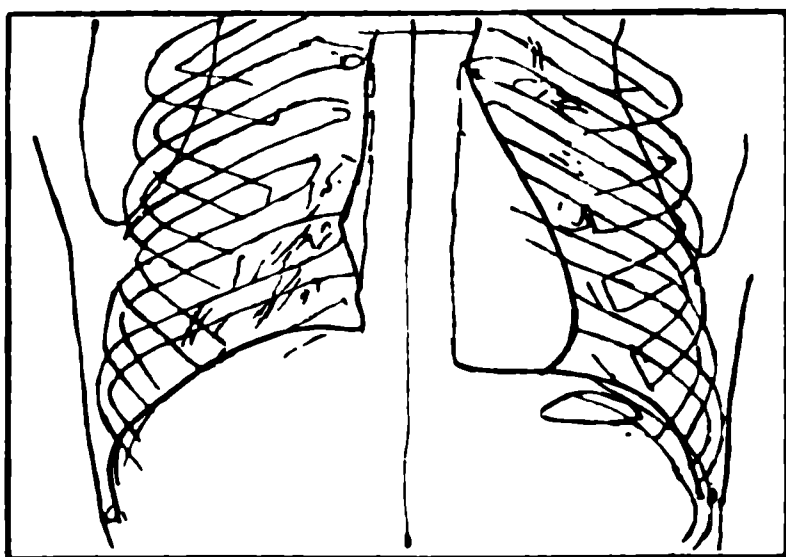
Další laskavostí p. prof. Babora na vnitřní klinice bratislavské bylo vykonáno několik obdobných pokusů, při nichž se podařilo röntgenem zachytiti důkaz

ztíženého dýchání i znesnadněné srdeční akce. Na samotném počátku pokusu ukazuje röntgenogram normální posici všech hrudních i hořeních břišních orgánů u zdravého člověka. Prvých pět minut nezdál se pokus činiti žádných obtíží. Než po této době počal si

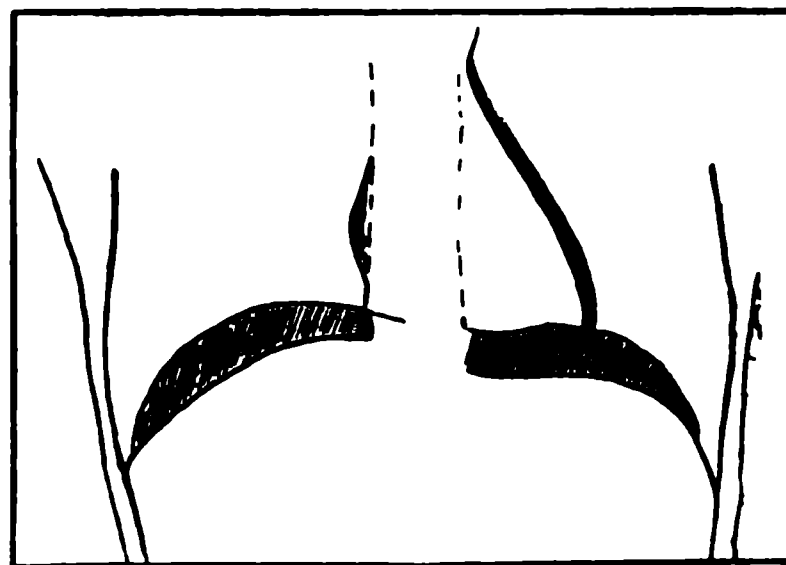
Schema röntgenu hrudníku: srdce a bránice při počátku pokusu prof. dra J. Babora. Poměry normální.

Schema röntgenu téhož hrudníku po 7 minutách. Bránice značně klesla a tím srdce postavilo se kolměji.

Schema rozdílu obojích röntgenů. Srdce kleslo a vpravo poněkud se rozšířilo, což zaviněno hlubokým snížením bránice.

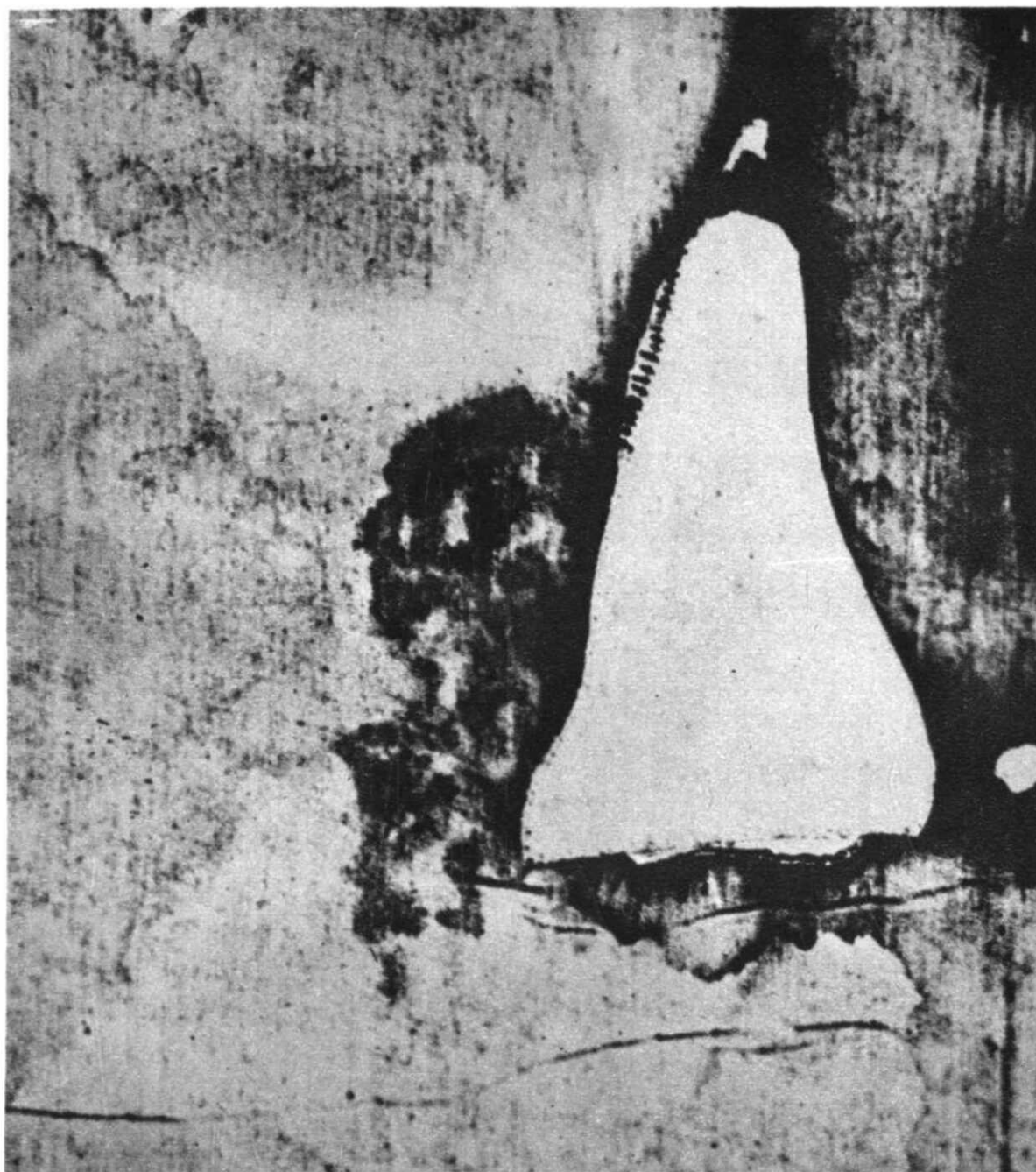

dotyčný stěžovati na značné bolesti svalové a obtíže srdeční. Těchto pak tak rychle přibývalo, že nikterak nebylo lze prodloužiti pokus přes 10 minut, které jen s největším sebezapřením byly vydrženy.

Po uplynutí 6 minut byl vzat druhý snímek téhož pokusného objektu . . . a jaké již tu nacházíme značné změny orgánů! Především klesla bránice asi o 3 cm, čili zploštila se, aneb její dýchací pohyby a možnosti byly značně zhoršeny. Než i stín srdeční, doprovázející skleslou bránici z vodorovné téměř polohy, postavil se šikměji. Na pravém oddílu lze spatřiti již počínající rozšiřování jakožto znamení vážně znesnadňovaného oběhu krevního.

Při jiných pokusech, pouze skiagrafických, byla po době 10 minut nalezena p. profesorem Baborem bránice již o 7 cm hlouběji skleslá, čili stav, který za určitých okolností již by mohl značiti ohrožení zdraví pokusného člověka. Než kolikrát deset minut musili na kříži přibítí snášeti muka nám prostě nepředstavitelná, protože od nich nebylo jiného vysvobození než — smrt! Pročež vším právem mi p. prof. Babor zdůraznil a potvrdil, jaká p ř í š e r n o s t, b a a ž d ě l s k o s t m u č e n í oběti znamenalo u k ř i ž o v á n í vůbec, našeho milého Spasitele pak zvláště!

V jistém vědeckém ústavě, na němž jsem byl již jako medic zaměstnán jako pomocná vědecká síla, byla mi přislíbena příležitost i veškerá pomoc k důkladnému dalšímu vědeckému studiu této otázky čistě lékařské a vědecké. Chtěl jsem se na ni vrhnouti celou silou svého temperamentu. Bohužel, v poslední době byla mi však tato možnost dalšího vědeckého studia odřeknuta — pouze pro různost a odlišnost světových ná-

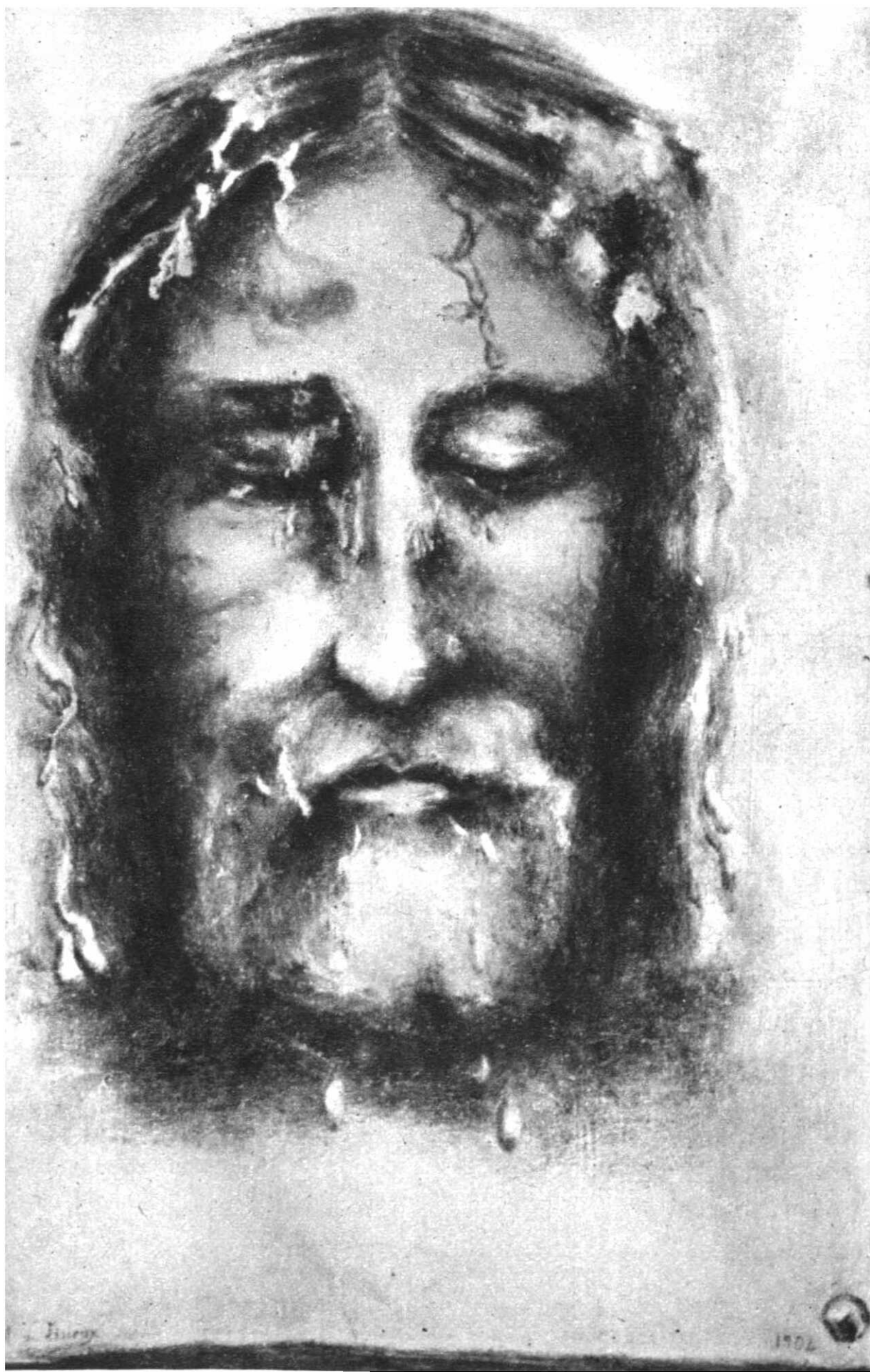

Rána srdeční.

Probité nohy.

(S lask. svolením Cav. G. Enrieiho. Patisk zakázán.)

produhovnělá kopie Božské Tváře od rodné sestry sv. Terezičky, Celiny.
(S lask. svolením Carmelu v Lisieux. Patisk zakázán.)

zorů . . . Proto nezbývá než prozatím odložití další probádání této na výsost zajímavé otázky, její vědecké prvenství si však povždy vyhrazuji vůči šťastnějším následovníkům tohoto průkopnického díla.

Poněvadž jsem dosud choval v dobré paměti naše povinné pokusy fyziologické, zejména svalstva žab se týkající, které elektrickým proudem bývaly uváděny v tetanisaci, t. j. křečovitě ztuhnutí, obrátil jsem se i v této otázce na příslušná místa a blahovůlí p. doc. Karáska dostalo se mi těchto sdělení a potvrzení:

Krajním rozpažením ramen ukřižovaného obdržel jeho hrudník postavení největšího vdechnutí i největšího rozšíření obsahu dutiny hrudní (to zvláště působením mohutných svalů hrudních, pectorales maiores). Tím se značně sníží klenba bránicová a ve svých exkursích jest značně omezována. Aby se mohl do plic znovu načerpati vzduch, musí se hrudník opět zúžit. Než jak se to má státi, když křečovitými svalovými stahy nabyly převahy silnější hrudní rozpinači nad jeho svěrači? Těmito zevními vlivy musí tudíž váznouti a ochabovati okysličování krve v plicích. Nastává dušení (asfyxie) zevní. Podobný stav pozvolného dušení se všemi doprovázejícími příznaky až po zsinalost kůže vídáme při průdušnicovém asthmatu a rozedmě plic.

Než, jak zejména anatom prof. Hyrtl před mnoha lety prokázal, musí při podobných stavech i játra, silnými vazy na bránici upevněná, sdíleti její pokles, čili překážejí takto volnému oběhu krevnímu, zvl. velké dolní žíly duté. Nastává pak jeho porucha zejména v útrobním cevstvu a v dolních končetinách. Opět z této příčiny dostává se svalové tkáni méně krve, než potřebuje. Tím rovněž trpí její okysličování i výměna

láter, čímž se opět získává vhodná půda pro vznik křečí z důvodů t. zv. asfyxie vnitřní. Jinými slovy: máme v těchto všech okolnostech mocný popud ke vzniku křečí, popud, který stále roste a se zvětšuje. Křeče obdobného původu vyskytují se zejména při topení se. Křečovitým stažením svalových vláken smáčkou se drobné vlasečnice krevní a znemožní se odtok lymfy. Nadto podráždí se uskřinutá zakončení nervová, jež bolestí dráždí k novým křečím. Opět těmito všemi okolnostmi vytváří se tu osudný začarovaný okruh (*circulus vitiosus*), který veškeré závady a obtíže stále stupňuje až ke katastrofě...

Shledáváme tudíž, že vznik těchto strašlivých křečí jakožto popravního prostředku na kříži je plně vědecky opodstatněn i zaručen.

Chtěl jsem pak i přímým pokusem na zvířatech dále studovati a pitevním nálezem otoku plic (*oedoema pulmonum*) potvrditi správnost svých názorů i po této stránce. Nebyl bych váhal přinést probádání této otázky i další oběti. Leč v přírodních vědách nelze na slepo experimentovati; aby nějaká záhada či otázka mohla býti pokusem přesvědčivě zodpověděna, musí býti tomuto pokusu otázka přírodovědecky položena a připravena.

V tom jsem narazil na největší obtíž — nehledíc k velkým obtížím, kde pokus provést — a to tu, že veškeré zvířectvo, k těmto pokusům použitelné, pohybuje se po čtyřech. Funkce svalstva jejich předních končetin a hrudníku jest namnoze zcela odlišná od výkonnosti vztyčeně, na nohou se pohybujícího člověka. Jinými slovy podobný pokus nebyl by bez

oprávněných námitek, poněvadž by neodpovídal tomu, co by mělo platiti jako výsledek i pro člověka.

Rovněž i finančně přístupné nižší opice (i když bychom vůbec nepřihlíželi k tomu, že dotyčné zvíře musilo by dokonati podobnými mukami jako ukřižování, a to bez nejmenšího omámení aneb narkosy) by nežodpověděly bezzávadně tuto otázku pokusem. Jejich hrudník i svalstvo na něm neodpovídá poměrům lidským. Pouze o lidoopy mohlo by se tu jednati. Než tito jsou pro nás těžce finančně dosažitelní a konec konců pro jejich téměř pravidelnou tuberkulosu plicní i tento pokus, t. j. dosažení pitevního nálezu otoku plic, byl by téměř jistě ztroskotat.

Pročež nutno tuto otázku prozatím vésti v patrnosti. Než mám za svou povinnost na tomto místě vzdáti nejoddanější díky všem výše zmíněným pracovníkům, kteří s nevšední laskavostí přispěli k zvýšení úrovně a vědeckému prohloubení této zajímavé lékařské otázky, t. j. pp. univ. profesorům Baborovi, Hájkovi, Honsovi, Jedličkovi i Kalouskovi. Stejně díky za laskavé zapůjčení fotomateriálu k mým dílům nechť přijmou tito pánové: Comm. Secondo Pia, Cav. Giuseppe Enrie, Dott. Antonio Tonelli, Canonico Cesario Borla, vesměs z Turina, kteří podstatně obohatili toto moje dílo. Též p. dr. Alfred Fuchs laskavým překladem básně sv. Bernarda se o moji knihu zasloužil.

Ke konci shrnuji lékařsky bez možných námitek zjištěná fakta: Posmrtná, již na kříži se dostavivší ztuhlost, vysvětlení »krve a vody« (Jan 19, 34, 35), naprosté potvrzení smrti a probodeného srdce. V důsledcích do nejvyšší míry rozepjatého hrudníku hrálo dušení na kříži úlohu nejpodstatnější. Bylo pak stup-

ňováno strašlivými křečemi svalovými, vznikajícími jejich přetížením vahou tělesnou i z důvodů asfyxie vnější i vnitřní. Obojí tyto okolnosti znemožnily posléze dýchání a zastavily srdeční činnost. Těmito křečmi byla zpětně uspíšena vpředu zmíněná posmrtná ztuhlost, čili okruh důkazů se tím prozatím uzavírá.

Ke konci této lékařské stati lituji srdečně, že dosud vzdor opětovným žádostem univ. prof. dr. Luigi Gedda nezaslal mi včas aspoň výsledky svých věru směrodatných a na výsost zajímavých svrchu zmíněných prací, které v mnohém ohledu mohly by vnést další světlo do záhady sv. rubáše turinského, proti jehož pravosti aspoň s lékařské stránky nelze již rozumně ničeho namítati.

Quod probatum est.

XVII

Soudně-lékařské zjištění totožnosti Ukřižovaného

Po předeslání všeho průkazného materiálu je nám možno posléze přistoupiti k vyvrcholení díla ve směru zcela pozitivním: k vědeckému prokázání totožnosti otisků tohoto zde ukřižovaného jakožto otisků Spasitelových! Je to překvapující a původní myšlenka, která prostě pokračujíc s logickou nutností a železnou důsledností přírodnických badání, dospěti musí k tomuto jedinému konečnému závěru. Je to počínání velmi odvážné, než na výsost vděčné . . . a záslužné.

Naprostou novinkou veškeré literatury sv. rubáše turinského jest, že se zde důsledně postupuje cestou

exaktní přírodovědy, cestou lékařskou. Ke konečnému resultátu došel jsem jediné cestou profánní vědy, nechávaje — nejsa theologem — stranou veškerá hlediska bohovědná, jakož i hlediska vědeckých disciplin, v nichž nejsem odborníkem. Suum cuique. Z tohoto jediného důvodu tím větší průbojnosti nabyly následující řádky, při nichž citací posvátných Písem používám pouze jakožto svědeckých dokladů o způsobu smrti osoby, kterou mám ztotožniti s těmito otisky, zde již prostudovanými.

Z velmi obsáhlého referátu o mé německé knize »Golgotha«, uveřejněném v »L'Italia«, nejrozšířenějším a nejdůležitějším to katolickém deníku italském po »Osservatore Romano«, dověděl jsem se, že právě roku minulého na tutéž myšlenku soudně-lékařské identifikace otisků jako mrtvoly Kristovy připadl též jurista Terquem, takže i v případě spornosti časového primátu v tomto ohledu rozhodně původnost jakož i lékařský primát v této otázce zůstává na mé straně. Dotyčný referát byl psán odborníkem Lorenzo Alpino, jenž neváhal prohlásiti, že v této otázce pravosti sv. rubáše turinského vskutku bylo prosloveno poslední a rozhodující slovo.

Nade vši pochybnost jasněji prokázali jsme v minulých kapitolách pravost těchto otisků, o nichž věru každý rozumný člověk již uznati musí, že *n e v z n i k l y r u k o u l i d s k o u*! Otisků, jež *s k u t e č n ě a l é k a ř s k y* patří *u k ř i ž o v a n é m u*! Otisků, které tak nesmírně podněcují naši další zvědavost. Dochovalo se nám zde něco, co nás naprosto překvapuje, že se nám vůbec dochovalo. Známe přec dostatečně z historie a bylo mnou mnohokrát opako-

váno, že tato smrt kříže byla smrtí otroků, buřičů, zločinců nejnižšího řádu, jejichž mrtvoly se nechávaly dravcům na pospas, nebo se zahrabaly na nejbližším místě, tak jak byly, prostě do země.

Na druhé straně od věků toto hrobní plátno bylo uctíváno jako skutečný rubáš, který půldruhého dne choval přesvaté tělo Kristovo do jeho slavného zmrtvýchvstání. Odporují si rubáš a evangelia, anebo si navzájem odpovídají?

Kdo asi byl tento zde otisknutý u k ř í ž o v a n ý?!

Byl to Bohočlověk, či Syn člověka, jak se sám nazýval? . . . Anebo lupič, vrah, otrok, zběsilec? Zločinec nejhrubšího zrna a rázu?

I v nejhorším případě mohlo by biblické studium načerpati z této skutečnosti nesmírného obohacení svých poznatků. Než, proč mu nepřerazili holení? Proč mu vtiskli na skráně potupu trnové koruny? Proč jej nenechali ptákům-dravcům na pospas? Proč jej pohřbívali vůbec? A to s aloem, myrhou a podobnými věcmi? Dokonce v drahé hrobní plátno jej zavínuli, což samo dostatečně dosvědčuje, že tu šlo o osobu významnou, váženou a ne o nějakého lotra nebo buřiče.

Než proč právě tato mrtvola nám všemi způsoby svého umučení tolik připomíná přehořkou smrt Pána našeho Ježíše Krista? Vytrpěla snad něco více či méně než on? Jinak či shodně s ním umírala na kříži? Bude nás toto zjišťování nesmírně zajímati, protože v evangeliích máme zcela přesně popsán způsob Umučení Páně. A v žalmech a proroctvích opět čteme tak mnohá doplnění jeho přesvatých útrap a muk.

Jak si vůbec vysvětlíme, že se nám po devatenáct

století dochovaly otisky nějakého otroka, povstalice či zločince? Vždyť ani o nejslavnějších mužích historie neznáme nic podobného! A proč právě těmto otiskům vzdávala se po staletí nesmírná úcta jako nejdražší památce po našem Pánu? Rozhodně stojí za námahu, abychom porovnali na této nesmírně zajímavé památce lékařský nález se svědeckou zprávou našich svatých knih. Toto počínání nepřekračuje nikterak meze našich odborně konaných studií. Ostatně, což není i toto zkoumání závěrečným aktem našich lékařských šetření a výzkumů? Což nepatří vlastně do oboru naší soudní mediciny pokusiti se podle jejích metod o identifikaci, t. j. zjištění totožnosti, komu patří tyto lékařsky na výsost zajímavé otisky?

Vzpomeňme typického soudně-lékařského případu: Přihodí se vražda, kterou máme do nejmenších podrobností očitými svědky popsánu, ale mrtvola se nějak ztratí beze stop. Po kratší nebo delší době nalezne se podobně utracené mrtvé tělo buď v celku nebo i jen jeho části. Veřejnoprávní zájem uloží lékaři, aby se vyslovil o tom, komu tyto pozůstatky náležejí, zda snad nejsou hledaným »corpus delicti« vraždy. Mrtvola nemá přirozeně nikde psáno jméno svého vlastníka, přesto je třeba pro soudní líčení zjistiti její totožnost. Někdy jest úkol ještě těžší, jestliže byly nalezeny jen části. Než i tu nutno podati příslušný odborný posudek.

Jak si počínáme v podobných případech? Podrobný lékařský, pokud možná nejúplnější nález srovnáváme s podrobným svědeckým zápisem. A když se obojí shoduje, t. j. není nic nikde ani přidáno, ani ubráno, jsme oprávněni prohlásiti ono bezduché tělo za mrtvo-

lu osoby X či Y. Ovšem v našem případě časové rozpětí devatenácti století a zejména nedostatek zevního popisu osobnosti Spasitelovy nám dosti tuto práci ztěžuje. Než i vzdor tomu všemu aspoň se o to pokusíme.

V minulých statích zaznamenali jsme přesně svůj odborný nález; v evangeliích, případně žalmech a pro-roctvích nalézáme žádaná svědectví, jež zde chceme navzájem srovnávat i posuzovat.

Při prvním pohledu na sv. rubáš turinský znamenáme, že běží o otisky bezduchého těla a okamžitě zaznívají nám v mysli truchlivé verše Isaiášovy: »*A b-scissus est de terra viventium, de angustia et de judiciis sublatus est, propter scelus populi mei percussus est.*« — »Ze země žijících vytržen byl a bit pro zločin lidu svého. Budou chtít ho pohřbít s bezbožníky, avšak u bohatce pochován bude.« (Is. 53, 8. 9, Hejčlovo vydání.) Neshoduje se však se starověkými poznatky, citáty, aby byl vůbec pohřbíván ukřižovaný člověk, který tímto zlořečeným dřevem podle mínění všech národů ztratil lidskou čest. Přesto vidíme zde jeho mrtvolu uloženou v drahocenný kment i ošetřenou aloem, myrhou a jiným vonným kořením zcela po způsobu tehdejšího zvyku u bohatých lidí.

Takhle se přec nikdy nepochovával otrok-zločinec! Osobnost zde posmrtně otisknutá musila tudíž míti kromobyčejný význam... nebo snad tu byl docela spáchán justiční omyl či zločin? Tento člověk byl odsouzen ke krutému trestu buřičů, jejichž mrtvoly se nevydávaly ani příbuzným k pohřbení... Byl tedy asi falešně usvědčen, že aspoň po smrti jaksi byl tímto

pohřbem rehabilitován? Ano, ano, což již v Knize Moudrosti nebylo cos podobného předpověděno?

»Obchvatme spravedlivce, ježto jest nám na obtíž,
protiví se skutkům našim,
vytýká nám přestoupení zákona
a rozhlašuje na nás hříchy proti výchově naší.

Udává, že má znalost Boha

a synem Božím se nazývá...

Blahoslaví konec spravedlivých,

a chlubí se, že má za otce Boha.

Vizme tedy, jsou-li řeči jeho pravé

a zkusme, co na něho přijde,

zvěďme, jaký bude jeho konec...

k s m r t i n e j o h a v n ě j š í o d s u d ě m e h o!«

(Moudrost 2, 12—20.)

Než k smrti křížem odsuzovati mohly jen vrchnosti a úřady. Skutečně podle úsudků lidí znalých písem a práva antického byla tu na Mesiáši spáchána nejhroznější justiční vražda, nejstrašnější zločin všech věků proveden byl na Synu Božím! K němu dokonce vyvolili nejpotupnější, nejukrutnější smrt křížem, nad niž příšernější smrt nemohla býti vynalezena ani vymyšlena. »Neboť od Boha jest zlořečen, kdo visí na dřevě« (Moj. V., 21, 23). — »Kristus nás vykoupil ze zlořečenství zákona, stav se pro nás zlořečenstvím« (Gal. 3, 13).

*

Dalšími důležitými indiciemi jsou pro nás věk a zevní popis zabité osoby. Bohužel zevní popis Páně se nám nedochoval, jak již bylo svrchu řečeno, což by nám zde zajisté bylo velmi vítaným doplňkem našeho šetření. Zato věk jest nám blíže znám a jemu odpo-

vídají rysy zde ukřižovaného, jež jsme klasifikovali jakožto rysy muže mezi třiceti a čtyřiceti lety, násilně zhynuvšího v nejlepším rozmachu mužné síly. Tyto rysy ještě ani po ztýrání a po překonání nesmírných muk kříže neztratily svoji ušlechtilost a vznešenost, svoji podmanivou sílu a moc!

*

Zjistili jsme už, že otisky tohoto bezduchého těla nemají na sobě ani kousku šatu, ba ani kousíček roušky bederní, kteroužto přec na sobě mít musili odsouzení na kříži v Palestině podle přísných mravů židovských (Sanhedrin 6, 3). Podotkli jsme, že mrtvola, připravená k balzamování, nic takového už v hrobě nepotřebovala. Snad se nedostávalo času obléci ji nějak, neboť podle zákonů římských šat popravených připadl právem katům, kteří tuto exekuci prováděli. Což nám neříkají evangelia (Mat. 27, 35): »Když pak jej ukřižovali, rozdělili si roucha jeho, metajíce o ně los, aby se naplnilo, co bylo pověděno skrze proroka slovy: „Rozdělili sobě roucha má a o oděv můj metali los“« (Ž. 21, 19). Obdobně o tom píše Marek: 15, 24, Lukáš: 23, 34, i Jan jakožto očitý svědek popisuje vše ještě důkladněji: 19, 23, 24.

*

Přecházejíce ke krvavému potu, zůstáváme věrni tomu, o čem byla řeč již v kapitole XIII. Přesto připouštíme, že dochovaly-li se zůstatky nějakého krvavého potu, jistě hojně přispěly k zřetelnému vytvoření těchto otisků na sv. rubáši turinském. Při této příležitosti budiž dovolena maličká lékařská exkurse (vybočení), pokud se tohoto potu týče. Pot byl dřívejší vědou popírán, než nynější není již tak skeptická a

plně hodnotí právě slova sv. evangelisty-lékaře: *kai genómenos en agonía, proseúcheto*. »A octnuv se v úzkosti smrtelné, modlil se snažněji. I stal se pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem« (Luk. 22, 43, 44).

Jesuita-lékař Ryland Whitaker ve zmíněném již čísle katolického odborně-lékařského časopisu, orgánu to anglické lékařské gildy, pokusil se o následující výklad: Působením strašlivé úzkosti, zvláště v krajním nebezpečí smrti stáhnou se podkožní cévní kapiláry, takže veškerá téměř krev se z nich nahrne k vnitřním orgánům. Stav tento lze přirovnati k vstříknutí výtažku z nadledvinek, v lékařství hojně používaného. Jakmile však z jakýchkoliv příčin tato úzkost náhle přestane, obrátí se proud krevní opět k povrchu kožnímu a nastává takové překrvení, že krev prostupuje navenek potními žlázkami.

Pokoušel jsem se krvavý pot vyložití jakožto něco obdobného očnímu krvácení u stigmatisované Terezie Neumannové, kdež při neporušených sliznicích spojivek očních po 8—9 hodin řine se jí z očí krev, kterou secernují místo slz její žlázy slzné. Než p. prof. Babor upozornil mne na výklad ještě správnější. Odvolával se při tom na slova lékaře-evangelisty, který jistě věděl, co psal, když nazval smrtelný zápas Ježíšův na hoře Olivetské odborně *a g o n i í* (agonía). Byl to faktický zápas Kristův se smrtí, t. j. jeho svaté členství, jemuž náhle jeho Božstvím byly zjeveny veškeré muky tělesné i nepřehledné moře muk duševních, octlo se skutečně tímto shockem zcela blízko smrti . . . A nyní podle předloňských objevů H. Knisdyových víme, že u ssavců ve smrtelném zápase stávají se vlasečnice krevní, jinak uzavřené, prostupnými

pro červená krevní tělíska, čímž se doslovně umožní i jejich prostupování do potních žláz. Čili krvavý pot Spasitelův — třebaš jinak na výsost vzácný to úkaz — stává se lékařskou možností . . .

*

Dalším předmětem našich pozorování při sepisování lékařského nálezu byla ztýrání obličeje muže zde otisknutého a hodnoceného jakožto mrtvola ukřižovaného. Ztýrání, k nimž došlo několik hodin před smrtí, stopy koruny trnové kol kolem hlavy, stopy nesení kříže na pravém rameni a celičké tělo posypané strašlivými ranami bičů, důtek i metel . . .

Obrátme svoji pozornost především k oněm nejbrutálnějším stopám zacházení s odsouzencem na smrt, jež po tolika staletích tak výmluvně k nám hovoří. Velkou ztrátou krve, potu a jiných tekutin těla zestárly poněkud jeho obličejové rysy a kontrastují s mladým, krásně a souladně vyvinutým tělem. Vykazují s přírodnickou reálností otekliny, boule, zduření, natrhlé chřípí i víčko, přeražený nos atd., vesměs věci, které dosud žádný výtvarník se ani nepokusil znázorniti na tváři Muže bolesti.

Nebyly to pouhé poličky, nýbrž rány pěstí, holí či jiným tvrdým předmětem dopadaly na tuto ještě v majestátu smrti tak vznešenou a ušlechtilou tvář! Dokonce vous brady jest jimi přesunut na levou stranu! Než kdo zřídil takto ubohého odsouzence? Stojí pak psáno: »Když však toto pověděl, jeden ze služebníků stoje tu dal Ježíšovi políček: „Tak-li odpovídáš nejvyššímu knězi?“« (Jan 18. 22.) »Poté plivali na jeho tvář, a bili jej pěstmi, jiní poličkovali jej říkajíce: „Hádej nám, Kriste, kdo jest to, který tě

udeřil.“» (Mat. 26, 67—68.) »I počali někteří naň plivati a zahalovati obličej jeho a poličkovati jej a říkali mu: „Hádej.“ Také služebníci ho poličkovali« (Mar. 14, 65). »A ti muži, kteří jej drželi, posmívali se mu, tlukouce ho. A zakryvše ho, bili jej v tvář a tázali se ho řkouce: „Hádej, kdo jest, jenž tě udeřil?“ A mnoho jiného rouhajíce se mluvili proti němu« (Luk. 22, 63—65). Stejně Jan 18, 22, Mat. 26, 67, Mar. 14, 65. »Tu propustiv jim Barabáše, Ježíše pak zbičovav, vydal jim, aby byl ukřižován.« Dále pak: »Tehda vojáci vladařovi, vzavše Ježíše do soudního dvora, shromáždili k němu celou četou, a svlékše ho, přioděli jej pláštěm šarlatovým. A spleťše korunu z trní, vložili mu ji na hlavu a třtinu v pravici jeho, a pokleknuvše před ním, posmívali se mu řkouce: »Zdráv buď, králi židovský! A vyplivše se na něj, vzali třtinu a bili ho do hlavy. A když se mu naposmívali, svlékli s něho plášť a oblékli jej, aby ho ukřižovali« (Mat. 27, 27 až 31). Podobně se praví Mar. 15, 16—20. — »Tu Pilát vzal Ježíše a dal jej zbičovat. A vojáci spleťše korunu z trní, vložili mu ji na hlavu a přioděli ho rouchem šarlatovým. A přicházeli k němu a říkali: „Zdráv buď, králi židovský!“ A dávali mu poličky. I vyšel Pilát opět ven a řekl jim: „Hle, vedu vám ho ven, abyste poznali, že na něm žádné viny nenalézám.“ Tu vyšel ven Ježíš nesa korunu trnovou a roucho šarlatové. I řekl jim: „Ejhle, člověk!“» (Jan 19, 1—5).

Než již ve Starém zákoně zvěstoval podobná utrpení Mesiášova prorok Isaiáš:

»Podoby neměl, ani krásy, bychom naň patřili,
neměl vzhledu, bychom se kochali v něm.

P o v r ž e n b y l a n e j p o s l e d n ě j š í m z l i d í.

Byl mužem bolesti, zkušeným v utrpení,
 před jakým si lidé tvář zastírají,
 tupen byl, že nic jsme si ho nevážili.
 Vpravdě bolesti naše tento vzal na sebe,
 ano, co my jsme trpět měli, on snášel.
 My pak měli jsme ho za m a l o m o c n ě h o,
 zbitého od Boha a sklíčeného.
 Ale on byl raněn pro hříchy naše,
 r o z t l u č e n byl pro nepravosti naše ...
 Obětoval se, protože sám chtěl,
 a neotevřel úst svých.«

(Is. 53, 2—5, 7.)

A dále:

»H l a v a všecka jest b o l a v á a s r d c e všecko
 c h o r é.

O d p a t y d o t e m e n e nic není
 zdravého na tobě:

s a m á r á n a, modřina a oteklina,
 jež nemá obvazku, léčení,
 oleje hřejivého.«

(Is. 1, 5, 6.)

Brutální pohany, týrání duševní a tělesná od zatče-
 ní Kristova zůstaly až do jeho skonu na dřevě kříže.
 Trvaly tudíž plných patnáct hodin. Ona prvá na
 soudním dvoře veleknězově znamenala nejpustší vý-
 levy zavilé nenávisti, vzteku, pomstychtivosti, která si
 konečně našla příležitost ukojiti svoje pudy na člo-
 věku zcela bezbranném, bezmocném. Jakmile byl
 Spasitel vydán moci světské, přidružila se k tomu
 ještě týrání i surová pěst vojenská, která si vylévala
 svůj vztek na příslušníku nenáviděné rasy. Jak cestou
 křížovou, tak i při křížování nepřestávala do chuti
 mstít se na příslušníku národa, který svými vzpou-

rami a nepokoji příliš zaneprazdňoval římské vojsko (Luk. 13, 1—5, povstání v době slavnosti stánků). A když se Ježíš v nesmírných bolestech svíjel na kříži, nepřestávali jej židovští nepřátelé surovými posměšky co nejhruběji urážeti, zatím co se vojenská stráž pásla na mukách jeho i přesvaté matky, již k tomuto účelu dovolili blízký přístup ke kříži.

Všecko dohromady: rozzuřená nenávist a pomstychtivost kněží i farizeů i zákoníků, bičování, trním korunování i posmívání vojínů římských v praetoriu paláce Pilátova, posléze křížová cesta a ukřížování, doprovázené nejpotupnějším ponižováním, tvořily věru trojici nejhorších duševních muk Spasitelových. Vedle zdánlivého zničení jeho Díla, útěku a zoufalství učedníků, s řezavě výsměšným triumfem všech nepřátel tvořily věru nekonečné, bezedné moře duševních trýzní. Větší utrpení lidské nelze si věru ani představit.

Opakuji: ukojení nejnižší msty a nenávisti výkvětu vlastního národa s nejpustší kratochvílí vojenské čeládky vůči zajatému a popravě hnusného kříže vydanému »králi židovskému« vyvrcholily zároveň na samotné Golgotě.

Pokusme se z otisků vytušiti, kdo z obou činitelů měl na ranách v obličeji největší podíl. Snažil jsem se toho docílití krátkou úvahou: Římští vojíni byli zvyklí bojovati pravou rukou, v níž třímali meč aneb kopí, zatím co levice štítem chránila nejdůležitější orgány těla před zraněním. Naproti tomu farizeové a zákoníci, píšící po způsobu semitském levou rukou, měli ji jaksí více cvičenou než pravici. Když pak zasadím políček pravicí, zasáhne rána tvář levou a tato

zduří, obráceně rána levicí zanechá svoje patrné stopy vpravo. Nuže, jelikož těmito surovými ranami byla postižena většinou pravá tvář tohoto ukřižovaného, učiní si laskavý čtenář sám patřičný závěr a úsudek. To platí hlavně pro první díl ztýrání.

Ve své poslední německé knize citoval jsem další dva autory a dovolával se hlavně svědectví Tacitova, Letopisy, 15, 44: »Pereuntibus addita ludibria.« Slovo ludibria značí hříčka, komedie, potupa či nejkruťší kratochvíli člověka dravce s člověkem, který již rozsudkem ztratil život. Bylo to něco mnohem horšího než pohrávání si tygra s lapenou kořistí. Bylo tehdy všeobecným zvykem tupiti odsouzence (Miklík, 310), neboť »jim bývalo popřáno vychutnati jejich nejtrpčí úděl až do dna« (Holzmeister, 16). Každá surovost, každé mučení, nejhrubší a nejpotupnější žert, výsměch, ponížení aneb potupa . . . vše to bylo nejen dovoleno, nýbrž dokonce vítáno jakožto zvířecká kratochvíle s člověkem — živoucí již mrtvolou — zbaveným vši cti, lidské důstojnosti i nároku na život. Vzpomeňme jen ukrutenství her gladiatorských, či křesťanských mučedníků v cirku! Vzdor výsostné antické kráse bylo a zůstalo starověké srdce lidské — srdcem nelítostné šelmy.

Mimo to na další ještě složku utrpení Páně upozornila mne výstižná a přesně doložená kniha bývalého německého polního kuráta Pikla: »Der Messias König Christus.« Člověk se v ní opět doví zcela nečekané vojensko-historické věcné údaje a doplňující podrobnosti, které ani ve Willamově knize »Život Ježíše Krista v kraji a lidu izraelském« nejsou vyčerpány. S obdivuhodnou přesností a Němcům vlastní důklad-

ností jest vrženo v ní zcela nové historické světlo na golgotské události. Zejména Barnabáš je pojat jako vůdce židovských vzbouřeneckých tlup a oba lotři jako jeho podvůdcové. Než i »ludibria«, celou kohortou římskou konaná, docházejí u Pikla překvapujícího vysvětlení. Co tropila syrská vojenská sebranka vůči Kristovi, byla nejhnusnější výsměšná parodie pocty, přináležející Králi a triumfátorovi. Nejhrubší potupa této soldatesky týká se tedy nejintimnějšího jádra poselství Kristova jakožto hlasatele království Božího, kdežto Židé tropili si z něho nejpustší šašky jakožto z Mesiáše. Vedle justiční blasfemie a vraždy vychutnal tu nejvyšší dobrodinec lidstva a národa izraelského nejbezedenější propast duševní bídy a hanby — — —

Tudíž: nejbolestnější, nejukrutnější smrtelná muka snoubila se tu s nejvyšší duševní trýzní, hanbou, ponížením. Nebylo možno v žádném ohledu trpět víc, než co zde potkalo Ukřižovaného! A to jest onen nejdrtivější výhled Golgoty, těmito otisky hrobního plátna předestřený našim očím a srdcím!

Podle Pikla obdržel Spasitel od vojínů na hlavu věnec z trní (ton stefanòn ex akánton) (Jan 19, 2) jako vítězný vojevůdce, purpurový plášť jako triumfátor a třtinu jako čestnou vůdcovskou hůl ze slonoviny. To všecko divadlo jest bohopustý výsměch na Krále Mesiáše, »nejpotupnější komedie na jeho triumf na kříži« (Pikl, 139). Podobně zesměšňuje a ponižuje jej již Pilát svým: »E j h l e, č l o v ě k!« před celým národem izraelským. Mnohem surověji to činí soldates-

ka římská, klekajíc před ním, pozdravujíc jej jako vítězného triumfátora. Jako by jej prosila o milost, v zápětí jej políčkuje, vojevůdcovským odznakem, totiž třtinou, jej bije, kopá, plije naň atd. Zahrnuje Spasitele vrcholem potupy jeho mesiášství.

Stopy této trnové koruny čili věnce z trní spleteného popsali jsme již zevrubně v lékařském nálezu. Rovněž jsme se tam zmínili o charakteru trnů s lékařského stanoviska. Než proč byl tento surový žert tropen právě s tímto odsouzencem na kříž? Proč jen jemu byl na hlavu vsazen nejposměšnější diadém královský, kdyžtž v historii u zajatých králů nikdy ničeho podobného se Římané nedopouštěli. Nikdy pravé krále nekřížovali, nýbrž stínali, rdousili, otravovali i jinak zabíjeli než otrockou smrtí kříže. Jistě že tato potupa byla v nějaké souvislosti se soudním řízením, neboť sotva by byla vojíny napadla, neboť se nikde nedočítáme o něčem podobném při popravách otroků a buřičů. Stojí pak psáno: »I řekl Pilát: „Tedy králem jsi ty?“ Ježíš odpověděl: „Ano, já jsem k r á l“« (Jan 18, 37). Nuže, touto jedinou okolností, zjištěnou jak v Písmech, tak i na otiscích, jsme plně oprávněni pokládati bezduché tělo zde otisknutého ukřížovaného za totožné s ukřížovaným Pánem naším Ježíšem Kristem.

Podle mínění Piklova byl to věnec z trní, tedy koutouč nesmírně dlouhého ostrého trní, ne nepodobného našemu divokému hlohu, umístěný hlavně na rozhraní vlasaté části a čela a vrývající se vzadu do zátylí, jak bylo svrchu popsáno. Nižádným způsobem nemohly to býti trny planého šípku. Asi 8 cm dlouhé trny jsou chovány jakožto relikvie koruny Spasitelovy v Sta. Croce di Gerusalemme i v Sancta Sanctorum v Římě.

Téhož charakteru jest i trn v Andrii v Italii, který ukazuje na své špičce krůpěj krve, když Velký pátek připadne na den Zvěstování P. Marie, t. j. 25. březen, což se naposledy stalo roku 1932 a bylo popsáno autoritami.

V chrámovém pokladě katedrály Notre-Damské v Paříži chovají pozůstatky trnové koruny Spasitelovy, již za půjčku 200.000 liber získal sv. král Ludvík IX. od byzantského císaře Balduina. Nynější její stav pozůstává vlastně z věnce spleteného z rákosí zšíří asi 1½—2 cm, který jest širším než objem hlavy a sloužil za podložku vpleteným trnům, které se časem ztratily. Mnohé z nich obdržel svého času v VI. století pařížský biskup sv. Germain od císaře Justiniána. Nelze se tudíž o nich určitěji vysloviti. »Lexikon für Theologie und Kirche« uvádí původ koruny trnové od trní zisifus spina Christi, nebo od častějšího zisifus vulg. Lamarck, též paliurus aculeatus Lamarck. Naproti tomu trny z relikvií jsou prý původem z lycium europeum Lamarck. Vojíní používali prý podobného trní k rozdělování ohňů (Jan 18, 18. Mar. 14, 54. Ž. 57, 10; 117, 12 atd.). Bylo jím i poterium spinosum, arabsky billán.

*

Přicházíme k dalším stopám ztýrání, vzešlým z příšerného bičování. Podle evangelií, jež svrchu již dostatečně byla citována, bylo zřejmě provedeno jako samostatný trest, jímž chtěl Pilát zřejmě ukojiti krvelačnost židů, a proto bylo vykonáno zvlášt důkladně a surově, jak patrně z otisků. Odsouzenec býval k tomuto účelu přivázán k nízkému, as 80 cm vysokému sloupci, s obou stran mrskán vojíny nejprve po zádech,

pak opačně i zpředu, jakmile z úst soudcových zaznělo strašlivé: »I, miles, expedi virgas! Jdi, vojáku, opatř bičování!« Bohužel, i poslední výzva Pilátova na soucit s osobou tak zmrskanou, že zevně sotva ještě nosil podobu lidskou, minula se svého cíle. Na poslední nápor žalobců, že se Spasitel vydával za nepřítele státu a císaře, neodolal, aby ho neodsoudil k nejhorší smrti kříže, smrti otrocké a buřičské.

»I, miles, expedi crucem! — Jdi, vojíne, vykonej křižování!« zazněl úsečný rozkaz Pilátův, odsuzující Pána k nejpotupnější a nejbolestnější popravě zároveň. »Tu vydal jim ho, aby byl ukřižován. I pojali Ježíše a vyvedli ho« (Jan 19, 16). »Ježíše pak vydal kvůli jejich« (Luk. 23, 25). »A když se mu naposmívali, svlékli s něho šarlat a oblékli ho v roucha jeho a vyvedli ho, aby ho ukřižovali. A přinutili jakéhosi Šimona Cyrenského, otce Alexandrova a Rufova, jenž tudy šel, přicházející ze dvorce, aby vzal a nesl kříž jeho. I dovedli ho na místo Golgotu, t. j. v překladě »místo lebek« (Mar. 15, 20—22). Totéž sděluje Mat. 27, 31—33.

Úřední výkon popravky křížem převzal ihned od soudce vojenský setník, t. zv. »exactor mortis« (popravčí), se svou četou vojáků a ručil vrchnosti za správné provedení rozsudku. Odsouzenci byl upevněn kol beder řemen, od něhož šly provazy, jimiž byl smýkán, tahán. Popoháněn byl pak ostrými bodci, jak sděluje Plautus: »Ita te forabunt patibulatum per vias stimulis« (tak tebe na příčné břevno přibitého popichovati budou bodci po cestách). Vpředu tohoto smutného průvodu byl nesen napsaný rozsudek, jak nám jej sděluje sv. Jan 19, 19—22, Luk. 23, 38, Mat. 27, 37, Mar. 15, 26: »A byl napsán nápis viny jeho: „Král židov-

ský.“« Při tom odsouzenec pro krutou kratochvíli diváků byl opět krutě týrán všemožným způsobem. Zvláštním trubačem byla jeho vina oznamována a za místo popravní zvoleno ono, kde by do výše trčící kříž se svíjející se obětí mohl býti vážným napomenutím a výstrahou ostatním. Obojí pak potupné výstupy: jak ludibria, tak i parodie vítězného krále židovského, mohly tu zcela nerušeně pokračovati, ba se i stupňovati.

Když pak jsme si pozorně prohlédli děsné stopy bičování, zvláště na zádech hrozivě vystupující, a uvážili krutost tohoto trestu v našem přecitlivělém století, musíme se věru podiviti, že odsouzenec takto zřízený mohl vůbec uchopiti a nésti tak těžkou váhu kříže. Nedisovíme se proto, že eskorta vojáků, vedoucí Krista na popraviště, donutila právem vojenské moci římské použití i civilního obyvatelstva v čas potřeby k pomocným službám, aby tento kříž pomohl Spasiteli světa donésti na horu lebek, místo popravní. Jinak snad zcela jistě byl by cestou vydechl svou duši. S druhé strany chápeme dobře ony odřeniny a zakrvácená místa spodní suknice Vykupitelovy v Argenteuil chované i fotografované, jež na ní pádem těžkého, hranatého předmětu byly vytvořeny. Krev jejich se pak hned vssála do onoho šatu. O tom, že v rubáši turinském otisknutý ukřížovaný, námi zde za Spasitele agnoskovaný a identifikovaný, nesl celý kříž a ne pouze příčné břevno, sděleno bylo s dostatek vpředu. Nálezem stop strašlivého zbičování na rubáši turinském bylo nám pak doslovně vysvětleno prorocství Isaiášovo, že Mesiasše měli věru za »malomocného«. Jak jinak lépe mohl býti vzbuzen dojem této odporné, nebezpečné,

ve starověku na Východě značně rozšířené a zhoubné nemoci? Rovněž i »utrpením, před kterým tvář si zakrýváme«, nemohlo býti míněno nic jiného než strašlivá, pomalá poprava křížem.

*

Vzhledem k tomu, že obě nohy byly přes sebe probity jedním hřebem, což provést na člověku již visícím na kříži pokládáme za nemožné, jsme toho mínění, že se musilo státi již na zemi se vším potřebným pohodlím přístupu atd. pro katany. Ruce pak musely býti — ať již na příčném pouze břevně či celém kříži — rozhodně přibity na zemi, kde bylo možno dosíci maximálního roztažení paží, věc to pro svalový závěs ukřižovaného nejdůležitější a rozhodující.

Evangelia se však zmiňují o tomto strašlivém zápase Kristově na kříži zcela lakonicky jedním slovem: »Byla pak hodina třetí, když ho ukřižovali . . . A ukřižovali s ním dva lotry, jednoho na pravici a druhého na levici jeho« (Mat. 27, 38. Mar. 15, 27—28. Luk. 23, 33. Jan 19, 18). Mnohem důkladněji a obšírněji popisuje prorocství tuto děsivou smrt Páně.

»Já pak spíše č e r v j s e m nežli člověk,
pohanění lidí a p o v r h e l c h á t r y.
Všichni, kteříž mne vidí, smějí se mi,
šklebí ústa a potřásají hlavou:
„Doufal v Hospodina, ať jej vytrhne,
ať ho vysvobodí, vždyť má v něm zálibu . . .“
Zevšad mne obkličuje množství býků,
tuři vykrmení mne obstupují.
Šklebí na mne svá ústa, jak dravý lev řvoucí,
jako kdybych z vody byl, r o z t é k á m s e,

rozvazují se mi všechny kosti,
jako vosk se mi rozplývá srdce v mém těle.
Vyprahla jako střepina má síla
a můj jazyk k ponebí přilnul.
Ano, do prachu mrtvých ukládáš mne,
neboť množství psů mne obkličuje,
a rota lidí zločinných mne obléhá,
zbodli ruce mé i nohy moje.
Mohou sčítat všecky kosti moje,
mohou kochat se pohledem na mne.
Rozdělují sobě roucha moje
a o oděv můj metají los.«

Žalm 21, 7—9, 13—19.

Může býti vůbec výstižnějšího textu doprovodu k tomu, co jsme si řekli o smrti ukřižováním v kap. XV.? Zejména slova: rozvazují se mi všechny kosti, anebo verš 18, jenž německy zní: Ich spüre Pein in allen meinen Gliedern, anebo zbodli ruce mé a nohy moje... Ano, odsouzenec na kříži jako nejubožejší červ se tam svíjel v hrozných mukách (v. 7), jako voda roztékala se jeho síla odporu v zápase se smrtí neodvratnou a jistou. V této perspektivě mu tálo a jehlo srdce v těle. Příšernou pak žízeň (o níž svědčí také příliš zestaralé rysy obličejové otisků vzhledem ke kráse a síle ostatních údů jako i příliš zhoustlá krev, vyřinuvší se z boku, jak jsem ji viděl svého času při podobném zhynutí úžehem topiče parníku, jímž jsem se as na čtvrté cestě plavil do Jižní Ameriky) líčí slova: »Vyprahla jako střepina má síla a jazyk mi k ponebí přilnul.«

Byla pak to též tato nesmírná žízeň, bičováním, vysílením, křečemi, horečnatým potem u ukřižovaných pravidelná a je tuze týrající, kterou se pokoušel vy-

světlovati učený jesuita-kněž R. Whitaker příčinu smrti ukřižovaných, leč po mém soudu zcela nedostatečně. Taktéž touto nesmírnou žízni sv. Jan, očitý svědek, zakončuje muka Spasitelova: »Potom Ježíš vida, že jest již všecko dokonáno, aby se naplnilo Písmo, pravil: „Žízním.“ Byla pak tam postavena nádoba, plná octa. I nasadili na yzop houbu plnou octa a podali ji k ústům jeho. A když Ježíš ocet přijal, řekl: „Dokonáno jest.“ A nakloniv hlavy, vypustil duši« (Jan 19, 28—30). Podobně Mar. 15, 36. Žalm pak to předpovídající praví: »Místo pokrmů dávají mi žluč a v žízni mé napájejí mne octem« (Ž. 68, 22). Píkl ve své výše zmíněné knize se rozhodně staví proti tomu, že toto napájení octem, případně se žlučí smíchaným, se dalo z nějakého soucitu. Naopak, aby se žízeň odsouzení stupňovala a on byl více potrápen.

Naproti tomu víno smíšené s myrhou zaručeně mělo narkotický účinek a jako takového se ho vesměs ve starověku používalo. Leč Spasitel, chtějící za nás vytrpěti všechna hrozná muka Kalvarie při plném vědomí, odmítl se ho napít (Mat. 27, 34).

Zmínka o stonku yzopovém opravňuje nás považovati kříž Spasitelův za nepřiliš vysoký, neboť yzop dosahuje výšky asi 1 metru. Než královský pěvec žalmů pokračuje dále v líčení této přehrozné smrti.

»Zachraň mne, ó Bože, neboť vody
derou se na mne, že již o život jde.

Z a b o ř e n j s e m v e h l u b o k é m b a h n ě,
j e ŝ n e m á d n a, b y b y l o l z e n a n ě m p o s t á t.

D o s t a l j s e m s e d o p r o h l u b n ě m o ř s k é,
t a k ŝ e p ř í v a l m n e z a p l a v u j e.

Unaven jsem voláním, hrdlo mi chraptí,
 oči hasnou touhou po mém Bohu . . .
 Neboť pro tebe snáším pohanění,
 potupa líce mé zahaluje . . .
 Já však modlím se k tobě o čas milosti.
 Bože, pro množství soucitu svého mne vyslyš . . .
 zprosti mne škůdců mých a hlubokých vod,
 ať přívaly vody mne nepotopí,
 ať mne tůně nepohlčí,
 a propast nezavře nade mnou svůj chřtán! . . .
 Neodvracuj tváře své od svého sluhy,
 protože jest mi úzko, rychle mne vyslyš! . . .
 Ty znáš mou hanu, potupu a výsměch . . .
 U t r h a j í m i , a ž m i s r d c e p u k á ,
 n e m o c e n j s e m .
 Čekám, kdo se ustrne nad mnou, však marně.
 Kdo by mne potěšil, toho nenalézám!«

Žalm 68, 1—4, 8, 14—16, 18, 20, 21.

Lze vůbec výstižněji, při tom barvitěji a mocněji vy-
 líčiti tento příšerný zápas ukřižovaných se smrtí, kde
 kapku za kapkou ztráceli svůj život, než podobným
 obrazem zátopy, proudů, prohlubní mořských? Tento
 naprosto zoufalý, beznadějný zápas, jemuž jednou
 v Hongkongu jsem sám musil přihlížeti . . . A jak po-
 divuhodně souhlasí tu vše se zprávami evangelií a se
 vším, co tu již bylo předesláno! To vše bylo strašlivě
 u s k u t e č n ě n o na Golgotě.

»Byl pak pátek velikonoční, okolo hodiny šesté.
 I řekl Židům: „Ejhle, král váš“! Ale oni vzkřikli: „Pryč
 s ním, pryč s ním! Ukřižuj ho!“ Tu vydal jim ho, aby
 byl ukřižován« (Jan 19, 15—16). »Když pak ho ukři-
 žovali, rozdělili si roucho jeho metajíce o ně los . . .

A sedíce hlídali ho tam . . . potom ukřižovali s ním dva lotry, jednoho na pravici, druhého na levici. Ti pak, kteří tudy chodili, rouhali se mu, potřásajíce hlavou svou, říkajíce: „Ha, jenž božíš chrám Boží a ve třech dnech jej zase vystavuješ, pomoz sám sobě! Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!“ Podobně i velekněží posmívajíce se mu se zákoníky a staršími říkali: „Jiným pomohl, sám sobě pomoci nemůže. Je-li králem izraelským, ať nyní sestoupí s kříže a uvěříme v něho. Doufal v Boha, ať ho nyní vysvobodí, miluje-li ho, neboť pravil: Syn Boží jsem.“ Taktéž tupili ho i lotři, kteří s ním byli ukřižováni.« (Mat. 27, 35—44. Podobně Marek 15, 24—28, 35. Lukáš 23, 39—41.) Zde tudíž vyvrcholují výsměch, hana, potupa, opovržení nepřátel Kristových jakož i zloba vojínů, že nechali matku odsouzencovu býti nablízku v přehrozných mukách skonávajícímu synovi a tohoto že umučili před tváří Panny Neposkvrněné. Dosaženo bylo věru nejvyšších duševních muk i po této stránce, která byla ještě doplňována naprostým pocitem opuštěnosti od Boha, čemuž nasvědčuje poslední výkřik umírajícího: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« »A v hodinu devátou zvolal Ježíš hlasem velikým: „Eloi, Eloi, lama saabaktani?“ Ale Ježíš zvolav hlasem velikým, vypustil duši . . . Setník pak, který stál proti němu, vida, že tak zvolav vypustil duši, pravil: „Vpravdě, tento člověk byl Syn Boží!“« (Marek 15, 34, 37, 39. Totéž Mat. 27, 50. Luk. 23, 46.)

Tedy Ježíš zemřel zvolav po Bohu svém naposled hlasem velikým. Tím jest i dána jediná námitka proti mému výkladu udušením při ukřižování. Než i ta neobstojí. Nadpřirozeným zásahem ze smrtelného zápa-

su vysvobozen byl Kristus na hoře Olivetské. Totéž možno říci o účincích hrozného zbičování. A když na kříži trpěl, proti všem zvykům ukřižovaných, kteří tu v nekonečných bolestech zlořečili, klnuli sobě, světu i Bohu, svíjeli se a stenali, tento zde ukřižovaný neotevřel úst svých jako beránek vedený k zabití (Isaiáš 53, 7). Byl to hlavně tento výkřik, třebaš v přestávkách křečí, který však vedle naprostého klidu a statečného snášení muk kříže zapůsobil na srdce popravčího setníka, že veřejně vyznal nadpřirozenost tohoto na Kalvarii právě dokonavšího odsouzení.

*

»Et inclinato capite spiritum emisit.« A nakloniv hlavu, vypustil duši (Jan 19, 30), věc to, kterou jsme již dříve zjistili podle posmrtného ztuhnutí a zřetelnějších otisků šíje vlevo. Věc podivuhodná, ale plně souhlasící na obou stranách. Očitý svědek, sv. Jan, dále napsal o Golgotě: »Přišli tedy vojáci a zlámali nohy jednomu i druhému, jenž s ním byl ukřižován. Když však přišli k Ježíši a uzřeli jej již mrtvého, nezlomili mu nohou, ale jeden z vojínů bodl jej kopím v bok a hned vyšla krev a voda. A ten, kterýž to viděl, vydal svědectví a pravdivé jest svědectví jeho a on ví, že pravdivé věci mluví, abyste i vy uvěřili. Staloť se to zajisté, aby se naplnilo Písmo: „Kostí mu nezlomíte“« (Mojž. II., 12, 46, či Mojž. IV., 9, 12). A opět jiné Písmo dí: »Budou patřiti na toho, v něhož bodli« (Zach. 12, 10). To napsal sv. Jan v kap. 19, verši 32—37.

Nikdy se žádný z evangelistů nedovolává své pravdomluvnosti, jako právě zde jedenkrát učinil sv. Jan

při sdělení o krvi a vodě, vyšlé z boku Spasitelova. Vším právem, neboť je to zjev naprosto nezvyklý, který jedině dr. Barbetem, případně i prof. Hájkem nám lékařům mohl býti učiněn pochopitelným. Neboť dříve sváděl buď k útrpnému úsměvu anebo k všeho smyslu postrádajícím domněnkám. Na př. že tato tekutina v dutině pohrudniční vznikla bičováním nebo serosním zánětem pohrudnicovým pravostranným, jak si v nouzi nejvyšší chce pomoci na př. dr. La Cava z Neapole.

Dále máme v otiscích tohoto zde ukřižovaného potvrzeno do detailů totéž, co platilo i pro Spasitele o neporušení kostí. Nikde ani v holeních, ani na rukou či nohou, ba ani ne na přeraženém nosu nebyla mu porušena či zlámána nejmenší kost! Není-li toto o sobě věcí naprosto překvapující a podivuhodnou?! Což nemluví tato okolnost již sama mocně pro zdařené zjištění totožnosti Ježíše podle evangelií a otisků sv. rubáše?

*

Přicházíme k poslední okolnosti: pohřbu a zmrtvýchvstání Páně. Mrtvola zde ukřižovaného byla jistě uložena v hrobě, a to v tomto rubáši, neb jak jinak a kde mohly se tyto obdivuhodné otisky vyskytnouti? Všechna evangelia nám praví souhlasně, že když se již připozdilo tohoto večera před hlavním svátkem židovských velikonoc, muž bohatý a vznešený, podle mínění Piklova jeden z dekarchů Jerusalema (výboru to městské rady), přišel k Pilátovi, k němuž dík svému vysokému postavení měl volný přístup, a žádal za vydání těla popraveného Pána. Pilát se však podivil, že by již Ježíš byl zemřel, pročez k vůli úřednímu zjiš-

tění této okolnosti, důležité při buřičích, poslal si pro setníka, který na Kalvarii velel exekuci. Když setník přišel a ujistil Piláta o zajišťovacím probodení srdce Ježíšova, vydal Pilát mrtvé tělo bez dalšího Josefu z Arimathie. Tento »nakoupiv plátna« (agorásas ten sindona, Mar. 15, 46), vrátil se na Golgotu a spolu s Nikodemem, jenž přinesl asi 23 kg vonného koření k tomuto pohřbu, u l o ž i l i ho v novém hrobě Josefově nablízku místa popravního v zahradě tam se nalézající (Mat. 27, 59, 60. Mar. 15, 46. Luk. 23, 53. Jan 19, 39—42).

K a i é d é o p s i á s g e n o m e n é s. Když se již připozdilo (Mar. 15, 42). »A byl pátek a sobota nastávala« (Luk. 23, 54), kteréžto zaznamenání časové má pro nás velikou důležitost. Stejně i souhlasné použití řeckého výrazu: u l o ž i l i do hrobu a ne pohřbili, jak jinde o bohatci aneb Lazarovi bylo použito. Synoptikové vesměs o způsobu použití hrobního plátna používají výrazů zabalení, ovinutí (Mat. 27, 59. Mar. 15, 46. Luk. 23, 53), což nasvědčuje rychlému provisornímu uložení do hrobu. Naproti tomu sv. Jan: »I vzali tělo Ježíšovo a obvinuli je prostěradly s vonnými věcmi, jakož jest u Židů obyčej pochovávat« (19, 40). Byl pak přísný rozkaz Mojžíšův, že tělo popraveného nesmělo zůstat přes noc nepohřbeno . . . a noc právě nastávala východem prvé hvězdy, večernice, jak jest tomu u Židů až podnes. Spasitel zemřel buďto 25. března, jak zejména Tertullián a sv. Augustin uznávají (též krvácení onoho trnu v Andrii témuž datu přesně odpovídá), nebo posledním termínem jeho smrti zůstává 7. duben. To všechno jest velmi brzo po jarní rovnodennosti (nota bene

u Římanů na 25. březen připadající). Rozhodně vycházela tu večernice brzo po š e s t é hodině odpolední. V tu dobu muselo býti vše s pohřbem Páně souvisící skončeno a účastníci musili býti uvnitř zdí města. Pročež vše m u s e l o býti vykonáno s největším urychlením.

»Dopustí-li se člověk zločinu, na který je trest smrti, bude-li odsouzen na smrt a pověšen na dřevo, nesmí zůstatí jeho tělo na dřevě, ale téhož dne budiž pohřbeno, neboť od Boha zlořečen jest, kdo visí na dřevě. Neposkvrňuj nikterak země své, kterou ti dá ve vlastnictví Hospodin, Bůh tvůj« (Mojž. V., 21, 22—23). Tento příkaz byl rozhodujícím, zvláště pro největší svátek židovstva, k němuž dokonce přicházely tisíce poutníků do Jerusalema.

Zajímavé jest, že od pradávna též dlouhé hrobní plátno, visící oběma konci s příčného břevna kříže, bylo počítáno a zobrazováno mezi nástroji umučení Páně. Zdá se tudíž býti jisto, že právě tento rubáš, nyní turinský, napomáhal při snímání Pána s kříže zadržovati při tomto úkonu váhu bezduchého těla. S ohledem na tyto všechny okolnosti i p i e t a, t. j. poslední rozloučení Matky Sedmiboletné s nejlepším a nejdražším ze synů lidských, mohla trvati jen dobu zcela kratičkou.

Dále na pahorku popravním nebylo vody, takže ani mrtvola Spasitelova nemohla býti umyta, ačkoliv mytí tvoří jednu z hlavních příprav pohřebních. Dnes ostatně již i řada moderních exegetů tuto okolnost připouští (viz článek P. Alessia a jeho citace v »Illustrazione Vaticana« 1934, seš. 4). Bohudík, že se tak nestalo! Jistě i to bylo dílem Prozřetelnosti, neb jinak

by se nám otisky zde vylíčené snad jen velmi nedokonalé byly dochovaly.

Než nejnnutnějšímu opatření musilo býti ihned učiněno zadost, a to zakrytím těla a hlavně obličeje mrtvého plátnem, což se udaným způsobem podle miniaturní nepravého Clovia stalo naším rubášem, nyní turinským. Podle sražené krve bederní těchto otisků nutno usouditi, že totéž hrobní plátno bylo přiloženo bezprostředně na holé tělo. Bylo-li použito podle líčení sv. Jana dalších pruhů plátěných k ovázání mrtvol, stalo se tak až na něm, čili přes toto sv. prostěradlo.

Jest vůbec jakýsi, exegety biblickými nám dosud nevysvětlený, snad pouze zdánlivý nesouhlas, jak zanedlouho ukážeme, jehož objasnění by nám nesmírně ulehčilo další výklad o sv. rubáši. Neboť týž sv. Jan výslovně udává: »I vzali tělo Ježíšovo a obvinuli je prostěradly s vonnými věcmi, jak jest u Židů obyčejem pochovávatí« (Jan 19, 40). Synoptikové však o tom nepraví nic bližšího.

Při dalším studiu těchto, pro náš výklad vysoce důležitých okolností jest nám vůbec nápadnou zamlklost všech příslušných pramenů. Zdá se vůbec, že málokdo si troufá na tento tvrdý oříšek. I hojně informativní kniha Willamova stává se v otázkách golgotských nápadně neurčitou a zamlklou, i Piklova obšírná studie nás v těchto místech opouští, vysvětlujíc pouze nášky žen u hrobu. Rovněž Miklíkova obsáhlá »Archeologie biblická« neposkytuje nám v tomto ohledu dokonalých zpráv. Jistě, že svůj způsob pohřbívání Židé převzali z dob pobytu egyptského. Nikdy však nepohřbívali své nebožtíky po 40 dnů, jako Josef Egyptský, když vystrojil pohřeb svému otci Jakobovi. Jistě však

balzamování mastmi a ovíjení plátny, t. j. pruhy pláten analogicky mumiím egyptským, kde všechny údy bývaly obvinuty zvlášť a pak ještě všechny dohromady, takže jimi byla spoluzavinuta i hlava (a tudíž potní rouška, zahalující hlavu, musila tedy býti též pod nimi, nač zvláště upozorňuji), nemohlo býti skoncováno za jednu či nejvýše dvě hodiny, jež zbývaly pro dokonání pohřbu Ježíšova.

Celý spád událostí byl tak prudký a nečekaný! Z příbuzných a učedníků Páně jistě nikomu ani ve snu nenapadlo, když byl ve čtvrtek Spasitel vítán od celého Jerusalema nadšeným »Hossana synu Davidovu!«, že za pouhých třicet hodin zhyne nejpotupnější smrtí kříže. K pohřbu Páně nebylo přece naprosto nic přichystáno a nebýt bohatců Josefa z Arimathie a Nikodema, byli by se zajisté Panna Maria, sv. Jan a zbožné ženy octli ve velkých rozpacích, kam a jak uložit bezduché tělo Páně. Ostatně z evangelií se dočítáme, že pohřeb Páně nebyl dokonán, nýbrž že to bylo pouhé provisorní uložení z nouze, po němž druhý den po sobotě mělo následovati řádné pohřební opatření mrtvoly. Z téhož důvodu lze pokládati za vyloučeno, že mohly být aloe, myrha i vonné směsi, jež v první řadě sloužily k vykuřování hrobky, pro naprostý nedostatek času spáleny; převážnou většinou bylo jich asi použito k posypání rubáše pohřebního.

Ohlédněme se dále, kde bychom zvěděli něco bližšího o tom, jak byl asi náš Pán uložen do hrobu. Zmínil jsem se již o tom, že na př. v Indii dosud používají dlouhých bílých prostěradel k celkovému zahalení mrtvol, nesených na žároviště. Dále cituji zprávu Ing. Cordonniera, který praví, že asi 40 let před Kristovou

smrtí učený rabbi Gamaliel nahradil u Židů složité obřady pohřební a balzamovací použitím velkého plátna hrobního, sadin zvaného. Rovněž citovaný již spisovatel Barnes dovolává se jak dosavadních orientálních pohřebních zvyků, tak i nálezů z katakomb, kde těla křesťanů, v dlouhý plátěný rubáš zahalená, byla jednoduše uložena v hrobech vyhrabaných v sopečné hlíně.

Právě teorii Vignonově činí rozpory mezi synoptiky a sv. Janem největší obtíže výkladu. Vignon připouští vlastně jen volné zabalení těla Ježíšova v rubáš nyní turinský, protože ovinutím těla zabaleného v rubáš plátěnými pruhy octl by se rubáš v těsnějším kontaktu s tělem Spasitelovým, čímž by podle Vignonových pokusů byly vznikly otisky bizarní, znetvořené.

Než jakýsi kompromis a snad i rozřešení této záhady přináší Msgr. Barnes, který sděluje: Kristovo bezduché tělo bylo hned po snětí s kříže zahaleno udaným způsobem do rubáše, což i otisky bederním výronem krevním potvrzují. Týž rubáš sloužil asi za pohřební nosítka, čemuž nasvědčují protáhlá krvácení plosky pravé nohy, jak jsem svrchu uvedl. Teprve v hrobce byl Kristus narychlo ovinut ještě othoniois, t. j. pruhy plátna, a to přes toto velké hrobní plátno, které rozhodně zakrývalo jeho přesvatý obličej, takže vším právem mohlo býti zváno též potní rouškou (sudarion). Musilo býti za každou cenu dosaženo aspoň vzhledu obvyklého pohřbu židovského. Než nejzajímavější věcí jest další výklad Barnesův, že hlavně v tomto prvním období volnějšího zahalení těla pouze v hrobní plátno mohl býti dán chemicko-fysikální podklad k vytvoření otisků, a to horečnatou teplotou

těla, potem, krví atd., a jeho výpary posmrtnými. Proto také pozdější těsné ovinutí podle sv. Jana tyto otisky v proporcích nepoškodilo.

Než tento duchovní spisovatel a exegeta upozornil duchaplně na něco, co později šíře rozvádím a doplňuji, neboť plně vysvětluje oněch podivuhodných 10 prvních veršů 20. kapitoly evangelia Janova, jež jsou pro nás nesmírně důležité. Citujme si napřed známé věci z evangelií: »Josef pak nakoupiv tenkého plátna a sňav ho s kříže, obvinul ho v plátno a položil ho do hrobu, který byl vytesán do skály, a přivalil kámen k dveřím hrobovým. Maria Magdalena pak a Maria Josefova dívaly se, kam ho položili« (Mar. 15, 46, 47). »A k d y ž s o b o t a p o m i n u l a, Maria Magdalena a Maria Jakobova a Salome n a k o u p i l y v o n n ý c h v ě c í, aby přijdouce p o m a z a l y Ježíše« (Mar. 16, 1). »...zavinul je v plátno a položil do hrobu vytesaného, v němž ještě nikdo neležel. A byl pátek a s o b o t a n a s t á v a l a. Za ním však šly ženy, které s ním byly přišly z Galileje a p o d í v a l y s e n a h r o b i n a t o, jak tělo bylo uloženo. A vrátivše se připravily vonné věci a masti. V sobotu ovšem odpočinuly podle přikázání« (Luk. 23, 53—56). »Ale v n e d ě l i z á h y z r á n a přišly ke hrobu n e s o u c e v o n n é v ě c i, které připravily. Nalezly však kámen odvalený od hrobu a vešedše n e n a l e z l y těla Pána Ježíše« (Luk. 24, 1, 2).

Synoptikům tedy dostačilo zjištění, že Pán byl uložen v hrobním plátně do hrobu a že ženy se p o u z e dívaly, kam ho položili. Honem pak připravily a n a k o u p i l y vonných věcí a mastí, aby nabalzamováním mrtvoly pohřeb prozatímní dokončily! Tedy o tomto

zjištění nemůže býti sporu. Nikde také u těchto tří evangelistů nestojí, že by ženy byly vešly do hrobu v pátek za účelem balzamování, nýbrž spokojily se pouhým konstatováním polohy Páně v něm. »Byla pak tam Maria Magdalena a druhá Maria s e d í c e proti hrobu« (Mat. 27, 61). Neměly nic připraveného pro svoji účast při pohřbu (neb ženám náležela příprava mastí a balzamování mrtvol, což zřejmě nemohly učiniti pro naprostý nedostatek času v pátek.

Než očitý svědek sv. Jan toto vše důležitě doplňuje: časově, věcně i místně. »Byla pak na tom místě, kde byl ukřižován, zahrada a v té zahradě hrob nový, do něhož ještě nikdo nebyl položen. Tam tedy pro p á t e k židovský položili Ježíše, poněvadž h r o b b y l b l í z k o« (19, 41, 42). »V neděli pak ráno přišla Maria Magdalena ke hrobu, když ještě byla tma, a uzřela kámen odvalený . . . Vyšel tedy Petr i ten druhý učedník a šli ke hrobu. Běželi pak oba spolu, ale ten druhý učedník běžel napřed, rychleji než Petr, a přišel k hrobu první a nachýliv se uzřel prostěradla ležeti (ta gar othonia keimena), ale nevešel. Tu přišel Šimon Petr jda za ním a vešel do hrobu i u z ř e l p r o s t ě r a d l a l e ž e t i i r o u š k u , k t e r á ž b y l a n a h l a v ě j e h o l e ž e t i n i k o l i v s p r o s t ě r a d l y , n ý b r ž s v i n u t o u n a j e d n o m m í s t ě . Potom tedy učedník, který přišel ke hrobu první, u z ř e l a u v ě ř i l , n e b o ť j e š t ě n e r o z u m ě l i P í s m u , ž e m u s í z m r t v ý c h v s t á t i . « Řecký text pak praví: »Theorei ta othonia keimena, kai to sudarion, ho en epi tes kefales autu, u meta ton othonion keimenon, alla choris entetyligmenon eis hena topon . . . k a i e i d e n k a i e p i s t e u s e n . . . « (Jan 20, 1—9).

Myslím, že toto nádherné místo evangelií, které nám dává vytušit nejohromnější duchovní zážitek sv. Jana, který si ho naprosto podmanil a učinil ohnivým apoštolem lásky Páně, nejlépe pochopil Barnes, jenž nadto mimoděk osvětlil i záhadu našeho rubáše turinského. Sledujme tedy vše pozorněji:

Na zprávu Maří Magdaleny, že jest hrob Spasitelův prázdný, spěchali tam oba učedníci Páně, Petr i Jan. Poněvadž byl Jan mladší, předběhl Petra a nachýliv se pouze do hrobu, uzřel, že prostěradla (othonia, či pruhy plátna, jimiž Pán v rubáši uložený byl zavinut i přes hlavu) leží na tomtéž místě a tak, jak je byl viděl v pátek večer při uložení mrtvoly Páně. Tímto zběžným nahlédnutím byl zmaten, pročez vyčkal sv. Petra, aby pak s ním společně věc důkladněji ohledali.

Vstoupili tedy oba dovnitř hrobu a nyní vidí, že prostěradla, t. j. ony ovinky (othonia) leží sice správně, jak ležeti měly, ale plátno, které pokrývalo hlavu Spasitele (tudíž bezprostředně se dotýkalo jeho těla, což podle našeho lékařského nálezu bederního krevního tratoliště mohlo býti pouze plátno turinské), **n e b y l o j i ž u v n i t ě** (u meta ton othonion; Gemollův slovník řecko-německý, str. 496, meta s gen.: räumlich: immitten, zwischen unter, mit) **t ě c h t o p l á t ě n ý c h p r u h ů**, nýbrž **o c t l o s e m i m o n ě**, **v n ě j i c h**, ačkoliv jimi bylo původně převázáno. Pásky plátěné (othonia) leží na jedné straně jako v pátek s týmiž závity, jako byly na těle i na hlavě Ježíšově. V druhém koutě pak jest plátno, kterým byla přikryta hlava Páně a bylo původně vespod, uvnitř oněch plátěných pásků, bez bezduchého těla, a dokonce **s v i n u t ě**, což o pouhém šátku nelze říci! Bylo původně na holém těle Je-

žíšově! Tělo však zmizelo. Jen zázrakem se mohlo něco podobného přihoditi...

Vtom se sv. Janu rozbřeskne v hlavě: Stal se tu zázrak! Stal se tu zázrak zmrtvýchvstání Páně!! To, co slyšel, čemu však nikdo z apoštolů nerozuměl, to se tu stalo skutkem!

Pán vstal z mrtvých!

Pán vstal z mrtvých! A »viděl a uvěřil«! Viděl a v tom okamžení jediným rázem skutečnost zmrtvýchvstání Páně vyvstala před jeho očima! Pán vskutku jest zaslíbeným Mesiášem, Synem Božím!

Viděl a uvěřil! Jen těmito dvěma slovy vyjádřil nezměrný úder tohoto zážitku ve své duši.

Viděl tento zázrak... a ten navždy rozhodl o jeho životě! Nejvěrnějšímu učedníku Páně zůstal pak po celý život před očima, neztrácejí síly ani moci prvotních dojmů nitrem otřásajících...

*

I další mocná svědectví chová pro nás tento přesvatý rubáš. Jest dokladem zmrtvýchvstání Páně! Kdyby v něm byla mrtvola Páně zůstala déle než 35—40 hodin, nikdy by nebyly zůstaly tyto otisky zachovány našim zrakům, nýbrž celé plátno aloem, myrhou atd. posypané pak již rozkladem těla samotného a tím vytvořenými čpavkovými parami bylo by vcelku zhnědlo a zčernalo. Otisky by byly zmizely docela!!

Ano, ano:

»Neboť nenecháš duše mé v podsvětí
a svatému svému nedopustíš,
aby zakusil porušení.« (Žalm 15, 10.)

A v den letnic po seslání Ducha svatého sv. apoštol Petr promlouvaje k tisícům poutníků, z nichž jeden každý rozuměl mu svou řečí, odvolávaje se na tato proroctví Davidova, pravil: »...hledě do budoucnosti, pověděl to o vzkříšení Kristově, že totiž nebyl ponechán v podsvětí, ani tělo jeho nezakusilo porušení. T o h o t o J e ž í š e v z k ř í s i l B ů h. M y v š i c h n i j s m e t o h o s v ě d k y« (Skut. ap. 2, 31, 32).

*

Což ještě si můžeme více přát? Naše konfrontace fakt a svědectví se tímto uzavírá. Tolik zjištěných věcí, důvodů i pozorování mluví pro prokázanou *i d e n t i f i k a c i* těchto otisků rubáše turinského jako skutečných a pravých otisků přesvatého těla Kristova a jeho krve předrahé. J e t o p r o s t ě e v i d e n t n í. Prostě to postačí pro věc, od níž nás odděluje pouze devatenáct století! V š e c k o t u m l u v í p r o a souhlasně, nic ani v nejmenším není p r o t i: ani jediné místočko evangelií, ani jediné pozorování na sv. plátně si neodporují, nýbrž vespolek shodně nám zjevují další úžasné podrobnosti.

Není věru nic na světě, co by modernímu člověku lépe *ad oculos*, t. j. jeho vlastním očím mohlo objeviti přenesmírnou lásku Spasitelovu k nám, co by ho před jeho nejvýsostnější Obětí golgotskou lépe v prach srazilo, ale hned nejprudšími plameny lásky jeho ubohé srdce uchvátilo, než tyto na pohled zcela prosté, strhující otisky sv. rubáše turinského. My současníci to vše vidíme prostě »černé na bílém«.

Nemusíme přepínat svou fantasií, ani se jí dávat unášet. Naopak veškerá naše představivost je tu předstížena a překonána tím, co prostě jako s k u t e č-

n o s t vidíme a vnímáme z těch přímo nevyslovitelných muk umučení Páně! M u k t ě l a i d u š e!! Jsme zaraženi a zdrceni. V s k u t k u n e m o h l t u S y n č l o v ě k a t r p ě t v í c!!

Nechť se čtenáře tedy zmocní poctivý údiv setníka z Golgoty, zvyklého přece popravám na kříži, kterýž když toto vše viděl a uvážil, jedinou větou vzdal Pánu nejvyšší hold: »V s k u t k u b y l t e n t o S y n B o ž í!« (Mat. 27, 54.)

A nechť z nevěřících učedníků kdokoliv Pánu vloží zde v rány svoje prsty, aby se sv. Tomášem klesl na kolena a vyznal:

P á n m ů j a B ů h m ů j! (Jan 20, 28.)

*

Ano, t e d' t e p r v e po těchto obsáhlých studiích našich a vyšetřováních začínáme plně chápati G o l g o t u, její příšernou hrůzu a nedozírný význam. A lidem náboženským dána je tu pevná půda pod nohama.

L é k a ř s k ý r o z b o r s v. r u b á š e t u r i n s k é h o značí tedy prvořadý vědecký i náboženský objev! Máme tu konečně zcela věrohodnou, přírodovědecky přesnou a dokonalou, řekl bych přímo ilustraci velekněžské Oběti Kristovy na Golgotě.

Zároveň jest dán nejmocnější impuls k nejúčinnějším exerciciím ignatiánským v této kompletní křížové cestě Spasitelově, jediným obrazem zachycené. Nej-
mocnější popudy stejně k uctívání Božské Tváře jakož i Nejsvětějšího Srdce Páně, zde pro nás kopím raněného.

Skutečnost zde zachycená a vysvětlená daleko pře-

konává veškeru sílu naší fantasie. Tudíž rozletět se mohou srdce naše orlím vzletem a rozmachem k samotnému centru naší lásky, k Nejsvětějšímu Srdci Pána našeho Jesu Krista, aby jednou dostalo se jim závratné odměny bez ustání, na věky

patřiti Pánu a Vykupiteli našemu
tváří v Tvář!!

XVIII

A tato podmanivá Tvář?

Jak rádi bychom pokračovali v této kapitole přesně soudně-lékařskou metodou identifikace i pokud se týče oné podivuhodné, naprosto podmanivé Tváře... Bohužel, chybí nám k tomu předně sebe menší předpoklad, t. j. nemáme pro obličej Páně pražádný doklad jeho vzhledu, ani barvy vlasů. Ostatně jsme se již výše zmínili o různosti mínění církevních spisovatelů i Otců o zevní tvářnosti Pána našeho. Mnoho pochybeného výkladu zavinilo špatné pochopení Isaiášova proroctví (kap. 53, v. 2) »neměl podoby ani krásy, abychom naň patřili«. Týž verš se přece celým svým obsahem vztahuje na Pána již na kříž přibitého, v nejhorších mukách na kříži dokonávajícího, kde v tomto strašlivém zápase smrtelném nemohl míti »ani podoby, ani krásy... tento muž bolesti, povržený, nejposlednější z lidí, zkušený v utrpení, před jakým (t. j. utrpením kříže) si lidé tvář zastírají« (Is. 53, 2, 3). Tato okolnost je tu přece očividna. Stejně »měli jsme ho za malomocného...«, což opět zcela přirozeně lze lehce

vysvětliti oním »tygrováním« děsně zbičované kůže.

Pravý opak mínění výše zmíněných theologů zjevuje nám proslulý žalm 44, 3—5, rovněž na Pána, arcí před jeho krutým zmučením se vztahující:

»K r á s n ý j s i p o d o b o u n a d s y n y l i d s k é,
rozlit je půvab po rtech tvých . . .

. . . ve své kráse a velebě vyjeď,
úspěšně táhni vpřed a p a n u j!«

Sama »Bible česká« (vyd. Hejčl-Podlaha, díl I., sv. 2. na str. 246) praví: »Básník oslovuje Mesiáše, jež v duchu vidí a mluví k němu . . . Jak krásný byl výraz tváře Kristovy, v níž se zrcadlila všecka hloubka jeho duše, s božstvím nerozlučně spojené, hloubka svatosti, pravdy a milosti! Jakou krásou se zaskvěla jeho proměněná tvář před třemi miláčky na hoře Tábor! Jakým leskem zářila po slavném vzkříšení! Jak sladko je duši nořiti se rozjímáním o Kristu do tůní jeho rozkošných ctností a božských výroků!«

Nuže, své prosté mínění dokládám i theology, zejména cituji osobu nad jiné povolanou, učitele andělského, sv. Tomáše Akvinského, jenž právem (Th. Div. výkl. ž. 44) doslovně praví: »Kristus byl obdařen krásou přiměřenou jeho postavení a projevům úcty, které toto vyžadovalo. Vyvolil si tělo a tvář, odpovídající zamýšlenému cíli, čili jinak řečeno, zvolil si tělesné ústrojí, jemuž nechybělo nejmenšího k naprosté dokonalosti. Jeho cílem bylo učiti lid a získávati jej milému Bohu tím, že sám se stal jeho učitelem. Kdož by však nevěděl, že tělesná krása je takřka nejmocnějším prostředkem a nástrojem dobré vůle, jímž získáváme přízeň posluchačstva.« A sv. Jan Zlatoústý před mnoha staletími ujišťoval o Kristu Pánu, že »touto krásou

získal zástupy z Judeje a Galileje, kdekoliv ho spatřili, vzhlíželi k němu plni zbožné úcty, která z něho vyzařovala» (Hom. 28).

Než můžeme si ještě jinak podepřítí své přesvědčení o vznešené kráse pozemského zjevu Spasitelova. Nemyslím sice, že zrovna v očích protivníků toto mnoho pomůže, ale přece neváhám na tomto místě citovati pro zajímavost výše zmíněný list Lentullův anebo Pilátův, třebaže jest všemi učenici bohovědnými vykládán za apokryfní, t. j. podvržený. To vzdor tomu, že již Tertullián zaznamenává, že Pilát poslal císaři Tiberiovi podrobnou zprávu o činnosti Ježíšově a zázracích, které konal (Miklík, 356, op. cit. Apologie, 21, ML. 1, 461). Tento list jest pln poetické krásy, a proto jej otiskuji:

»Člověk velké moci objevil se v našem čase a nazývá se Ježíš Kristus. Křísí mrtvé a hojí nemoci všeho druhu. Nazývá sebe prorokem Pravdy a má učedníky, kteří ho zovou Synem Božím. Člověk je to ve skutečnosti krásné postavy a hodný obdivu, neb má úctyhodný vzhled, který vdechuje lásku i bázeň všem, kdož naň pohlížíjí.

Vlasy jeho jsou barvy zralých lískových ořechů. Držány jsou pohromadě až k uším a odtud se vlní ladně a volně až dolů, splývajíce po ramenou. Uprostřed na čele rozděleny jsou po zvyku Nazarénů.

Ani nosu, ani ústům nelze nic vytknouti. Oči jeho jsou hned modré jako obloha, hned šedozelené a podmaňují svým pohledem.

Vous má hustý, nedlouhý, barvy jako vlasy a uprostřed rozdělený. Též ruce a ramena jeho jsou ladná na pohled. Jest hrozný, když káže, shovívavý a laskavý

i srdečný, než v řeči skoupý, umírněný i vážný. Nikdo se nepamatuje, že by se smál, ale mnozí vídali ho plakat.

Jest věru nejkrásnější mezi syny lidskými.«

Na těchto otiscích shledáváme skutečně tolik shody v souměrnosti, dokonalém vývoji těla i údů ukřižovaného s popisem tohoto listu, že bychom se jím snadno mohli dát svést. Než přidržme se raději opět vědy lékařské. Především známe, že se většinou duševní a tělesné znaky dědí na potomstvo křížem: z matky na syna, z otce na dcery . . .

Nuže, veškerou krásu a půvab tělesný podědil Pán náš po své Matce nejčistší. A jaký rozumný důvod má kdo toto popírat, že by neměla mít překrásného syna ta, již Písmo sv. nazývá: »Všecka jsi krásná, Paní má«? Maria, chrám a snoubenka Ducha svatého, zastínivšího ji, že »porodila syna a nazvala jméno jeho Bůh s námi«, by měla býti ošklivou, kdyžtě nejvyšší duchovní krása a moc ji pronikala naveskrz?! Všichni svatí a světice Boží byli uneseni její nesmírnou duchovní krásou, spanilostí i půvabem, tak sv. Jan Damascenský, Ondřej Jerusalemský, Řehoř Naziánský, František z Assisi, Ignác z Loyoly, Bernardin Sienský, Alfons z Liguori, Don Bosco, blah. Grignon z Montfortu, sv. Terezička z Lisieux atd. atd.

A dále, proč by Stvořitel nebe i země a všech krásných věcí na zemi měl býti za svého pozemského pobytu ošklivé tváře?

Než i kdyby nebyl od přírody krásný, nejvyšší obsah jeho duchovních hodnot ho musil prozářiti nejvyšší spirituální krásou. Vizme jen prostého člověka,

jak ladně změni své rysy, když jen vypráví o svých dětech, své lásce atd. Pozorujme badatele, jak promění svou tvář, když dojde cíle svých studií, či umělce, jak ho ozáří něco nadzemského, když se dotknou posvátné musy jeho skrání. Vizme konečně mystika, duši láskou Boží rozžhavenou, jaký to odlesk nadpřirozených světů se odráží v jeho pozemských tvářích, když se v nazíráních svých octl zcela blízko nejvyšší milovanému Bohu! To vše vidáme na pouhých lidech! Vzpomeňme ještě tváře Mojžíšovy, která zářila jako blesk, když byl jen několik dnů rozmlouval s Bohem! Jak teprve sám Bůh, vtělený v člověka, musil by přetvořiti, prozářiti i nejnevzhlednější tvář lidskou! Tudíž i po stránce čistě duchovní krásy musel obličej našeho Spasitele překonávati i naše nejsmělejší představy!

Jak daleko nás již odvedly tyto úvahy! Vždyť jsme přitom takřka zapomněli, že když jsme všecko tělo na otiscích v minulé kapitole agnoskovali jako tělo Páně, že tím již zcela prostě i logicky neoddělenou hlavu téhož těla musíme též uznati za hlavu a obličej téhož Krista Ježíše, Pána našeho. Toť prostě samozřejmé!

*

Než pohledme jen blíže a ponořme se trochu v tyto přesvaté rysy! Nemohu prostě pochopiti, jak by kdo z náboženských lidí nebo křesťanů (Christianoi — Kristu přináležející — křesťané) mohl vůbec proti tomuto jedinečnému obrazu, portretu Kristovu z turinského rubáše, něco namítati. Vždyť i kdyby nakrásně popřel i jeho pravost . . . nuže, kde a jak mi chce ukázati něco vyššího, krásnějšího a srdce i mysl více podmaňujícího nad tuto Božskou Tvář?! Na vysoce zdařilém hlubotisku mé »Golgoty či Geheimnisse« pře-

kvapuje každého obraz, svou hrou světla a stínů překonávající i samotného Rembrandta!! Kde vezme co ušlechtilejšího, vznešenějšího, produchovnělejšího? Necht zkusí jen několikrát vnořiti se v tiché meditaci v tyto úžasné rysy . . . a pak necht směle listuje vrcholnými díly výtvarníků, znázorňujícími Krista Pána, i těmi, v nichž dříve nalézal zalíbení. Rozčarován je odloží. Jediné tyto — a není to jen zkušenost moje, ale tak přemnohých duší — turinské rysy Páně ho stále a trvale uspokojují. Dokonce v nich nalezne nové a mocnější vzpruhy své lásky, zatím co všechno ostatní, i nejgeniálnější výtvor nejslavnějších mistrů nevyjímajíc — ve srovnání s touto pouhou fotografickou reprodukcí ho zanechá chladným . . .

Tedy prostě již z tohoto jediného důvodu nelze se milovníkům Krista odtrhnouti od této nejpodmanivější jeho Tváře! Kde, kdy a kdo dovedl vdechnouti v své plátno tolik ducha, tolik lásky, tolik nesčíslných kontrastů i záhad, jako se jich projevuje zde? Co by musil tomuto turinskému Kristu říci pravý básník, kdyžtž Kristu Velasquezovu, jenž v tak mnohém ani srovnání nesnese s tímto naším Kristem, zapěl nešťastný »Tolstoj« Španělska, filosof Miguel de Unamuno, tyto nádherné verše:

. . . Bílá luna
jak tělo Člověka na kříži, zrcadlo
Slunce života, toho, co nezmírá.
Paprsky, Kriste, tvého jemného svitu
provázejí nás nocí tohoto světa,
opřádajíce nás prudkou nadějí
ve věčný den . . .

(Revue »Tak« I., 47.)

Nicotné je tu, věru, každé slovo lidské, zvláště ubohá má slova! Než lásce budiž dovoleno koktavě aspoň něco napovědětí... »Zkusme jen naň zírat! Sotva jsme pochopili jeho rázovitost, nemohou se naše oči odtrhnouti od jeho majestátu. Jsme přemoženi harmonií těchto rysů, přesností jejich proporcí, jakýmsi nádechem vzdušnosti, který je vytváří a podkládá. Jsme ovládnuti, zcela podmaněni touto nevzhlednou absurdností, která tvoří podobu Bohočlověka, která však přes různé menší vady jest čímsi velmi dokonalým a přesným« (Enrie, 40).

Nač váháme? Chceme se snad dáti zahanbiti nevěreckým učencem, výše již častěji zmíněným univ. profesorem Yves Delagem, který neváhal prohlásiti: »J e t o K r i s t u s, který se tu otiskl v toto hrobní plátno! A kdo by to jiný byl, když ne Kristus? Odsouzenec snad, který sešel podobným umučením jako Kristus? Než jak si vysvětlíme výraz m a j e s t á t u, který lze vyčísti z tohoto obličeje?!«

Nebo jakou odvahu nám vlévají slova neohroženého Angličana, A. St. Barnesá: »Výraz této Tváře působí přímo drtivě. S počátku pozorujeme v těchto rysech nejhlubší smutek, ale zároveň mírnou odevzdanost, která jest tu prostě vedle přemocného dojmu velikosti a majestátu. Nevidíme tu nikde stopy pouze lidských vášní nebo slabostí, ani zlosti či nenávisti... Toť tvář věčného soudce, který si jen na okamžik přivřel oči k trochu přemýšlení.«

Tímto přehlubokým smutkem — jak mne zejména přítel, akademický malíř Emil Schovánek, autor překrásné, zde přiložené kopie Božské Tváře turinské upozornil — jest prosycen zvláště první snímek sv.

rubáše, resp. hlavy Kristovy od Cav. Sec. Pia z r. 1898. Zároveň jest nadán mocnou, jakoby mystickou zasněností a kouzlem. Naproti tomu Enrieovo »capolavoro« (vrcholný výkon) mnohem pokročilejší fototechnikou zachycuje opět lépe jiné výraznosti tohoto nevyčerpatelného plátna. Ba, tvrdím, máje téměř již po dva roky stále před očima tento duši a srdce podmaňující skutečný portret Kristův, že i každá jeho reprodukce sebe menší změnou technického rázu zapůsobí novým dojmem.

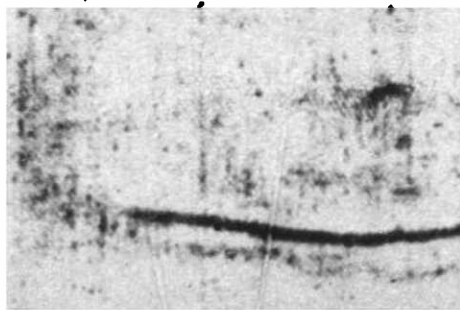
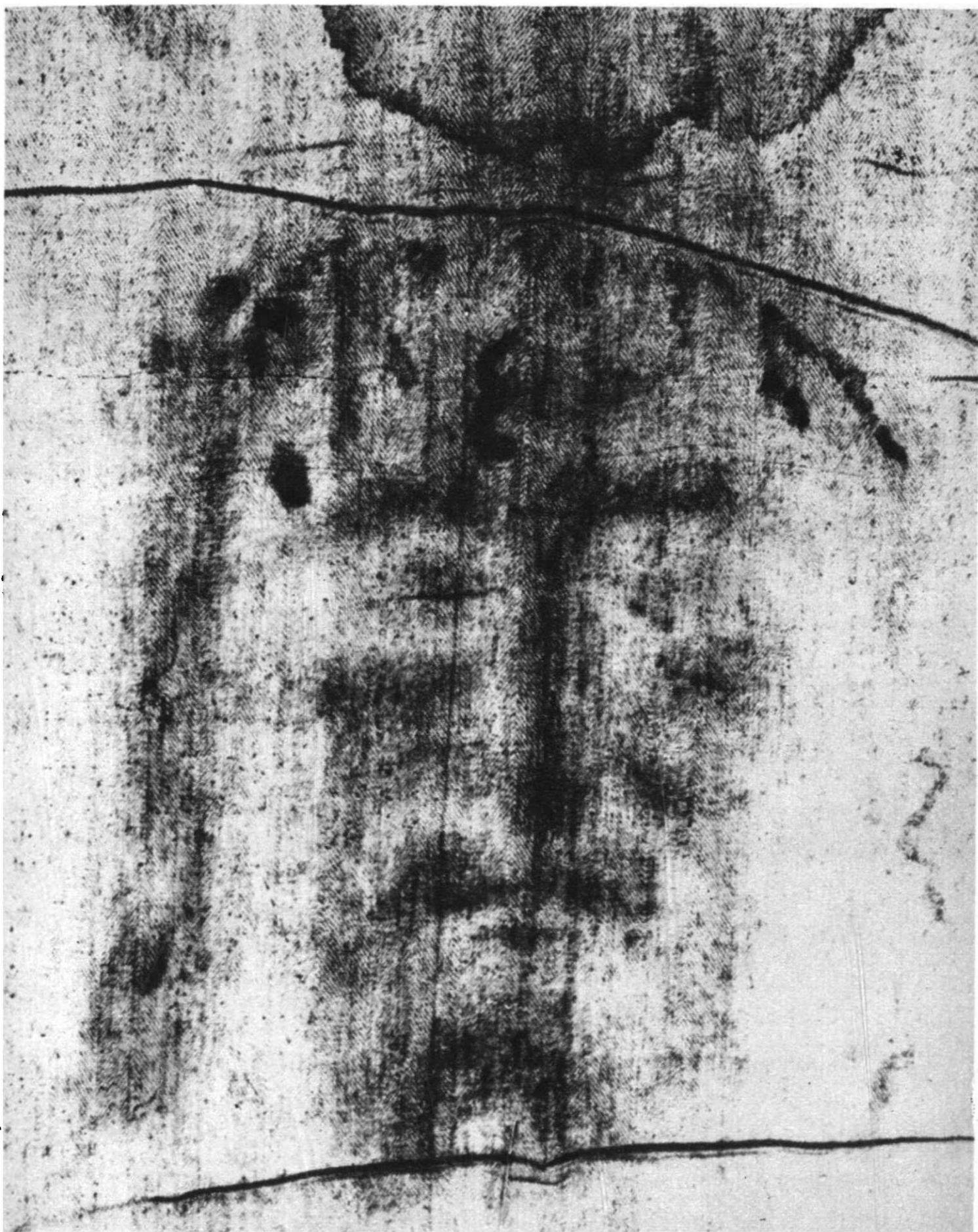
Proč jen nejsem literátem nebo básníkem, abych vytvořil na tuto Tvář essay neodolatelnou, silnou jako tajfun, něco živelného a mocného jako vulkán sopky či žhavého jako dech Sahary? A přece se při všem vědomí vlastní nedostatečnosti nestydím zopakovat vůči tomuto majestátu Bohočlověka svá dřívější chatrná a víc než nedokonalá slova:

»Konečně máme tu něco, co se naprosto liší ode všech dosavadních fantasií. Něco skutečného, pravdě odpovídajícího jest v tomto nejvýsostnějším typu lidském. Nic smyšleného, ale plně souhlasící s dojmy evangelií. Jedinečná o s o b n o s t je tu zobrazena. Žádná mátožná vidina, ale vskutku zakladatel náboženství prvního řádu jest tu jakoby z kamene vytesán. Jistě nejprvnější mezi prvními. Člověk nesmírných metafysických cílů. Člověk vnitřně žijící nesmírnou vlastní bohatostí duše. Přemírou ducha vše převyšující. Žádný snílek, ale uskutečňovatel. Hlasatel pravd a hodnot nadpřírodních, jež nejsou »ze světa tohoto«. Tyto právě po překonaném nejhroznějším utrpení dovedly dodati jeho tváři výraz nadpřirozeného klidu, vznešenosti a majestátu vskutku Božského. S něčím

n a d p ř i r o z e n ý m s e t u s e t k á v á m e . T o t o
n á s k s o b ě p ř i t a h u j e , j í m á a p o d r o b u j e s i .
O d t u d o n a n e v y s v ě t l i t e l n á m o c p r á v ě t ě t o p o d o b y
P á n ě . «

»Je to vskutku jedinečná podoba Kristova nesko-
nale ušlechtilá, vznešená, dojímavá. Po devatenáct
staletí byla skryta v nevzhledných otiscích, téměř ne-
čitelných prostému oku. Tam trpělivě čekala, až před
40 lety jakoby náhodou byla fotografickou deskou
vybavena ze svého úkrytu a zjevila se nám ve své ne-
porovnatelné velikosti a dojímavé harmonii rysů.
Něco nevyslovitelného, ohromného skrývá se pod ze-
vními tahy obličejovými této pouhé fotografie. Kristus
je tu zachycen na vrcholu svého božského poslání.
V posledním tažení a dokonání zároveň své velekněž-
ské, kosmické Oběti golgotské. Tato tvář se lehce
stává předmětem nekonečných meditací, studnicí ne-
vyčerpatelných milostí. Pokladem nekonečným, pře-
vzácným . . . «

»Máme, bohudíky, konečně pravou, skutečnou a
zároveň nejúchvatnější podobiznu Kristovu. Úžasná
jeho dobrota, podmanivá krása i v utrpení přehořké
smrti je tu vyjádřena jen přehlubokým smutkem.
Něco věčného obrazí se v těch zmlklých rtech . . .
V tom jejich velkém mlčení n e k o n e č n á L á s k a
v o l á k n a š i m s r d c í m . L á s k a , j e ž s e b e
s a m u p ř i n e s l a n e j h r o z n ě j š í s m r t í v
o b ě ť z a n a š i s p á s u . S nevyslovitelnou něhou
a resignací jako by ještě šeptala modlitbu za svoje ne-
přátele. Modlitbu nejusebranější meditace, nejinten-
sivnější koncentrace ducha . . . Tato tvář jest plna ne-
vystihlých kontrastů . . . «

Negativ Enrieova snímku Božské Tváře z r. 1931, čili jak Božskou Tvář na sv.'rubáši turinském
vidí naše prosté oko.

Božská Tvar Páně dle první fotografie Cav. S. Pia z r. 1898.
(S lask. svolením Com. Sec. Pia. Patisk zakázán.)

»Žádný malíř dosud nedovedl a nikdy nedovede jako tato pouhá fotografie zachytiti tak tajemně a skutečně život, procházející smrtí. Úžasná krása nadzemská octla se pojednou na fotografické desce a papíře: Toť sám Kristus triumfující nad smrtí. Kristus lásky, slitování a života věčného. K r i s t u s e v a n g e l i í. Tajemství života a smrti je tu odhaleno! Zdřiml sobě Pán na chvilčku v náručí smrti, aby okamžitě nad ní triumfoval. Vnímáme tu přímo úžasný mystický zážitek Bílé soboty, když se plesáním zvonů a srdcí rozhlaholí věčně tajemné, duši obrozující: »V s t a l ť j e s t t é t o c h v í l e!«

Je to Kristus pašijí a Golgoty! Obět nadpřirozené lásky! S á m B o h o č l o v ě k ! ! !

Cítíme a vnímáme celou duší z jeho podobizny, žeť on jediný o sobě mohl říci slova: »A j, já živ jsem, kterýžto byl mrtvý. A j, já živý jsem až na věky věků.« (Zjev. 1, 18.)

*

Než nač tolik slov? »O k u s t e a v i z t e, j a k s l a d k ý m j e s t P á n!« (Ž. 33, 9.) Vůči tomuto originálu podoby Páně stávají se veškerá slova dutými, prázdnými. Zmírají na rtech. A netřeba jich vůbec. Dostačí, když člověk v tichém usebrání b e z e s l o v na tento obraz patří a s r d c e samo počne mluvit...

Úžasný, nikdy nepocítěný klid se rozlévá duší a opájí ji tichou silnou radostí, kterou překypoval královský žalmista Páně: »Vznáší se nad námi jas Tváře Tvé, ó Pane. Dal jsi radost v srdce mé.« (Ž. 4, 7—8.) A věru nenalézám hlubších a mocnějších slov, než jsou ona, jimiž Ing. G. Cordonnier zakončil svou krásnou knihu »Le Christ dans sa Passion«:

»Přesvaté plátno turinské zve nás, abychom žili v lásce Kristově. Vyzývá nás, abychom ze své duše učinili podobné plátno, jež by Ježíše v sobě objalo. Plátno vydechující vůni ctností, jimiž se člověk stává vnímavým k vyzařování lásky Kristovy..., který bez ustání usiluje vytvořit v nás obraz svůj...«

*

TUAM SINDONEM VENERAMUR, JESU, TU-
AMQUE SANCTAM RECOLLIMUS PASSIONEM.
Tvůj rubáš uctíváme, Ježíši, znovu oživujeme duchu
svému svaté Umučení Tvoje.

D e o g r a t i a s .

XIX

Rubás turinský, Církev svatá a rod Savoia

Předchozí kapitolou byla vlastně skončena vědecká část mé knihy. Aby se jí nemohlo vytýkati, že se nestará o možné námitky, byla právě po této stránce celkově přebudována a znovuvytvořena. Než tato má studie by nebyla úplná, kdybych neseznámil své čtenáře s dalšími vysoce zajímavými věcmi, s Golgotou co nejúže spjatými.

Moje apologie Konnersreuthu jest přece všeobecně známou věcí a bývám často dotazován, co sv. rubáši turinskému říká i stigmatizovaná z Konnersreuthu, jejíž mystické ozvěny Ukřižovaného v našem století jsem se byl již před 11 lety veřejně zastal. Nejen to, ale i stigmatizovaná Anna Kateřina Emmericková má tak mnohé vztahy k této otázce, což opět nelze tu nepověděti. Pak třeba sděliti i stanovisko sv. Církve k tomuto problému, jakož i povědět něco o tom, odkud se vzal všeobecně tradovaný nazarénský typus zobrazování Krista. Posléze nadhoditi i několik myšlenek o mystice ukřižování, t. j. o stigmatizaci, která je taktéž kapitolou nejvýše zajímavou a co nejúže spjatou s naším tématem.

Nuže, především jsou tu svatí a světice Boží, v jejichž niterný život mocně zasáhlo toto sv. hrobní plátno. Na prvním místě dlužno jmenovati vzneše-

ného a nejvýš zbožného kardinála, arcibiskupa milánského sv. Karla Boromejského, který za strašlivého moru milánského r. 1578 učinil slavnostní slib, že bude pěšky putovati k této jedinečné památce Umučení Páně, když bude jeho město zbaveno této kruté metly Boží. Když se tak stalo, vypravil se v září téhož roku z Milána přes velkou nepohodu bos, v kajícím rouše a s velkým průvodem, aby splnil svůj slib. Leč statečnému vévodovi savojskému Emmanuelu Filibertovi se zželelo staříckého kardinála, a aby jej ušetřil nejnamáhavější části cesty přes Alpy do Chamber, dal tuto přesvatou relikvii přenést do svého druhého sídelního města, do Turina.

A tak se dne 14. září 1578 setkal sv. rubáš i průvod milánský před branami města, kde svatý arcibiskup dlouho klečel před sv. rouchem, líbaje je vroucně a díkučině Pánu za záchranu Milána. Druhého dne sloužil před ním mši sv., při níž přijímal jak vévoda, tak i jeho syn i básník Torquato Tasso.

V XVI. století na bludných svých potulkách Francií zdrželo se toto sv. roucho též jeden týden v Annecy, kdež se pak brzo poté narodil jiný velký světec sv. František Saleský, biskup ženevský. Roku 1613 již jako biskup měl příležitost držeti v rukou při slavnostním výstavu tuto předrahou roušku Umučení Páně, k níž takovou láskou i úctou zahořel, že pak ve svém biskupském domě nevynechal ani jediné místnosti, aby do ní nezavěsil nějaký obraz či její upomínku... A duchovní ovoce této nesmírné úcty vykvetlo právě koncem minulého století v témže městě. Kdož by neznal dnes ony horlivé apoštoly Páně, jménem téhož světce (salesiáni) pojmenované, kteříž celou země-

kouli pokryli svými misionáři, apoštoly, svými blahodárnými ústavy a zařízeními? Sám jsem se setkal před 25 lety s jedním z jejich příslušníků v pralesích Chaca na hranicích argentinsko-bolivijských. Rovněž zakladatel tohoto řádu sv. Jan Bosco byl nadšeným ctitelem této naší přesvaté památky.

V roce 1639 uctila tuto posvátnost poutí sv. Jana Františka de Chantal, zakladatelka řádu Navštívení Panny Marie. V XVIII. století opatřil toto hrobní plátno novou podšívkou blahoslavený Sebastian Valfré. V minulém století v městě Toursu v karmelitském klášteře a pomocí pana Leona Duponta vyvinulo se veliké uctívání Božské Tváře, které opět bylo podnětem rajskému kvítku z Lisieux, aby se oddala celou duší uctívání této zneuctěné, ztýrané Tváře Páně. Tato úcta, jak ve své knize »Mysteria Božské Tváře« dovozuji, stala se pak hlavní vzpruhou její tak prosté, čistě lidské, ale i vznešené svatosti. Podle slov výtečného znalce duchovních věcí, jesuity Ericha Przywary, jenž o tom v Praze před dvěma lety na Akademickém týdnu přednášel, dosáhla právě tím nejvyšších stupňů mystické dokonalosti. Sama sv. Terezička neviděla tělesnými očima ani Piovu fotografii turinské Tváře Páně, protože zemřela r. 1897 a teprve následujícího roku byla Tvář po první fotografována.

Než její sestra Celina (táž, která namalovala nejznámější obrázek této světice s krucifixem a růžemi), vytvořila podle této fotografie Piovy jednu z dosud nejduchovnějších kopií této Božské Tváře, kterou papež svaté paměti Pius X. pozdravil se slzami v očích těmito slovy: »Obraz nejsvětější Tváře jistě vydá v duších, rozjímajících přehořké utrpení Páně, svoje pře-

nádherné plody.« A obdařil hojnými odpustky osoby, rozjímající před obrazem této Tváře Umučení Páně . . .

*

Tímto se pak ocítáme již v oblasti církevní. Především se tu zmiňuji, že jistě vzhledem k tomuto sv. rubáši (plátěnému) nařídil první pokonstantinovský papež Silvestr (314—335), aby mše sv. byla sloužena jen na plátěné podložce, upomínající »sindone munda« (čisté plátno) evangelistů. Dále nikde při nástrojích Umučení nechybí též dlouhý rubáš. Posléze tento drahocenný poklad z dějin křesťanstva nebyl nikdy žádným pravoplatným nástupcem sv. Petra zavrhován. Naopak jest celá řada papežů, kteří jeho uctívání obdařili hojnými odpustky a sami se stali jeho ctiteli. Mohu jich zde vypočítat řadu d v a c e t i č t y ř, takže proti jejich autoritě nic nesvede vzdoropapež Klement VII. avignonský, hlavně našimi katolickými učenými odpůrci hojně jakožto záštita používaný. Známý nám ze sporu Lirey-Poitiers r. 1389, v němž opatrnicky rozhodl, že rubáš v Lirey chovaný »ut pie creditur« (jak zbožně se jen za to má) »alias consimilis« je podobný pravému (o němž se však nic bližšího nevědělo).

Byl to především papež S i x t u s I V., který r. 1456 povolil Ludvíku I. savojskému pro jeho kapli, určenou za schránu tohoto klenotu, název »Santa Capella« v Chamberách. Tento název se propůjčuje pouze místům s pravými památkami utrpení Pána našeho. Týž papež jest pokládán za jednoho z nejlepších theologů římských a ve svém pojednání »De Sanguine Christi« výslovně prohlašuje onen rubáš za pravé svaté hrobní plátno, na němž zůstaly stopy člověčenství Kristova,

spojeného s Božstvím — zejména jeho přesvaté Krve — pročež má býti ctěn a vážen. Rovněž papež Julius II. v breve z 21. dubna 1506 totéž prohlásil a pro město Chambery povolil officium k sv. rubáši, kteréžto privilegium papež Lev X. rozšířil na celé Savojsko. Posléze se celé Anglii dostalo téhož na druhou postní neděli.

Stejně byl ctitelem tohoto sv. hrobního plátna papež Pavel II. a Klement IV., jenž ve své modlitbě úctu k otiskům Tváře Páně usilovně podporuje. Totéž mínění sdílejí papežové: Lev X., XII. a XIII., Klement VII., VIII., XI., XII. a XIII., Jan XXII., který dokonce na sv. rubáš složil báseň, Sixt V., Innocenc XII., Řehoř XIII. a XVI., Benedikt XIII., XIV. a XV., Pius VII. a IX.

Rovněž zmíněný Pius X. a nynější náš sv. Otec Pius XI., jenž také při slavnostech r. 1931 v Turině s výstavem této převzácné křesťanské relikvie převzal protektorát a sám nařídil její nový výstav r. 1933 na památku devatenáctistatého Umučení Páně.

Nač bych uváděl odpustky a modlitby papežů Klementa VIII. aneb Pia IX., když dostačí se zmíniti, že nynější sv. Otec — jistě o pravém stavu věcí náramně dobře informovaný — úctě tohoto našeho sv. rubáše turinského udělil dne 23. března 1934 500 dnů odpustků s následující modlitbičkou: »Ó Pane, kterýžto na svatém Hrobním Plátně — s nímž Tvoje tělo přesvaté s kříže sňato bylo a v ně zavínuto — stopy svojí přítomnosti pozemské a nepochybovatelné své Lásky jsi pozůstavil, pro zásluhy Tvého svatého Umučení a vzhledem k tomuto uctíváníhodnému Plátnu popřejž

nejmilostivěji, abychom i my v den vzkříšení účastnými se stali Tvé slávy, v níž kraluješ na věky věkův. Amen.«

Myslím, že to dostačí. Nechci sebe ani své čtenáře zdržovati třeba i vzletnými citáty modliteb apoštola mše svaté, P. Martina z Kochemu anebo vroucího apoštola Božské Tváře Lva Duponta z Toursu. Spokojím se otištěním nejkrásnější, nejvroucnější a nejmocnější modlitbičky k tomuto za nás Ukřižovanému a jeho Božské Tváři, již nesložil nikdo menší než sv. Terezička z Lisieux. Papež Pius X. ji obdařil dne 13. II. 1906 300 dny odpustků (toties, quoties); zní takto:

»Ó Ježíši, kterýž ve svém krutém utrpení „povržen byls a nejposlednějším z lidí, mužem bolestí“ (Isaiáš 53, 3), uctívám Tvou Božskou Tvář, na níž se odráží krása a něha Tvého Božství. Tvář, která se pro mne stala tváří „malomocného“.

Než pod těmito znetvořenými rysy znamenám Tvou nekonečnou lásku a hořím touhou Tě milovati a k tomu přispívati, abys byl milován ode všech lidí. Slzy tak přehojně z očí Tvých kanoucí se mi jeví jako drahocenné perly, které chci sbírat, abych jejich nekonečnou cenou vykupovala duše hříšníků.

Ó Ježíši, Tvoje Tvář přesvatá jedinou jest krásou, která blaží duši moji . . . , mileráda zde na zemi chci se vzdáti sladkosti Tvých pohledů i nevyslovitelného políbení úst Tvých, ale prosím tebe snažně: v t i s k n i B o ž s k ý o b r a z s v ů j s r d c i m é m u a r o z p a l j e s v o u l á s k o u, abych jí brzy strávena byla a tak brzy dosáhla možnosti patřiti v nebesích na slávu obličeje Tvého. Amen.«

Svatá Terezička uctívala touto modlitbičkou Bož-

skou Tvář Páně a mívala ji stále před sebou. V modlitební knize ji nosila do choru a ve smrtelné nemoci ji měla zavěšenu na záclonách svého lože. Již jako novicmistrová složila k nejsvětější Tváři úchvatnou zásvětnou modlitbu, končící skvostným odstavcem pokory a poníženosti: »Ó nejdražší Tváři Ježíšova: V očekávání dne věčnosti, kdy budeme směti patřiti na zář Tvého majestátu, nechť jest naší jedinou snahou působiti radost Tvým božským očím, když i svůj obličej zahalujeme, by nás nikdo nepoznával . . . Ó Ježíši, Tvář Tvoje, pod závojem skrytá, jest naším nebem!« Věnovala jí dále delší vzletnou báseň.

Na jiném místě prohlašuje tuto Božskou Tvář Páně za nejdrahocennější minci k vyprošení milostí pro duše vyvolených, zvláště pak ve prospěch hříšníků. O kopii turinské Tváře Páně, kterou namalovala její rodná sestra Celina, a odpustcích Pia X. jsme se již zmínili.

Než řeč římských papežů se stává zcela určitou. Jelikož jest zvykem zvláště kněžských odpůrců rubáše turinského dovolávat se stále pouze podmíněně udělených odpustků vzdoropapeže Klementa VII. aneb i pozdějších výroků Kongregace Ritů, stůž zde jakožto opačný doklad modlitba, jíž římský papež Klement VIII. hojně odpustky udělil a jež zní: »Ó Bože, který jsi nám na sv. rubáši, jímž Josef z Arimatie po snětí s kříže Tvoje tělo přesvaté zahalil, stopy utrpení svého pozůstavil, ve svém milosrdenství uděl nám, prosíme, bychom skrze smrt Tvoji a pohřeb ke slávě vzkříšení tvého směli dojíti. Amen.«

Veškerá akta avignonského zajetí, t. j. všech tamějších vzdoropapežů jsou ve Vatikáně, takže i o zmíně-

ných dopisech Petra z Arcis, biskupa z Troyes a odpovědi nepravého papeže Klementa VII. panuje tam naprosté jasno. Nuže, a přece zaslal dne 15. ledna 1923 nynější náš sv. Otec neohroženému obhájci pravosti sv. rubáše turinského, prof. salesiánského lycea Noguierovi de Malijay srdečný dopis a spolu zvláštní apoštolské požehnání.

V minulém roce se mi dostalo (a to teprve při posledních korekturách Golgothy) ještě větší radosti a povzbuzení z »Osservatore Romano« z 8. září 1936, který přinesl zprávu, že náš sv. Otec při slavnostním přijetí Gioventù Cattolica (katolické mládeže) na svém letním sídle v Castel Gandolfo rozdával obrázky Božské Tváře z turinského hrobního plátna a přitom pronesl tato slova:

»Jsou to o b r á z k y B o ž s k é h o S p a s i t e l e — lze říci: n e j k r á s n ě j š í, n e j d o j e m n ě j š í a n e j m i l ě j š í, j a k j e n s i j e m ů Ź e m e p ř e d s t a v i t i. Pocházejí přímo z onoho tajemstvími opředeného předmětu, který — a to lze dnes za prokázáno pokládati — n e n í d í l e m r u k o u l i d s k ý c h, to jest z posvátného turinského hrobního plátna. Řekli jsme, tajemstvími opředeného, neboť ještě mnoho nevyjasněného obklopuje tuto posvátnou věc, která jistě jest svatou, jako snad žádná jiná. Nejpositivnějším způsobem jest jisto — i to lze říci — že zcela odezírajíc od každé myšlenky neb představy křesťanské víry a zbožnosti — n e n í d í l e m l i d s k ý m!«

Více než dostatečným způsobem bylo tudíž tímto nepřímou uznáno i moje skrovné dílo. Nabylo tím pevných směrnic i neklamného podkladu. Dostalo se

mi tím nejskvělejšího dostiučinění za jakékoliv nájezdy aneb »drtivé« kritiky učených a přece — neinformovaných lidí. Přitom, jak si zajisté každý soudný čtenář uvědomil, postupovala moje práce čistě metodami profánních věd. Jen těmi prokazovala svůj úkol: pravost a jedinečnost otisků rubáše turinského, odezírajíc zejména od oboru bohovědného, v němž nejsem odborníkem. Bylo tedy vykonáno kus poctivé, tvořivé práce . . .

Bylo by zbytečným mařením času i plýtváním místem odpovídati na kritiku mé první knihy v »Zeitschrift für katholische Theologie«, str. 600—1, z roku 1936, opisovanou brněnskou »Hlídkou«, kde opětují pošetilosti ze Chevaliera: »pannus artificialiter depictus . . .«, »alia consimili . . .«, »ut pie creditur« (plátno uměle pomalované . . . jinému velmi podobné . . ., jak se zbožně za to má). Což, probůh, už n i c r o z u m n é h o naši odpůrci n a m í t a t i n e m o h o u či nedovedou?! Citují se dále podmíněčně udělené odpustky vzdoropapeže Klementa VII. a z a m l č u j í neb aspoň se vědomě neuvádějí odpustky a uznání pravých římských papežů. A proti jednomu schismatickému jest jich slušná řada, jmenovitě uvedených: č t y ř i a d v a c e t. Toť okolnost, kterou si prostě nedovedu v mysli srovnati!

Dále jako laik ve smyslu církevním nedovedu na př. pochopiti, že by našim učeným odpůrcům kněžským nebylo na př. známo, že 21. listopadu 1815 papež Pius VII., vracející se ze zajetí napoleonského z Fontainebleau, vzdal v Turině této převzácné památce nejvyšší poctu tím, že před ní padl na tvář. Tuto poctu lze snad prokazovati jen Božství samotnému. A mohl

či směl by to učiniti, kdyby šlo o nějaký falsifikát, na př. ubohého primitiva z XIV. věku? (Noguier de Malijay, 95.)

Ostatně již dávno hájím stále zásadu (viz Golgotha, str. 101, 2), že my katolíci nemusíme se nikterak namáhati a vyčerpávati bojem proti tomu, co jest našim citům náboženským posvátné či drahé (pokud to ovšem není očividný podvod a jistě prokazatelný klam). Od toho přec jsou naši nepřátelé... Což v tomto ohledu statisíce bezbožníků, na př. na Rusi se nenamáhají dostatečně, anebo v Mexiku či ve Španělsku bylo nevěrci natropeno ještě málo škody? Proto, ač neznám, nedlouho po svém návratu v lůno Církve, povstal jsem na obhajobu dějství konnersreuthského, uznáv je za správné a pravé, ačkoliv později ve dvou jiných případech »stigmatisace« jsem se netajil vážnými pochybami a nakonec je odmítl.

Podobnými stálými ohledy na nevěrce či polonevěrce d n e s již nikomu neimponujeme! Co bylo v době katolického modernismu, v době, jež byla právem zvána »religio depopulata« (náboženství zpustošené), dávno neplatí pro nás, kdož žijeme pod znamením »fides intrepida« (víra neohrožená). Z duší vlašných, nerozhodných, bezradných nikoho tím nezískáme. Naopak je uvádíme ve zmatek jen větší. Naším současníkům imponuje dnes pouze »ignis ardens«, hořící pochodeň naší sv. víry! Víry, nabývající stále většího uznání jak na poli sociálním, tak i vědeckém!

Ostatně, co jiného než vnější pobožnůstkářství aneb náboženská vlašnost, stálá nadkritičnost, rozebírající pravdy a nikoliv je prožívající, byla příčinou zhouby

požárů nevěry a bolševismu v zemích nejnábožnějších či nejkatoličtějších?! Zdaž před revolucí francouzskou nemusel předcházeti zhoubný jansenismus, či před ruským bolševictvím mátožný tolstojanismus. Což Mexiko, dnešní Španělsko? . . . Musely být napřed rozkotány věčné řády duchovní, než se mohlo přistoupiti k rozvrácení všech řádů přirozených. Běda však těm, skrze něž pohoršení přichází!

Na str. 233 Golgothy jsem pokračoval: »Ve věci tak eminentní náboženské důležitosti nelze nám nechat uplatňovati jen svědectví negativní, zde na př. schismatické papeže a biskupy. Pak nechť o všem rozhodují a mluví odštěpenci a nevěrci!« Netřeba nám žádných apologetů či obhájců. — Nechť tedy na př. i o našich slavných řádech rozhodují Gottschlingové, Hoensbroechové atd. A smutně by to vypadalo s moderním vědeckým badáním, kdyby bez ohledu na všestranná hlediska a skutečná fakta dávalo se »nad«kritičností sváděti k přenáhleným, nemožným soudům a věčně odmítalo zkoumati: *audiatur et altera pars!*

*

Než nejpádnejší ránu na konec! Při lámání korektur mého německého díla, jehož toto dílo jest českým, v něčem zkráceným, v jiném zdokonaleným vydáním, dostalo se mi bezděčně vyvrcholení mé obhajoby, závažného svědectví a nečekaného potvrzení. Dostalo se mi duchovního zakončení a posvěcení mohl bych říci, doplnění výše zmíněných udání, a to velkým spisem N. de Malijay. A sice vedle již zmíněného papeže Sixta IV. bylo to breve papeže Julia II. z 21. dubna 1506 »*D i g n u m v i d e t u r e t d e b i t u m, i p s a m S i n d o n e m . . . v e n e r a r i, e t a d o r a r i d e b e-*

re«. (Jest důstojno a povinno samotný sv. Rubáš uctívati a vzývati.)

Též jednou z největších autorit církevních jest papež Benedikt XIV., jenž zejména svými spisy položil základ k úctě oltářní a vzývání o pomoc světců i světic Božích. Než i v jiných ohledech jeho mínění (třebas tu nejsou pronášena ex kathedra jako závazná pro všechny věřící, nýbrž pouze jako plod jeho učenosti a bohovědné znalosti), jsou vesměs směrodatná a uznávána. Vůči němu věru ani vzdoropapežova mínění, ani odvolávání se našich protivníků na ně mnoho nepořídí. Týž velký papež napsal o této vznešené památce Umučení Páně slova: »Insignissima haec sacrae Sindonis Reliquia conservatur in civitate Taurinensi, et eam ipsam esse, qua Christus involutus fuit, testati sunt Summi Pontifices.« »Tato zvlášť proslulá Památka svatého Rubáše chová se v městě Turině a papežové dosvědčili, že jest totožnou s oním hrobním plátnem, v němž Kristus Pán byl zavinut.« (Noguier de Malijay, 95.)

A výslovně znova praví ve svém fundamentálním díle: »De servorum Dei beatificatione« (O prohlašování sluhů Božích za blahoslavené, kniha IV., část 2, kap. XXXI. n. 18): »... quod si sanctam crucem, in qua ipse Dominus noster Jesus Christus pependit... adoramus, dignum profecto videtur et debitum, ipsam sanctam Sindonem, in qua reliquiae humanitatis Christi, quam divinitas sibi copulaverat, videlicet ipsius veri sanguinis, ut praefertur,

manifeste conspiciuntur, venerari et adorari debere.« — »... jestliže vzýváme sv. Kříž, na kterémžto náš Pán Ježíš Kristus visel..., jest věru důstojno a nutno uctívati a vzývati právě ono svaté Hrobní Plátno, na němž stopy člověčenství Kristova s Božstvím spojeného, totiž právě a především Jeho skutečné krve spatřovati lze« (Noguier de Malijay, 94).

Tato svědectví a potvrzení nám naprosto dostačují. Jsou vyvrcholením, ba korunováním našich námah. Zůstávající tudíž věrnými stoupenci pravých nástupců Petrových i v této naší otázce, nemusíme se dále vůbec nijak starati či všímati si jakýchkoliv projevů sebe učenějších odpůrců — pokud se ovšem nezmo- hou namítati nic nového aneb skutečně vědeckého — a ponechávající jim jejich smutnou slávu: státi po boku otevřeným nepřátelům Církve, *d e f i n i t i v n ě* s nimi končíme jakoukoliv debatu.

To pak tím spíše, když hlas Církve jest i v jiném ohledu naprosto určitý a jasný. Z hodnověrných pramenů jsem zjistil, že tomutéž sv. rubáši turinskému v Italii, Francii a Belgii bylo zasvěceno dostatečné množství oltářů v chrámech. Rovněž i my s dp. P. drem J. Ev. Urbanem O. F. M. hodláme něco podobného v Praze zřídit, k čemuž nás zvláště povzbudila zpráva, že J. Em. kardinál milánský Schuster ve svém sídelním městě dokonce zasvětil jeden kostel této památce.

Zbývá ještě zmíniti se v rychlosti o panovnickém rodu, v jehož pokladech je již po pět století tato převážná památka Umučení Páně v ochraně. Úctyhodný

to r o d, který sám má již na svém rodokmeni p ě t b l a h o s l a v e n c ů. Jsou to: blah. Hubert III., blah. Ludvika, blah. arcibiskup Bonifacius, blah. řádová sestra Marketa a blah. vévoda Amedeo IX. Je to rod, který před mnoha stoletími vzal svůj původ z nejvyšších oblastí alpských, kde věčným sněhem a ledem pokrytý Montblank tyčí se k nebi, a ponenáhlu hodnost vévodskou zaměnil za korunu královskou, až posléze před našimi zraky dosáhl i stupně císařského. Přitom je dnes nejstarším panovnickým rodem nejen evropským, nýbrž snad civilisovaného světa vůbec. Rod, který vzdor různým nezdarům válečným, ba právě těmito rostl a sílil v nabývání pozemní rozlohy svého panství, až posléze pod svým žezlem s j e d n o t i l c e l o u I t a l i i v jediný národ, v jedinou říši! Vladařský rod, jehož země prvá překonala jed bezvěreckých a podvratných ideí a dnes se těší stále rostoucímu blahobytu a mezinárodní váze.

Není-liž toto vše podivuhodné?

Ano, zajisté, vždyť p a l l a d i e m jeho a nejdražším pokladem jest právě náš sv. rubáš turinský, jehož jest již po půl tisíciletí ochráncem a ctitelem.

Mnohé bylo již řečeno o tomto vladařském rodu Savoia v dějinách sv. rubáše, pročez nechci se opakovati. Pouze doplňuji. Od papeže Julia II. obdržel pro město Chambery vévoda Carlo III. nejen povolení ke zřízení kanonikátu o 12 členech, nýbrž i schválení stanov pro utvoření »Bratrstva Ctitelů« tohoto sv. hrobního plátna, tak úzce souvisícího s Umučením Páně. Též po požáru v r. 1532 vymohl si vévoda savojský, že římský papež Klement VII. vyslal z Říma komisi několika biskupů, vedenou kardinálem, která

zjistila totožnost této přesvaté památky s památkou chovanou tu před požárem. Tak byla umlčena ústa těch, kdo říkali, že pravá Sindone shořela v Chamberách r. 1532 a byla nahrazena falsifikátem.

V slavné bitvě u Lepanta r. 1571 bojovalo proti Turkům také loďstvo savojské pod prapory, na nichž bylo znázorněno toto přesvaté roucho. Vévoda Filiberto di Savoia již tehdy měl v úmyslu postavit této památce Umučení Páně v Turině, kamž ji r. 1598 přenesl, důstojný útulek. Nedostal se k tomu pro stálé války a nepokoje ani jeho syn, Carlo Emmanuele I., ačkoliv též tuto stavbu pilně připravoval pro svoje podivuhodné uzdravení po vzývání této relikvie.

Teprve jeho syn Carlo Emmanuele II. započal r. 1668 stavěti, k čemuž byl svážen z Modeny vzácný černý mramor. Než teprve r. 1694 byla tato stavba architektem Guarinim dokončena a v ní zasvěcen nádherný oltář od Bertolliho. Sv. rubáš se pak stal v Turině střediskem nejvroucnější úcty všech stavů a věků bez rozdílu. Když pak vévodství Savojské ustoupilo království, zůstala úcta k této vzácné památce stejně živou a oddanou.

Když r. 1796 statečný král Vittorio Amedeo osvobodil Turin z obležení nepřátel, byla blah. Sebastíánem Valfrè vyměněna tmavá podšívka sv. rubáše za červenavou. Když král Carlo IV. byl Francouzy ze svého království vypuzen, poslední chvíle jeho odchodu platily tomuto nejvzácnějšímu předmětu jeho pokladu, u něhož se vroucně modlil. Když pak r. 1814 po zapuzení Napoleonově král Vittorio Emmanuele opět nastoupil na trůn své říše, jednou z prvních oslav této události byl veřejný výstav tohoto sv. plátna.

Ostatně nádherná kaple Guariniho byla tak zařízena, že v ní našla svou hrobku celá rodina vládců královského, nyní císařského rodu savojského. Z něho je též nynější ochránce sv. rubáše Umberto, Principe di Piemonte (korunní princ), který vyniká nevšedním vědeckým zájmem o tuto nejdražší věc, jež je v majetku jeho rodu.

Než i ženy z téhož rodu prosluly nevšední úctou k tomuto sv. rubáši. Tak dcery vévody Carlo Emanuele I., Catharina a Maria Francesca, vydržely dlouhé hodiny klečeti před touto památkou a meditovati o přehořkém utrpení Páně. Stejně manželky královské, Maria Christina z Francie, Giovanna Battista di Namur. Maria Clotilda francouzská se dlouhé hodiny modlívala před tímto sv. hrobním plátnem za svého bratra Ludvíka XVI., gilotinou státého krále francouzského. Největší zbožností pak nad jiné vynikala princezna Maria Clotilde di Moncallieri.

Prozatím je tedy naše převzácná památka, skutečnou krví Kristovou zbrocená, v nejlepších rukou, a když se rozhlédneme po dějinách Evropy, možno lehce viděti, kterak toto *Palladium* vskutku přináší nesmírné požehnání...

XX

Odkud vznikl jednotný typ zobrazování Kristovy Tváře?

K předešlým statím lze přičleniti ještě něco vysoce zajímavého, a to studii, proč Kristus od IV. století bývá vesměs zobrazován v nazarénském typu svého obličeje: s uprostřed dlouhými rozčísnutými vlasy

a vousem na bradě polodlouhým a opět rozděleným. Obličej jeho jest podlouhlý s delším souměrným nosem, obě uši bývají zakryty. Vše pak značně upomíná na jeho Tvář na rubáši turinském.

Dosavadní věda to neumí vysvětlit, aniž udat, proč se týž jednotný typ ujal a proč až na zcela nepatrné výjimky posledního století úplně opanoval veškeru ikonografii Ukřižovaného. Fakt je zde a potřebuje vysvětlení. Po mém soudu by to nebylo nikterak těžké, jestliže jsme pozorně sledovali historii sv. rubáše turinského, zejména doplňky Barnesovy o sv. Nino a císařovně Eudoxii.

V druhé kapitole naší knihy platila naše pozornost výhradně křesťanským pramenům, jednajícím o zobrazení Krista doby předkonstantinovské. Neuvedl jsem tam schválně, že to byli právě pohané, kteří nám přece dochovali aspoň jakési pomůcky k stanovení nejdůležitějších rysů obličej Páně, které se podivuhodně zcela kryjí s oním universálním, byzantským typem.

»Známo jest, že mezi pohany v prvních třech stoletích existovaly sochy Kristovy. Lampridius vypravuje, že (císař) Alexander Severus ve svém larariu postavil sochu Kristovu vedle sochy Apollonia z Tyan, Abrahama, Orfea.« (Cibulka, 52.) »Dva velicí nepřátelé křesťanského umění figurálního. První z nich je historiograf církevní Eusebius Césarejský († 340), vypravuje, že viděl v městě Panias (Caesarea Philippi) kovové sousoší, představující Krista, uzdravujícího ženu krvotokem stíženou, a dodává, že není divu, že bývalí pohané, dosáhnuvší dobrodiní, svému Spasiteli pořídili takovou věc, když jsme sami viděli na zachovaných malbách barevné obrazy apoštolů Pavla a Petra

a samotného Krista.« (Cibulka, 47.) »Dalším nepřítelem téhož byl Epifanius, biskup krétský, reprezentující směr křesťanů ze židovstva vzešlých a všemu umění krajně nepřátelských.«

Než jméno Kristovo již za jeho života jistě proniklo daleko za hranice palestinské, takže naprosto není vyloučena možnost, že by se strany pohanů mohla býti dochována o něm zmínka. Zmínka vytesaná v mramor, nejběžnější to a nejznámější způsob portretování různých vynikajících mužů této kulturně vyspělé doby hellenistické, čehož máme v nejrůznějších muzeích bezpočetné doklady.

Roku 1930 vyšla v Mnichově v nakl. Hugo Schmidta brožurka Fr. Woltera: »Wie sah Christus aus«, v níž autor chce přesvědčiti čtenáře, že nedávno, na samém počátku našeho století, byla v Jerusalemě nalezena alabastrová hlavička galilejského typu, kterou odborník Adolf Furtwängler prohlásil za hellenistický výtvar z první poloviny prvního století po Kristu. A o ní se domnívá a dokazuje zmíněný spisovatel Fr. Wolter, že tato podoba — jistě vysokých uměleckých kvalit — náleží našemu Spasiteli, a že vyšla nepochybně z rukou schopného umělce, který ji asi vytvořil podle skutečné předlohy, věrně podle přírody a osobnosti, kterou zobrazuje. Skutečně připomíná v mnohém obvyklou tvář Kristovu, jeví velké produševnění i ušlechtilost rysů, jakož i jeho nazarénský typ.

Se strany oficiální vědy se však její pravost a věk popírá, protože jen »relata refero«, nemoha o tom jakožto neoborník nikterak rozhodovati. Než sděluji to jen doplňkem, stejně i z knihy Schonsovy, výše ci-

tované uvádím, že v katakombách, zvl. S. Pietro a Marcellino, se našel ušlechtilý typ Kristův podlouhého obličeje (prý z druhého století pocházející), dlouhých vlasů a polodlouhého vousu na bradě, obého rozděleného po způsobu nazarénském. Podobné nálezy jsou poslední dobou známé i z Coemeterium Praetextatae, Domitillae a Cyriacae, ovšem již z pátého století, takže i druhé století jako doba vzniku oné první podoby Kristovy se popírá, ačkoliv znalec Wilpert prohlašuje ji za »základní pojetí zobrazování Spasitelova«.

Nemohu o tom rovněž rozhodovat. Než toto bylo jen mimochodem řečeno. Ani toho pro naše zajímavá odhalení nepotřebujeme. Držíme se pouze zprávy sv. Nino z počátků IV. století, že v Jerusalemě byla uctívána sv. rouška s obrazy těla Páně. Přirozeně, že po ediktu milánském tato převzácná památka mohla vyjít ze svých úkrytů a býti uvedena v nejširší známost četným poutníkům, přispěchavším do Jerusalema z celého tehdejšího známého světa. A právě v této době se podivuhodným způsobem vynořuje ona Tvář Páně, která se nadále stávala jednotným zobrazením Kristovým pokonstantinovským či byzantským, až po naše dny platným.

Musela někde za první vzítí svůj autoritativní původ a za druhé není žádnou náhodou, že z Cařihradu v tomto jediném tradičním zobrazování se rozšířila do všech dalších věků a po všech krajinách země. Jednou z nejprvnějších kopií tohoto byzantského typu Krista jest nádherná mosaika v římském chrámu sv. Pudenciány z r. 398 po Kr. Podle záznamů Barnesových prokázal odborník Mr. George Jeffery, že tato

mosaika jest dílem poutníků jerusalemských, kteří za postavou Páně znázornili správně basiliku Konstantinu v Jerusalemě a chrám Vzkříšení. Předlohou pak k této jednotné již Tváři Páně podle téhož autora byl asi obraz Kristův u sv. Praxedy, taktéž v Římě.

Vzpomeňme dále, že máme h i s t o r i c k y správně (v *Historia Ecclesiastica* círk. spis. Nicophora Callista) prokázáno, že se r. 438 dostala tato posvátnost do Cařihradu, aby byla uložena v nádherném chrámu Sta Maria v Blankernách, kde ji přece viděl v r. 1203 dějepisec čtvrté výpravy křížácké, Robert de Clari. Měli tudíž v Cařihradě dobře sedm století kdy (a to jak kněží, tak i výtvarníci) zabývati se touto převzácnou památkou, aby z jejích otisků vyčetli to, co pak převedli ve svá kázání, misie, kříže, i mosaiky v byzantském, jednotném, ikonografickém typu Kristově, který od této doby až podnes právem ovládá veškeré naše představy o Kristově Tváři.

Nuže, z těchto otisků ji vyčetli! Z těchto otisků vzal i původ orthodoxní kříž ruský, zvyk »plachtěnice« o Christos Voskrése, mosaiky v Ravenně, Římě atd., znázorňující nám bez výjimky u sedícího Krista, že jest chromý na pravou nohu, což oficielní věda rovněž nedovede naprosto vysvětliti. Ano, v Cařihradě věděli dobře, co je to hrobní plátno Spasitelovo, též že na něm jest jeho přesvatá krev i otištěno celé tělo. Nikdo však do roku 1898 nevěděl, aniž tušiti mohl, že tyto otisky jsou čistý fotografický negativ, a proto že nesou obrácená světla i stíny, hlavně však strany . . .

Proto orthodoxní kříž, jak na nesčetných památkách

ať nákrčních »křestních křížcích«, či na věžích chrámů (na př. kremlovských) má svoje tři příčná břevna: Nejhořejší, toť nápis Pilátův. Prostřední nejdelší, toť patibulum čili příčné břevno kříže. A nejdolejší — proč jde zprava nahoře nalevo dolů? ... Protože na otiscích vidí naše oko pravou nohu zkrácenou. Mělo-li tu býti nějaké suppedaneum čili nožní podložka pro člověka chromého na pravou nohu, nutně muselo takto probíhati. Tedy tímto nálezem jakož i zprávami, že nejen řečtí misionáři na širé Rusi, ale i někteří sv. Otcové pokládali — jak svrchu zmíněno — Krista za chromého neb stíženého podobnou tělesnou vadou, nalézají jedině v té okolnosti vysvětlení, že otisky sv. Sindonu byly v druhé polovině prvního tisíciletí velmi dobře známy, takže nemohly býti ani před 600 lety zfalšovány v Lirey. O tento objev se velice zasloužil zejména Don Cojazzi, u nás dobře známý autor životopisu Giorgio Frassatiho, zejména svým článkem v »Rivista dei Giovani«: »Iera Cristo zoppo?« (Byl Kristus chromý?).

Než po roce 1000. počal se byzantský Kristus, t. j. Ukřižovaný, měniti. Začali ho zobrazovati s ukřižovanými oběma nohama v jedné rovině. A jest zajímavé, jak správně lékařsky to rozřešili, že totiž sklonem páneve lze tuto okolnost do jisté hranice napravit, ale postava ukřižovaného se musí prohnouti tak, že pánev vybočí napravo. Ale kompensatorně hrudní páteř musí opět nalevo, což ještě zveličuje sklon hlavy vpravo. Tím vším vzniká proslulý »byzantinský orblouk«, opět tvrdý oříšek výkladů pro ty, kdož z různých důvodů nechtějí za žádnou cenu uznati historičnost anebo skutečnost našeho rubáše turinského. Ale

pravou konsternací pro ně jest okolnost, že i rané mo-
saiky západní pátého a šestého století, nejen v Římě
a ostatních městech, ale hlavně v Ravenně v chrámě
S. Apollinare Nuovo u Krista sedícího uka-
zují chromou nohu pravou, resp. z m r z a č e n é p r a -
v é k o l e n o, kdežto stojící Kristus této vady nevy-
kazuje . . . opět lékařsky správně a věrně podle příro-
dy, poněvadž sklonem pánve lze tuto vadu v řasnatém
šatě do jistého stupně skrýti.

V tomtéž historickém Sindonu vidí prof. Babor pů-
vod t. zv. plachtěnice, t. j. obrazu ležícího Krista zpře-
du, jež při slavnostech vzkříšení nosí vrchní kněz na
zádech či na hlavě. Opět nikdo jinak toto nedovede
vysvětliti než známostí pravého hrobního roucha Spa-
sitelova s otisky zde studovanými.

Vedle zmíněného vysvětlení chromého Krista v ba-
silice S. Apollinare v Ravenně, což jest mým původ-
ním postřehem, reklamují rovněž originalitu výkladu
pro totožnost římské roušky sv. Veroniky a Krista
z rubáše turinského. Jak to? Vždyť římská rouška Ve-
roničina má autentikou zaručenou p r a v o u p o d o -
b u Páně a má trojdílnou bradu, třebaže dlouhý obli-
čej se zavřenýma očima, dlouhým nosem, bez uší a
zraněný, velmi upomíná na turinského Krista! Právě
pro tuto trojdílnou bradu tvrdím, že obličej Kristův
na rubáši jest originálem a rouška jeho kopií středo-
věkou či starověkou. A také autentika zaručuje pouze
správnou podobu!

Nuže, oněch pět slzí, vedle sebe visících v řadě na
víčkách Spasitelových na roušce Veroničině, n e m o -
h o u být skutečností. Slzy vždy kanou z koutků víček,
nikdy se neroní uprostřed. Neodpovídají přírodě, ani

skutečnosti. Rovněž otisky mohou býti pouze v negativu, jako na rubáši turinském, nikdy však nevytvoří přímo positiv. V dobách, kdy ještě nerušily ony příčné řasy, svinováním vzniklé, bylo jasně viděti, jak vous Kristův na bradě, původně dvojdílný, se stal trojdílným. Silná oteklina po ráně zleva, zasáhnuvší bradu, to způsobila. Vous se přesunul nalevo a napravo se odtrhl, takže správně vznikl tu trojdílný vous brady, který byl kopistou schematisován v tradicionelní podobu vousu brady, nám dosti známou z roušky sv. Veroniky z Říma.

To jest několik postřehů, proti nimž stěží mohou odpůrci historičnosti rubáše turinského něco věcného namítati, kdežto s naší strany vysvětluje se vše jednoduše, jednotně i přirozeně, což vyhovuje plně předpokladům i požadavkům vědeckého vysvětlování.

Na konec maličkou exkursi. Nejvýznačnějším malířem, který nejen podal anatomicky dokonalé tělo Ukřižovaného, ale též jej ukřižoval na zápěstí, byl Holanďan Jan van Dyck, jehož skvostné obrazy zdobí obrazárny celé Evropy. Nuže, tento malíř zaručeně viděl sv. Sindon, a proto také ukřižoval obě nohy jedním hřebem! Ostatně přibití třemi hřeby nevynalezli jen jansenisté, znázorňující mylně ukřižovaného visícího kolmo dolů za vztyčené paže, nýbrž dávno před nimi činil tak již Giotto v první polovině XIV. věku, a to až po svém návratu z Francie, kde prý v Besançoně spatřil sv. Sindon . . .

A jestliže umělecký kritik a spisovatel v knize »Das Bild Christi im Wandel der Zeit« nesmírně chválí Dürera, že nejlépe zachytil v člověčenství tváře Kristovy i odlesk jeho Božství, nedivíme se nikterak, když

umělec, velikosti Dürerovy, tento postřeh . . . opět si odnesl ze sv. Sindonu, jež r. 1516 v Lierre v Belgii kopíroval, jak už bylo řečeno.

Sebral jsem zde namátkou několik umělecko-historických zajímavostí, které jistě nejsou hlavním důkazem správnosti a pravosti našeho vzácného Plátna, ale nepřímo nás v našich vývodech velice podporují.

Jelikož s mnohých stran bývám dotazován, jak na věc pohlíží stigmatisovaná z Konnersreuthu, pro nesmírnou zajímavost této mystické ozvěny Ukřižovaného v duších jím zvláště vyvolených a znamenáných, cítím se zavázán povědět o tom něco nového i zajímavého v následující stati.

XXI

Turin, Konnersreuth a Dülmen

Všeobecně jest známo moje vystoupení i obhajoba stigmatisované z Konnersreuthu, o níž jsem hojně psal. Česky, anglicky, francouzsky vycházely o tom moje spisy a téměř nesčetné byly moje přednášky i pojednání o tomto na výsost zajímavém tématu. Proto bývám zhusta tázán, v jakém poměru jsou tyto nové věci z Turina k onomu dějství konnersreuthskému, respektive k další stigmatisované z Dülmenu, rovněž hlubokými visemi tragedie golgotské obdařené.

Od dob sv. Františka z Assisi, jehož duše serafickým plamenem lásky k Ukřižovanému tak mocně vzplanula, že byl r. 1222 mimořádnou milostí Boží na hoře Alverna obdařen znameními pěti ran Páně, býval věru v jednotlivých stoletích skrovný počet duší hořících

nejvyšší láskou ke Kristu Ukřižovanému. Tyto duše mocně připomínaly svým současníkům onen světodějný akt našeho vykoupení. Ano, v různých dobách různými způsoby bývala nám tato věkověčná událost znovu uváděna na mysl, a to vždy podle potřeb doby a přiměřeně jejímu rozpoložení ducha.

Loni tomu bylo právě deset let, co světovou veřejnost a především naši mocně rozvířila událost nejnovější stigmatisace, přihodivší se zcela blízko našich státních hranic v bavorských Smrčinách v nepatrném městyse Konnersreuthu u venkovské služky Terezie Neumannové. Ta byla obdařena zcela mimořádnými zjevy: mimickou extasí, v níž měla takřka bezprostřední nazíravou účast na přehořkém utrpení Páně, což především prokazovala její znalost aramejštiny, zaručeně jistá. Desítiletým naprostým postem od potravy a nápojů poukazovala opět mocně na ústřední zdroj duchovního života v Bohu skrze Eucharistii. Zkrátka řečeno, tímto a jinými podivuhodnými událostmi rozbouřila nadmíru hladinu náboženské lhostejnosti, těžce se zotavující ze své předválečné krise. Stala se nevšední příležitostí k tříbení duchů a tisícům duší mostem, který jim umožnil návrat v dům otcovský, do Církve.

Měla ovšem v Německu mocnou předchůdkyni, jejížto úchvatné vise života Ukřižovaného a jeho Největější Matky-Panny, přioděné básnickým rouchem od Klementa Brentana, v nesčíslných vydáních rozšířily po světě neobyčejný zájem o tyto dávné, ale věčně svěží a časové věci, týkající se bezprostředně záležitostí naší spásy. Spásy všeho lidstva, ba dokonce vykoupení veškerého stvoření vůbec. Byla to skromná

řeholnice z Dülmen, rovněž stigmatisovaná Anna Kateřina Emmericková, jejížto zprávy o milém Spasiteli a jeho Neposkvrněné Matce rozsely po zemi nekonečné dobro. Rozžehly v duších světélka poznání a plaménky věčné lásky k Bohu.

Než Církev sv., a to zcela správně, nestará se o podobná soukromá zjevení, prohlašujíc, že pro naše spasení dostatečně sděleno bylo celému lidstvu přímým zjevením Božím ve svatých knihách. S druhé strany však nepostrádá nejvyšší zajímavosti okolnost, že mnohé věci i z těchto soukromých zjevení se na př. vyplnily anebo jinak byly potvrzeny. Tak podle visí této zvláště omilostněné duše po 70 letech po skonu její tělesné schrány nedaleko Smyrny v Malé Asii vykopala učená komise na hoře Slavičí (Bul-bul Dag) vskutku základy starověkého domku, přesně udaných rozměrů, jak je tato visionářka udala pro domek nejblahoslavenější Panny Marie, tamtéž nedaleko Efesu sv. Janem postavený.

Pročež jistě nebude nezajímavé srovnati tyto troje věci vespolek, zdali by se tu nenašly podobnosti, společné okolnosti či snad dokonce vzájemná potvrzení. Mnoho známých mne o to přímo žádalo. Mimo to je to věc opětne rozněcující náš zájem i lásku k Ukřižovanému. Ostatně jakmile jsem se v roce 1930 po prvé dověděl prostřednictvím svých přátel salesiánských v Turině o této vzácnosti a památnosti naší spásy tamtéž chované, okamžitě mi vysvitla víc než náhodná shoda všech těchto tří okolností i míst navzájem.

*

Vždy, jak na přednáškách, tak i ve spisech zmiňoval jsem se o tom, že stigmatisovaná z Konnersreuthu od-

mítá jakékoliv i sebe umělečtější zobrazení Pána našeho jako naprosto nedostatečné a zcela neodpovídající skutečnosti jejích visí. S počátku zdávalo se mi to podivnou věcí. Ale když v r. 1931 jsem opět osobně do Konnersreuthu zavítal k vůli »Jesličkám konnersreuthským«, bylo mi to vysvětleno tím, že Terezie Neumannová vidí, t. j. nazírá Spasitele tak ušlechtilého, krásného a zařícího obličej, že se prostě tato okolnost žádným lidským prostředkem nedá vyjádřiti. Jen jediný obrázeček došel před očima stigmatisované jakési milosti, a to pohlednice Školskými bratřími v Kirnach-Villingen vydaná a znázorňující Krista, kráčejícího žitným zralým polem . . .

Což nenalézáme potvrzeno turinským hrobním plátnem, že náš Spasitel byl jak postavou, tak i tváří neobyčejně krásný, vynikající zjev? Vždyť jeho podmaňující, kontrastuplnou tvář na této pouhopouhé fotografii nedovede plně ani nejschopnější malíř zachytiti. A to jest jeho tvář zmučená, zničená nejtěžším duševním i tělesným utrpením! Jaká jiná byla, jaký »půvab byl rozlit kol rtů« Krista, když učil aneb vyprávěl o Otci nebeském svá nedostižná podobství? Jakpak teprve zářila jeho tvář na př. při proměnění na hoře Tábor, kdy »zastkvěla se jako slunce«?!

Jak se tedy staví Terezie Neumannová k této Božské Tváři turinské? Pokoušel jsem se o to před lety s diapositivy z Turina mi zaslanými, leč nedostal jsem přímé odpovědi. Než z pramenů věrohodných jsem se dověděl, že tuším r. 1932 či 1933 navštívil Konnersreuth též Ing. G. Cordonnier, známý nám svou fotografií nesešívané suknice Páně z Argenteuil. Ten při-

vezl s sebou zdařilý portret Páně z rubáše turinského . . . a při jeho spatření počala Terezie Neumannová roniti krvavé slzy vyznávajíc, že podobně vídá ve svých visích Pána, jenže zde se jí jeví příliš zestaralý . . . Přirozeně, poněvadž vytrpěným nesmírným utrpením a nadto převelikou ztrátou tekutin tělesných vpadnou člověku tváře a jeho rysy nabudou mnohem staršího vzhledu.

Při zmíněném svém pobytu v Konnersreuthu obdržel jsem též zprávu, že vous brady Kristovy není ani dlouhý, ani krátký, uprostřed jest rozdělený stejně jako vlasy, což obojí odpovídá našemu nálezu na sv. hrobním plátně.

Vytržení mysli stigmatizované z Konnersreuthu se počínají ve čtvrtek kolem půlnoci »per raptum«, t. j. třebaš uprostřed slova či věty octne se Terezie mimo tento svět, stávajíc se němou a bezděčnou i bezmocnou účastnicí dějství golgotského, jež se počíná právě zradou Jidášovou na hoře Olivetské. Tu počne ihned roniti slzy křišťálově čisté, které se však okamžitě, jakmile nazírá úder sluhy chrámového v přesvatou Tvář Páně (Jan 18, 22), proměňují v proudy čisté krve, ronící se až do skonání Páně na dřevě kříže.

Jako nadšenému hlasateli Konnersreuthu vždy mi byla nápadná shoda mezi stigmaty trnové koruny této stigmatizované a stopami krve Spasitelovy na sv. hrobním plátně turinském. Věc to, která již také samotného Enrie udivila (Enrie, 56), že totiž převážný počet krvácejících ran jest skryt vzadu ve vlasaté části hlavy na rozhraní temene a zátylí, což odpovídá přesně našim nálezům. Než Terezie Neumannová jde ještě dále. Ona krvácí třikráte z těchto ran, což lze překrásně po-

zorovati na bílém šátku, který mívá po čas svých visí a utrpení stigmatisovaná na hlavě.

Po prvé, když na dvoře praetoria Pilátova rozpustilá cháska vojenská splete a vtlačí Spasitelovi po bičování ještě neoděnému tento kotouč trní na jeho přesvatou hlavu. Poněvadž však v Jerusalemě není stálého popraviště s kolmými břevny kříže tam zapuštěnými, vedou ho kříž svůj nesoucího skrze bránu Gennat na místo popravní. K tomu účelu ho znovu obléknou a přitom musí sundati a znovu naraziti onen příliš veliký kotouč trní, což se opakuje při svlékání Krista před ukřižováním, aby s korunou nejkrvavějšího výsměchu svého mesiášství zhynul na potupném dřevě kříže. Vskutku je tudíž třikrát trním korunován, jak to naznačuje i ona »nevěsta utrpení Páně« z bavorských Smrčin. Na bílé loktušce, kterou při pátečním utrpení mívá na hlavě, jest tato okolnost vyznačena asi 10 krevními skvrnami, které trojím krvácením nabývají bezděčného vzhledu květů planých růží.

Než tato shoda postupuje i dále při nesení kříže, resp. v ráně pravého ramene. Teprve asi po dobu pěti let má naše stigmatisovaná tuto ránu vyznačenu. V této otázce věru patří slovo osvědčenému badateli biologickému, p. univ. profesoru dr. J. Baborovi z Bratislavy, jenž se již v »Konnersreuther Jahrbuch« z r. 1932 na str. 134 zmiňuje o svém prvním vjemu této zvláštní rány. Než teprve v téže ročence konnersreuthské o dvě léta později (r. 1934) na str. 76 rozepisuje se o tomto stigmatu obšírněji. Opět jako očitý svědek jejího krvácení. Stojít tam psáno:

»Při pátém zastavení křížové cesty, když totiž Šimon Cyrenský převzal od Pána část břemene kříže, zname-

nali jsme neuvarovatelné posunutí se kříže na rameni odsouzencově. Ukázalo se při tom krvácení, sice náhlé, než přesto vytrysklo jen něco třešňově čerstvé krve. Méně, než jsem spatřil přede dvěma lety na Velký pátek dne 25. března 1932, když stigmatizovaná viděla právě Pána, jemuž byly strženy s těla šaty. Samozřejmě ono první krvácení nebylo tak hojné jako toto druhé, které odpovídalo strašlivé ráně, vzniklé průběhem celé křížové cesty zhmožděninami kříže.

Nemůže býti — aspoň pro lékaře — nic přesvědčivějšího k průkazu kromobyčejnosti těchto zjevů, než porovnání obou těchto krvácení. Neboť... při desátém zastavení byl Pánu sňat celý kříž a surově mu strženo s těla veškeré šatstvo. Proto musilo býti toto krvácení mnohem silnější. Tu prudkým odstraněním šatstva byla jakoby znovu otevřena tato hrozná rána, způsobená tlakem kříže a jeho pohyby.

Zdravé cesty krevní se nemohou otevřítí vlivy „duševními“ (psychogenními). Kdyby došlo k tomuto již o sobě nemožnému výronu krevnímu, musil by tento výron zůstat pod kůží, neboť zdravá lidská kůže jest nepřekročitelnou překážkou a zábranou všem extravasátům.«

Prof. dr. J. Babor končí pak slovy: »Pro lékaře vědecky v biologii vzdělaného nemůže býti lepšího a nevratitelného důkazu, že tato krvácení n e m o h l a v z n i k n o u t i p ř i r o z e n o u p ř í č i n o u . . .

V poslednějších letech mívá stigmatizovaná při svých visích na zádech i hrudi i stopy bičování Páně jako zduřelé šlehy a otekliny v pruzích. Vidí pak, že vždy dva a dva, třikráte se střídající vojíní římští Pána bičují, což opět odpovídá přesně otiskům sv. rubáše. Jest

pak vzhůru napolo za ruce vyzdvižen a uvázán. Celé tělo s hrůzou očekává ránu, aby se po ní bolestí zkřivilo a prochvívalo. Zejména naturalisticky znázorňuje — jak jsem se už v dřívějších spisech zmiňoval — kterak Pán i zpředu jest co nejbrutálněji bičován, zřejmě, aby se učinilo zadost přání Pilátovu ukázati tohoto metlami a důtkami rozbitého, rozedraného muže bolesti lidu židovskému se známým jeho gestem: »E j-h l e, j e t o j e š t ě č l o v ě k«, tato rozdrásaná masa těla? (Slitujte se aspoň teď nad ním!)

Ovšem Pilát se tak namáhal zcela bezvýsledně vůči rozvášněnému a na Krista rozeštvanému lidu izraelskému.

Jak jsem se již zmínil, byly to zprvu mi záhadné a nevysvětlitelné záchvaty dušení při napodobivé extasi Terezie Neumannové, které mne posléze uvedly na správné rozřešení záhady smrti ukřižovaných. A to všeobecně.

Co se pak stigmat Tereziiných týče, vídal jsem je častěji v letech 1927—1930 a popisoval jakožto rány hřbetu rukou zvíci padesátihaléře: nehnisající, nezánětlivé, kolkolem nepigmentované, vzniklé na kůži vůkol neporušené. Rány, které se nehojí a pouze při názíráních utrpení Páně na Golgotě se otvírají a krvácejí. V dlaních rukou byly poněkud doleji pod středem dlaní menší rány zvíci fazole.

Asi od roku 1930 stávaly se rány hřbetů rukou Tereziiných čtyřrohými a později na nich vyrůstal útvar ne nepodobný hlavičce hřebu, kdežto v dlaních se objevoval náznak jeho hrotu, což rozhodně jest obrácená posice hřebu, možná při skutečném ukřižování. Tuším,

že sv. František z Assisi měl tyto hřeby správně ve svých stigmattech posazeny.

Před lety jeden fotoamatér náhodou »stiskl« do svého aparátu zdviženou pravici této stigmatizované v páteční extasi. Jaké bylo však jeho podivení, když při vyvolávání snímku našel z rány její ruky vycházející světelný paprsek! Jak mne pak fotograf z povolání, jenž mu onu plotnu kopíroval, opětovně ujišťoval, nebylo na negativu nejmenších stop nějakých manipulací, jež by tento efekt přivoditi mohly neb chtěly. Tato věc nás přivádí k vysvětlení okolnosti, na kterou bývám často dotazován.

Která posice ran rukou jest pro ukřižování Páně správná: oněch stigmatizovaných, Terezie Neumannové a Pátera Pia z Pietralchiny, kteří ji nosí ve středu dlaní a hřbetů rukou, či tato probitá zápěstí podle hrobního plátna turinského?

S hlediska lékařského nemůže býti nejmenší pochybnosti o tom, že pouze hřebem v zápěstí lze ruku naprosto pevně přibíti k podložce tak, že nemůže býti jinak osvobozena než zpětným vyražením hřebu. Pak i s anatomického hlediska jest zápěstí ještě částí ruky, což opět jest velmi důležité. Dále toto jediné místo odpovídá faktické možnosti křižování římských katanů, svého řemesla, zvláště prakticky, nadmíru dobře znalých. Naproti tomu rány stigmatizovaných (nehledíc k jejich různým formám) jsou pouze mystickým zachycením aneb ozvěnou těchto skutečných ran jakožto místa vstupu neb výstupu nesmírných milostí. Pamatuji se, že jsem kdesi sám četl, jak případně a v témže smyslu stigmatizovaná z Konnersreuthu odpověděla na podobný dotaz.

Podobně jako Anna Kateřina Emmericková vidí i tato stigmatisovaná kříž Páně v podobě vidlice (*furca*), a ten je teprve na Kalvarii sbíjen dohromady, což značí jeho nejpůvodnější formu. Než o tom nemíním se zde šířiti. Chci se jen zmíniti o tom, že Terezie vidí ve svých visích, kterak Pán na zemi jest napřed přibit za pravou ruku. Než otvor pro druhý hřeb jest předem také navrtán k vůli rychlejší práci, jenže jest poněkud dále, než až kam sahala levice Páně. Tu si katané vědí ihned pomoci. Dva ovinou jeho zápěstí provazem a ze vsí síly táhnou směrem k onomu otvoru. Třetí zatím kleknutím na hrud' udržuje ji ve střední čáře. Posléze jest docíleno dostatečného rozpětí paží a v témž okamženi pronikne zápěstím druhý hřeb! Svalstvo Spasitelovo se tím octne v krajně bolestném napětí . . . V tom okamženi vzlétnou obě jeho nohy do výše jako bezděčný míšní reflex, což zajisté jest věci nadmíru pozoruhodnou a lékařsky přesvědčující pro skutečnost visí Tereziiných. Mimo to i takto jest nám potvrzeno a vylíčeno ono zavěšení za svalstvo, pro smrt křížem zvlášť důležité.

Nedávno jsem se dozvěděl, že Neumannová vzpomíná ze svých visí, že Pán byl sice hned po snětí s kříže uložen v dlouhý rubáš a v něm nesen do hrobu, nebyl však v něm v hrobě pochován, nýbrž oněmi pruhy plátna (*othoniois*) zavínut, což by bylo jakýmsi kompromisním řešením výkladu mezi synoptiky a sv. Janem. Ostatně i při tomto způsobu (podle sdělení Barnesových o závoji nevěstinném a skvrnách) mohly snad i takto vzniknouti na něm otisky.

Prsní rány Terezie Neumannové jsem neviděl, aniž ran na nohou, leč při lékařském vyšetřování, týden

trvajícím, viděl je dr. Witry a zaznamenal ve své brožurce: »Die Resl.« Na nohou odpovídají asi ranám na sv. rubáši, zato hrudní je vlevo u kosti prsní mezi třetí a čtvrtou chrustavkou žeberní. Patří tedy tato stigmatizovaná k t. zv. gauchéres (levostranným stigmatizovaným), kteří podle zrcadlového obrazu krucifixu obdrželi toto znamení na nepravé straně, aniž si tuto okolnost uvědomují. Opětně potvrzení svrchu řečeného o faktických a mystických ranách.

Nejenom však tento »Živý obraz Ukřižovaného« (jak Terezii Neumannovou nazval sám arcibiskup-kardinál Faulhaber) vidí Krista na kříži těžce o svůj dech zápasícího, kterak modrá, nos i brada se mu špičatí, na hlavě smrtelný pot mu vyvstává . . . , což naznačuje mimoděk na svém těle ztrátou dechu. Ale vidí též i slyší Spasitele, kterak nesmírně žízní a aramejsky volá: »é š e«, při čemž okoralý, oschlý její jazyk strašlivě se dere z jejích úst, což vždy zvláště mocně zapůsobí na přítomné osoby . . . Jakmile pak zaslechne poslední slova Kristova: »š á l e m k u l o c h i« (dokonáno jest), tu jakoby kulí zasažena neb kosou podřtata klesá do svých podušek. Její obličejové rysy se okamžitě promění v rysy mrtvolné — neboť až k bráně smrti takto byla doprovodila Spasitele svého, nejvyšší milovaného.

Někteří popisovali též ztrnutí celého svalstva těla při jejích extasích anebo i částečné levitace. »Poněvadž za svých častých návštěv v Konnersreuthu sám ničeho podobného jsem neviděl, nechci z té věci odvozovati nějakou podobnost či příbuznost s tetanoidním ztrnutím svalstva ukřižovaných odsouzenců,« sděloval jsem již v minulých vydáních knih o tomto tématu jednajících.

Téměř sto let před tímto případem konnersreuthským vzbudily velikou pozornost vidění rovněž stigmatizované augustiniánky Emmerickové, která básnicky zpracoval a vydal »poutník« Klement Brentano. Jeli-kož pak Brentano nerozuměl některým místům jejího jasnozření, anebo když se mu zdálo příliš mlhavým či neurčitým, doplnil leccos či pozměnil po svém. Tím její vypravování nezůstalo beze změn, a tyto se pak — k velké škodě věci samé — nedají od původních sdělení nijak rozeznati. Proto jsem jim s počátku nevěnoval větší pozornost, až když dp. spirituál P. Antonín Stříž se o nich zmínil v revui »Přehled« (1935, č. 8), převzal jsem z nich rovněž příslušné stati. V leččems jest i tu podivuhodná shoda s turinským rubášem.

Předeevším: »Ježíš byl větší než apoštolé. Kdekoliv stáli nebo chodili, vždy bylo viděti, jak je přečnívá svým bílým čelem. Chodil velmi zpříma. Nebyl ani hubený, ani tlustý, nýbrž zcela zdravě a ušlechtilé rostlý. Měl široká záda, široká prsa. Jeho svaly byly vyvinuty cestováním a námahou a přec nebylo na nich znáti stopy těžké práce.« (Klem. Brentano: Životopis Páně, Řezno 1860, III, 254.) Jak často měli jsme příležitost konstatovati v předešlých kapitolách na otiscích sv. rubáše pravdu těchto slov. Výška jeho postavy na tomto sv. hrobním plátně byla naměřena přesných 180 centimetrů!

V kapitole »Ukřižovaný Spasitel a oba lotři« doplňuje se pak ještě tento popis, který se naprosto shoduje s dokonalou antickou krásou otisků na plátně turinském. Praví se tam zejména: »Jeho nohy byly velmi krásně a silně vytvořeny. Ruce byly krásné, s dlouhými a jemnými prsty. Krk nebyl krátký, ale

silný a svalovitý. Hlava jeho v pěkném poměru k ostatnímu tělu, nevelká, čelo smělé a vysoké. Celý obličej byl trochu podlouhlý, vlasy nebyly tuze silné, barvy červenohnědé. Visely přes hlavu na šíji. Brada nebyla dlouhá, nýbrž končitá a rozdělená.« Lze si přát lepší shody mezi tím, co tu řečeno a tím, co vidíme a nalézáme na sv. rubáši? Ostatně i apokryfní list Lentullův či Pilátův zdá se tím podivuhodně potvrzován, především co se týče barvy vlasů. Zde jest červenohnědá, tam barva zralých lískových oříšků, což jest jedno a totéž. Což posléze onen temně hnědý tón rusých vlasů nevyznačuje se na obličejí nevšední jemností a krásou pleti, čímž vskutku vzniká dojem: *s p e c i o s u s p r a e f i l i i s h o m i n i s* (Ž. 44, 3)?

Než nechme dále hovořiti dp. spirituála Stríže: »O svatém Sindonu zmiňuje se ve svých viděních též ctih. Anna Kateřina Emmericková, která přece turinské relikvie neviděla (kromě nejbližšího okolí své rodné obce a Dülmenu nepoznala svět vůbec. Pozn. spis.). A zde je podivuhodná shoda! Buď fotografický objev turinský potvrzuje správnost vidění stigmatizované z Dülmenu, nebo vidoucí svým viděním dosvědčuje pravost téhož hrobního plátna. Řekněme však přímo: Obojí se potvrzují vzájemně.

V knize »Hořké umučení Pána našeho Ježíše Krista« ve stati »Přípravy k pohřbení těla Ježíšova« Klement Brentano podává vidění Emmerickové, jež do podrobnosti vyličuje, co vše přinesli Josef z Arimatie a Nikodem a jak připravovali tělo Spasitelovo k uložení do hrobu. Když je byli omyli (což naprosto nemůže býti správné, jinak bychom neměli těchto podivuhodných otisků, jak jsem svrchu odůvodnil, pozn.

spis.), a pomazali drahými mastmi, zkřížili jeho ztrnulé paže přes klín. Právě tak vidíme ruce Páně na plátně turinském.

Dále čteme: »Potom položili tělo Páně na veliké, šest loket dlouhé plátno, které byl koupil Josef z Arimatie, a zavinuli je do něho... Plátno leželo jedním koncem od nohou přes prsa vzhůru, druhý přes hlavu a záda dolů, na stranách bylo ovinuto kolem těla... Když potom všichni plačící obstoupili tělo Páně a loučíce se s ním, klečeli kolem něho, ukázal se před jejich zraky zázrak: celá postava svatého těla Ježíšova se všemi svými ranami se objevila na povrchu plátna, jímž bylo přikryto, hnědě červeně zobrazená, jako by Spasitel chtěl vděčně odměniti jejich péči a zármutek a jim zanechatí svůj obraz přes všechno zahalení. Plačící a naříkající objímali tělo a uctivě líbali zázračný obraz. Jejich úžas byl tak veliký, že znova rozbalili plátno, a byl ještě větší, když všechny roušky svatého těla shledali bílé jako dřív a jen svrchní plátno označené podobou Páně.

Spodní strana plátna, na níž tělo leželo, měla na sobě obraz celého těla Spasitelova zezadu, hořejší strana jeho podobu zpředu... Nebyl to však otisk krvácejících ran (než na sv. rubáši jsou zaručeně též tyto, pozn. spis.), neboť celé tělo bylo obloženo vonným kořením a mnoha obvazy ztuhla zavinuto. Byl to zázračný obraz, svědectví tvůrčí moci Božství v těle Ježíšově...

Viděla jsem mnoho též z pozdějších dějin tohoto plátna, ale nejsem s to, abych to náležitě srovnala. Po

zmrtvýchvstání bylo s jinými plátny v držení přátel Ježíšových . . . Bylo v oněch viděních také něco o Turině a o Francii a o papeži Klimentu I. a o císaři Tiberiovi, který umřel pět let po smrti Kristově, ale už jsem to zapomněla.«

P. spirituál Stříž pokračuje pak dále: »Jsou to po-
divuhodné shody líčení stigmatisované z Dülmenu, která nikdy nic podobného nečtla, s objevy, které nám poskytla fotografie sv. Sindonu turinského (před čtyřmi lety, pozn. spis.). Snímek opravdu ukazuje, že Spasitel měl v hrobě ruce rovně před sebou položené a zkřížené. A na plátně je vskutku celá jeho podoba s přední i zadní strany. Rovněž rozměry plátna se shodují s viděním Emmerickové. Ale zvláště úchvatný jest postřeh vzniku obrazu Spasitelova na hrobním plátně. Věda nemůže vyložit, jak vznikly ony otisky, poně-
vadž otisky na fotografické desce jsou negativní, podoba však je pozitivní. Ve svých rozpacích se věda táže: Zázrak? . . . A tu vidoucí stigmatisovaná, v jejíž době nikdo nemohl míti tušení, jaký a jak věrný obraz se tají v posvátném plátně . . ., vidí, že opravdu se dostal obraz na plátno, a to způsobem zázračným (třebas i příroda tu spolupůsobila), který jediné skýtá dostačující a velkolepé vysvětlení.«

K tomu jsem dodal: »Jest věru obdivuhodné, jak správně tato vidoucí žena popisuje způsob uložení přesvatého těla v toto šest loket (něco přes 4 m dlouhé, pozn. spis.) dlouhé plátno, jako by přímo viděla onu miniaturu Cloviovu. I barvu otisků udává přesně. Je to seppia, barva hnědočervená, jak jsem se o tom několikrát zmínil. Přímou překvapující jest popis: zkřížili ztrnulé paže přes klín. Při prvním pohledu na

sv. rubáš to přec vnímáme. A byly z t r n u l é . . . , což to jiného značí, než že p o s m r t n á z t u h l o s t je byla zachvátila ještě na kříži . . . Tedy hodně brzo. Snad s posledním výdechem Kristovým, s oním „dokonáno jest“ . . . « A věru dostatečně jsem již o tom pojednal, netřeba se mi opakovati.

V těchto věcech jest tedy naprostá shoda visí Emmerickové se skutečností hrobního plátna turinského. Dalším velikým překvapením mi bylo, když jsem dodatečně zjistil, že tato stigmatisovaná rovněž správně vylicila strašlivé rozpětí obou paží Spasitelových, jež bylo proň zvláště bolestným. A toto opět odpovídá našim nejnovějším lékařským poznatkům. Stejně věrné jest její líčení: »Teď vzali nejhroznější, mnohem delší h ř e b í k a zarazili jej n a p ř e d d o l e v é a z t é t o d o p r a v é n o h y tak silně, až kosti (snad vazy, pozn. spis.) v nohou praštěly. A tak dlouho tloukli, až prolezl na druhou stranu kmene.« Nuže, odkud nabrala Emmericková i tento obdivuhodný souhlas svých visí se skutečností Spasitele právě s levou nohou přes pravou jedním hřebem na kříž přibitého? Dále popisuje zcela shodně probodení p r a v é h o b o k u Páně kopím Longinovým, jízdního to vojína římského, jak totéž tvrdí lékař-chirurg Barbet, podle něhož tento voják přesně podle pravidel římského šermu kopím zprava do leva, do hrudi, do srdce vnořil Kristu svoji poslední ránu: milosti či zajištění?

Není-li toto vše nadmíru podivuhodné? A kdož jsou tyto zvlášt omilostněné duše, jimiž se současníkům tak mocně v jednotlivých stoletích sděluje o z v ě n a U k ř í ž o v a n é h o světu širému, aby si znovu a ži-

vě připomínali velekněžskou oběť Kristovu na Golgotě?

Jistě není tak zcela náhodou, že právě v našich dobách došlo na obojí pro nás tak mocné povzbuzení a oživení našich náboženských citů skrze Konnersreuth a pak Turin. Věnoval jsem právě této okolnosti obšírnější úvahu v týdeníku »Konnersreuther Sonntagsblatt« minulého roku, z něhož vyjímám několik hlavních myšlenek:

»Obě tato místa nejsou zdánlivě v žádné vzájemné ani místní souvislosti. Než přesto jak úzce spolu vnitřně souvisí a navzájem se doplňují, stupňují a závodí takřka ve zvěstování onoho za nás Ukřižovaného. V Konnersreuthu je to „ž i v ý o b r a z U k ř í ž o v a n é h o“, který mocně poutá pozornost celého světa na sebe. V Turině pak skutečně otisky jeho přesvatého těla, které k nám mluví nadlidským utrpením, otřásajíce tak naší duší. Nelze se nám od nich odtrhnouti, jakkoliv nám rozdírají srdce — než hned jakou to jásavou radostí jistoty naší spásy a vykoupení nás opájejí! — — —

Ano, co v myslích lidských zasil Konnersreuth, upozorniv celý svět na věkověčnou platnost Golgoty, tomu dává růsti a uzrávati svědectví Turina. Otevřel se tímto takřka druhým zásahem nadpřirozena nový nejhlubší zdroj milostí v přesvatých ranách Páně skrytý. Ale v b o ž s k é T v á ř i jeho obdrželi jsme všichni n e j m o c n ě j š í z á s t a v u i z a v o l á n í v ě č n é L á s k y! Vidíme a vnímáme zde skutečné pozemské rysy těla i obličej Páně v okamžiku zaplacení nekonečné ceny jeho nejsvětější krve za naši spásu! Proto nás tyto otisky srážejí na kolena, v prach zemský,

v propast naší nicoty . . . aby nás hned povznášely do nebes u vědomí nesmírné ceny našich duší, když za ně tak nekonečná cena lásky byla zaplacená. A v pocitu nejhlubší pokory hledají si naše srdce cestu Spasiteli vstříc, jemu stále blíž a blíž . . .

A n o, K r i s t u s v s k u t k u z a n á s u m ř e l. Konnersreuth nám tuto pravdu jakoby jen nadhodil. Svým nepochopitelným dějstvím zvěstoval všem, kdož v něho věří i kdož ho popírají, že Pán vskutku žije stále ve své Církvi. Ve svém to těle mystickém, a tuto jeho existenci nelze nikomu hodnotiti jako pouhou smyšlenku . . . Zde v otiscích rubáše turinského nám dává přesvědčivý, makavý důkaz své historické osobnosti. Jsme přímo drceni brutální skutečností jeho přehořkého utrpení, jeho potupy a bolu; takto realisticky nedovedl si je vůbec nikdo z nás vymysleti ani představit. Naše mysl je tím rozrušena. Ledy kol srdcí pukají. Tep jejich stoupá. Žár se rozžhavuje víc a více, až posléze přemožena láskou letí naše srdce věčné Lásce v ústřety, aby spočinula v jejím objetí . . .

A němý svědek z Turina bez písmenek k nám volá řečí nejsrozumitelnější! Jeho holá přírodnická skutečnost nás drtí, zkrušuje. Jsme věru bezmocni. Jsme konsternováni, a tak bez odporu se vzdáváme této Božské Lásce. Musíme doznati, že nebylo lze dáti nám ve světě nic působivějšího, co by mohlo Konnersreuthem roznícený ohníček lásky Boží mocněji v nás rozdmýchat i v plameny lásky neuhasitelné i v prudší žár srdcí, než toto podivuhodné hrobní plátno z Turina, jehož každíčká skvrna otisků nám zvěstuje, jak »p ř e-

nesmírnou láskou Bůh prve zamíloval nás»...

Konnersreuthem jsme byli na ni jen upozorněni, něco o ní zaslechli. Zde však ji vidíme zcela věrně a pravdivě. Vidíme vše »černé na bílém«. Vidíme, slyšíme, vnímáme nejmocnější výzvu k lásce Boží zpětné... Konnersreuth nám zvěstuje, že Kristus ve své Církvi žije stále až do skonání věků, sdíleje její osudy veškeré, Turin nám připomíná hlasem nejmocnějším nejzákladnější věci z našeho Credo, z naší sv. víry! Je-li pak vskutku pravým a autentickým plátnem, na němž jsou podnes viditelné stopy krve přesvaté... pak máme co činiti s jedním z nejdůležitějších potvrzení a dokladů evangelií o historičnosti osoby Pána našeho Ježíše Krista a jeho velekněžské oběti golgotské zvláště.

Konnersreuth jako by nepochopitelností svých zjevů zvěstoval světu poselství radosti o Ukřižovaném... Turin však ji nechává zakořeniti, zakotviti v našich duších nerozlučně, věčně. Božská Tvář se pak stává záštitou, ochránkyní, Palladiem naším, ať již přijde cokoliv.

Vzpomeňme jen, co se nevěrecká věda naútočila, jaké vichřice bouří a zátopy krve rozpoutal satanismus proti Církvi Kristově... a dostačí venkovská služka nebo kousek antického plátna, aby to vše bylo uvedeno vniveč!!

»Toto pak jest vítězství, které přemáhá svět — víra naše!« (I. Jan 5, 4.)

XXII

Golgota a stigmatisace

V minulé kapitole se mluvilo hlavně o dvou případech stigmatizovaných osob a jejich nejužších vztazích k tragedii golgotské. K onomu ději, který jednou jedinkrát se odehrál ve své hrůze a velikosti, aby všechna další tisíciletí jím byla prostoupena a proměněna.

Křížem Kristovým nastalo vskutku velké usmíření mezi nebem a zemí, mezi Bohem a člověkem. Skrze něj byla vina dědičného hříchu, tkvící hluboce v naší přirozenosti a veškeré přírodě, novým řádem milosti smazána a napravena. »Neboť (Bohu) se zalíbilo, aby v něm (Kristu) přebývala všechna plnost, a aby skrze něho usmířil všechno se sebou, uveda v pokoj skrze krev kříže jeho i co jest na zemi i co jest v nebi« (Kol. 1, 19—20).

Není tudíž s podivem, že toto ohromující světové dějství dále žije v duších zvláště uschopněných a vnímavých a projevuje se navenek. Žije v nich jako nezvratná skutečnost a časem znovu a znovu na sebe upozorňuje. Tyto láskou k Ukřižovanému rozžhavené duše jsou co nejtěsněji, co nejpevněji spjaty s Golgotou. Srostly s ní co nejintimněji, zakořenily se v ní, takřka s ní splývajíce. Proto také v těchto případech, jež zoveme stigmatizací, projevuje se i mystika Golgoty co nejzřetelněji a nejvýznačněji.

Ustanovilť sice Pán náš na stálou památku a připomínku své velekněžské oběti golgotské nekrvavou obět mše svaté. A zůstal s námi navždy ve způsobách Eucharistie, aby takto jeho život, umučení a jeho tajemství až do skonání věků potrvaly v lidstvu jako nej-

mocnější proud nadpřirozeného života, posvěcující lidstvo a přeměňující celičský svět.

Jakým mocným pásem milostí a života nadpřirozeného obepínána jest každodenně naše zeměkoule jen tajemným a milostiplným aktem mše svaté, která se dokonce koná každyčkou vteřinu a znovu zapojuje, ba vnořuje nás v proudy nadpřirozeného, božského života! Jaké ohnivé mystické pouto svírá, očišťuje, proměňuje naši zemi, zbavujíc ji následků hříchu, osvobozujíc od moci převraceče cest Božích, posvěcujíc vše, co na povrchu jejím žije a dýchá!

Na okruhu zemském žije na 300.000 katolických kněží, takže na jednu hodinu připadalo by 12.500 obětí mše svaté, čili na minutu 200! V každém okamžiku se tudíž opakuje nekrvavou cestou obět golgotská. Nepreržitě stéká na nás všechny s Kalvarie živá a životodárná krev Páně. Duším po Bohu lačnějším a žízňějším vlévá novou sílu a útěchu. Sílí v protivenstvích a pronásledováních, mírní nenávist a rozněcuje lhostejnost. Proměňuje a posvěcuje veškerý život, »všechno stvoření, lkající a kvílící v očekávání zjevení synů Božích« (Řím, 8, 19, 22).

Lze si představití věc Boha důstojnější než sv. Eucharistii? Lze si představití lásku mocnější a obětavější než tuto lásku Boží?!

Překrásně nám vylíčila taje a hlubiny těchto milostí vzácná kniha Kochemova »Výklad mše svaté«. Pravou pokladnicí nevystihlého bohatství nadpřirozeného života, mší svatou stále obnovovaného a všemu lidstvu vlévaného je náš původní spis prof. dr. Fr. Cinka »Mše svatá«. Než tato nekrvavá obět golgotská jest věcí každodenní a na naše chrámy i kaple omezenou,

tudíž shonem života opomíjenou až i zanedbávanou. Proto čas od času jako by tato nekrvavá připomínka Golgoty protrhla svá omezení oltářní a vtrhuje krvácejícími ranami zvláště vyvolených osob do zápasů i dějů života všedního. Připomíná tak mocně udivenému světu znovu a znovu tajemné děje golgotské i nesmírnou cenu naší spásy.

Jest pak smysl a účel stigmatisací být co nejvíce slyšitelnou ozvěnou, až otřásající lidskými dušemi, které příliš rychle a snadno zapomínají přenesmírného významu Golgoty aneb se k ní staly lhostejnými. Správně na 17. září, den to stigmatisace sv. Františka z Assisi, připomíná sv. Církev účel těchto podivuhodných ran v postcommunio: »Pane Ježíši Kriste, když svět počínal chladnouti, obnovil jsi na těle sv. Františka přesvaté rány svého utrpení, aby srdce naše ohněm lásky tvojí znovu byla rozpálena...«

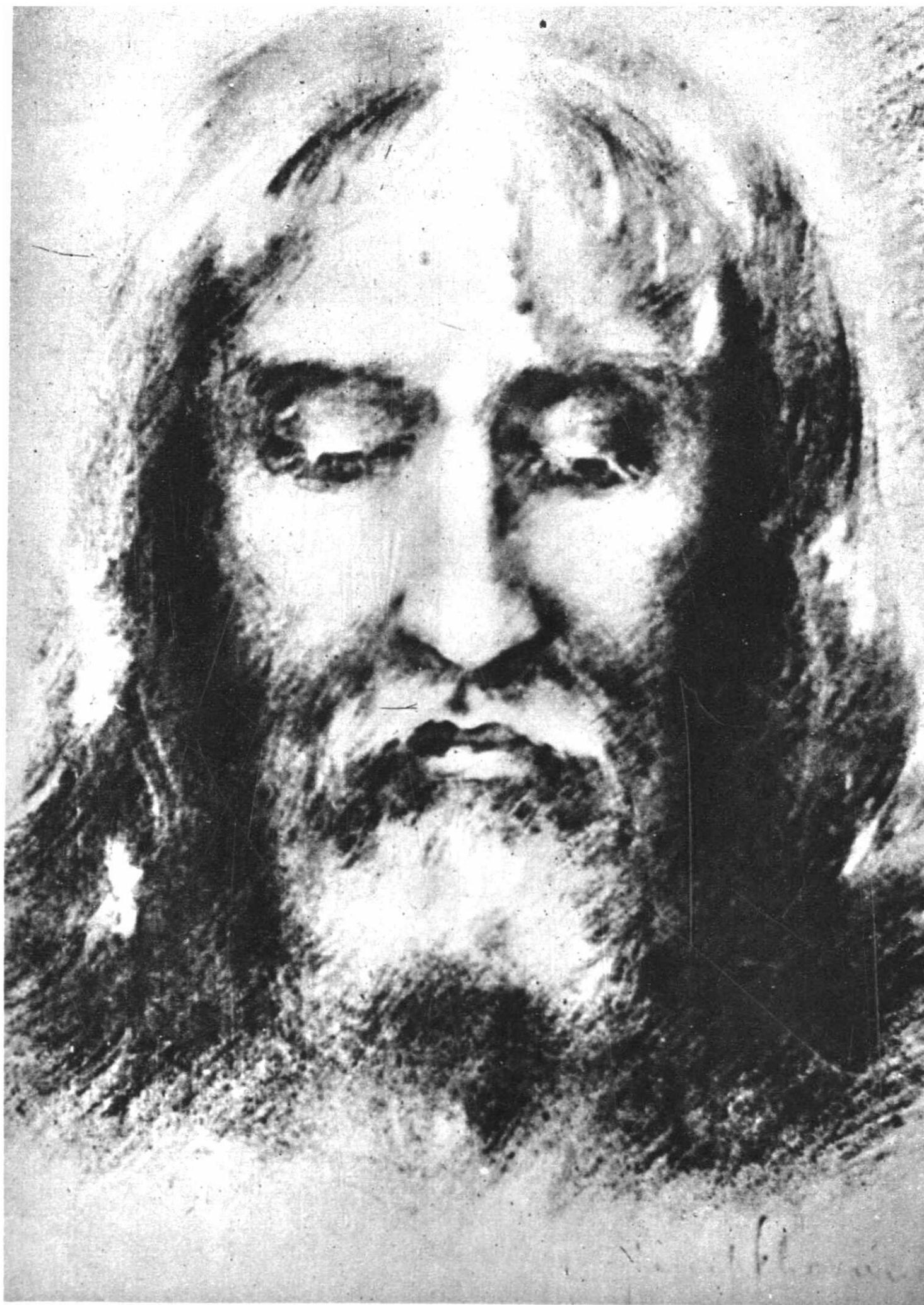
Překrásně oceňuje dále arcibiskup Lvovský J. Teodorowicz, výtečný znatel mystiky, význam stigmatisací ve svém obsáhlém a výtečném díle o Konnersreuthu: »Stigmatisování prolamují hráz časů. Krvavé utrpení Kristovo znovu proudí mohutným řečištěm v přítomnou dobu. U t r p e n í P á n ě o d e h r á v á s e j a k o p ř í t o m n o s t v e v ě d o m í s t i g m a t i s o v a n ý c h . . . , jako kdyby se přiházelo napoprvé.« Snad ještě lépe pověděla to nádherná slova Görresova: »Stigmatisování jsou právě ti, kdož podle starého slova „Beránka“ následují na všech cestách jeho, neb v pokrevní svazek s ním byli vstoupili. Oběť kříže, která cestou nekrvavou na oltářích se oslavuje, pokračuje v nich cestou krvavou v stálou upomínku na onen velký akt. Ukřížo-

vaný... tak stále zpřítomněn, trvá časům všem.«

Ano, stigmatizovaní jsou nejhlasitější a nejnápadnější ozvěnou Ukřižovaného, tudíž i Golgoty ve všech stoletích, v nichž žijí. Opět je to živoucí člověk, současník, který na vlastním těle nosí rány Kristovy. Všem takřka před očima je drží a co nejpůsobivěji celé přehořké umučení Páně a nekonečnou cenu spásy lidstva znovu na paměť uvádí. Stává se takřka živým svědkem smrti Páně na Golgotě. Nevysvětlitelným a tajuplným způsobem vtisknuta mu velká pečeť lásky a utrpení golgotského na jeho smrtelné tělo, aby se stala mocným voláním a burcováním návratu lidstva ke Kristu...

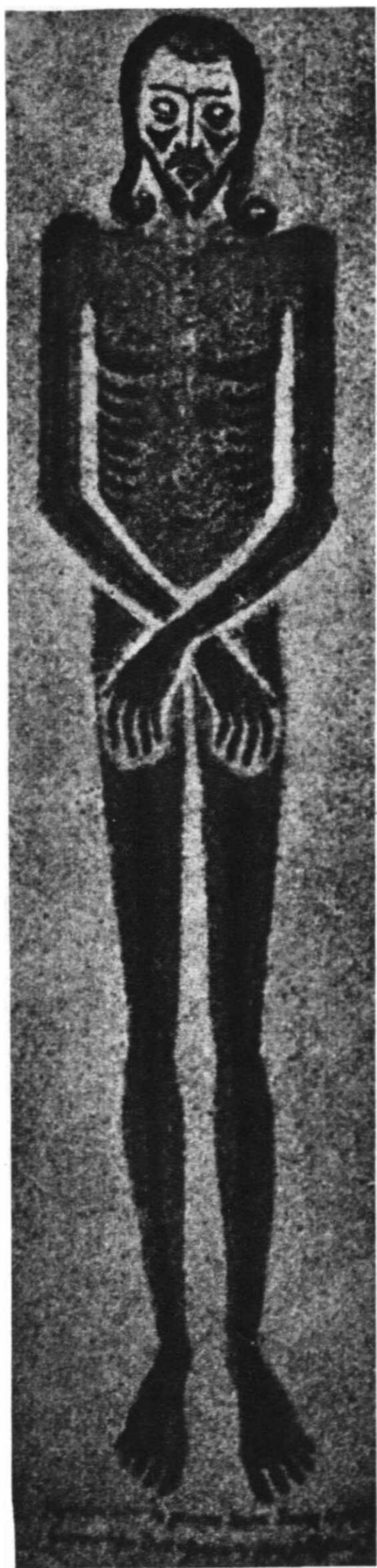
Po mém návratu do Církve právě toto nevystihlé mystické dějství konnersreuthské — které bohudík stále zřetelněji odhaluje nesmírné síly nadpřirozené, stojící v pozadí za ním — stalo se předmětem mých studií, mé apologie i meditace. Deo gratias, neboť právě skrze Konnersreuth jsem sám došel Turina. Skrze »živý obraz Ukřižovaného« dostalo se mi nezměrné milosti, že památka skutečné Golgoty, duši přetavující Tvář Páně, zkřížila cesty moje, zahrnujíc nitro nesmírnými milostmi a dary. Nejvzácnějšího pokladu života se mi tím dostalo.... Pravého pokladu z evangelií, jenž stojí za to, »aby člověk prodal všecko a koupil poklad ten...« Doxa tó Theó pantón heneka!!!

Ostatně stigmatizace sama jest z nejzajímavějších a nejtajemnějších kapitol křesťanské mystiky. Jest vůbec zcela osobitým a zvláštním oddílem mystiky. Mnoho jsem o tom přemýšlel, studoval, badal. Jest úsekem

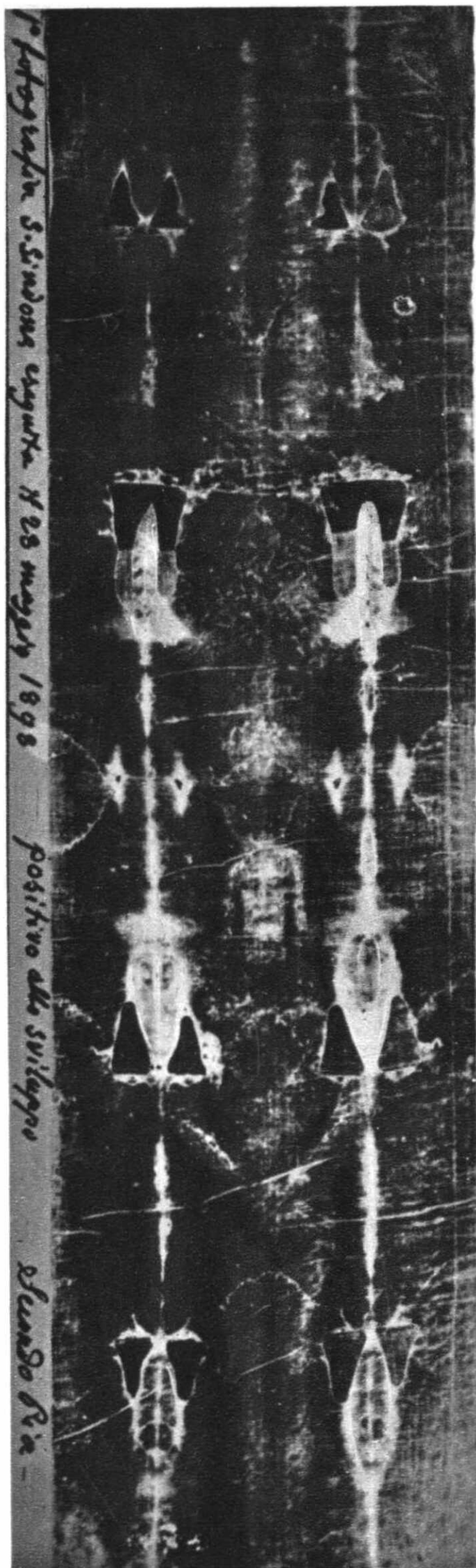

Vysoce zdařilá kopie Božské Tváře od akad. malíře Schováňka.

(Patisk zakázán.)

Gotický výtvar malířský z r. 1350,
t. zv. II. rubáš Besançonský.

Positiv první fotografie sv. rubáše
turinského z r. 1898.

(S lask. svolením Com. Sec. Pia. Patisk zakázán.)

ryze a jediné křesťanským, který nikdy a nijak se neprojevoval v jiných národech, aniž v dobách před Kristem. Nemohl se nikde nijak uplatnit, dokavad Golgota a Kristův kříž nerozřešil jedinečně správně problém utrpení a zla na naší planetě. Ono příšerné *mysterium iniquitatis*, na něž bezvysledně útočila a o něž se rozbíjela nejrozmanitější náboženství starověká, stejně jako jejich filosofie!

Na č jest zlo na světě, jaký smysl či účel má trpěti... toť srdcervoucí otázka, s níž se každý člověk dříve či později setká v celé její nahotě a brutalitě. V pravém slova smyslu jest sfingou, krve a utrpení lačnou bestií, jakoby sadisticky vychutnávající utrpení lidská v tomto údolí bídy a slzí... Jen dvě metody dosud v zápase tomto sklízely jakés takés úspěchy: a to buddhismus, čili šílený pokus odsugerování si tohoto utrpení a zla, nebo stoicismus, čili naprostá otupělost, lethargie téměř vůči tomu, co se nedá změnit. Než jediná cesta vypořádati se s démonickou mocí zla jest Kristův kříž, t. j.: »Nedej se přemoci zlému, nýbrž přemáhěj zlo dobrem!« (Řím. 12, 21). Přemožení destruktivní složky zla onou tvůrčí, vše obnovující kladnou silou dobra! Transmutace, ba lépe řečeno transsubstanciace, t. j. přepodstatnění zla v dobro, zapojení dobrovolnou obětí v božský řád dobra, čemuž v dějinách lidstva první příklad dalo utrpení Páně na lysé hoře lebek.

Stigmatisace je tudíž par excellence mystikou utrpení. Utrpení, jehož drtivá síla se snáší co nejužším přimknutím se k Ukřižovanému, nejpotupnější a nejbolestnější smrtí dobrovolně zhynuvšímu na

Golgotě na kříži. Proto i stigmatisace značí zcela dobrovolnou obět vlastního, i největšího utrpení, podstupovaného z lásky k témuž Ukřižovanému.

Vtělením syna Božího — oním průlomem života věčného v náš pozemský život — dostalo se nejen našim bédám a strastem nejvyššího posvěcení, protože On sám je také na sebe vzal a na Golgotě měrou nejvrchovatější je nesl. Ale i mystice lidstva tím byl dán nejvýsostnější ráz a křesťanstvím ukázána cesta nejbezpečnější a nejkratší.

Mystikou pak rozumíme neukojitelnou snahu po stále dokonalejším poznávání Boha a nejžhavější touhu po nejdůvěrnějším spojení s ním. »Mystik jest člověk, jehož celý život jest prozářen láskou k Bohu. Jest jí proniknut a v sebe uzavřen« (Joly, Psychologie světců). »Prožívaná mystika jest milující, sladké, zcela nadpřirozené, Bohem propůjčované poznávání. Zároveň pak předchuť blaženého nazírání ve věčnosti« (P. Meynard O. P.). Jest nejvyšším stupněm vnitřního či duchovního života z Boha a pro Boha. Jest soustředěním všech schopností duše po Jediném — po Absolutním... Bohu.

Křesťanský mystik spěje k nejvyššímu cíli nejrychleji vytvářením Krista v sobě (Gal. 4, 19), přičemž mu nesmírně napomáhá modlitba, t. j. povznesení mysli k Bohu, zvláště ona nitrná modlitba rozjímavá. Ale nejmocnější pomocí ke spojení se s Bohem jest Eucharistie, skutečný to zdroj nadpřirozeného, božského života, jenž Nejsvětější Svátostí Oltářní přímo přechází a proudí v přijímajícího. Je to věc naprosto chybějící všem předkřesťanským a mimo-

křesťanským mystikám, pročez tato duchovní cesta naší víry jest mystikou (což ostatně i výsledky dokazují) nejvýsostnější, cestou mystickou par excellence, před níž blednou všechny metody a praktiky jiné. Kéž by si toto konečně jednou uvědomili a pochopili přemnozí, v nejintimnější touze po Bohu svedení na různá scestí a od různých »vůdců duchovních« sycení mlátem a blátem. Kéž by raději sáhli po nepřeborných pokladech a radostech katolického duchovního života z Boha.

Rovněž k dosavadním metodám hledání Boha: cestou serafínskou, t. j. planoucí lásky, či koncentrací, meditací a kontemplací, anebo činorodého sebeobětování, dále cestou cherubínskou, t. j. vyvrcholením rozumové schopnosti či posléze modlitbou bez ustání... otevřena Golgotou cesta nová, na výsost účinná. Je to Kristova cesta kříže, kterou svatý Chudáček Boží z Assisi v plné kráse a síle prožil a nám ji ukázal. Je to cesta utrpení Páně! Lze trpět s Ním a pro Něho, aneb pro mystické tělo Jeho — Církev!

Právě jeho zmučené lidství jest prostředkem, aby v nás vzbudilo největší soucit a nejvroucnější lásku k tomuto »Muži bolesti«. Tak u sv. Terezičky z Lisieux byla to jeho židovskými biřici a římskými katany zle zřízená, ba znetvořená Božská Tvář. Toto bylo jí pak branou, jíž se nejrychleji a nejbezpečněji dostala p e r C h r i s t u m h o m i n e m a d C h r i s t u m D e u m... jeho člověčenstvím k jeho Božství!

A toto vše jest velkým tajemstvím a velkou školou Golgoty!!!

Jsou pak především duše trpící s Kristem a pro Krista. Toť sbor jeho vyvolených, s t i g m a t i s o v a-

n ý c h! Jiné duše jsou zase stravovány jako žertva zápalná na oběť s m í r u, z a d o s t i u č i n ě n í, a těch stále přibývá . . . Jsou to duše osob stížených utrpením, nemocí, neštěstím všeho druhu, které však radostně nesou své boly a strasti jako »apoštolé utrpení« ve prospěch Jeho mystického těla, t. j. Církve svaté. Kdežto oněch prvých — řekl bych aristokratů utrpení — stigmatisovaných, byl mezi miliony, ba miliardami vyznavačů Kristových po devatenáct věků zcela nepatrný počet, řady druhých, bohudík, v posledních dobách jsou již velmi četné a krutými pronásledováními Církve v posledních letech zvláště hojně rozmnožované.

Ve šlépějích svatého Otce Františka krácející duše zamilovaly si Ukřižovaného tak horoucí láskou, že se při pohledu na Golgotu rozžhavily nejprudší touhou spolutrpěti s tímto »Mužem bolesti« co nejintensivněji, co nejvěrněji, co nejdokonaleji. Dovedly se nejvyšší měrou přimknouti k němu, a sdílely s ním všechna jeho utrpení a muka, doslovně umírajíce téměř s ním. Posléze byly zvláštním omilostněním obdařeny na svých tělech i viditelnými známkami téhož utrpení golgotského, t. j. pěti ranami Ukřižovaného. Toť církevní výklad stigmatisace, jejímžto hlavním účelem jest rozohňovati, rozpalovati srdce současníků k lásce Spasitelově . . .

Skutečně pak v životopisech v š e c h stigmatisovaných (pravých jest dosud asi 340 známo a uznáno) dočítáme se bezvýhradně o těžkých tělesných či duševních utrpeních, předcházejících či připravujících toto zvláštní omilostnění. Kráčeli všichni, muži jako ženy, touto trnitou cestou doprovázejíce Pána od hory Olivetské až po Golgotu! Ve výhni bolesti byvše očiš-

těni povznášeli se k Nejvyššímu. Ohněm a žářem byli spalováni, až zbylo jen čisté, ryzí zlato jejich lásky k Ukřižovanému, zbavené všech příměsí a strusek... Pili kalich Páně hořkostí přetékající tak dychtivě a žízňivě, že pro ně ztratil posléze všechnu odpornou a trpkou chut... Byli tak drásáni a bodáni ostny nejrozmanitějších utrpení, až posléze i tyto trny otupěly, a na tom trní a hloží života jim rozkvetly nádherné růže duchovní...

V jejich zoufalství a beznaději nezbyla jim posléze jiná útěcha než sám Ukřižovaný. Vzhlíželi k němu tisíckrát, ba stotisíckrát v oddanosti a bezmezné a nezměrné lásce... Tu posléze jako zázrakem sklonil k nim Ukřižovaný dolů s kříže svou pravici, aby je objal a přijal za své přátele a vyvolené Boží. A vyznamenal je velkořádem Golgoty: *s t i g m a t i s a c í*!

Procházejíce záplavami hoře, utrpení a všelikých běd, vyučili se nezměrnému soucitu s Pánem-člověkem, který na Golgotě tělesně ani duševně nemohl trpěti více. V tom se jim otevřely dokořán dveře k jeho Božství. Tu jako sežehnuty spadly s nich všechny bolesti a utrpení, přetvořivší se v nekonečnou radost a plesání v lásce k nejdražšímu Spasiteli, jemuž předem zasvětili a obětovali všechny svoje strasti! Skrze Golgotu došli nejvyšších duchovních met.

A všichni stigmatizovaní byli vskutku převelikými trpiteli či trpitelkami. Tak na příklad Anna Kateřina Emmericková, Luisa Lateau, sv. Veronika Giuliano, Maria Mörl, Anna Pfister, blah. Gemma Galgani a nejnověji Terezie Neumannová z Konnersreuthu. Snad nejvyššího stupně utrpení dosáhla sv. Lidvinia Sydenhamská. Několik desetiletí jejího života bylo

přeplněno nemocemi, strádáním, bolestmi těla i duše.

Než jaký vulkán lásky Boží háral v těchto duších. Vzpomeňme jen sv. Františka z Assisi, či sv. Kateřiny Sienské aneb jen naší současnice Terezie Neumannové, jejímžto nejmilejším projevem jest opakovati slova, jak »neskonale dobrý jest Spasitel«! Est autem extasim faciens amor divinus! Jen přemíra podobné lásky Boží uchvacuje v extasi! A v této — a tvrdím p o u z e v této — povstávají skutečná a pravá stigmata, jimiž bývá tělu udílena převeliká milost také zevně, před celičkým světem nositi rány Páně jakožto pečeti nejdůvěrnějšího zapojení lásky s ním. S oním za nás Ukřižovaným. Tak se jich dostalo sv. Františku 17. září 1222 na hoře Alverna, a po něm ostatním. Také před jedenácti lety naší Terezii Neumannové z Konnersreuthu.

Kde extase nebylo, jímá nás hned krajní nedůvěra. Brzy se ukáže, že vskutku vším právem, protože mimořádný zásah a milost vyžaduje i zcela mimořádného stavu příjemcova. Tyto rány jsou přece pouze symbolickou pečeti golgotského dějství, mystického zapojení v Golgotu. Nepotřebují býti opatřeny nadto ještě snad faktickou skutečností anatomických poměrů, kdyžtě fyziologicky předstihují běžné životní pochody těla lidského.

Proto také jest neskonalá rozmanitost jejich vzhledu, tvaru, částečně i počtu či doby trvání. Jsou na př. za živa sotva znatelný, a teprve po smrti se mocně projeví na mrtvém již těle. Anebo na úpěnlivé prosby bývají opět odňaty od jejich nositelů, jimž na př. působily velké sociální potíže a pod. Od sotva znatelných stop dosahují velikosti až 6—7 cm. Též jejich umístě-

ní, hloubka, vnější forma, doba trvání atd. jest různě vyznačena nebo se mění. Tak především boční rána v prsou, která hned bývá správně podle Golgoty vpravo («les droitières») anebo v neuvědomělém zrcadlovém obrácení («les gauchères»), k nimž patří i stigmatizovaná z Konnersreuthu.

Totéž měrou zvýšenou platí i o ranách stigmatizovaných v dlaních rukou, což jest jejich symbolickým či mystickým umístěním, nikoli však anatomickým, které jest jediné správně zachyceno na otiscích rubáše. Po stránce lékařské se pak chovají zcela zvláště a odlišně od jakýchkoliv ran. Nehojí se především žádným prostředkem, ani když byly chráněny pevným obvazem. Neinfikují se ani po letech, negranulují, nevytvářejí jizev, aniž se kolem nich hromadí zbytky krevního barviva čili pigmentace. Nejsou kol kolem ani zaníceny. Obyčejně bývají pokryty lehkým příškvarem, který se pravidelně téměř každý pátek nadzvedá, aby rána krvácela v dobu oběti golgotské na kříži. Nebo se pouze otvírají za extase a po ní opět mizejí jako rána na pravém rameni či rány trnové koruny u Terezie Neumannové. U stigmatizovaného kapucína P. Pia z Pietralchiny v klášteře San Giovanni Rotondo v Apulii dokonce vydávají líbeznou vůni a jak očitý svědek, redaktor Max Fuss z Českého Krumlova, osobně tam viděl, při konsekraci sv. hostie vytékala z nich krev dokonce proti směru zemské tíže!!

Tyto stigmatisační rány zůstávají stále záhadou pro vědu lékařskou, když neběže útočiště z nouze k pouhým slovům: »sugesce či psychogenní původ«, aneb se neohání pojmy tak zvetšelými a nedostatečnými, jako »hysterie« a pod. Dnes dokonce i psychiatrie činí

rozdíl mezi záchvatem t. zv. hysterie a extasí, kterou nijak ani pochopiti, ani vysvětliti nedovede. Dokonce i jinde lékaři se zájmem studují a popisují případy stigmatisací, o nichž ani odborný kongres odborných lékařů nervových a duševních nemocí nemohl podati dostatečných vysvětlení (Med. Dr. Giorgio Festa z Říma ve spisku o Piovi).

S druhé strany i účast stigmatisovaných na utrpení Páně bývá různá. Vyvine se na př. jen krvavý pot nebo to jsou pouze rány bičování aneb trním korunování. Ani všech pět ran Páně se nevyvine. Dva františkáni měli pouze stigmata na nohou, jiná osoba pouze jedno stigma s naznačením pěti ran v něm.

Leč těmto skoro pravidlem chyběla duševní spoluúčast na velkém dramatu Kalvarie. Uchvacující vise Golgoty i celého života Páně i přesvaté Panny měla častokráte již zmíněná Anna Kateřina Emmericková. Mnohem dokonalejší, a to na muka Kristova omezena jsou nazírání Terezie Neumannové, jak tomu zejména nasvědčuje její bezvadná a zaručeně správná aramejšтина. S druhé strany různými visemi utrpení Páně byly obdařeny i osoby nestigmatisované, na př. »druhý farář z Arsu« Pater Lamy z La Courneuve u Paříže.

Většina těchto duší, zasvěcených golgotskému utrpení Páně, obdržela nadto i jiné hojné dary duchovní: kardio-hagiognosii (rozpoznávání a třídění duší i svatých věcí), extase, prorocství, vise, levitace, bilokace, uzdravování, mystické rozmluvy s Pánem atd. Hojným úkazem také bývá trvalá nepotřeba spánku a potravy. Tak na př. stigmatisovaná z Konnersreuthu spí denně celkem asi půlhodinku. Nesmírně málo jedli: sv. Lidvi-

nia, o níž její životopisec napsal, že za 30 let svých utrpení požila tolik potravy, co obyčejný člověk za tři dny, švýcarský poustevník Jan z Flyes, Johanna Matless v Anglii, Luisa Lateau v Belgii, Anna Kateřina Emmericková v Dülmenu v Německu, Maria Domenica Lazari v Tridentu v Tyrolích. Mezi nimi však nejpodivuhodnějším a nejúplnějším způsobem vyniká stigmatisovaná z bavorských Smrčin, jejíž číře nepochopitelný půst od pokrmů, ale i hlavně od jakýchkoliv nápojů, trvá již přes jedenácte let.

Tato poslední okolnost jistě že souvisí s její vroucí láskou k svátostnému Spasiteli. Jediné Eucharistií a nadpřirozeným životem z Eucharistie prýstícím může nám býti jakž takž představitelnou. Přesto zůstane nikdy nepochopitelnou věcí, stavící veškerý zkušenosti našeho života a vědy prostě na hlavu. Ostatně »podobný půst, trvá-li při pouhém přijímání Krista eucharistického . . . tum quippe jejunium erit miraculum recensendum (bude mezi zázraky započitatelným),« napsal známý odborník těchto věcí papež Benedikt XIV. v citovaném spise »De beatificatione servorum Dei« (Teodorowicz, Zjawiska mistyczne, 295).

Než ani stigmatisace sama nedostačuje k dosažení stupně svatosti, k němuž se pouze a jediné vyžadují křesťanské ctnosti v heroické míře. Právem zmiňuje se o tom známý spisovatel P. Alois Mager O. S. B. ve své knize »Mystik als Lehre und Leben« (str. 487): »Heroický život ctností je tu vždy rozhodujícím. Spojí-li se stigmatisace s tímto, pak Církev vším právem vidí v ní potvrzení kromobyčejného stupně svatosti . . . tak si vysvětlujeme, že z celkového počtu stigmatisací 321 (dnes jich bude již na 340, pozn. spis.) pouze 63

případy byly svatořečeny či blahořečeny.« Nejposlednější z těchto je blah. Gemma Galgani, zemřevší v toskánské Luce r. 1902.

Vysoce zajímavý jest i poznatek, že se pravá stigmatizace vyskytuje pouze a jedině v Církvi katolické. Nejenom v Evropě, ale i v Asii: Helena Bolowata na Ceyloně, v Americe, v Kanadě Esperanza de Jesu a sestra Maria od zbičovaného Ježíše v Campinas v Brazílii. O dvou posledních případech, jednom českém a druhém pravoslavně sjednoceném, nemohl jsem se bohužel prozatím pozitivně vysloviti.

Svou spoluúčastí na Golgotě zlomili stigmatizování v sobě navždy osten bolesti. Byť byla bolest sebe horší a intensivnější, nemůže je už vnitřně zraňovati ani obtěžovati. Proto s největší radostí používají této téměř výsady, aby vzali svá další utrpení zcela dobrovolně na sebe pro blaho či spásu svých spolubližných. Spásu věčnou či časné uzdravení těla. Sám jsem zkoumal a popsal nevysvětlitelné uzdravení Jana Glabazni z Mokřých Lazců ve Slezsku. Právě nedávno se událo podobné uzdravení dítěte, lékaři po beznadějně operaci za ztracené prohlášeného — ve spojení s Konnersreuthem i v Praze. O Konnersreuthu hojně podobných věcí přináší krásný spis Staudinger-Kolísek: »Spasitel jest dobrý či o Konnersreuthu nejnovější.« Rovněž i výtečné ročenky Fr. R. v. Lama »Konnersreuther Jahrbücher«, jež vydává Badenia v Karlsruhe.

Právě toto smírné přijímání utrpení za jiné jakožto význačný mystický rys charakteru dějství konnersreuthského vyzdvihuje v nejnovějším svém spise arcibiskup Teodorowicz (»Konnersreuth«, nakl. Pustet, Salzburg,

1936). O smírném utrpení stigmatizovaných platí pak zvláště krásná slova Péguyho: »Jakmile utrpení může pomáhati, spojuje se a přimyká k utrpení Kristovu. Přidružuje se mu a připodobňuje se jeho druhu a způsobu . . . Neprodleně stává se téhož rodu, čeledi a druhu jako muka Páně. Stává se jejich sestrou. Stává se jeho společným utrpením.«

Ještě lépe to vystihl Lavaud: »Toť jest silou křesťanství, že utrpení dává s m y s l. K ř e s t a n ví, zač trpí. V následování ukřižovaného Boha, ve spojení s ním nabývá podílu na jeho smrtelném zápase. S p o l u p r a c u j e n a v y k o u p e n í s v ě t a. Jako při svatbě v Káně galilejské vodu ve víno, tak p r o m ě ň u j e K r i s t u s b o l e s t v r a d o s t.«

Na této výlučné »mystice utrpení« vidíme tudíž nejjasněji, jak je skrze Golgotu dána možnost pomáhati světu, zvláště zemím náporů bezbožníků i rozvracečů ohroženým. Otvírají se neslýchané možnosti smírného utrpení a zápalné oběti Bohu. Svým životem nám to především odhalila světice z Lisieux. Podobně hlásal to ctih. Tomáš Kempenský ve své podivuhodné »královské cestě Kříže« anebo Bohem nadšený apoštol, blah. Grignon z Montfortu v »Okružním listě přátelům Kříže«.

XXIII

Přesvaté rány Páně zdrojem nesmírných milostí

Do mystiky trpícího Krista a neobsáhlého tajemství Božské lásky, projevené na Golgotě, nejlépe se vnořil veleduch svatého Pavla, který zdůrazňoval: »My kážeme Krista ukřižovaného, židům pohoršení, pohanům pošetilost, ale těm, kteří povoláni jsou . . . K r i s t a, B o ž í t o m o c a B o ž í m o u d r o s t« (I. Kor. 1, 23, 24). Tímto nesmírným golgotským dramatem byl tak prostoupen, že mohl zvolati: »S Kristem ukřižován jsem. Žiji pak již nikoli já, nýbrž žije ve mně Kristus . . .« (Gal. 2, 20); »neboť já nosím jízvy Pána Ježíše na svém těle« (Gal. 6, 17). Proto i další jeho slova jsou pro nás zvláště důležitá.

Vskutku je Ježíš Ukřižovaný knihou vyvolených, psanou uvnitř a zevně, jak ujišťuje a přemnohými citáty svatých dokládá jesuita Jan Křt. de Saint-Jure. »Neboť Kříž jest pramenem všeho požehnání a příčinou všech milostí« (sv. papež Lev). »Mezi všemi pokrmy duše jest však beze vší pochyby rozjímání o přehořkém utrpení a přebolestné smrti Páně pokrmem nejlepším a nejživnějším. Dává a udržuje život, ale veškerou sílu svou má uvnitř . . . O dobrodiních z utrpení Páně plynoucích pozorně uvažovati, to znamená duchovním způsobem tělo Páně jísti a krev jeho píti« (sv. Bernard z Clairvaux). A dále: »Kdo chce býti doopravdy člověkem duchovním, nechť láskyplný život a přehořké utrpení Páně chová ve skřínce svého srdce jako drahocennou perlu, stále uzavřenou« (Ludvík Blossius). Neboť »smrt dává život, rány působí

uzdravení, krev vyluzuje čisté slzy a bolest rodí radost« (sv. Bonaventura).

Mohl bych takto pokračovati a jen z podobných citátů napsati nový spisek, než se zmíním jen o jediném faktu, který mluví za všechny: Na rozjímání cesty umučení Páně, cesty křížové, třebaš i zcela krátké, poskytla Církev svatá duším jinak v posvěcující milosti Boží se nalézajícím — p l n o m o c n é o d p u s t k y i duším v očištcí přivlastnitelné! To znamená, že toto považuje za velmi důležitou činnost pravých následovníků Krista, křesťany se zovoucích.

Ve svém kázání o Konnersreuthu sám mnichovský kardinál arcibiskup Faulhaber vyzýval věřící, aby se opět utíkali v rány Kristovy. A denní modlitbička jednoho z největších synů a obhájců Církve, sv. Ignáce z Loyoly, chovala stálou prosbu: »Ve svaté své rány ukryjž mne, odloučiti se od sebe nedejž mi, ó Pane!«

Což může býti k tomuto účelu vhodnějšího či působivějšího, než otisky sv. rubáše turinského, na němž je veškeré toto utrpení Páně do poslední písmenky zachyceno! Pročež vším právem zaslouží si toto sv. hrobní plátno naší nejvroucnější úcty jak vzhledem k našemu Spasiteli, tak i k jeho přesvaté Matce, kteráž tehdy v kratičké pietě mohla věru volati s prorokem Jeremiášem: »Ó vy všichni, kteří jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má!« (Pláč Jerem. 1, 12.) Mořem bolestí prošla tu Matka Neposkvrněná, aby se mohla státi Matkou milostí pro celé pokolení lidské. Na Golgotě vysloužila si Královna mučedníků tento svůj titul. Matka, jejíž srdce tam proklál sedmerý meč bolesti, spoluvykoupila nás krví svého srdce. Tak se stala K r á l o v n o u n e b e s . . .

Zvláštní shodou okolností v těchže savojských Chamberách, kde byla po léta chována tato přesvatá památka Umučení Páně, vynořila se nedávno, v našem věku, prostá řeholní duše Marie Marta Chambonová, přetékaající úctou a vzýváním těchto přesvatých ran Páně. Nesčíslněkrát je adorovala s obdivuhodnými výsledky svými kratičkými, leč nesmírně mocnými, střelnými modlitbičkami:

»Můj Ježíši, odpustění a milosrdenství pro zásluhy tvých svatých ran! Věčný Bože, obětuji ti rány Pána našeho Ježíše Krista, abys rány duší našich uzdraviti ráčil.«

Povznesla tím a povzbudila naši úctu k nejsvětějším ranám Vykupitelovým, neboť tato pobožnost se zakládá na nevyčerpatelném podkladě zásluh téhož Syna člověka a Syna Božího zároveň.

V mystických rozmluvách sdělil prý sám Spasitel této zbožné sestře toto:

»Moji katané učinili dobře, že mi prokláli bok, probili ruce a nohy. Tak otevřeli prameny, z nichž se budou po celou věčnost vylévati vody mého milosrdenství.

V čem záleží vaše bohatství? V mém svatém utrpení! Tento poklad je váš . . . Kdykoliv obětujete mému Otci zásluhy mých sv. ran, získáváte je . . .

Z mých ran lze dojít plodů svatosti.

Rány mé zahojí vaše . . . Dosáhnete všeho pro zásluhy mé krve, vždyť má nekonečnou cenu . . . Vyplním vše, oč budu prošen pro své svaté rány. Pobožnost k nim se musí rozšířiti.«

Nuže, zdaž sama boční rána nevede nás přímo k Bož-

skému Srdci Páně — k jeho ohromným tajemstvím a nevyčerpatelným milostem?

A což podmanivá a nejhlubšími tajemstvími obetkaná Božská Tvář? V polovině minulého století vyšel mocný impuls z Toursu ve Francii, a to z kláštera karmelitek s pomocí zbožného Lva Duponta. Toto hnutí se přeneslo i do kláštera téhož řádu v Lisieux-Calvados a tam vykvetlo v nejnádhernější květ této úcty světicí, která se zvala nejen od Jezulátka, ale též od Božské Tváře Páně.

V soukromých zjeveních bylo sděleno sestře Marii od sv. Petra v Toursu: »Hledám duše, které by jako Veronika utíraly můj obličej a jej uctívaly. Jako v pozemské říši možno si za minci, nesoucí obraz zeměpána, všechno koupiti, tak drahocenným penízem mého svatého člověčenství aneb mé uctíváníhodné Tváře můžeš dosíci všeho, co jen chceš...« Než nejvyšší odměnu zvěstovala jí slova: »Brzy budeš patřiti na moji Tvář v nebesích. Ukázal jsem ti moc svého obličej, abych ve tvé duši znovuvytvořil obraz Boží. Kdož zde na zemi patřili s lítostí a láskou na rány mého obličej, uzří jej jednoho dne v nebesích zářiti nádherou mé slávy.«

Koncem minulého století také v Anglii stigmatizovaná Terezie Helena Higginsonová stala se hlasatelkou pobožnosti k trpící a oslavené Tváři Páně i k jeho přesvaté Hlavě, jakožto sídlu Božské Moudrosti. Krásně to vylíčila knížka P. Willibrorda Schonse O. S. B.: »Das heilige Haupt Christi als Sitz der göttlichen Weisheit.«

*

Myšlenka mystického utrpení smíru a Golgoty nezůstala obmezena jen na malý počet duší stigmatizovaných. Naopak, velký počet svatých Páně byl oddán pobožnosti k ranám a utrpení Páně, čímž docílili nejen velkých duchovních zisků, ale i zcela nečekaného rozkvětu svého vnitřního života.

Již koncem starověku dal sv. Augustin a jiní církevní spisovatelé podnět k uctívání trpícího člověčenství Páně. Než teprve ve středověku rozkvetlo nejvyšší porozumění a láska pro tato lidská muka Spasitelova, až se stala takřka vášní pro ně (*Passion für Passion Christi*). V těch dobách vyvrcholil tento duševní směr středověký zvláště ve sv. Bernardu z Clairvaux (1090—1153), a to především jeho úchvatnou modlitbou k údům Ukřižovaného (*Oratio rhythmica ad membra crucifixi*), z níž cituji aspoň maličké ukázky, nevšední laskavostí p. dra A. Fuchse, známého překladatele hymnů mariánských, česky tlumočené:

A d p e d e s:

Plagas tuas rubicundas,
et fixuras tam profundas
cordi meo fac inscribi,
ut confringar totus tibi
te modis amans omnibus!

K n o h á m:

Purpur, který z ran tvých svítí,
hloubku jízev po přibití
vepiš v srdce mého blánu,
zkrušen, ať jen tvým se stanu.
Jak umím jen, chci mít tě rád!

A d g e n u a:

Quis pro tanta caritate
quaerit te in veritate,
dans sanguinem pro sanguine.

K e k o l e n ů m:

Za lásku, jež nám se dává,
kdo tě v pravdě vyhledává,
by krev svou za krev vycedil.

A d m a n u s:

Manus sanctae! Vos complector
et gemendo condelector.
Grates ago plagis tantis,
clavis duris, guttis sanctis,
dans lacrimas cum osculis.
In cruore tuo lotum,
me commendo tibi totum.
Tuae sanctae manus istae
me defendant, Jesu Christe,
extremis in periculis.

K r u k á m:

Objímaje svaté ruce,
spolucítím rány v muce!
Srdce mé se vděčně chvěje
pro hřeby i pro krůpěje
v nářku, pláči, v líbání!
V krvi, která pro nás kane,
obmýt se ti dávám, Pane!
Ruce tvoje svaté, čisté,
nechť mne, Pane Jezu Kriste,
v nebezpečí ochrání!

A d l a t u s:

Te dulce vulnus aperi!
Plaga rubens aperire
fac cor meum te sentire
sine me in te transire
velem totus introire
pulsanti pande pauperi!

K b o k u:

Ó ráno sladká, vejít dej!
Otevř bránu rány rudé,
pak tě srdce vnímat bude,
duše má se v tebe ztopí,
vejdu v bok, jež protklo kopí,
hle, chudý tluče, nezhrdej!

A d c o r:

Dilatare, aperire
tanquam rosa fragrans mire,
cordi meo te coniunge,
unge illud et compunge:
qui amat te, quid patitur!

K s r d c i:

Rač se plně rozevřítí
jako vonných růží kvítí,
se srdcem mým rač se spojit,
posvětit je, zkrušit, zhojit.
Jak trpí, kdo tě miluje!

A d f a c i e m:

Tuae sanctae passioni
me gauderem interponi,

in hac cruce tecum mori,
praesta crucis amatori:
Sub cruce tua moriar!

K t v á ř i:

Muky svoje požehnané
s radostí dej sdílet, Pane!
Na kříži dej mřít v díku.
Popřej kříže milovníku,
ať pod tvým křížem umírá!

Tato vroucí láska světcova k Umučení Páně rozlila se po všech současících. Vykvetla a vyvrcholila zejména v květech stigmatisace serafínského následovatele Krista, ve sv. Františku z Assisi, v modlitbách sv. Kláry, blah. Anežky České, ve žhoucí mystice sv. Bonaventury, ve visích sv. Gertrudy Veliké atd. Krásně popisuje tuto věc blah. Angela z Foligna:

»Jednoho dne pohlížela jsem na kříž a na Ukřižovaného. Spatřila jsem ho tělesnýma očima. Najednou byla duše moje rozžhavena tak žhoucí láskou k němu, že mne celou nepozorovaně naplnila radost i rozkoš. Viděla jsem i cítila, kterak Kristus moji duši objímá svou rukou, přibitou na kříž. Sama jsem se podivila své radosti, neboť byla mimořádně veliká. Od té doby zůstala mi v duši nepopsatelná útěcha a radost.« Téže radosti se dostalo jiné stigmatisované, sv. Luitgardě, což nám zachytil na Karlově mostě v Praze umělecký výtvar sochaře Brauna z Braunů, praděda mé matky.

Nebo jakým ohněm hárají slova taky stigmatisované sv. Kateřiny Sienské: »Ó bráno lásky! Nebylo ti tedy dosti, abys se stal člověkem? Tys chtěl

dokonce za nás umřít. Než tvoje milosrdenství učinilo ještě více. Zanechals nám sám sebe za pokrm... Ó, milosrdenství! Mé srdce plane celé ohněm, kdykoliv na tě pomyslím. Kamkoliv také můj duch se obrátí, všude nalézám jen tvoje milosrdenství.«

Jiná skvostná ukázka něžné mystické lásky k Ukřižovanému pochází od středověkého mnicha, blah. Jindřicha Susa. V jeho »Knížečce Lásky« čteme: »Viděl jsem jej vřele Milovaného: Leží pod planým štěpem a podlehl svým ranám lásky! Třebas jsem jen vyvrhelem světa aneb práškem zatracení, chci si přec se svým Pánem porozmlouvat, s něžnou a jasnou Moudrostí. Rci mi jen, ty vřele Milovaný, proč jen jsi nechal moji duši tak dlouho a tak vřele ucházeti se o sebe, aniž by ses mně byl i jedinkrát ukázal? V noci hledal jsem tě. Uprostřed radostí světa nesklidil jsem nic leč trpkost v hlubinách své duše.«

Výtečný znatel a povzbuzovatel duchovního života, ctih. Tomáš Kempenský, ne nadarmo vyzývá nás ve své »Zlaté knize Následování Krista« (II, 1): »U Nejvyššího buď mysl tvá a modlitba tvá. Bez ustání směřuj ke Kristu. Nedovedeš-li rozjímati o věcech vznešených a nebeských, zůstavej u Kristova umučení a v jeho svatých ranách rád prodlévej... Pakliže v jeho ranách a vzácných jízvách zbožně budeš hledat útočiště ve svých trampotách, pocítíš velikou posilu.«

Ještě většího rozmachu se dostalo uctívání ran a umučení Páně v zlých dobách »reformace« a proti-reformace, kdy byla vážně ohrožena naše sv. víra. Že pak po tomto útoku nastala nová obnova náboženského života katolického, o to má velkou zásluhu právě

duchovní šik vojenský, ona »setnina Ježíšova«, jíž dal její vůdce do vínku vroucí oddanost a zbožnou úctu ke dvěma nejmocnějším nádržím duchovní moci: k Umučení a ranám Páně, jakož i k Matce božských milostí. Všeobecně je známa jeho modlitba, počínající: »Duše Kristova, spasiž mne, utrpení Kristovo, posilniž mne, krvi Kristova, opojiž mne, vodo z boku Kristova, obmyjž mne . . .«

Nesmírné utrpení Páně bylo zdrojem nejintensivnějšího apoštolátu sv. Františka Xaverského, druha sv. Ignáce, ve východní Asii. Z téhož zdroje čerpala i sv. Terezie Ježíšova z Avily svoje nejmocnější mystické vzlety ducha: »Spočívám na kolenou, mlčíc, ale celé moje tělo se třese pod mukami tvého těla. Trny na tvém čele pronikají do mých spánků. Hřeby tvých rukou drásají též i moje ruce. Z rány tvého boku řine se krev mého srdce . . . a jakkoliv zde v prachu před tebou ležím, s p o j u j i s e s t e b o u, m ů j B o ž e, vždyť tam nahoře s e c í t í m s t e b o u u k ř í ž o v a n o u . . .« Co říci ještě o mystickém druhu této velké světice, o sv. Janu od Kříže, kdyžtž už jeho jméno a jeho proslulý výrok: »Aut pati, aut mori« (Buď trpět neb umřít) nám vše povídá?

Tato žhoucí láska duší zvlášt vyspělých k utrpení Páně a jeho golgotské oběti měla se státi pomalu i statkem všeobecným. Měla vésti množství duší ne k soucitu a k spoluutrpení, jako spíše k usmiřování viny, aneb k smírným obětem. Toho především dociluje úcta Božského Srdce Páně, hlásaná celému světu francouzskou světící sv. Marketou Marií Alacoque (1647—1690). V památném roce 1674 sám Spasitel uložil jí tento apoštolát v Paray-le-Monial slovy:

»Chci, abys mými zásluhami vynahrazovala nevděk lidstva. Toto mé srdce chci ti za to dáti. Než napřed musíš se stát jeho obětí zápalnou, abys jeho prostřednictvím odvracela tresty, kterými Božská spravedlnost obmýšlí trestati a kárati svou náboženskou obec...« V přítomné době nejnadšenějším hlasatelem této úcty Božského Srdce Páně je P. Mateo Crawley-Bowey.

Krásná kniha jesuity Raoula Pluse: »Die Torheit des Kreuzes« líčí pak podrobně, jak tato svatá duše vnikala krok za krokem do tajemství utrpení Páně, aby odtud načerpala poznání, že jedna spravedlivá duše může svou obětí zadržeti potrestání tisíce hříšných duší... Posléze se stala tato sestra řádu Navštívení Panny Marie skutečnou bílou hostií, t. j. žertvou, sebe samu Božské spravedlnosti v obět smíru strávivší.

Několik desítek let poté blah. Grignon z Montfortu, vroucí ctitel mariánský a známý apoštol Bretagne, učinil myšlenku oběti majetkem všech věřících: »Dílo Kristovo jest vykoupením obětí, na níž my všichni můžeme bráti účast, jestliže svá utrpení na sebe dobrovolně bereme a je obětujeme za Kristovo mystické tělo, t. j. jeho svatou Církev.«

Proslulý jest jeho spis: »Okružní list přátelům kříže«, který dvě století později sílil Terezii Neumannovou (ještě v době předstigmatisační zcela beznadějně po léta trpící) a povzbuzoval ji mocně k nejvyšší odevzanosti vůči trpícímu Spasiteli. Tak ji uschoptil spolunést jeho těžký kříž na Golgotu. Toto její krajní sebeobětování bylo korunováno stigmatisací.

Zmíněný jezuita P. Plus píše, že »tento list má v sobě žhavost proudu lávy. Vše staví na našem z a p o j e n í s e v K r i s t a. Pročež přítel kříže buduje vše na tomto základě, na Kristu za nás ukřižovaném. Volí nadevše kříž utrpení, odumření světu, aby zde zcela v skrytosti žil spojen s Kristem, Bohočlověkem. Pročež přítel kříže stává se tím pravým n o s i t e l e m K r i s t a. Vpravdě může říci: „Žiji — leč nežiji více sobě, ž i v ě j e s t v e m n ě K r i s t u s!“ Kristus jest však hlavou mystického těla Církve a vy jste jeho údy! Jaká tudíž čest a jaká nutnost spolutrpěti za těchto okolností!«

Tato myšlenka dále rozváděná stala se základem smírných obětí. Vždyť, když hlava mystického těla tolik vytrpěla pro lidstvo, sluší se, aby i jednotlivé údy za sebe navzájem trpěly a obětovaly něco ze svých útrap a protivenství v tomto údolí bídy a slz.

V nejnovější době nejúčinněji rozšířil tuto myšlenku vzájemné oběti údů mystického těla Kristova P. Lyonard, autor díla »Apoštolát utrpení«. Sám byl hrdinou v snášení útrap a bolestí. V tom ho s úspěchem podporoval Luis Peyrot, zakladatel katolického svazu trpících, abbé Perreyde a jiní, čímž toto smírné snášení utrpení ve spojitosti s utrpením Kristovým na Golgotě bylo i širokým vrstvám vysvětleno, nabádajíc je k lásce a smíru.

Cožpak ještě dnes, č i p r á v ě d n e s K r i s t u s n e t r p í? Což netrpí zvláště mnoho a krutě pod nejzuřivějšími útoky bezbožníků? Rusko, Mexiko, Španělsko . . . což tam nekrvácí ze statisícových ran jeho mystické tělo?! Což v jeho údech nepokračuje tam nadále,

právě v našich přítomných dnech jeho krvavá oběť golgotská, touž krví, týmž utrpením?

Jak krásně o tom již před dvanácti lety, kdy se dalo pronásledování Krista v jeho údech pouze v SSSR., napsal italský konvertita Giovanni Papini:

»Vše, co lidé mohli tobě, Kriste, udělali zlého, také po tvé smrti, a po smrti více než za života, lidé to učinili. My všichni jsme to učinili. Miliony Jidášů tě políbilo, když tě dříve prodali. A ne za pouhých třicet stříbrných a také ne jednou. Legiony farizeů, zástupové Kaifášů tě odsoudili jako zločince, hodného, abys byl přibit na kříž. A milionkrát tě ukřižovali myšlenkou a vůlí. A věčná smečka špinavého, pošťavného davu pokryla tvůj obličej slinou a poličky. A pacholci, kostelníci, vrátní, vojsko nespravedlivých držitelů peněz a moci — bičovali ti plece a zkrvavili čelo. A tisíce Pilátů, oděných v roucha černá nebo nachová, kteří sotva vyšli z koupele, napuštění mastmi, pěkně učesaní a oholení, odevzdali tě tisíckráte katům, když dříve poznali, žes nevinen. A nesčíslná chvástavá a vínem páchnoucí ústa žádala nesčíslněkrát osvobození buřičských lotrů, zločinců . . . abys ty mohl býti nesčíslněkrát vlečen na Golgotu a přibit na kříž železnými hřeby, rozžhavenými strachem a kovanými nenávistí.«

Což za dnů právě minulých netekla krev Páně v jeho údech na širé, svaté Rusi v nejkrutějších pronásledováních, páchaných bezbožníky v šílené přímo nenávisti tohoto Ukřižovaného? Což podnes ještě ne tisíce, ale statisíce vyznavačů Kristových v Mexiku neztrácejí svůj majetek, čest, zdraví i život v nejhroznějších mukách, ranách, žalářích, popravištích?!

Což nešťastné Španělsko? Nečetli jsme v denním tisku, jaký nesčíslný počet obětí na životech vyžádaly si bolševismem rozeštvané masy svedeného lidu, zejména na kněžích, řeholnících a řádových sestrách? Tito všichni jen k vůli tobě, Pane, hynuli a trpěli nevyslovitelná muka . . . Nedostačovalo je a jejich spoluvěřící kositi kulomety, do moře spoutané házeti, nýbrž nejrafinovanější muka byla vynalézána. Těžce ranění byli poléváni benzinem a zapalováni, přemnohým byly životy rozparovány či hrdla podřezána. Ani to nepostačilo, nýbrž sta nevinných lidí zmíralo tam trestem Golgoty, křížem tvým, Kriste, onou nejstrašlivější smrtí, zde na otiscích rubáše zachycenou a nám sdělovanou! Dokonce Neronovy »živé pochodně« byly tu napodobeny . . . To vše se stalo bez ohledu na nesmírné umělecké škody v klášteřích, kostelích, knihovnách, obrazárnách v přemnohých městech a místech, srovnaných občanskou válkou se zemí.

Jaký to démonický nápor věčného převracovače cest Božích zuří nyní proti Golgotě! Od dob ariánů, obrazoborců, albigenských, bogomilů, katarů, husitů, geusů a všech jiných reformátorů až po tyto nejnovější šílence — vzdor tomu, že žijeme v době nejpokročilejší humanity a lig za lidská práva . . . Ani tečka nad jota se nezměnila v metodách a způsobech potírání Ukřižovaného proti předcházejícím staletím . . .

Nikdy však také za dějin světa v nás, hlásících se k tomuto Ukřižovanému, nestouplo výše vědomí soudržnosti a spolunáležitosti všech lidí, kteří byli pokřtěni ve jménu Kristovu. Nikdy jsme si jasněji neuvědomovali tuto skutečnost, že my všichni jsme údy téhož jediného těla Páně!

Všichni aspoň dnes duševně spolutrčíme a spolucítíme se všemi bratřími a sestrami v Kristu, kdekoli jsou na světě pronásledováni, kdekoli bojují či trpí. Nikdy jsme nepocítovali mocněji tuto jednotu všech údů v Kristu! Nikdy i pro nás jakož i pro všechny země, jimž ještě nastávají doby nejkrutějších zkoušek a bojů, neměl většího smyslu a významu apoštolát spolutrpení, soucítění, spolupráce pro veškeré křesťanstvo než právě dnes! Nikdy ještě my všichni křesťané, bydlící na okruhu zemském, nepocítili jsme se tak duchovně zajedno, tak spjati poutem vzájemnosti a vespolečné lásky jako dnes! Vskutku vůči jedinému nepříteli Boha: **M y v š i c h n i j e d n o j s m e v K r i s t u J e ž í š i, P á n u n a š e m ! !**

Co dříve před válkou bylo neznámými ušlechtilými dušemi praktikováno jako podivuhodné přenášení milostí na misionáře, kněze aneb na apoštolské či charitativní účely — bývalo jim mocným zdrojem nadpřirozené pomoci — to stalo se dnes povinností nás všech. Stalo se nám projevem radostné smírné oběti v ranách Kristových!

V této nové plnosti časů otvírá se nám úžasný smysl slov sv. Pavla: »*Qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis et adimpleo ea, quae desunt passionum Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est Ecclesia.* — Nyní se raduji z utrpení pro vás, neboť vyplňuji na svém těle, co zůstává z útrap Kristových pro jeho tělo, kterým jest Církev« (Kol. 1, 24). (»Ovšem nikoli, jako by k působivosti vykupitelského díla Kristova něco chybělo, vždyť dostiučinění jím podané jest nadbytné a ceny nekonečné, nýbrž aby se mu Církev

připodobnila také v utrpeních . . . jakož aby utrpení a dobré skutky, zásluhy jednotlivců rozmnožovaly duchovní poklady Církve a byly ku prospěchu jiným [o b c o v á n í s v a t ý c h].« — Sýkora-Podlaha, str. 160.)

Tato slova právě v našich současných událostech docházejí nejmocnější ozvěny. Ba stala se životní potřebou nás všech . . . Krásně o tom dogmaticky napsal theolog dr. Fr. Jürgenmeister: »Církev jest viditelným zjevením mystického Krista, formou jeho života pro lidstvo, orgánem rozdělení tohoto života hlavy v jednotlivé údy. Církev jest jaksi doplněním Krista, jako trup jest doplněním hlavy, jako údy tělesné aneb orgány jsou doplněním, ucelením organismu. A Kristus jako hlava chtěl, aby ve svém utrpení nejenom tato hlava obětovala se za své údy, nýbrž aby i údy doplňovaly svým utrpením muka hlavy, aby na podkladě společenství života s ním i každý úd svým osobním utrpením pokračoval v tomto díle, jímž položila hlava základ ke vzdělání, t. j. k výstavbě svého těla, jímž jest Církev (Kol. 1, 18. Ef. 1, 22, 23) . . . Tímto způsobem vzrůst těla má pokračovati také spoluutrpením údů« (Jürgenmeister, »Der mystische Leib Christi«).

S tímto pak plně souhlasí jiné význačné projevy: »V očích katolíka utrpení jedincovo slouží veškerenstvu. Jinými slovy: princip utrpení jest zároveň principem milosti v tomto velikém, nadpřirozeném organismu, v němž Beránek Boží neustále mystickým způso-

bem dále trpí, v němž smrtelná úzkost jednoho údu vyhání jed z ostatních všech údů, takže nejcennějšími jsou právě ony údy, v nichž se bez ustání projevuje milost hory Olivetské. Toť jest zdroj života, který takřka proniká celou Církev od hlavy po paty. Nejenom viditelná obět kříže bývá přinášena ve vznešených tajemstvích oltářních, kde se bez ustání obnovuje jediný úkon Kristův, nýbrž i vnitřní utrpení z Gethsemane se tu věčně uchovávají» (Msgr. Benson).

Touž myšlenkou prodchnut píše Msgr. Gay: »Církev žije dvěma základními věcmi: osobní obětí Ježíše Krista a obětí v jeho údech stále přinášenou. Nemůžeme u nás přestati ani obět mše svaté, ani obět mučednictví. Tělesná a duševní utrpení jsou druhem mučednictví, způsobem krveprolévání. Spojením se smírnou krví Kristovou běže tato tajemná krev, ze všech ran křesťanských srdcí se řinoucí, širokou účast na smírné síle oběti hory Kalvarie.«

Vším právem vyzýval tudíž ještě před válkou nadšený apoštol utrpení, abbé Perreyde, všechny nemocné a trpitele: »Jako u Krista, stejně i u vás nejzáslušnější činností jest utrpení. Lze pak pro spásu a záchranu světa více vykonati, když jest člověk upoután na lůžko, než kdyby se plavil na daleké, ztracené ostrovy. Vše pak záleží na síle Lásky ... Střeďte se někdy si pomyslit, že vaše útrapy byly zbůhdarma přineseny aneb že tichý zápas vaší trpělivé lásky pro svět byl bez výsledků. Vaše utrpení jsou společným pokladem všech v Kristu zapojených duší! A den zjevení zjeví i toho či

onoho neznámého bratra či sestru, jejichžto obrácení jste vy vykoupili, aniž jste o tom věděli!«

Zdaž nemáme nejpřesvědčivějšího dokladu této pravdy v naší dětsky prosté, ale nejvyšší láskou k zmučenému Pánu v jeho nejsvětější Tváři rozžhavené duši svaté Terezičky z Lisieux, právem od sv. Otce Pia XI. nazvané »patronkou misií«?

Ano, ano, »musíš procházeti mým trpícím člověčenstvím, když chceš dojít k mému čistému Božství«, tak zjevila v mystické rozmluvě sama Božská Moudrost blahoslavenému Jindřichu Susovi. Ano, »s těžkým utrpením zápasící duše musí se co nejúžeji spojit s Kristem Pánem, aby ranami jeho svaté lidské přirozenosti vnikala do jeho Božství« (Bernadot, O. P.).

Vskutku, něco nesmírně mocného, milostiplného musí se skrývati v těchto ranách utrpení Páně, když mystik tak význačný jako sv. Bonaventura z vlastní zkušenosti mohl o nich říci: »Ó vy přesváté rány Pána našeho Jezu Krista! Když jsem k vám jednou našel přístup, cítil jsem, že se moje oči zalily krví, takže jen rukama hmataje došel jsem nejvnitřnějších tajemství lásky Boží. A tu jsem spočinul! Zde nalézám tolik blaženosti, že ji vůbec ani popsat nemohu . . . Pán sám chová mne na svém klíně!«

XXIV

Ave Crux — salus mundi!

»Kdo je tento neviditelný milenec, který před mnoha věky na kříži zemřel a nyní poutá k sobě mládí, krásu a lásku? Zjevuje se duším v kráse a kouzlu, kterému nelze odolati. Přepadá je znenadání a činí je svou kořistí . . .

Je to člověk? Ne — Bůh to jest!

Jediné Bůh se může honositi takovými úspěchy. Tento Ježíš, jehož Božství bývá denně popíráno a tupeno, dokazuje toto denně mimo tisíceré jiné zázraky sebezáporu a statečnosti. Mladá, nevinná srdce darují se mu za to, že on sám se nám kdysi daroval. A tato oběť jest odpovědí lidské lásky na lásku Boha, který se pro nás dal ukřižovat.« Toť jsou nesmrtelná slova, jimiž se rozloučil Montalembert se svou dcerou, vstupující do kláštera . . .

»Můžete snad pochopiti smrt, která se stává dobývatelkou? Můžete si vůbec představit krále bitev, který má vojíny bez žoldu, bez naděje na statky tohoto světa, a přitom jim vdechuje sílu, vytrvalost pro všechny druhy strádání?! . . . Vskutku musí býti mocným tento vykupitel Ježíš, aby strhoval duše až k nejzazším hranicím oběti! Tak mocným, jak jen Bůh býti může!« Toť jsou myšlenky osamělého vězně sv. Heleny, Napoleona Bonaparte, kroky jehož vojsk se kdysi otřásala celá Evropa.

Tomuto mysteriu kříže věnoval jsem ve své meditační knize »Mysteria Božské Tváře« celou kapitolu. Nechci se tu tudíž ani opakovati, ani předstihovati. Kříž jest vskutku nejúžasnější, nejhlub-

ší a nejvyšší věc, symbol, znamení, skutečnost
nejduchovnější síly a moci! Jest klíčem
ke kosmickému dějství golgotskému! Jest vstupní bra-
nou k nepředstavitelným a neobsáhlým tajemstvím
Kristovým a ke všem milostem a proudům vod živých
z dřeva golgotského na lidstvo se rozlévajícím až do
skonání věků.

Nechci zde už nic opakovati z nesčetných myšlenek
velikých myslitelů a světců zašlých časů, uvedu jen ně-
co ze současných proudů Německa: »Kříž jest
vskutku jedinou cestou k překonání zla
v našem světě. Kříž jest kladnou, tvůr-
čí silou Dobra vůči záporné moci zla.
Kříž jest nejhlubším, nejmocnějším, nejmimořádněj-
ším, ano, vskutku B o ž s k ý m z n a m e n í m s p á s y
a základem křesťanské moudrosti. Jest znamením spásy
a lásky, která sebe samu v obět přináší. Kristus byl
prvním, kdo z lásky umřel, aby láska zjevena byla,«
jsou slova neobyčejná, ale veskrze pravdivá a prome-
ditovaná, jimiž Johann Sebastian Huber v knize »Die
Weisheit des Kreuzes« překvapuje současný svět.

Abych i z našich poměrů něčím obohatil svůj vý-
klad, zmíním se o slovech, jimiž na našem předloň-
ském celostátním katolickém sjezdu ředitel F. Žák za-
končil svou skvostnou řeč: »A na hranicích těchto vě-
ků postavili jsme kříž jako symbol lásky, oběti, míru.
Na přelomu těchto časů stojíme plni nadějí v budouc-
nost. K r i s t u s j e s t P r a v d a a Ž i v o t. K r i s -
t u s j e s t v ě č n ý m V z k ř í š e n í m l i d í a l i d -
s t v a . . . i v dobách největšího ponížení a nejhlubšího
úpadku!!«

*

Ano, kříž jest jediným znamením, které jest schopno vyvésti současný svět ze všech jeho zmatků i neštěstí. Vvésti i povznést a znovuzřídit ve svých stěžejích praskající společnost lidskou a uvést ji v nový duchový řád a hierarchii hodnot. Již jednou na Golgotě uvedeno bylo v soulad to, »co na zemi jest, s oním na nebi«. A nejúžeji je v sebe spojilo a svázalo. Kříž jest znamením, které vše hmotné povzneslo na výšiny duchovosti a tím přetvořilo. Jest znamením, které naši planetu opět zapojilo v kosmický řád a z c h a o s u v z e š e l k o s m o s! Kříž jest posléze i znamením, které když směrem k Absolutnu (a to jest pravým nejduchovějším smyslem svastiky v katakombách tak hojně) se uskutečňuje, dosahuje jak v jednotlivých duších, tak i v lidstvu skutečného K r á l o v s t v í B o ž í h o!

*

Ú ž a s n é m y s t e r i u m K ř í ž e!

Mysterium utrpení a zla i jejich překonání a osvobození od nich!

Mysterium sestoupení duchovna ve hmotu, jejího povznesení, přetvoření a tvůrčího posvěcení.

Mysterium zakletí světa hříchem dědičným a jeho vykoupení vtělením Syna Božího!

Mysterium mystické smrti a znovuzrození z ducha prozářením světa i života vše pronikající láskou Boží, jakož i osvobození veškerého stvoření zjevením synů Božích . . .

Nedozírná, neobsáhlá tajemství jsou skryta v tomto znamení sv. Kříže. Proto právem na svátek Povýšení sv. Kříže v antifoně k benedictus opěvuje nádherně Církev svatá tento strom sv. Kříže: »Ty jediný nade všecky stromy cedrové jsi vznešenější, na němž Ž i-

vot světa pněl, na němž Kristus zvítězil a smrt přemohla smrt na věky!« Tímto křížem, jenž mnohým se stal »pohoršením nebo bláznovstvím«, otevřela se vsutku a doslova nejúžasnější moc Boží a nejvznešenější moudrost Boží oněm právě v Kristu vyvoleným.

*
* *

Obět kříže Golgotského žije na věky a na věky vše oživuje. Neb byl to Život věčný sám, který se tu projevil jakožto čiře nekonečná, nadsmyslná a nadpřirozená Láska!!

»Bože, můj Bože, hned z jitra tě hledám,
žízní po tobě má duše,
nyje po tobě mé tělo
jak pustá, neschůdná, vyprahlá půda.
Lepší jest milost tvá než život . . .
rty mé budou tebe chválit . . .
Na tobě má duše lpí . . .«

(Žalm 62, 2—4.)

»Ano! Jako smrt mocné jest milování,
silná jako pekla moc jest láska.
Žár její — žár jest ohně, plamenů;
spousty vod té síly nemají,
lásku by uhasily,
řeky jí nezatopí.«

(Velepíseň 8, 6—7.)

Rejstřík použité literatury

- Archivio di Letteratura Biblica, Anno XIX, Fasc. V. e VI, 1902, Torino, Paravia.
- Artuffo Giov. Batt: La regia Confraternita del SS Sudario e Beata Vergine delle Grazie, 1898, Torino, Libreria Salesiana.
- Atmung: Handbuch der normalen und patholog. Physiologie von Bethe, Bergmann, Emden, Ellinger, 1925, Berlin, Verlag Springer.
- Barberini Sac. Adolfo: Come si guarda la S. Sindone, 1933, Torino, Berutti.
- Barbet Dr. Pierre: Les cinq plaies du Christ, 1935, Paris, Dillen & Cie.
- Barnes Mgr. A. S.: The Holy Shroud, 1934, London, Burns, Oates & Washbourne.
- Belzer Dr. Joh. Ev.: Abriss des Lebens Jesu Christi, 1916, Verlag Herder, Freiburg im Breisgau.
- Bible česká (Starý zákon), Hejčl-Podlaha, I.—III., 1917—1936, Dědictví sv. Jana Nepomuckého, Praha.
- Bible česká (Nový zákon), Sýkora-Podlaha, 1922, Dědictví sv. Jana Nepomuckého, Praha.
- Bulletin du Saint Suaire III. L'année No. 11, Paris 1927.
- Calomiatti: Msgr. Em.: De l'authenticité du S. Suaire de Turin, 1899, Lille, Nakl. Morel.
- Catholic Medical Guardian The, July 1935, London. XIII. No. 3
»The physical cause of the death of our Lord« by J. Ryland Whitaker S. J.
- Cibulka Josef: Starokřestanská ikonografie a zobrazení Ukřižovaného, 1924, Lad. Kuncíř, Praha.
- Claudiel Paul: »Il Debate«, 1935 6/9 Juvisy, France.
- Cordonnier Gérard, Ing.: Le Christ dans sa Passion, 1935, Paris, Dillen & Cie.

- Cordonnier Gérard, Ing.: La lumière de son Visage a brillé sur nous. Almanach de Saint François 1936, Paris, Editions Francis-
caines.
- Dervieux Ermando: La S. Sindone di Torino e le scienze fisiche, 1902, Pavia, Fratelli Fusi.
- Douleur et Stigmatisation. Etudes Carmélitaines. Desclée de Brouwer, Paris, 1936.
- Enrie Giuseppe Cav.: La santa Sindone rivelata della fotografia, 1933, Torino, Società Editrice Internazionale.
- Anna Katharina Emmerick: Hořké Umučení Pána našeho Ježíše Krista, 5. vyd., 1928, Občanská tiskárna, Brno.
- Pro Famiglia. Riv. settim ill., 1936, No. 28, Milano.
- La Festa No. 23 dedicato a la Sta Sindone X, 1931, Firenze, Felice le Monier.
- Fiori di Cielo No. 27, 1930, Torino, Berutti.
- Garrigou-Lagrange O. P.: Mystik und christliche Vollkommenheit, 1927, Augsburg, Verlag Haas & Grabherr.
- Gerlich Dr. Fritz: Therese Neumann. I/II, 1929, München, Verlag Kösel & Pustet.
- Gedda Luigi Prof.: La S. Sindone nella luce delle scienze mediche. L'Osservatore Romano, 25. června 1936.
- Görres Josef von: Die christliche Mystik. I—V, 1836, Regensburg, Verlag G. J. Manz.
- Görres Josef von: Hinter der Welt ist Magie. Dr. Max Adler, 1931, Dresden, Verlag Wolfgang.
- Grabinski Bruno: Wunder, Stigmatisation und Besessenheit, 1923, Hildesheim, Verlag Borgmeyer.
- Grasso Michele Can.: La santa Sindone, 1929, Torino, Berutti, Opes.
- Hájek, Prof. Dr.: Soudní lékařství. I. díl, 1935, Praha.
- Holzmeister Urbanus S. J.: Crux Domini atque Crucifixio, 1934, Pontificium Institutum Biblicum, Roma.
- Hoppenot: Le Crucifix, 1906, Paris, Desclée de Brouwer & Cie.
- Homer: Ílias, Překlad Otmara Vaňorného, 2. vyd., Praha, 1934, Jan Laichter.
- Hoovre de Canon: The Riddle of Konnersreuth, 1935, Chicago, USA, Benedictine Press.

- Hynek Dr. R. W.: Stigmatisovaná z Konnersreuthu, I.—IV. vyd., 1927, Praha, Lad. Kuncíř. Rozebráno.
- Hynek Dr. R. W.: Živý obraz Ukřižovaného, 1918, nakl. »Život«, Praha. Rozebráno.
- Hynek Dr. R. W.: Konnersreuth dans la lumière de la médecine et psychologie, 1929, Paris, III. Edit. P. Téqui. Rozebráno.
- Hynek Dr. R. W.: Konnersreuth (angl.), 1930, London, Burns, Oates & Washbourne, Rozebráno.
- Hynek Dr. R. W.: Hořící Srdce, 1933, nakl. L. Kuncíř, Praha.
- Hynek Dr. R. W.: Umučení Páně, II. vyd., 1936, nakl. Kropáč a Kucharský, Praha.
- Hynek Dr. R. W.: Martertod Christi, III. Aufl., 1936, Eger, Verlag Egerland.
- Hynek Dr. R. W.: Golgota a veda (sloven.), 1936, Bratislava, nakl. Svoradov. Rozebráno.
- Hynek Dr. R. W.: Science and the Holy Shroud, 1936, Chicago, USA, nakl. Benedictine Press.
- Hynek Dr. R. W.: Golgotha, Wissenschaft und Mystik, 1937, Badenia, Karlsruhe.
- Hynek Dr. R. W.: Św. Całun, 1937, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań.
- Hynek Dr. R. W.: Passione di Cristo, 1937, nakl. »Vita e Pensiero«, Milano.
- Hynek Dr. R. W.: Le Martyre du Christ, 1937, nakl. Aubanel Père, Avignon.
- Hynek Dr. R. W.: De Ware Afbeelding van Christus ontdekt, 1937, Romen & Zonen, Roermond.
- Hynek Dr. R. W.: Krisztus Kinhalála, 1937, Budapest.
- Hynek Dr. R. W.: Turin und Konnersreuth, 1936, Konnersreuther Sontagsblatt No. 18 a 23.
- Hynek Dr. R. W.: La Santa Sindone, 1936, Gioventù Cattolica, No. 10.
- Hynek Dr. R. W.: Mysteria Božské Tváře, 1935, nákl. Školské sestry, Praha XII.
- Hynek Dr. R. W.: Geheimnisse des göttlichen Antlitzes, 1936, Badenia, Karlsruhe.
- Hynek Dr. R. W.: Rivista dei Giovani, XIII, No 4: Aprile, 1935, »Ciò che un medico vede nella S. Sindone di Torino«.

- Hynek Dr. R. W.: *Rivista dei Giovani*, XIII, 1935, No. 8, Agosto, »Teresa Neumann e la Sindone di Torino«.
- Huber Georg Sebastian: *Weisheit des Kreuzes*, 1935, Regensburg, Verlag Friedrich Pustet.
- Chambon Marie, Martha, Soeur: *Les Saintes Plaies de N. S. J. Chr.*, 1931, Paris, Monastère de la Visitation.
- Illustrazione Vaticana, 1934, No. 4, P. Alessio Passionista: *Das hl. Leichentuch von Turin im Lichte der Wissenschaft*. Rom.
- Jacobi, Doz. Dr. W.: *Die Stigmatisierten*, 1923, München, Verlag Bergmann.
- Josten H. H.: *Matthias Grünewald*, 1921, Leipzig, Verlag Velhagen & Klasing.
- Jürgenmeister Dr. F.: *Der mystische Leib Christi*, II. Aufl., 1933, Paderborn, Verlag F. Schöningh.
- Kammer, Domkapitular: *Der Hl. Rock in Trier*, 1933, Trier, Paulinus-Druckerei.
- Kašpar Dr. Karel, arcibiskup: *Dojmy z Konnersreuthu*, II. vyd., 1929, nakl. V. Kotrba, Praha.
- Kempenský Tomáš: *Čtvero knih o následování Krista*, 1934, nakl. »Vyšehrad«, Praha.
- Kochem Martin von: *Výklad mše svaté*, 1933, nakl. Lad. Kuncíř, Praha.
- Kolísek-Staudinger, *O Konnersreuthu nejnovější*, II. vyd., 1932, Brno.
- Lama Friedrich Ritter von: *Konnersreuther Chronik* 1928, Verlag Badenia, Karlsruhe, 1929; *Konnersreuther Jahrbuch* 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935.
- Lama Friedrich Ritter von: Barbara Pfister: *Eine pfälzische Stigmatisierte*, 1935, Speyer, Verlag Pilger.
- Lama Friedrich Ritter von: *Pater Pio von Pietralchina*, 1936, Verlag Badenia, Karlsruhe.
- Ledényi, Doz. Dr. Julius: *O nitrobrušnom tlaku*, Bratisl. Lékařské Listy, 1935.
- Malijay Noguier de: *La santa Sindone di Torino* (Traduz. Valetti), 1931, Torino, Società Edit. Internazionale.
- Malijay Noguier de: *La santa Sindone e il Sto. Volto*, 1930, Torino, Sismondi.
- Meffert Dr. Fr.: *Die geschichtliche Existenz Christi*, 1910, Gladbach.

- Michelitsch Dr. Ant.: *Elementa apologeticae*, III. Ed., 1925, Graz, Verlag Styria.
- Mager Dr. Alois O. S. B.: *Mystik als Leben und Lehre*, 1934, Innsbruck, Verlag Tyrolia.
- Mauriac Fr., *Život Ježíšův*, 1937, Vyšehrad, Praha.
- Miklík Dr. Josef C. Ss. R.: *Umučení Pána našeho Ježíše Krista*, II. vyd., 1935, Praha.
- Miklík Dr. Josef C. Ss. R.: *Biblická archeologie*, 1936, Praha.
- Mut D. W.: *Das hl. Leichentuch und das hl. Antlitz*, 1928, Reimlingen, Verlag St. Joseph.
- L'Ostensione della S. Sindone nel 1931, 1931, Torino, Edizione Ricordo in 1000 Esempl. numerati.
- L'Osservatore Romano 18. I. 1934: L'Opera di due ill. scienziati A. Aurelli, 25. VI. 1936.
- Papini Giovanni: *Život Kristův*, 1923, nakl. Lad. Kuncíř, Praha.
- Parcot: *Album de la Saint Tunique d'Argenteuil*, 1934, Versailles.
- Pikl Josef: *Messiaskönig Jesus*, 1935, Verl. Kösel & Pustet, München.
- Plus, Raoul S. J.: *Die Torheit des Kreuzes*, 1932, St. Gabriel, Mödling, Wien.
- Preuss Hans: *Das Bild Christi im Wandel der Zeiten*, 1915, Leipzig, Verlag Voigtländer.
- Rivista dei Giovani: Torino, Società Edit. Internazionale.
- a) X. 1929, No. 11, Dr. A. Tonelli: La fotografia ha deciso.
 - b) XII. 1931, No. 3, Crespi Enrico: Un apostolo dell'autenticità della Sta Sindone.
 - c) Dr. A. Tonelli: Esame oggettivo della S. Sindone.
 - d) XII. 1931, No. 4, Dr. Ant. Tonelli: Come so formarono le immagini della Sindone.
 - e) XIII. 1932, No. 5, Antonio Cojazzi: Il Redentore era zoppo?
 - f) XIII. 1932, No. 6, Dr. Ant. Tonelli: Sulle pretese falsificazioni fotografiche.
 - g) XIII. della Sindone, 1932, No. 7, Dr. Ant. Tonelli: Il ritratto di Gesù.
 - h) XIV. No. 8, Dr. Ant. Tonelli: Verso l'ostensione della Sindone. I.
 - i) XIV. No. 9, Dr. Ant. Tonelli: Verso l'ostensione della Sindone II.

j) XIV. No. 11, Antonio Cojazzi: Nuovi contributi sulla santa Sindone.

Schmöger P. K. E.: Život ctihodné Anny Kateřiny Emmerichové, I.—V., Dobré Dílo, Stará Říše.

De Saint-Jure Jan Kř.: Ježíš Ukřižovaný, 1919, V. Kotrba, Praha.

Schönemark Dr. G.: Der Kruzifixus in der bildenden Kunst, 1908, Strassburg, Verlag Heitz.

Schons P. Willibrord O. S. B.: Das hl. Haupt Christi, 1936, Innsbruck, Hungerburg, Verlag Peter Maier.

J. J. Schons O. S. B.: Lumpensammlerpfarrer und Bubenapostel, Verlag Nazareth, Basel.

Schryvers P. Jos. C. Ss. R.: Die Hingabe an Gott, 1934, Schulbrüderverlag, Kirnach-Villingen.

Staudinger P. Odo O. S. B.: Die Leidensblume von Konnersreuth, 1930, Salzburg, Verlag Anton Pustet.

Stimmen aus Maria Laach: LXIII. 1902, Herder, Freiburg i. Br. Die Schildwache, 1934, No. 12, 13: Anna Kath. Emmerick hat wieder recht, Peregrinus.

Stríž P. Ant.: Hrobní plátno Kristovo v Turině, Vinice Páně, 1934, nakl. Kuncíř, Praha.

Stríž P. Ant.: Slavnost všech slavností, Přehled, 1935, seš. 8.

Thomayer Prof. Dr. Jos.: Pathologie a therapie nemocí vnitřních, IV. vyd., 1921, nakl. Bursík a Kohout, Praha.

Tonelli Dr. Antonio: La Santa Sindone di Torino, 1931, Torino, Società Editrice Internazionale.

Teodorowicz Dr. Josef, arcib.: Zjawiska mistyczne, 1934, Lwów.

Teodorowicz Dr. Josef, arcib.: Konnersreuth im Lichte der Mystik und Psychologie, 1936, Salzburg, Verlag Ant. Pustet.

Večerní České slovo: Věda dnes fotografuje tělo Kristovo po 1900 letech, 11. XII. 1934.

Willam Fr. Michael: Život Ježíše Krista v kraji a lidu izraelském, 1935, nakl. »Vyšehrad«, Praha.

Witry Dr. J.: Resl, 1935, Saarbrücken, Verlag Drums.

Wolter Franz: Wie sah Christus aus? 1930, München, Verlag Hugo Schmidt.

Wallfahrtsblatt zur Ausstellung des Hl. Rockes, 1933, Trier.

Žák Josef: Christus, das Heil der Welt, 1935, Warnsdorf, Verlag Opitz.

Obsah

Předmluva	7
I. Úvodem	9
II. Marná touha minulých staletí	13
III. Jaká asi byla strašlivá skutečnost Kristovy oběti golgotské	25
IV. Exegetické obtíže	28
V. Lékařské rozpaky ještě větší	34
VI. Nikdy nebude vneseno do těchto záhad aspoň trochu světla?	40
VII. Dějiny sv. rubáše turinského	44
VIII. Sv. rubáš, pozorován prostým okem	52
IX. Jak asi vznikly tyto otisky	65
X. Důkaz pravosti sv. rubáše vědeckou fotografií	76
XI. Vyvrácení všech námitek	89
XII. Jiné historické důkazy pravosti	98
XIII. Lékařská skutečnost — žádný malířský výrobek	104
XIV. Lékařský důkaz pravosti sv. rubáše turinského	107
XV. S naprostou jistotou jsou to otisky ukřižovaného	124
XVI. Lékařské přezkoumání a ověření	153
XVII. Soudně-lékařské zjištění totožnosti Ukřižovaného	164
XVIII. A tato podmanivá Tvář?	200
XIX. Rubáš turinský, Církev svatá a rod Savoia	211
XX. Odkud vznikl jednotný typ zobrazování Kristovy Tváře?	226
XXI. Turin, Konnersreuth a Dülmen	234
XXII. Golgota a stigmatisace	253
XXIII. Přesvaté rány Páně zdrojem nesmírných milostí	268
XXIV. Ave Crux — salus mundi!	286
Rejstřík použité literatury	291

**Dr. R. W. Hynek, S. M. Kristova Tvář
a muka. Lékařské odhalení nevýslovného
utrpení golgotského na podkladě sv. rubáše
turinského. S hlubotiskovými přílohami
i s obrázky v textu. Dřevoryt reproduko-
vaný na obálce je vzat z titulního listu »Die
Große Passion« od Albrechta Dürera. Vy-
dalo v březnu L. P. 1937 nakladatelství
»Vyšehrad« v Praze jakožto 2. svazek
prvního ročníku knih Katolického Lite-
rárního Klubu. Vytiskla Československá
akciová tiskárna v Praze.**